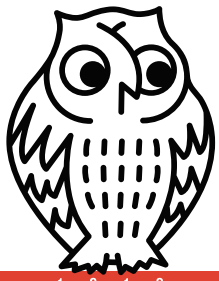

Društvo za raziskovanje jam Ljubljana

2026

GLAS PODZEMLJA

**DRUŠTVO ZA
RAZISKOVANJE
JAM LJUBLJANA**

GLAS PODZEMLJA, 2026

Glasilo Društva za raziskovanje jam Ljubljana

Naslov izdajatelja: Luize Pesjakove 11, 1000 Ljubljana

e-pošta: info@dzrjl.si

Spletna stran: www.dzrjl.si

Spletna izdaja: <https://www.dzrjl.si/publikacije/glas-podzemlja/>

KAZALO

UVOD

- 1 Uvodnik**
Špela Di Batista Borko
- 2 Predsedniške novice**
Matic Di Batista

IN MEMORIAM

- 4 Miran Marussig, jamar, inženir in svetovljan. 1932–2025**
Metod Di Batista

BILO JE NEKOČ

- 6 Nova prepadina v Pretlih nad Ručetno vasjo (Proteus, XVIII, 1955/56, 2, 52–55)**
Alojzij Hrovat, Ivan Gams, Terezija Skube, France Šušteršič
- 9 Raziskave v Sežani leta 1968 in čez z zadnje plati**
France Šušteršič
- 10 Moj spomin na Kanin**
Marjan Juvan

TABORI

- 13 Mežakla 2024**
Člani, uredil Matevž Marinko
- 16 Kanin 2024**
Člani, uredil Matevž Marinko
- 19 Zaprikraj 2025**
Bor Grošelj Simič in ostali člani
- 21 Kanin 2025**
Člani, uredila Špela Di Batista Borko
- 26 Kučka Korita Expedition - 2025**
Abbe Hamilton, Katarina Kosič Ficco, Mike Ficco

RAZISKAVE

- 31 Katedra za zmerne globine**
Matija Perne, Tinkara Kepic, Jakob Majdič, Samo Grgurevič
- 39 Dlvn, prva gorenjska tisočmetrca**
Peter Mašič
- 41 Kaj smo počeli v Rajži v letih 2024 in 2025**
Peter Mašič
- 42 V globinah Poljane, ko se poveže 4P z Grvnom**
Anže Tesovnik
- 44 4-P, ki ni P-4**
Matic Di Batista

- 47 Vročica raziskovanja pod Poljano**
Matic Di Batista
- 51 Sistem Ledeni dol – Brezno prestrašenega Netopirja**
Špela Di Batista Borko in Bor Grošelj Simič
- 53 Molilni volk**
Tim Berginc
- 54 Bistrca**
Jakob Dorn
- 56 Brezno spečega dinosavra, hudi rovi pod skrajnim koncem Kaninskih podov**
Peter Mašič
- 60 Preboj v P4**
Špela Di Batista Borko
- 67 Suhi potok, prepisna poka z neskončnim deloviščem**
Tomaž Krajnc
- 68 Raziskovanje jam na Dolenjskem – okolica Ratja v letih od 2022 do 2024**
Tim Berginc
- 72 Sedem let na Rašici**
Matevž Marinko
- 74 Trubar blizu koncu**
Matic Di Batista

KOMENTARJI K DELOVANJU DRUŠTVA

- 75 Čistilne akcije v 2024 in 2025**
Ester Premate
- 77 Četrto srečanje raziskovalcev Kaninskih globin**
Špela Di Batista Borko
- 78 Putickova nagrada v letih 2024 in 2025**
Vid Naglič
- 79 Je ponovno čas za društvena priznanja?**
Tomaž Krajnc
- 79 Katastrsko gradivo, prejeto za leti 2023 in 2024**
Jure Bevc

IZOBRAŽEVANJE

- 81 Dogodki in objave DZRJL v letih 2024, 2025 in na začetku 2026**
Vid Naglič
- 83 Recenzija knjige: Križna jama / Križna Cave**
Primož Jakopin
- 85 Prvi koraki**
Nina Pekovec in Twan Otokar Lange
- 88 Izgubljanje v Pološki jami**
Peter Mašič

GLAS PODZEMLJA, 2026

Urednica: Špela Di Batista Borko
Uredniški odbor: Špela Di Batista Borko, Lorena Vovk, Vid Naglič, Anže Tesovnik, Jure Bevc, Bor Grošelj Simič, Twan Otokar Lange, Matic Di Batista
e-pošta uredniškega odbora: glas.podzemlja@dzrjl.si

Avtorji prispevkov: Abbe Hamilton, Alojzij Hrovat, Anže Tesovnik, Bor Grošelj Simič, Ester Premate, France Šušteršič, Ivan Gams, Jakob Dorn, Jakob Majdič, Jure Bevc, Katarina Kosič Ficco, Marjan Juvan, Matevž Marinko, Matic Di Batista, Matija Perne, Metod Di Batista, Mike Ficco, Nina Pekovec, Peter Mašič, Primož Jakopin, Samo Grgurevič, Špela Di Batista Borko, Terezija Skube, Tim Berginc, Tinkara Kepic, Tomaž Krajnc, Twan Otokar Lange, Vid Naglič

Avtorji fotografij in načrtov: Abbe Hamilton, Adam Likar, Aljaž Osterman, Anže Tesovnik, Irina Tabanara, Jaka Flis, Jakob Dorn, Jakob Majdič, Janez Modrijan, John Dunham, Jure Bevc, Katarina Kosič Ficco, Katarina Malenšek, Klemen Kramar, Marko Simič, Matevž Marinko, Matic Di Batista, Matic Prevec, Matic Špetič, Matija Perne, Mihael Rukše, Mike Ficco, Neža Pajek Arambašič, Peter Gedei, Peter Mašič, Philip Schuchardt, Primož Jakopin, Primož Presetnik, Špela Di Batista Borko, Tim Berginc, Tinkara Kepic, Tomaž Krajnc, Uroš Kunaver, Vid Naglič

Oblikovanje in prelom: Špela Di Batista Borko

Oblikovanje naslovnice: Uroš Kunaver

Fotografija na naslovnici: Žlambor.
Foto: Jakob Majdič

Tisk: Trajanus d.o.o.
Naklada: 150 izvodov

Ljubljana, maj 2026
ISSN 1581-8942 (tiskana izdaja)
ISSN 2536-4308 (spletna izdaja)

GLASILU NA POT

Špela Di Batista Borko

Postavljanje Glasu podzemlja je nehvaležno delo. Zahteva veliko mero samodiscipline, pa še vsem greš na živce. Članom, ker jih nadleguješ za prispevke, šefu, ker postavljaš revijo v službenem času, partnerju, ker mu jamraš nad Člani, Članom, ker jih nadleguješ za prispevke ... Zadeva se vedno razvleče in zavleče, vsemu načrtovanju navkljub. Tu zmanjka fotografija, tam je slaba resolucija načrta, tik pred koncem kapne nov članek, zmrzne program, tiskar nima časa; vse kar gre lahko narobe, gre narobe. Pa vseeno sem po dveh letih predaha, ko je Jure na sestanku izvršnega odbora razglasil umik do nadaljnjega, nespametno stegnila jezik – mogoče pa lahko spet jaz ... Tokrat sem si zabičala, da težila pa res ne bom. Če ne bo prispevkov, ne bo revije, svet se ne bo podrl. A kaj, ko pride trenutek, ko imaš prispevkov že toliko, da bi bilo skrajno nesramno do avtorjev, če jih ne bi objavil (vemo katera slovenska revija to dela in mi smo boljši), a ne dovolj, da bi skupaj spravil spodobno številko. In hočeš nočeš spet postaneš težak. Tokrat sem sicer prosjačenje zavila v sladkorno peno. Tudi to ni delovalo. Člani, ki so mi najbolj pri srcu, so me spet kruto pustili čakati v nedogled, polni sladkih obljub in emailov brez priponke. A namesto, da bi kazala s prstom, bom izpostavila Vida, ki je prevzel najbolj nadležen prispevek in ga dostavil v roku! Neverjetno! Za očentit! Kapo dol, poljub na lice in večna hvaležnost urednice ...

Na tem mestu se vam moram opravičiti za izgled revije. Namreč tudi tu ni šlo gladko. Kot omenjeno v uvodniku 2024, je Jure prešel na Indesign in malce spremenil izgled. Pričakovala sem, da bom predlogo zgolj napolnila z novo vsebino, postavila češnjo na vrh in to bo to. A se je predloga izgubila v megli oblakov in naročnin, tako da sem bila primorana zadevo postaviti iz nule, v programu, ki sem ga prvič v življenju odprla po prvomajskem taboru. Zadnja sobota v maju se je s svetlobno hitrostjo približevala, zato sem storila nepredstavljivo: ukinila sem Arial Narrow (več o sagi dotične pisave me lahko vprašate ob priliki, ko že spijem glaž al' dva). Uradna razlaga je, da ga Indesignov osnovni nabor pisav ne predvideva. Iskreno, dotična pisava mi res ni bila všeč. Po liniji najmanjšega odpora sem za novo pisavo

in velikost črk vprašala vsemogočnega (v tem primeru Claude). Primerjala sem jo z nekaterimi revijami, ki jih imam doma, dala na glasovanje uredniškemu odboru, nihče ni imel pametnejšega predloga (ali pa ga je imel prepozno), in smo šli – visokorasli, drzoviti in z novo pisavo – v širna prostranstva pisane besede. Dolgo tega me je neimenovani vseznalec dobrohotno okaral, da izpademo precej amatersko, če vsako leto malček spremenjamo izgled revije. Tekom let sem spoznala, da sem ponosna, da smo v DZRJL 100 % amaterji. Karkoli drugega bi vodilo v propad. A mogoče nekoč vseeno najamemo oblikovalca. Ali še bolje, ga zvbimo na jamarsko šolo.

Priznam, da sem se letos spraševala ali bom sploh prebirala žmoht in globino članskega uma ali me bo preplavila spovprečena žlobodra velikih jezikovnih modelov (VJM). Sodbo prepustim bralcu, a vsem tehnoentuziastom polagam na srce: nikar ne dopustite, da VJM-ji nadomestijo vašo zmožnost izražanja. Uporabljajte jih za delo in kjer vam res pride prav, a upirajte se sladkemu sadežu z vsemi osmimi (sladoled tistemu, ki prvi najde referenco). Pa jih tudi sama uporabljam pri vsakdanjem delu. A znanstveno dokazani negativni učinek vsesplošne uporabe VJM-jev na človeško izražanje je t. i. homogenizacijski učinek: čeprav se pri povprečnem posamezniku besedišče z uporabo VJM-jev najprej poveča, se globalno besediš-

če krči, narečja izginjajo, linearizira se način mišljenja in oža polje domišljije. Po domače, postajamo povprečni butlji! Zato ne pozabimo, zdrav um v zdravem telesu, oboje pa zahteva trening. Svinčnik ali tipkovnico v roke in kar pogumno! Če ne bo šlo v prvo ali drugo, bo šlo pa v trideseto.

Jamrala in pametovala že sem, a ne smem pozabiti, da je moja naloga v prvi vrsti pospremiti glasilo na pot. V tokratni številki smo pokrili raziskave in udejstvovanja v letih 2024 in 2025. Zabavale vas bodo anekdote iz preteklosti, ki v srži niso tako drugačne od peripetij današnjih raziskovalcev – še posebej sem se nasmejala ob lani nastali fotografiji s Kanina, ki je kot vzeta iz Mančevega opisa izpred šestdesetih let. Poljana se veji v vse smeri in seštevek njej namenjenih prispevkov je približno tako kaotičen kot sam raziskovalni pristop. Preberete lahko povzetek raziskovanja na Dolenjskem, tudi Pokljuka še ni čisto zamrla (čeprav smo razopremili pol kilometra vrvi iz moje najljubše), na Kaninu divje lovimo sanje, za vsakodnevni pobeg pa služi Rašica. Naša ameriška izpostava je zopet raziskovala v črnogorskih globinah in tudi slovenski tabori so bili popisani (čeprav z mnogo muke). Sledi pregled površinskih aktivnosti, za katere je prav, da jih nekje zabeležimo. Za konec pa še recenzija knjige in perspektiva najdaljšega prečenja Pološke jame. Naj vam tekne! ■

Jamarija so tudi razgledi. Foto: Špela Di Batista Borko

PRESEDNIŠKE NOVIČKE

Matic Di Batista

Drage članice, dragi člani, najprej naj se vam zahvalim, da ste s skupnim delom omogočili, da pisanje retrospektive za zadnji dve leti ni mučno. Zelo lepo se je spominjati vsega, kar smo v društvu dosegli, in kar je najpomembnejše – ni težav z iskanjem dosežkov in izvedenih aktivnosti. Vedno sem bil navdušen nad sodelovanjem generacij v društvu, nad tem, kako se stvari naredijo oziroma organizirajo, ko je treba. Občutek imam, da nam gre vsako leto bolje. Da se vedno najde nekdo, ki stvar poprime in pomaga spodbuditi ostale, da se aktivnosti uspešno zaključijo.

Zadnje čase se nam pogosteje dogaja, da že težko najdemo koga z USJD, ki bi tiste brez peljal v kakšno bolj zahtevno jamo. Pa še to večinoma kar dobro rešujemo. Morda je to edina kritika, ki ni zares kritika, temveč prej spodbuda, da se

tisti brez USJD čim prej spravijo na izpit in pokažejo, kar tako ali tako že obvladajo. Jamarske šole so zadnja leta namreč nadpovprečno obiskane. Količina novih nadobudnih raziskovalk in raziskovalcev se prav tako ne manjša. Zato je morda včasih pritisk toliko večji na starejših, da jih varno in odgovorno popeljemo v svet podzemlja, kjer si bodo v čim bolj nadzorovanem okolju nabrali izkušnje in jih nato čez nekaj let sami podajali naprej. Raziskovanja je bilo v zadnjih dveh letih ogromno. Ker je v tej številki opisanih kar nekaj podvigov in dosežkov, raje ne bi kvaril izkušnje in izdal preveč. Vsekakor bi rad poudaril, da je na ferajnu še vedno močna miselnost, da je glavna dejavnost društva – raziskovanje. Imamo tudi več ekip tedensko, ki preiskujejo terene ter raziskujejo in dokumentirajo nove in stare jame. V zadnjih letih smo

imeli neverjetne dosežke pri preseganju globin in dolžin. Povezovali smo jame v sisteme in odkrili kar nekaj vhodov, ki bodo morda v prihodnjih letih postali pomemben člen pri poznavanju podzemlja. Območja, ki prednjačijo, so še vedno Poljana in Kanin, ob še vedno aktualni Pokljuki, dolenskem krasu, Rašici in še katerem. Povsod nas je dosti. Če zmanjka idej za kakšen vikend, pa izmerimo in narišemo načrt za kakšno od starejših klasik. Ko smo že pri starejših: menim, da se lahko mlade članice in člani vsaj vztrajnosti, če že ne drugih veččin, učijo od naših neumornih veteranov. Ti še vedno pridno iščejo novo pot v podzemlje Lanskega vrha. Nekaj mlajših ekip se je že zagrelo za nadaljevanje raziskav območja z napadom na Najdeno jamo. Bomo v naslednjem Glasu podzemlja prebrali, kakšen bo razplet.

V društvu tudi bolj ali manj pridno in redno oddajamo material o raziskanem. Morda se je v zadnjem letu ali dveh kakšna jama predolgo zadržala na trdem disku ali v oblaku, a na koncu večina le priroma do katastrista. Nič ni narobe, če se tudi med seboj spodbujamo in naprej širimo miselnost, da brez dokumentacije naše raziskovanje ni prav nič vredno. Zato poskrbimo za redno oddajo, predvsem pa za kakovosten material. Kot je bilo že večkrat omenjeno: čez leta bodo novi rodovi največ o našem delu izvedeli iz oddanega materiala, člankov v Glasu podzemlja ter podobnih publikacij. Marsikdo med nami je v začetnih letih požiral zgodbe iz starih številčk Glasu podzemlja in iskal manjkajoče delčke, da je skupaj z zapisniki sestavil zgodbo. Torej poskrbimo tudi za zanamce, da bodo imeli kaj početi ob deževnih dneh ali pa ob večerih, ko bi se morali pripravljati na izpite.

Poleg vsega raziskovanja smo organizirali kar nekaj omembe vrednih neraziskovalnih aktivnosti, ki so vedno izpadle povezovalno in spodbudno. Med drugim smo pomagali agrarni skupnosti pri urejanju pašnih površin in zajetja z vodo, obnovi in čiščenju infrastrukture, ki jo uporabljamo, in še kaj bi se našlo. Za možnost uporabe stanu na Planini Poljana se gre zahvaliti predvsem agrarni skupnosti Savica in našim prijateljem iz Bohinja. Prav je, da jim hvaležno povrnemo uslugo in pomagamo z delom, kjer lahko. Kar se mi osebno zdi pomembno je, da za takšne akcije ni bilo potrebnega veliko prigovarjanja. Pa naj bo to delovna akcija, izobraževanje no-

Slap Boka v maju. Foto: Matic Špetič

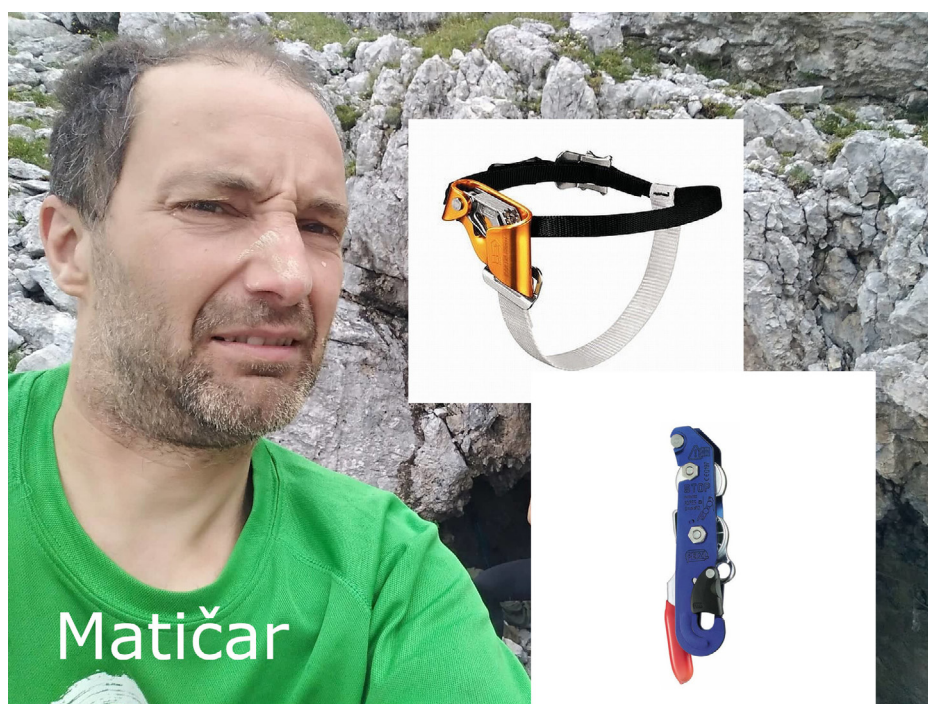
Mlajši (po letih ali duši) Matičarji že nekaj časa uporabljamo komunikacijsko orodje Slack, kjer med drugim najdemo kanal #dzrjl-memes. Ker predsednik svojega članka ni opremil s slikovnim gradivom, si je uredništvo dovolilo prispevek obogatiti z nekaj DZRJL memi. Kdor ne razume konteksta, naj za razlago pobara naključnega mlajšega člana.

vih članov ali pa veledogodek v Bovcu – ta je še posebej izstopal. Vedno smo nabrali ekipo, ki je stvar izpeljala kot se šika. Odličen primer je tudi ureditev našega letnega bivališča na Kaninu, ki je ob dobri volji članov zdaj postal že skoraj luksuzno letovišče.

Veliko smo naredili tudi v naših društvenih prostorih. Gospodar obnavlja vhodne dele, popravili so nam vhodna vrata in po dolgem času smo temeljito počistili glavne prostore. Takšno delo je možno samo ob samoiniciativnosti, ki pa je, vsaj ob spodbudi, nikoli ne manjka. Člani IO smo poskrbeli za obnovitev statusa delovanja društva v javnem interesu na področju ohranjanja narave ter za ureditev našega delovanja znotraj Civilne zaščite Mestne občine Ljubljana. V sklopu zadnjega je manjša skupina opravila izobraževanje za skrbnike zaklonišč. Preživeli smo zanimiv dan, kjer so nas pripadniki CZ podučili, kako ravnati v primeru nepravilnosti in poskrbeti, da zaklonišča kot je naše čim bolj služijo okoliškemu prebivalcem.

Za društvo je pomembno tudi, kako ga predstavljamo zunaj naših prostorov in podzemlja. Med aktivnosti, kjer se lahko pokažemo, zagotovo spada festival nevladnikov LUPA, kjer člani redno nagovorijo naključne mimoidoče in jim razložijo, kaj nas vleče v večno temo. Poleg tega smo lani delovanje predstavili tudi na predstavitvi društev na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani. Nadaljevali smo s sklopom rednih mesečnih predavanj, ki so zadnja leta večinoma zelo dobro obiskana – če ne hodite, pridite. Na več samostojnih predstavitev smo naše raziskave prikazali širšemu občinstvu. O naših dosežkih so pisali tudi mediji, predvsem ob večjem odkritju nove prek tisoč metrov globoke jame – prve na Gorenjskem. Svoj doprinos slovenski jamarski skupnosti pa, tako kot že zadnjih 20 let, dodamo s podelitvijo Putickove nagrade. Jubilejno podelitev je spremljala še posebna številka Glasu podzemlja, ki je odlično povzela večja raziskovanja na Slovenskem v zadnjih desetih letih.

Društvo je v odlični kondiciji. Sploh glede na število aktivnih članic in članov si obetam še več odličnih pobud v prihodnjih letih in kup neverjetnih raziskovalnih dosežkov, ki bodo polnili prihodnje številke revije ter police v katastru. ■

Matičar

MIRAN MARUSSIG, JAMAR, INŽENIR IN SVETOVVLJAN. 1932–2025

Metod Di Batista

Miran v petdesetih v Logarčku – Ditzovo okno. Foto: Tomaž Planina

Diplomirani inženir gradbeništva Miran Marussig nas je v svojem 94. letu zapustil v lanskem novembru. Miran je bil poleg ostalega tudi aktiven in do konca svojih dni zvest član našega društva. Za seboj je pustil velik pečat v slovenskem prostoru in v spominih številnih jamarjev, sodelavcev in prijateljev.

Miran je bil velik inženir, ki ga zaznamujejo številni večji pa tudi manjši projekti na slovenskih cestah. V sedemdesetih je bil eden od tvorcev sodobnih cest pri nas in začetnik razvoja našega avtocestnega sistema. S svojim velikim čutom za organizacijo in veliko strokovnostjo je ustvaril sisteme, ki so še dolgo delovali in na koncu rezultirali v izgradnji našega avtocestnega sistema.

Vodil je Gradbeni komite v slovensko-avstrijski komisiji za izgradnjo predora Karavanke in s tem prispeval velik delež k izgradnji tega ključnega cestnega objekta na vhodu v Slovenijo. V zvezi z Osimskimi sporazumi o dokončni določitvi meje med Italijo in Jugoslavijo je

vodil izgradnjo Osimskih cest, ki so bile pogoj za uveljavljanje teh sporazumov.

Miran je imel tudi drugo stran svojega življenja. Bil je velik ljubitelj slovenskih gora in aktivni raziskovalec slovenskega podzemlja. Bil je tudi dober literat, saj je imel številne prispevke v Planinskem vestniku in jamarski literaturi. Njegovi prispevki so bili dostikrat polni humorja. V Društvo za raziskovanje jam Ljubljana je prišel leta 1948. V začetku svoje »jamarije« je hodil v Logarček in Planinsko jamo. Pozneje je sodeloval tudi pri raziskovanju Triglavskega brezna.

V letu 1952 je skupaj z Dušanom Novakom naredil pravo malo revolucijo v društvu. Z objavo članka v študentski reviji Tribuna je opozoril na konflikt med mlajšo in starejšo generacijo. Zaradi tega je bil začasno izključen iz društva, vendar so ga čez nekaj časa sprejeli nazaj. Leta 1957 sta se skupaj s Petrom Habičem udeležila odprave v Jaskinia Zimma v Tatrah na Poljskem.

Miran je bil eden od stebrov generacije

v petdesetih, v kateri so bile legende našega društva kot so Andrej Baraga, Jurij Kunaver in Tomaž Planina.

V začetku 60. let je bil še vedno aktiven jamar in je sodeloval pri kopanju Radeščkove pasáže v Najdeni jami. Spomnim se, kako sva v takrat v neprehodni ožini skupaj kopala, tako da sem jaz držal »majzelj«, Miran pa je z macolo tolkel po njem. Bil je tudi v prvi skupini, ki se je spustila, po preboju Radeščkove pasáže, iz Dvorane Fofrove jeze v spodnjo etažo Najdene jame. Ker je bila takrat zelo visoka voda so bili prehodi v nadaljevanje zaliti.

Občudovanja vredna so bila tudi njegova udejstvovanja v društvu v njegovih poznih letih. V Najdeni jami je bil zadnjič v letu 2010 pri svojih 78 letih!

Pozneje se je redno udeleževal srečanj ob Veteranski in drugih dogodkov v članski vasi. Zadnjič se je udeležil, junija 2023, pri svojih 90. letih, Juretovega 90. rojstnega dneva v članski vasi!

Miran je bil zelo dober organizator. Spomnim se, kako nas je v začetku šestdesetih navduševal za vodenje z uporabo organizacijskih tehnik, ki so jih takrat uporabljali v začetkih vesoljskih programov. Poleg velikega smisla za humor pa je znal biti tudi oster in zahteven in, ko je bilo potrebno, narediti red! Mladi smo imeli do njega velik »rešpekt«!

Z njegovim odhodom smo jamarski prijatelji zgubili izredno družabnega človeka, ki je s svojo organizatorsko sposobnostjo, aktivnim delovanjem in motivacijo skrbel za čudovita vzdušja na jamarskih akcijah in tudi drugod.

In še ena Miranova misel iz portreta Mirana Marussiga, ki ga je pripravil na spletu Primož Jakopin:

»Kakšen nasvet bi dal vsakomur, ki bi rad postal jamar? Naj vzljubi bistvo jamstva, ki je uživanje in spremljanje vplivov narave. Nikjer drugje ne moreš tako lepo videti, na kakšne načine lahko voda prode v kamen. Kakšne vse oblike lahko iz njega naredi.«

Miran, hvala ti za vse, kar si dal slovenskim cestam, slovenskim jamam, čudoviti literaturi in vsem nam, ki smo imeli to srečo, da smo lahko pod tvojim vodstvom delali in se s teboj družili! ■

Miran v Najdeni v lčotovem rovu – zraven še Lenča in Zala. 29. 5. 2010.

V družbi veteranov na Veteranski. 29. 5. 2010.

Miran v Najdeni v pasaži v Piparskem rovu. 29. 5. 2010.

V članski vasi ob Juretovi 90 letnici: Jurij Kunaver, Miran Marussig, Anton Praprotnik – Toto, Marjana Potočnik in Andrej Puc – Fofr. 15. 6. 2023.

Foto: Metod Di Batista

Tradicionalno nazdravljanje pri Hanzovem v Najdeni jami. 29. 5. 2010.

BILO JE NEKOČ

NOVA PREPADINA V PRETLIH NAD RUČETNO VASJO (PROTEUS, XVIII, 1955/56, 2, 52-55)

Alojz Hrovat, Ivan Gams, Terezija Skube, France Šušteršič

F. Šušteršič: Uvod

Pogled v zgodovino je vedno zanimiv, včasih celo navdihujoč. S stališča društva je posebej zanimiva doba od konca druge svetovne vojne do približno leta 1960. V tem času so naloge in kajpak tudi težave, ki so stale pred društvom, postajale kar jasne. Poleg doktrinarnih zadev, zaradi katerih je prišlo do razhoda med »starimi« in »mladimi«, je društvo pestila tudi preozka starostna piramida. Pred drugo svetovno vojno društvo ni bilo dosti več kot skupina prijateljev, ki se po bolj ali manj hipnem navdihu, ki ga je vodil predvsem osebni interes, ukvarjajo z jamami. To se najbolj vidi iz zapisnikov, ki so predvsem dokumenti o posameznih ekskurzijah v konkretne jame, manj dokumenti teh jam samih, še najmanj pa posamezni kamenčki v mozaiku, ki se mu pravi kras Slovenije. Že prej prebogata jamska »njiva« je z vrnitvijo Primorske postala malone neobvladljiva. Hoteli ali ne, pred dobrim ducatom jamarjev je ležalo na tisoče na pol raziskanih in predvsem neznanih jam. Kako torej nadaljevati?

Dokumentacije (zapisnikov) iz tiste dobe je ostalo bolj malo. Lahko pa pogledamo objave, predvsem v Proteusu. Člani so svoje cilje, dotlej slabo preiskane največje in najpomembnejše jame, skrbno izbirali. Površen bralec pa – obratno – dobi vtis kaotičnosti. K temu prispeva tudi dejstvo, da se sem in tja odpre kaka nova jama. Upi zrastejo in nov vhod v podzemlje takoj pritegne raziskovalce.

Ena takih jam »izven konteksta« je Nova prepadina v Pretlih (kat. št. 1210) nad Ručetno vasjo (severno obrobje Bele krajine). Brezno je zazijalo na začetku druge svetovne vojne, v jamarsko kar najmanj ugodnem času. Pojav je med domačini vzbudil vsesplošno pozornost. Resne raziskave so se pričele šele 15 let pozneje, na pobudo univ. prof. inž. A. Hrovata (1885-1971), sicer našega člana. Na dveh zaporednih akcijah je bila jama raziskana in izmerjena, pa tudi zapisnik je bil narejen kot se šika. Raziskovalcem

se je brezno zdelo tolikanj zanimivo, da sta v Proteusu izšla dva povezana članka. Prvi izpod peresa pobudnika akcije (ki je sicer ostal zunaj), drugega pa je prispeval Ivan Gams, tudi naš član (tedaj še brez akademskega naslova). Poleg naštetih so sodelovali še člani F. Velkovrh, M. Richter, M. Prevec.

Ko Hrovatov in Gamsov tekst preberemo, se jasno pokaže, na kako različne načine se da gledati in interpretirati kraško podzemlje. A. Hrovat je kljub akademskemu naslovu (bil je pomemben gradbenik) bil le krasoslovni amater, ki je vestno zapisoval, kakor je zadeve sam videl in slišal ter jih skušal razumeti. Gams pa je že bil krepko usidran na poti do vrhunskega krasoslovca. V nadaljnjem Horvatovo in Gamsovo besedilo navajam v izvirnem zaporedju. Moje pripombe, označene z oklepajem in številko in po potrebi črko (1a) opozarjajo na navidezne malenkosti, ki pomen teh tekstov za razumevanje speleogeneze postavljajo mnogo više, kot mu je stroka priznala.

A. Hrovat: Nova prepadina

Pretle imenujejo kraj nad Ručetno vasjo pri Črnomlju. Je to pravzaprav Ručetna vas, saj imajo raztresene hišice med sedaj bolj redkimi, nekdanji gostimi vinogradi hišne številke Ručetne vasi. Ime Pretle ima torej le ozek lokalni pomen. Tu je nastalo pred 15 leti brezno, o katerem mislim, da je potrebno nekoliko poročati, akoravno brezna v kraškem svetu niso redkost, vendar o njihovem nastanku še ni enotnih naziranj^{1a}.

Nekako v sredini pobočja gore nad Ručetno vasjo, v višini 340 do 350 m, je speljana pot. Ob tej poti je stala hišica družine Skube, po domače »pri Rajmundu«. Kakih 15 m od hišice proti jugu je nastalo brezno, sicer ne na zemljišču Skubetovih, temveč Antona Štruklja, p. d. »pri Andrejčku«, ki je takrat tudi bival v Pretlih, pa vojni pa se je naselil v Mihajli vasi, ker mu je bila domačija v Pretlih požgana.

Ko so v drugi svetovni vojni prišli Itali-

jani v te kraje, so najprej odpeljali moške v internacijo, nato pa požgali hiše, med katerimi sta bili tudi Skubetova in Štrukljeva. Ker se Skubetovi niso mogli kam preseliti, so si uredili zasilno stanovanje v gospodarskem poslopju, ki je okoli 80 m oddaljeno od požgane hišice. V tem zasilnem stanovanju stanuje Terezija Skube še danes.

O nastanku brezna oziroma prepadine, kakor ga domačini imenujejo, pripoveduje Skubetova takole:

Bilo je v jesenskem času, ko pobiramo kostanj, v letu, preden so požigali vasi. Vreme je bilo deževno. Nekega dne popoldne, ko pridem z drvni obložena iz gozda na trato, zaslišim ropot in bobnjenje. Ustrašila sem se in nisem vedela, kaj naj to pomeni. Ko sem prišla bliže hiše in pogledala naokrog, sem zapazila na sosedovi trati, da se je udrlo, nastala je prepadina. Odprtina je bila zgoraj majhna, s premerom enega približna do poldruega metra. Moja mati je bila tedaj v vinogradu nižje hiše in je tudi slišala, kako je zaropotalo. Mislila je, da so se zrušila drva pri hiši. Moj brat je malo prej odšel v gozd iskat vžigalnik, ki ga je izgubil. Ko se je vračal čez ta kraj, je zapazil, kaj se je zgodilo ravno na mestu, preko katerega je prej šel. Z metanjem kamnov v jamo smo se prepričali, da je zelo globoka, ker se je glas padajočega kamna zgubil in se ni slišalo, da bi se kje ustavil. Zrelo brezna sva z bratom ogradila z leseno ograjo, da ne bi kdo noter padel, toda odprtina se je sčasoma povečala, okoliška zemlja se je sesula in zrušila z ograjo bolj proč od žrela in ta stoji še danes.

Tako torej pripoveduje živa priča o nastanku brezna oziroma udora in mislim, da ne more biti nobenega dvoma, da se je to res tako zgodilo, saj žive priče povedo, da prej na tem mestu ni bilo prepada. Bil je vinograd in po njegovi opustitvi je nastala lepa trata z nekaj sadnega drevja. Danes pa si lahko vsakdo ogleda razmeroma široko brezno. Premer žrela znaša okroglo 4 m, sčasoma pa se bo

(1a, b in c) Opazka je pomembna s stališča razprave, ki jo je le par let prej sprožil tržaški krasoslovec W. Maucci. Dotlej je veljalo skoraj kot aksiom, da brezna, ki jim Anglosasi pravijo dome pits (velika brezna), nastajajo od zgoraj navzdol. Pač recidiv tedaj že odhajajoče fluvialne razlage površja krasa (fluvialna predestinacija). Tržičan je v izčrpnem prispevku navedel več dokazov, da je resnica obratna: velika brezna nastajajo od spodaj navzgor. Tridesetletno razpravo je zaključil Izraelc A. Frumkin, ki je dokazal, da ima bolj prav Maucci. In kajpak A. Hrovat z njim. Slovenskega termina za dome pits še nimamo; termin velika brezna je začasen. Gladke stene in bolj ali manj elipsasti tloriši, ki so značilni zanje, so posledica oblikovanja z nadkritičnim laminarnim tokom.

še razširilo zaradi drobljenja in sipanja okoliške zemlje.

Po pripovedovanju Skubetove so okoliški fantje in možje hoteli meriti globino brezna in se prepričati, ali sega brezno do železnice, ki je nekako 70 m niže na pobočju gore. Zavezali so srobotje v dolgo vrv, nanjo navezali kamen in ga polagoma spuščali v brezno. Kamen se ni ustavil. Po njihovem mnenju niso prišli do dna. Nato so položili vrv iz srobotja po pobočju navzdol do železnice in preko in se tako prepričali, da sega brezno še nižje kot je železnica. Terezijin brat Jože je meril globino tako, da je privezal na vrvico kamen in ga spuščal v jamo. Tudi on trdi, da ni prišel do dna. Vrvico je nato razpel od brezna proti sedanjemu stanovanju in dognal globino nad 70 m. Te meritve so izvršili spomladi po nastanku brezna, t.j. spomladi leta 1941. Seveda je to le pripovedovanje in tudi ta primitiven način merjenja nam ne more dati nobene zanesljive opore za kako presojo; temveč le strokoven pregled in izmera po Društvu za raziskavanje jam nam bo dalo pravi pogled v notranjost in ocenitev tega objekta.

To brezno je pomembno v dveh ozirih. Prvič je tu jasno potrjeno, da nastajajo

brezna, grezi, požiralniki itd. od spodaj navzgor in se nazadnje zruši zgornja skorja^{1b}. To opazujemo na številnih pojavih v kraškem svetu. Zato ne more držati naziranje, da je potek nastanka v obratnem smislu^{1c}, da so stari požiralniki, ki so bili v aluvialni dobi z naplavinami zasuti oziroma zamašeni. Drugič utegne biti to brezno zanimivo tudi v hidrološkem oziru. Spodaj v ravnini pod Ručetno vasjo so tokovi podzemeljske vode, kar nam kaže dejstvo, da bruha v času deževja voda iz bruhalnikov, ki so sredi njiv v dolini, in da se dvigne voda v grezih in jamah, ki so v tem okolišju, ter poplavi dolino nekaj metrov visoko, tako da je videti kot podolgovato jezero. Po površinskem odtekanju vode sodeč, je pri vasi Rožanec, kjer je površinska vododelnica, verjetno tudi vododelnica podzemeljske vode². Dolina pod Ručetno vasjo kaže smer toka proti Kropi, medtem ko je južni del od Rožanca usmerjen proti Otovcu, od koder teče podzemeljska voda proti Vranovičem v Lahinjo, kakor trdijo tamošnji ljudje (baje dognano z barvanjem).

Upravičena je domneva, da je novo brezno v zvezi z votlinami podzemeljske vode. Višinska razlika med želom brez-

na in dolino pod Ručetno vasjo znaša okoli 160 m (žrelo na koti 340-350 m, dno doline 180-190 m). Vprašanje pa je, ali je brezno v vsej globini prehodno ali pa je kje zamašeno po materialu, ki se je krusil pri višanju votline navzgor in nazadnje po zrušenem krovu. Jasnost o tem in o notranjosti brezna pa nam daje opis petčlanske skupine jamskega društva, katera je brezno v notranjosti točneje pregleдалa.

I. Gams: Nova prepadina

Po prijaznem sporočilu univ. prof. inž. A. Hrovata je petčlanska skupina Društva za raziskavanje jam Slovenije (inž. A. Hrovat, F. Velkovrh, M. Richter, M. Prevec in I. Gams) 2. in 3. aprila 1955 pregleдалa Novo prepadino v Pretlih.

Jama je izvotljena v gornjetriadnih apnencih (po geol. karti lista Kočevje-Črnomelj) in sicer kakega pol kilometra zahodno od stika s školjkovitim apnencem. Okrog 150 m severno smo razkopali založen vhod v drugo, 17 m globoko brezno. To dejstvo, bližina petrografskega kontakta, pojavi zdobljenih apnencev v bližini in ravno tu v smeri S-J potekajoče pobočje vzbujajo pomislek, ali ni nastala jama v tektonsko pretirtem terenu.

(2) Razmišljanje o vododelnici (razvodnici) je zanimivo zato, ker se Hrovatov tekst v nasprotju s prejšnjo opombo (1) še popolnoma drži fluvi-
alne razlage površja krasa. Pač značilnost prehodnega obdobja, ko stari odgovori postajajo vprašljivi, novi pa so še potrebni dodelave.

Vhod v brezno je ograjen, saj ima po besedah domačina »jama apetit za ovce«. Foto: Katarina Malenšek

V lijakastem vhodu, ki se je odprl pred 15 leti (glej sliki 1 in 2)³, ni sveže odkrušenih skalnih ploskev, kar priča, da je bilo skalovje že pred zrušenjem razpokano in izlizano. Niže postanejo stene brezna drobno razžrte, polne ostrih žlebov in prišiljenih grbin, čeprav ohrani rov zaokroženo obliko. Čim niže smo se spuščali, tembolj je kapalo iz sten na nas in mimo nas, tako da je vsakemu po nekajkrat ugasnila karbidovka. Stene se vedno bolj odmikajo, posebno na severno stran.

S 40-metrsko lestvijo smo stopili v blato, ilovico in grušč. Neprijazno dno je precej strmo. Ko smo šli po njem navkreber, smo kmalu dosegli živo skalno podlago, v katero se odpirata dve navpični razpoki, nastali nad⁴ večjim kaminom v stropu. Dvajset metrov lestev, ki smo jih podaljšali v razpoko, ni bilo dovolj, da bi prišli do dna. Ker nismo imeli dovolj lestev in ker nam je bilo dovolj hladne prhe, ki je izvirala iz kamina, smo opustili nadaljnje prodiranje v globino, posebno ko nam je vsak v razpoko vrženi kamen povedal, da obstane na dnu okrog deset metrov niže.

Nato smo poskusili srečo v drugo smer, po ilovnatem in gruščnatem vršaju⁵ v navzdol v južnovzhodno smer. Z vršaja, na katerem smo se poglabljali »v materijo« do gležnjev in ki je očitno nastal takrat, ko se je jama odprla^{6a}, stopimo na trdnejša tla starejšega vršaja, v katerem je ponekod napravila iz stropnih kaminov padajoča voda sveže luknje do žive skale. Približno 3,5 m nad dnom so prilepljene na steno poševne police, ostanki sigasto-ilovnatih plasti, ki so bile nekoč pokrov znatno večjega vršaja, preden ga je odplaknila voda^{6b}. V nadaljnjem delu se znižuje strop hitreje kot dno, tako da nam kmalu zastane noga pred končno nišo. V njej v kakih 190 cm nad dnom vodoravna plast zasigane jerine, na kateri se v soju karbidovke zasvetijo zrnca »mačjega srebra«, kar je znak, da je do tu sem nekoč segala stoječa voda^{6c}.

Na dnu niže smo iztaknili ob steni navzdol se odpirajočo skalno špranjo, ki pa je preozka za prehod človeka. Spustili smo skozi njo na vrvi privezано karbidovko, ki nam je osvetlila novo votlinico, bili smo nad njenim stropom. Ker

pa nismo mogli spustiti s karbidovko še oči, ne vemo ali in kam se votlinica odpira.

Ne morem trditi, da je Nova prepadina lepa (o nasprotnem je pričala vsa zablata »nedeljska obleka« – pajaci, ki jih jamarji oblečejo le ob nedeljah), je pa zelo zanimiva. Kamin, s katerim se je jama odprla, je le eden od številnih, res da daleč največji. Ker je pred nedavnim precej deževalo, je pršla iz vseh kaminov voda, razširjevalka votlin, ki so se morale sčasoma razrasti v večjo jamo.

Ob tej ugotovitvi se začudimo, kako to, da je pronicajoča voda bolj razkrajala apnenec globlje pod površjem kot pa zgoraj, takoj pod ilovnatim pokrovom^{7a}, ki daje, kot mislimo, vodi s kisljinami največjo sposobnost korodiranja. Ali zato, ker se niže spajajo manjši vodni propusti v večje tokove^{7b}?

Nova jama je lep primer, kako se brezno izoblikuje, delno zatrpa, spet izprazni, večja in manjša, skratka živi, še preden se odpre na površje in se s tem uvrsti med »oblike zemeljskega površja«⁸. Ko nam nenadni udor omogoči dostop, je brezno pravzaprav že prišlo v dobo staranja, v dobo zasipavanja⁹. O tem pogosto pričajo tudi po več metrov debeli kameniti nasipi, ki jih srečujemo na dnu brezen. Velik del tega kamena ima znake, da ga je nametal v brezno človek, ko je trebil kraško površje za senošet ali njivico ali pa je vrgel vanj kamen »iz navade«, ko je šel slučajno mimo. Tudi Nova prepadina čaka, da bodo vanjo zmetali kamene bližnje hiše, ki jo bodo do temeljev obnovili.

Ali ima prepadina (to je ljudsko ime za brezna) zvezo z večjimi vodnimi jamami in tokovi, ki prihajajo izpod Roga v Belo krajino? Za to bi pričale temperature (na dan ogleda je bila temperatura zraka pri vhodu 18 °C, na dnu komaj malo nad 60 m globokega brezna, kjer bi se, če bi bilo brezno navzdol bolj ali manj zaprto, ulegal hladnejši zrak, pa je bila temperatura 19 °C). Dvomim pa, da bi lahko tem pretočnim zvezam sledil tudi človek.

Ker smo že pri vprašanju nastajanja brezen nad podzemeljskimi tokovi, naj naknadno omenim zanimive razmere, na katere so naleteli pri zajemanju Do-

bličice pri njenem izviru med Jernejo vasjo in Gričem, južno od vasi Dobljice na južnozahodnem robu belokranjske kotline. Južno od izvirnega tolmana, ki ga s domačini imenujejo Jezera, je v pobočju vrtača, odprta proti severu. Graditelji črnomaljskega vodovoda so pravilno mislili, da je nastala nad podzemeljskim tokom Dobljice in da bodo zato tukaj laže in prej prišli do tekoče vode. Navpični jašek so kopali v ilovico, pesek, plasti peščenca, grušč in skalne bloke. Nikjer pa niso zadeli na živo skalo, ki tvori višje pobočje vrtače¹⁰. Odkopavali so torej zasuto brezno. Pri 25 metrih globine so prišli 4 m pod gladino vode v izviru, vendar niso dosegli tekoče vode niti po končni eksploziji 8. julija 1955, pri kateri je v nastalih plinih tragično umrlo pet ljudi, med njimi strok. sodelavec SAZU C. Grmovšek in višji tehnik Pelhan.

Vse kaže, da je vododržni material, s katerim se je brezno zasulo, odrinil vodni tok drugam bolj na zahod. Resnično so ga graditelji dosegli že po 6 metrih v jašku, ki so ga izvrtali v živo skalo na nižjem pobočju bliže Jezerom. ■

(3) V *Proteusu* je izvorniku priloženih več slik, katerih kvaliteta žal ni primerna za ponatis.

(4) To je treba razumeti, da ima vodoravni prerez jaška (tloris) krožno do elipsasto obliko. Torej je Nova prepadina dome pit. Razne nepravilnosti sten višje proti vhodu so sekundarne.

(5) Verjetno lapsus calami - Logično bi bilo pod. Zanimiva je logika stavka. Če ga razumem prav, je Gams hotel povedati, da sta razpoki nastali pod kaminom. Da sta torej delo vode, ki tja priteče od zgoraj. Povedano je kajpak v stilu fluvialne predestinacije. Če voda sploh »hoče« prodrati v kaminno in sčasoma oblikovati kanal ali kamin, mora slediti neki nezveznosti v kamnini. Običajno so to razpoke ali lezike.

(6a, b in c) Danes ima termin vršaj ožji pomen. V konkretnem primeru bi bil boljši izraz ilovnati zasip.

(7a in b) Avtor jamo skuša razumeti dinamično. To je velik korak dalje od predhodnih, danes bi rekli amaterskih opažanj, ki običajno niso prišla dlje od statičnega beleženja konkretnega stanja.

(8) Vsa čast Gamsu, da je postavil ta vprašanja. Pravega odgovora pač ni mogel najti, ker tedaj nihče ni niti pomislil, da se površje stalno znižuje in da so danes blizu površja votline, ki so lahko nastale stotine metrov globoko. Le količina pretekle vode se s približevanjem površju manjša. Predpostavka o fluvialni predestinaciji pravega vprašanja ni zmogla postaviti.

(9) Danes bi to povedali drugače: površje se je znižalo v tako bližino brezna, da se v votlini pojavijo procesi, specifični za interakcijo podzemlje-površje.

(10) Globokega pomena te misli se je stroka res zavedela šele 40 let pozneje, ko smo se naučili razpoznavati brezstropne jame.

RAZISKAVE V SEŽANI LETA 1968 IN ČEZ Z ZADNJE PLATI

France Šušteršič

Večkrat poudarjam velik pomen raziskav v Sežani za društvo. Na prvi pogled čudno, saj nismo sproducirali stotin zapisnikov, kakih res velikih odkritij pa tudi ni bilo. Srečali pa smo se z dotlej neznanim izzivom: kako obvladati preveč jam, ne da bi izgubili pregled nad celoto. Ozemlje med Sežano in Lipico je 300 metrov nad podzemskim tokom Reke. Poleg množice navadnih »čurk« je tam dober ducat kar resnih jam »srednjega« kalibra, ki so očitno del večjega sistema, danes približno sto metrov pod površjem in 200 metrov nad podzemsko Reko. Že to je dovolj, da zvonci zazvonijo. Ni pa to vse.

Nahajamo se v neposredni okolici mesta Trst, največje luke pokojne dvojne monarhije. Že od srede 19. stoletja je pomanjkanje vode za rastočo metropolo Tržačane dobesedno sililo k razmišljanju, kje zajeti vodo, ki tam vsekakor mora biti. Številne organizacije, od strogo strokovnih do planinskih, so se ukvarjale s širše pojmovano jamarstvom. To ozemlje je kmalu bilo eno jamarско najbolj preiskanih na svetu. Skupaj z razvojem jamarске tehnike je šel tudi razvoj dokumentiranja, ki pa ga je pomanjkanje primernih kart radikalno zaviralo. Danes v jamarstvu največ uporabljamo zemljevide merila 1 : 5.000, pred slabimi dvesto leti pa so bil karte merila 1 : 25.000 že luksuz. Ker je vsako društvo svoja odkritja dokumentiralo po svoje, je bil tik pred prvo svetovno vojno končni rezultat vesoljni kaos. Med obema vojnoma so Tržačani (Boegan) vendarle uspeli napraviti nekaj reda in sproducirati vsaj kolikor toliko uporaben seznam jam. Po drugi svetovni vojni so ga za ozemlje, ki je ostalo v Italiji, urejali naprej in danes v tem smislu težav ni več.

Po drugi svetovni vojni so se na naši strani v kaos zagrizli člani IZRK ter jamarških klubov iz Postojne in Idrije. Pregledali in izmerili so dober ducat »v nebo vpijočih« večjih jam, večina pa je ostala nedotaknjena. Leta 1968 smo, polni elana in izkušenj z Lanskega vrha, zagrizli tudi mi. Upali smo, da bo šlo hitro, a ni. Problem je bil zasukan na glavo. Ne več odkrivati čim več novih jam, temveč najprej ugotoviti, katera v množici raziskanih in dokumentiranih je katera. Večkrat smo vključili tudi angleške jamarje raznih univerzitetnih društev. V naslednjih letih nam je uspelo gordijski vozal razvozlati in ko so se pojavile pettisočke, je že vse teklo kot

po maslu. Istočasno je krepko poprijel tudi JK Sežana. Rezultati so vsekakor veličastni, a temelje smo poleg Tržačanov vendarle polagali tudi mi. Pa naj se s tem dalje ukvarjajo zgodovinarji.

Poleg trdega jamarskega »dela«, ko je bilo treba pregledati hektare nepregledne trnove makije in ducate potencialno znanih brezen, so se dogajale tudi aktivnosti, pri katerih zgodovina pogleda v stran. Zaradi bližine meje tudi brez Armije ni šlo.

*

Golokoratna jama ima na Sežanskem zagotovo najbolj mogočen jamski vhod. Ko je bilo nekaj članov že v jami in vleklo meter, se pojavi pol ducata oboroženih vojakov. Poveljnik je bil previden mož in prepovedal, da bi se kdo od njegovih približeval jami oz. lojtram na manj kot

deset metrov. Sam se je pomaknil kakih pol poti bliže in se zazrl v nasprotno steno (če bi hotel videti več, bi moral še bliže). A bilo mu je dovolj. Obrnil se je in zavzdihnil: »E, Stipe, nije to za tebe.« Malo smo še pokramljali in odšli so.

*

Dogajanje na meji bi bilo dolgočasno, če bi ne bilo policijskih psov. Sedeli smo v restavraciji pri postaji Sežana in čakali na vlak. Kar naenkrat se od nekje pojavi velik, zelo prijazen pes, podoben komisarju Rexu – samo malo večji in svetlejši je bil. Pride k meni, mi položi glavo na koleno in mi globoko pogleda v oči. Ravno sem malical kos slanine in odrezal sem še košček zanj. A ga kosmatinec samo povoha. V tistem se prikaže kero vođa in strahoma zakliče (beri v cirilici): »Pusti ga, to je naš najhujši pes«.

Iskanje jam na Sežanskem. Desno: Renato Verbovšek - Rene, na sredini: vodnik JLA. Levo: morebiti domačin. Arhiv DZRJL, tehnična obdelava Marko Simič, avtor neznan.

*
Če smo nameravali hoditi tik ob meji, se je bilo treba prej prijaviti v karavli. Enkrat se je zgodilo, da pred karavlo parkiram avto tik kamnite škarpe, v njej pa zagledam ogromnega rudista. Skočil sem iz avta da ga od bliže pogledam. Kar zaslišim svarilen klic: »Ruke u vis«. Razvodnik je takoj reagiral: »Pa znao sam, da je to neki gušter«. Še sreča, da stražar ni bi sorodnik Johna Wayna. Ta bi najprej streljal in šele potem vprašal po gušterima.

*
Nekatera brezna tam okoli so Kokotu in Reneju služila kot neizčrpen rudnik TNT. Ko pa sta že imela minerske izpite, sta nabavljala razstrelivo in minirala tudi »uradno«. Posadki karavle Orlek to ni bilo všeč in poročnik Mirković

je vsakič zahteval kakšne nove papirje. Kokotu je bilo hitro dovolj, Rene pa je sveženj dovoljenj pridno dopolnjeval. Odnehal je šele, ko je poročnik zahteval dovoljo za transport eksploziva van puteva u pograničnom pasu. Zdaj Rene ni več mogel najti naslova, kjer bi mogel dobiti tako dovoljenje.

*
To je bil čas, ko je večina Članov imela vespe, rolerje in podobno. Žan se je z njim pripeljal prav v Sežano. Angleži so imeli Land Roverja, ki ima rezervno kolo kar na havbi. Pokrito je bilo s cerado. Marsikateri član se je rajši vozil na rezervnem kolesu kot zadaj v kesonu. Po enem tednu jamarjenja smo soglasno ugotovili, da je treba napraviti pavzo. Angleži so se odpeljali v Savudrijo, kjer so se naplavali in pobirali morske ježe. Bodeče trofeje so dali v notranjo

okrogolino rezervnega kolesa, pokrili pa z nekakšno ruto. Zvečer se je eden od članov (o imenu zgodovina vljudno molči) rutinsko zavihtel na kolo. Rjovenje je najbrž bilo slišati tudi v Italijo.

*
Z Žanom sva jo mahnila v Piran. Še blizu Valete naju ustavi policija in se začne zgražati nad najino opremo – namreč umazana pajaca, čudni čeladi (kstorci), gojzerji itd. Ker je bilo z dokumenti vse v redu, so naju samo izgnali iz piranske občine, kamor se nisva smela pokazati naslednjih 14 dni. Policaj je v formular Odločbe, ki je že bila natipkana na precej neuglednem papirju formata A5, samo še vstavil najine osebne podatke in datum. Formularje so očitno imeli že pripravljene na zalogo. ■

MOJ SPOMIN NA KANIN

Marjan Juvan - Manč

Poskušaj obnoviti kakšen dogodek iz svojih mladih časov, v oporo pa imaš mogoče le prijatelja tvojih let, kakšno staro fotografijo ali kratek zapis in seveda svoj zapraščen, zasigan in erodiran spomin.

Žares zanimiva je lahko debata v družbi vedno bolj pozabljivih starcev – pardon – veteranov o kakšnem dogodku ali prigodi. Ko načneš temo »A se spomniš, takrat... A veš kako je bilo ... A si bil takrat zraven, ko ... « , moraš biti zelo pozoren na prisotne poslušalce. Žal vedno manj pogosto, pa vendarle, se še najde kdo, ki je bil takrat zraven ali celo

akter in takoj iz ene nastanejo tri, štiri ali celo več bolj ali manj podobnih zgodb. Včasih si zgodbo slišal tolikokrat, da veš ne veš ali si bil ti takrat zraven ali ne. Če pa ugotoviš, da ni v družbi nikogar, ki bi lahko bil akter ali sodelujoči v zgodbi ki jo načneš, so ti vrata svobodne interpretacije dogodka odprta na stežaj. In takrat se lahko začne nova verzija iste zgodbe.

Pred nekaj leti sem med potjo na Kanin razmišljal o tem, da napišem za GP nekaj dogodkov iz naših časov, ko smo hodili na Kanin. Pa sem se odločil, da najprej napišem zgornji uvod.

Zato vas prosim, da mi oprostite malo avtorske svobode, s katero sem zapolnil nekaj mojih spominskih udornic ali vsaj jam z velikimi vhodi in skoraj že brez dna!

*
Na Kanin sem šel prvič, ko sem bil star 16 let. Spomnim se Primoževega brezna, nočnega neurja in ostrega spora med Tužakom (Matjaž Puc) in Hanzom (Zrnc Janez). Bil sem v zunanji ekipi. Takrat smo v jame hodili še v starem »himalajskem« slogu. Sicer brez vmesnih taborov, vendar z releji na vmesnih policah v breznu, predvsem zato, da se niso zatikali štriki, lojtre in telefonske žice. Akcija se je začela okoli devete ure zjutraj. Vreme nam ni bilo naklonjeno in pozno zvečer se je razdivjala kar močna nevihta. Hanz je štel nalive: »Prvi aperitiv, drugi aperitiv, tretji aperitiv.« Vmes je bilo veliko bliskanja in grmenja. Bili smo premočeni do kože. Začel je pihati severni veter in mrzav nam je zlezal do kosti. Okoli prve ure zjutraj je bilo Hanzu dovolj in je hotel oditi v koč. Ravno takrat so se začeli iz jame vračati prvi »špičaki«. To so bili takrat najbolj izkušeni jamarji. Tužak ga je, z nekaj kletvicami, pozval naj sodeluje pri varovanju – vlečenju – iz jame, on pa se mu je uprl na njegov tipičen način. Iz nožnice je potegnil kar dolg lovski nož (njegova osebna oprema!) in mu grozil, da ga bo porezal. Tužak ga je zaustavil

Valjanje po snegu. Janez Modrijan, Metod Di Batista in Vlado Velikonja, 11. avgust 1965.

in mu grozil z velikim kamnom v roki. Tega prizora, ki ga je v tistem trenutku osvetlil blisk nevihte in podkrepil grom, se ne bi sramoval noben filmski režiser. Končalo se je tako, da je Hanz užaljen obsedel na skali, Tužak, Velikan in jaz pa smo varovali – vlekli – ven vse »špičake« enega za drugim. Seveda smo morali pobrati tudi vso opremo, telefonsko žico, lojtre, štrike itd. (Za nas je bilo takrat nepredstavljivo, da bi pustili jamo opremljeno, kot se to dela danes z vrvmi.) Spomnim se, da se je že daniilo, ko smo prišli v kočo Petra Skalarja in spomnim se kupa mokrih oblačil, ki so ležala na kamnitih tleh v veži. Zjutraj – okoli poldneva – pa sta prišla Bingelj (Stane Pirnat), pa mislim da Vili (Jure Kunaver) iz doline. Pričakal ju je neverjeten prizor. Milojka je vse naše cunje razvlekla na sonce po skalah okoli koč. Pravi giganski tabor.

*

Ko smo rekognoscirali pod Laško Planjo, smo na melišču pod Kaninom naleteli na veliko število polrazpadlih usnjenih vojaških čevljev. Povedano nam je bilo, da je tam med vojno padlo ameriško vojaško tovorno letalo. Razen nekaj aluminijastih koščkov drugih ostankov letala nismo našli. Vse večje kose so verjetno pobrali domačini za pokrivanje streh ali za prodajo na odpadu. Bila je huda vročina in zmanjkalo nam je vode. Našli smo jo v ozki škraplji, ki pa je bila pregloboko, da bi jo lahko zajeli. Tako smo Ileta (Ileršič Janez) prijeli za noge in ga na glavo spustili v škrapljo, da je napolnil čutarico. Kljub njegovi suhosti je za nas postajal vedno težji, tako da smo ga komaj zvekli ven na plano. Če bi ga spustili bi lahko tudi utonil v manj kot desetih centimetrih vode!

*

Bil sem na dnu jame I-»nevemkolkže« na globini približno 70 metrov. Nadaljevanje, prepah in ozek potoček je bilo slutiti za ožino (navpična razpoka visoka vsaj dva metra in široka na najširšem delu 30 do 40 centimetrov). S pomočjo Ileta sem se stlačil skozi na višini približno enega metra in prišel v majhno sobico, kjer sem se lahko obrnil. To pa je tudi vse, saj je bilo nadaljevanje podobno kot na začetku. Ker zaradi dimenzij nihče ne bi mogel do mene, se v naslednjo pasažo

nisem več tlačil. Kaj bi takrat dal za Tretjega člana, ki ga poznam danes! Oprema in tehnologija takrat in danes v nobenem pogledu sploh nista primerljivi!

*

Na poti iz stare kočice Petra Skalarja, kjer smo redno prebivali do njenega ognjenega konca, smo šli z vso opremo za dva dni tudi na Goričico. Prespali smo v lovski koči. Markacij in poti je bilo bolj malo. Za orientacijo pa je bilo poskrbljeno z ostanki pušk (železni del puške iz prve svetovne vojne), postavljenih pokonci na vrh kamnitega možica. Takrat smo Viliju, ki je en dan pred nami odšel v dolino, na skrivaj v njegov nahrbtnik skrili tudi vrh granate (približno kilogram in pol mogoče še kaj več). Še celo potem, ko smo ta del granate videli na njegovi delovni mizi kot obtežilnik za papir, ni hotel priznati, da ga je nosil nevede v dolino. Starega vojaškega železja je bilo takrat še v izobilju. Dandanes na Kaninskih podih komaj še najdeš kakšen tulec ali svinčenko.

*

Pri vsaki odpravi na Kanin sta bila najpomembnejša gospodar, ki je skrbel za opremo (lojtre, štrike, kovačijo, karbid, itd.) in ekonom, ki je skrbel za hrano. Problem je bil transportirati vse to do koč. V vseh letih, ko sem hodil na Kaninske tabore, nam je le dvakrat pomagala tudi vojska. Enkrat so s konji celo prinesli robo do koč, drugič pa so se konji in vojaki uprli že kmalu za Gozdecem – raztovorili so konje in odšli nazaj v dolino. Vso to skupno robo smo v koč znosili še isti dan na svojih hrbtih. Ko je bil za hrano zadolžen Ilet je, med drugim, po zelo ugodni ceni in gotovo že z davno pretečenim rokom uporabe (takrat takšno označevanje sploh ni bilo v modi) dobil v Emoni zajeten kos (približno tri kilograme) suhega govejega pršuta. Bil je tako trd, da smo ga se-

kali s sekuro v drvarnici. Dobil si košček, ki ga nisi mogel niti pregrizniti niti pogoltniti. Tako smo ga pač počasi žvečili in to je trajalo lahko tudi uro ali dve. Bil je tako slan, da si bil žejen še dva dni. Edina pijača pa je bila voda in kdaj pa kdaj kaj žganega. Za kaj drugega so bile steklenice veliko pretežka embalaža.

*

Modrc (Janez Modrijan) pa je, v namen varčevanja, enkrat nabavil verjetno kar nekaj kilogramov kosmičev za zajtrke. Ker nismo bili pripravljene jesti vsak dan eno in isto, smo se uprli. Milojka (takrat je bila naša kuharica) nam je na veliko jezo Modrca in naše veselje spekla raje palačinke. Modrc pa je še dva dni potem užaljen sam jedel kosmiče iz velikega lonca. Kaj vse bi jedli in pili takrat, če bi obstajale embalaže, kot jih poznamo danes. Tako pa smo zaradi velike teže trgali tudi papir s konzerv da bi bile lažje! Pločevinka za pivo je pa sploh neprecenljiv dosežek sodobnega sveta. Res škoda in sreča za nas, da je to odkritje zamujalo.

*

Ob slabem vremenu in dolgih večerih pa so po mizah padale karte. Tarok ali poker. Za popestritev smo pri pokru namesto denarja – ki ga seveda nismo imeli – uporabili makarone. Vsak je od Krivčka (Primož Krivic) iz banke dobil enako število makaronov in igra je stekla. Tudi po več ur ob karbidovki ali sveči. Nekega večera, ko je bilo že skoraj povsem jasno, kdo dobiva in kdo izgublja in je vsak makaron že vsaj desetkrat zamenjal lastnika, pa so se pojavili na mizi sveži čisti makaroni! Krivček je ob sebi na klopi držal »banko« – vrečko z makaroni. Nekaj časa poker ni bila več priljubljena igra.

Kdo ve, koliko zgodb se je na Kaninu še napletlo, koliko se jih še bo in koliko jih je že utonilo v večno pozabo. ■

Marjeta Zajc Horvat - Tačka
in Metod Di Batista na oknu
koče Petra Skalarja, 1968.
Foto: Janez Modrijan

Na vrhu: Kompletna ekipa odhaja. Od leve proti desni Joško Pirnat - Jozl, Anton Suwa - Sulc, Tomaž Planina, Milojka Modrijan, Metod Di Batista, sin oskrbnika koč, Janez Modrijan - Modrc, Janez Ileršič - Ile, Marjan Juvan - Manč, Primož Krivic - Krivček, Vlado Velikonja - Velikan, Stanko Pirnat - Bingel, Matjaž Puc - Tužak in oskrbnik koč Petra Skalarja. 1966. Levo: Dolgi dostopi. Od leve proti desni Milojka Modrijan, ?, Metod Di Batista, Marjan Juvan - Manč, Janez Modrijan - Modrc. 1966. Zgoraj: Davrin Preisinger, Ičo Košir, Primož Krivic - Krivček, Anton Kranjc - Požigalnik. 1964. Foto: Janez Modrijan

MEŽAKLA 2024

Člani, uredil Matevž Marinko

30. april, prihod na tabor

Primož, Vid, Matic Diba, Bajsi, Vanja, Košutnik z ženo, Uroš, Špela, Anženir, Pero, Neja, Flis, Matevž, Prevec M., Ajda, Jakob, Adam, Tinkara

Prvi dan smo vzpostavili štab in proslavili praznik.

Najprej smo pospravili koč, ki se ji vidi, da ji manjka ženskih rok. Potem je bilo (bolj) čisto. Mladiči (= 3 znanstveniki kot jih je proglasil Bajsi) so se učili žagati, drva pa je nacepil pravi moški (= Špela). Bil je tudi ogenj, čeprav o kakšnem kresu ni bilo govora. Tudi spat so se ljudje in ostali spravili že ob polnoči.

1. maj, pridejo: Klara Kresnik, Matija, Matic L. in Neža.

Ob 6h so smrkavci že začeli razgrajati in so metali neka drva ob tla. Potem so se odpravili v gozd. Gledat neke »kraljoi-ke« ali nekaj takega.

Ekipa Vijolične kobilice (Prevec, Vanja, Uroš, Ajda in Tinkara)

Čez dan smo izgubili Ajdo, dobili smo Špelo. Izkupiček dneva: jama Vijola 1, dolžina 36 metrov, globoka 20 metrov. Oba tečajca (Prevec in Vanja), sta se odlično odrezala. Našla sta tudi nadaljevanje jame, ki je na žalost nestabilno. Bilo je super.

Ekipa Zeleni zmaj (Matevž, Matija, Vid, Neja, Anže, Flis)

Pregledali smo teren vzhodno od Jerebikovca. Takoj smo izgubili Matevža in našli nič (0) jam. Naša ekipa je razpadla in se spet formirala na novem območju. Po logistični telovadbi smo napadli območje pod Kisovcem. Našli smo prelom

z nekaj luknjami. Vzeli smo točke in šli proti prepadu nad Jesenicami. Tam smo našli še eno jamo. Kasneje smo vse izmerili.

Ekipa penzičev (Đuro, Anita, Primož) smo se odpravili popravljat lege starih jam ob poti proti Gorjam smo preverili dve in našli še eno (desetmetrski skozenj). Potem smo se h kmetiji Pevnikar odpravili spraševat za njihovo jamo. In res, prijazni sin je poklical prijaznega očeta, ki me je po par stavkih ugrabil in sva na skrivš ušla njegovi ženi. Pokazal je jamo in lep razgled na Radovno. Žena pa je zasliševala Jureta in Anito: »kdo pa vas je poslal«.

Napotili smo se tudi k sosedu (Taucuhan), kjer nas je 4 otrok (eden je bil že najstnik), pokazali njihovo jamo (*op. ur.: Sprašujem se, ali so tovrstni spodrslja-ji posledica alkohola, socialnih omrežij ali radona. Za miselni trening bralcev sem mojstrovino pustila nepopravljeno*). Potem smo našli še eno jamo, ki pa je bila zasuta. In nato smo uničili eno jamo, ker smo z domačini ugotovili, da je v preteklosti prišlo do dvojne registracije ene jame. Videli smo enega urha, eno košuto, eno veverico in polje narcis.

Bajsi v taboru

Bajsi je ostal v taboru in kupal od 10.00 do 18.00. Banda nevhaležna je osemurno delo požrla v petih minutah in še prej predelala v drek. Vreme je od sončenja, do totalne pizde nevihte. Torej, običajno prvomajsko vreme.

Šli smo v deset jam, devet jih izmerili in poimenovali. – Jakob

Ekipa črnih gat (ne, sej ne, bila je ekipa Črni Gad) (Diba, Pero, Jakob, Adam, Špela) smo imeli težave z merilci, a nam je uspelo na psevdoantični način vseeno izmeriti jamo. Potem smo rekogniscirali. Nato smo se izgubili, oziroma porazgubili. Pero, Adam in Jakob so izmerili še eno jamo. Jaz sem imela malico. Nato sem osvojila Petelina. Nato sem se usmerila proti severu, končala pa na jugu. Sčasoma sem prišla v lep smrekov gozd, kjer sem skozi smreke zagledala tiča. Ker sem prepoznala lastnika, me ni preveč vznemiril. Nato smo imeli grozovito neorganizirano anarhični posvet, kjer je Diba igral zvezo med tremi vokitokiji. Vmes je vskočil Bajsi, ki nas je nategnil, da je zažgal štiri kilograme čebule. Nato smo rekalibrirali plane, se našli, se premešali in nadaljevali z delom. Šla sem v jamo Vijole 1, kjer ekipa Tinkara, Vanja in Prevec na srečo niso šli skozi podor. Nato smo se izgubili, se našli in do avta prišli, ko je že začel dež. – Špela

2. maj

Ekipa Zelenega zmaja (Flis, Matija, Tim, Anže, Neja, Pero)

Ekipi Zelenega zmaja je danes uspelo ostati skupaj. Najprej smo šli pogledat na rob Mežakle v jamo Nad prepodom, ki smo jo rabili opremit. Pero se je prejšil spustil do luknje v prepadu, ampak ni bila perspektivna. V jamo nad prepodom, ki meri dobrih 80 metrov, od tega 26 metrov globine, smo se zbasali vsi razen Flisa, tam peli operne arije in gledali večšo, ki ima čudne bele izrastke (kot lišaji). Potem smo šli še nategnit Jamo v prelomu 2, ki je v bistvu poka, katere strop je luknjast grušč. Tudi vhod je

Večerne radosti. Foto: Jaka Flis

ozka navpična luknja. Ko se guziš not, se ene strani ne smeš dotikat, ker bi se drugače vsule nate skale. Cel dan je bila drugače mizerija glede vremena, na koncu je vsaj mene precej zeblo. Tako smo se odpeljali nazaj v bazo in kljub dežju zakurili ogenj za žar. – Neja

Ekipa Penziči (Primož, Vid, Neža, Matic)

Penziči smo se po bogatem zajtrku odpravili na Planino Strmole do točke, ko je Primož ocenil, da z avtom naprej pač ne gre. V kolovozni mlaki je Neža prvič v življenju ujela planinskega pupka. Vhod v jamo smo našli ob cesti približno 200 metrov stran od GPS točke. 405 – JURJEVČEVA PREPAD. Tečajnika sta pod budnim očesom Vida opremila brezno in se pripravila na slavnostno umazanje novih kombinezonov. Matic in Primož sta raziskovala spodnji rov, Vid in Neža pa sta snela pasove in se podala v ožino, ki na načrtu ni označena. Po ožini se odpre soba s kaminom, ki ga je kasneje raziskal Matic in se zapre po parih metrih. Vid in Neža sta se prebila do vodnega rova in krenila gorvodno. Po približno 40 do 50 metrih se rov zapre, glede na polžke sta sklepala, da sta blizu površja. Na poti sta opazila natančno enega malega podkornjaka. Na poti nazaj sta taktično sfalila izhod in sta šla na križišču dolvodno. Po 15 metrih se rov odpre v opremljeno brezno, za katerega je Vid ocenil, da je 5 do 10 metrov globoko. Ker sta bila brez opreme, sta krenila nazaj, kjer ju je našel Matic in jima pokazal pot ven. Primož je zapustil jamo, ko se je naveličal čakanja, in šel na površje občudovat narcise. Po treh urah so se vsi člani odprave odsvaljkali ven iz jame. Na poti nazaj smo v isti mlaki našli še enega planinskega pupka in urha.

2. del:

Odpravili smo se na planino Tisovc v iskanju 2067 – VODNE JAME NA TISOVCU NA MEŽAKLJI. Parkirali smo pred hišo, ki so jo krasili kip in štiri slike maršala Tita. Na pozdrav »smrt fašizmu« se gospod brez zob ni odzval po pričakovanjih. Ker ni domorodec, ni nič vedel o jami. Tudi šnopca nismo dobili. Uro kasneje blodnje po dežju se je zgodilo naslednje:

- dva navadna močerada, orgija hroščev in nekaj sluzastega

- Neža je dvakrat padla na rit

- vhoda v jamo žal nismo našli

Nato se je ekipa Penzičev odpravila nazaj v tabor, kjer so hvaležno pojedli krompirjevo juho. V jami smo našli tudi krastačo, lobanjo psa in okostje telička. Neja je zmagala tarok!

Ekipa Radil (Adam, Ajda, Prevec, Matevž)

Ekipa je hitro razpadla na mene in preostanek. Našli smo se kakšne tri ure kasneje.

Med tem sem se precej spraševal o vzroku svojega izgubljanja. Našel sem eno že registrirano jamo in ene ne. Kasneje smo raziskali še en rudnik. Scalo je. – Matevž

Jaz sem sral! – Diba

Ekipa Vijolične kobilice (Klara, Tinkara, Uki)

Prejšnji dan je druga ekipa nagledala dve potencialni jami, ki smo jih šli danes pogledat. Uki in Tinkara sva Klari zelo lepo razložila, kako se uporablja disto. Šli smo peš do Jame zelenega zmaja. Naneslo jo je dobrih 16 metrov, nato pa smo šli do jame z najlepšim razgledom. To je bila razpoka v steni. Druga ekipa se ni javljala na vokitoki, zato smo se odpravili nazaj do avta. Po dežju smo iskali nove jame. Nismo imeli sreče.

Možganska nevihta

Def. »orgija«:

- Primož – Če je divje in je razvrat, je divja orgija tudi, če so trije, lahko živali (no homo)

- SSKJ – (-e) –(ž) – stari grki: versko slavje (Dioniz), 3 bogovi dovolj, razuzdano veseljačenje (ni romantike)

- Chat GPT 4: wild, large group of people also non-sexual

- Aljaž – Če jih lahko prešteješ, se z napačnimi stvarmi na orgiji ukvarjaš

- Darja – vsaj 2, samo ljudje, ljubezen vseeno, dotik pomeni sodelovanje

- Adam – več kot 3, ni nujno, da so samo ljudje, brez ljubezni, ni pravil

Haiku

Našli smo jamo,

Izgubili ekipo,

Najde nas rudnik. EKIPA RADIL

Špela ima resno službo in je zato pobrala Dibo in šla spat. *Nadaljevanje odstavka predstavlja pritoževanje nad glasbenim okusom mladih. Ker je napisano zelo neberljivo, je prepisovalec obupal.* Pisec je šel spat, ko se je začela vrzeti tehnaža.

3. maj

Na tabor prišle okrepitve z Aljažem O. in Darjo, vendar pa je veliko članov tudi šlo. Baje je kurc vreme. No, sej je, vendar pa kočica vseeno pripomore k dobremu vzdušju. Zanimivo mi je to, da je veliko mladih članov čisto blatnih po obrazu. Kaj ste delali z njimi? – Darja

Ekipa Arheoorgici (Primož, Tim in Tinkara)

Odšli smo na lov za jamo kat. št. 418 Zakoparjev prepad. Jamo smo po daljšem iskanju našli, saj so bile koordinate le za 200 metrov napačne. S Timom sva se v jamo tudi spustila, vendar hitro ugotovila, da je tri metre pod vhomom zasuta. Deset metrov stran smo našli

tri metre globoko in 11 metrov dolgo jamo, ki jo je registriral Tim. Ime jame lahko izveš v zapisniku.

Pripis: Jame brez Tima in njegove vztrajnosti ter uporabe lidarja ne bi našli.

Marinko z ekipo zakopal 50 metrov od kočice – na ravnem

Ekipa Perorgija (Matic, Neža, Klara, Neja, Peter)

Šli smo v Brezno pri medvedovi konti. Z avtom smo uspešno prišli do vhoda. Jaz sem opremljal, jama ima zelo ugodne fukse. Na zadnjem pritrdišču sem doživel UAU efekt, postalo je vse temno, zgubil sem vidni stik s steno. Za mano so prišli še ostali, ki so prav tako doživeli UAU efekt. Nato smo eno uro šetali po dvorani. Videli smo mnogo zanimivih stvari: kapnike, sigo, časopis iz leta 73, karfirole, pet netopirjev in še marsikaj. Ven smo šli zelo hitro, jaz sem razopremljal. Tečajniki so zelo dobro žimarili. Bilo je lepo, nekateri so tudi jokali. Splača se it še kdaj. – Pero

Predpostavka: Bolj kot se govori o orgijah, bolj si lačen. Dokaz: Darja je že tretjo porcijo pašte.

Ekipa Sidar Orgije

Zjutraj se je naša ekipica odpravila v brezno, ki sva ga z Ajdo našla prejšnji dan. Marinko je zvrtil pritrdišča in spustili smo se v brezno. Pri raziskovanju nas je ovirala velika količina trhlelega lesa, ki je zadrževal velike količine skal pred padcem. Ekipa se je v jami razpolovila na fotografsko in mersko sekcijo. Po podrobni dokumentaciji in primerjanju, se je izkazalo, da je jama že znana. Smo ji pa popravili lego.

5. maj

Ekipa Lidarorgija (Matevž, Adam, Ajda, Jakob, Darja) smo štartali pregled terena proti SZ/S delu nad parkiriščem. Prispeli smo do travnika blizu vasi Perniki. Blizu smo našli brezno v udornici, ki ga je raziskal Tim, ki je k nam prišel s svojo ekipo. Jama je onesnažena (pohištvu, železo, crkotina ...).

Medtem sva se z Davidom odpravila proti V delu, kjer sva našla vsak svojo luknjo. Obe sta za kopati in brez prepaha. Po opravljenem delu smo se srečali na parkirišču, kjer smo se intenzivno pregledali za KLOPE!; nato pa se razdelili v tri ekipe. Špela, David, Ester in jaz smo se odpravili iskat eno znano jamo z zgrešeno lego nekje J – JZ od Pernikov. NEUSPEŠNO iskanje ...

V nedeljo, **6. maja**, smo pospravili tabor in šli na Bistrico. ■

Foto: Špela Di Batista Borko

Foto: Primož Presetnik

Foto: Špela Di Batista Borko

Foto: Jaka Flis

Foto: Jaka Flis

Foto: Jaka Flis

Foto: Neža Pajek Arambašič

Foto: Jaka Flis

KANIN 2024

Člani, uredil Matevž Marinko

Udeleženci: Meta Krajnc, Tomaž Krajnc, Aleksandra Krajnc, Vanja, Bajsi, Cile, Samo, Nina, Juki, Svit, Val, Diba, Špela, Jure, Beki, Klemen, Marinko, Pero, Neja, Tim, Matija, Matevž, Tjaša, Matija jr, Fosilc, Taras, Anže, Aljaž, Irenej, Anženir, Ajda, Jakob, Čekič, Tinkara, Ariana, Flis, Obi, Andrej, Marina, Gigo, Tinka, Marjan, Metod

Sobota, 10. avgust

Garmin, Vanja, Tim in Klemen smo šli v LJ-99 nadaljevat v brezno, kjer smo končali prejšnje leto. Po 50 metrih brezna smo prišli na dno in našli gorvodni in dolvodni meander. Dolvodno se čuti zelo hladen zrak. Konča se z breznom, bo pa treba malo razširiti.

Po precej napornem vzponu smo namesto lenarjenja Špela, Neja in Jure šli do I-44. Jama iz leta 67, registriral jo je Zvone Korenčan. Ima močan prepih. Kljub velikim planom sem pozabil, da smo lani jamo opremili na pulse. Tako smo ob pomanjkanju fiksov pač opremili na-ravno in šli na dno vhodnega brezna (-10) širit. Sprva je nadaljevanje zgledalo kot meander s stopnjo. Mašina (velika Makita) in 3čl so dobro delali, dokler se nismo odločili, da nam edini ta dolg sveder ni všeč in smo mu zlomili glavo. Jaz sem že pred tem zapustil jamo (pred jamo je bolj udobno), Š in N pa sta se odločili, da nadaljujeta na roke. Začel se je odpirati prehod v brezno in s spretnim metom je kamen padal precej globoko. Aja, piha za popizdit in perspektive so velike. Ko se nam ni več dalo, smo šli nazaj v tabor. Matic nam je skuhal večerjo.

11. avgust

Vanja in Klemen sva nadaljevala delo v LJ-99. Na poti dol sva preopremila del jame. Ko sva prišla do delovišča sva z enim 3čl razširila meander do sprejemljivih dimenzij. Za meandrom je cca. sto metrov šahta, jama je v pričakovanju. Cile, Nina, Bajsi, Samo, Špela in Diba smo šli na območje med P4 in Velbom. Raziskali in izmerili smo štiri jame, ki smo jih pred leti locirali. Žal se vse končajo. Cile ima sicer upe za eno. Bilo je lepo, nekateri so bili sicer skeptični nad modernimi tehnikami opremljanja in merjenja. Na koncu smo nalogo opremljanja prepustili Ciletu, ki je nalogo profesionalno opravil. Kljub temu, da navdušenja nad 8,5-milimetrsko vrvo ni kazal. S Špelo sva nato odnesla robo do JŽŠ bivaka. Izvedela sva kje se skriva rezervni ključ, a tega nikomur ne poveva. – Diba

Zjutraj sem Beki pospremil do vode, ker je šla v vročino v dolino. Potem sva šla z Nejo ponovno v I-44, kjer sva opravila velik poseg in 10-metrsko vhodno brezno spremenila v 30-metrsko vhodno brezno. Na koncu sem se spustil pod kritično točko in ocenil, da zadeva ni več smrtno nevarna. Nato sva še izmerila bližnjo čurko LJ-121. 16,5 metrov. Na taboru smo potem gledali utrinke. Enih par jih je bilo kar epskih, zraven smo imeli glasbeno spremljavo Matije jr. – Jure

12. avgust

Zjutraj, ko smo se vsi vsedli k zajtrku, je Aljaž poskrbel, da nas je konzumacija le-tega minila: na mizo je postavil steklenico s sumljivo vsebino. Po barvi in konsistenci je bila podobna produktu, ki ga zjutraj Bajsi izloči iz nosno – ustne votline.

Na tabor smo prišli Ajda, Jakob, Anže in Čekič. Jakob je s seboj vzel dron. Njegov ruzak je baje tehtal 30 kilogramov. Ajda je prinesla hrane za cel tabor. Čekič je imel težave spraviti vse v ruzak. Iz obupa je pesto zbasal v krokse. Do tabora smo hodili tri ure. Potem smo takoj skuhalo makarone. Anže je veganski pesto popestril z neverjetnim sirom.

Sva šla z Aljažem na popoldansko v I-44. Prehod je v redu, spustila sva se deset metrov nižje in nato še do dna približno 35-metrskega šahta. Dno je zasuto, sva pa po krajši stopnji navzgor našla preozko nadaljevanje. Potrebno bo širjenje. Zdaj se bomo počasi odpravili proti Dinozavru, kjer bomo nadaljevali delo ekipe MPM. Ta ekipa bo sama ČITLJIVO napisala svoje vtise.

ČITLJIV ZAPIS VTISOV DINOZAVR EKIPE MPM:

10. do 12. avgust: V soboto popoldne smo se proti Dinozavru odpravili Matevž, Matija in jaz. Do Preperja smo rabili štiri ure, za večerjo smo imeli kuskus s tuno brez soli! Zjutraj smo se zbudili ob 6:00, pojedli kosmiče za zajtrk in se odpravili na dno na -1050 in se lotili olimpijske plezarije. Na vrhu smo sledili prelomu 300 metrov proti jugu, večino smo hodili v razkoraku, spodaj pa 20 metrov nižje vodni tok, ki teče proti severu. Na koncu je potrebno spet plezati, to gre fix do Male Boke. Vrnili smo se na bivač, pojedli rižoto in šli spat ob 19:45!!! Zbudili smo se ob 5:00, sonce smo zagledali ob 11:30. Matr je lepo, pizda sem srečen :) – Pero
LJ-99: V jamo smo šli Klemen, Neja in Matevž preopremit zadnji šaht pod razširjeno ožino in Tim, Garmin, Aljaž in

Kadunc izmerit neizmerjeno. Klemen je hitro preopremil zadnji šaht s 100-metrco in ekipa KNM smo se spustili do dna, kjer nas je pričakal meander, za njim pa nadaljevanje. Meander bo potreboval malo širjenja. Ekipa Garmin-Tim sta namerila 216 metrov do trenutnega dna.

13. avgust

Ekipa Aljaž, Pero, Jakob je širila zloglasni I-44. Prekopali smo se skozi prvo ožino in pred seboj zagledali 40 metrov brezna. Spustili smo se po izvrstno postavljenih Perotovih štrikih. Stene so bile polne fosilov, v kotu pa se je jama nadaljevala v ožino. Razširili smo jo, a nam je zmanjkalo štrika in smo akcijo končali. (Datum neznan) Ekipa Aljaž, Čekič, Ajda, Jakob

Štorija o vztrajnem kamnu in še bolj vztrajnem Jakobu.

Kot vsaka dobra zgodba se tudi ta začne s širjenjem neprehodne ožine. Dela smo se lotili dokaj profesionalno, a kaj, ko se kamen kljub pomoči tretjega člana in Jakobovem trudu z majzлом in macolo ni hotel premakniti z mesta. Na začetku sva z Jakobom le poskušala odstraniti enega izmed mnogih kamnov, ki so nas ločevali od naše sanjske destinacije. A kmalu je Jakoba malo zaneslo in sekunde so se spremenile v minute, temu je seveda sledilo mnogo opazk, podana pa je bila tudi natančna psihološka diagnoza, in sicer to da je vse skupaj postalo osebno. Po dolgih minutah vztrajnega boja smo se odločili, da se bomo tega kamna za vselej znebili. Na pomoč smo poklicali tretjega člana, ki svojega dela ni opravil zadostno. Na koncu je Jakob le zmagoslavno vzel truplo svojega sovražnika (kamna, da ne bo pomote) in ga vrgel na drugo stran jame, kjer nas ni več oviral. KONEC

Čekič, Marinko in Anženir smo šli v LJ-99. Na -200 metrih smo razširili ožino. Tudi Čekič ga je pokno (mariborščina: poknil). Odbiti material smo zložili v Rimsko cesto, tako da smo hodili po suhem.

12. do 14. 8. 2024 Smo bili ekipa Špela, Diba in Jure v jami Brezno spečega dinozavra. Prvi dan smo šli natanko samo dol. Šli smo do bivaka Prepper na -670 metrih. Torej, potem smo jedli večerjo – smo zelo uživali ob rižu in paradižnikih in siru in tako dalje. Bilo je dobro, a nekateri smo slabo spali. Naslednji dan smo se po jutranji kavi inu tudi zajtrku spustili ma prav do dna jame na -1080 metrov. Tam smo nadaljevali delo od M&P&M ekipe, v prelomu smer jug.

Cile gre v jamo. Foto: Špela Di Batista Borko

Vhod v I-44. Foto: Anže Tesovnik

Najprej sem splezal do prvega okna (desnega), kjer smo naleteli na ozko razpoko, premera cca. 1 do 0,2 metra, kjer smo se pretlačili do konca. Konec je nepresenetljiv, v obliki preozke razpoke po dnu katere plava voda (A voda plava?), skupaj 130 metrov. Nato se je Diba povzpел še do višje ležečega kamina, za katerim se je skrival precej velik rov, katerega smo izmerili 210 metrov. Šli smo nazaj do bivaka. Medtem ko sta M&Š plesala, je mene zeblo v roke in v noge. Po večerji in spanju smo prišli ven ob 14:30 v strah pred dežjem. – Jure

14. avgust

Pisano ob pozni uri po zabavi (s tresočo roko). Danes sva Marinko in Čekič šla v LJ- 99. Našla sva konec jame s sifonom na cca 250 metrih. Čekič je postavil nov globinski rekord. Marinko je bil zelo razočaran nad koncem jame.

15. avgust

Marijino vnebovzetje sem izkoristil za čiliranje s knjigo na I področju. Nisem

bil ravno uspešen, ker ni bilo najbolj udobno. Zato sem pregledal zgornji plato I področja med meliščem pod M. Babancem, Čeladarko, LJ-116, I-44 in steno. Našel sem 11 neoznačenih vhodov, ki bodo za pogledat, vzel koordinate in fotke. Našel sem KP2, ki je sinonim za I-52 in ima dva vhoda.

Neža in Matevž sva bila v I-77 (pomoje). Opremila sva brezno do slabih 100 metrov (spet pomoje, nisva merila). Naprej gre preozek meander s prepihom in karfijolami.

UGOTOVITEV TABORA:

do 100 metrov so škraplje
od 100 do 300 metrov so čurke
nad 300 metrov so jame
META KRAJNC

Z 180 metri štrika smo v I-44 šli tečajniki Ajda, Jakob, Matic, in Pero. Nadaljeval sem z opremljanjem velikega brezna, medtem ko so ga tečajniki za mano merili. Ustavili smo se kakih 70 metrov

nad dnom zaradi pomanjkanja časa in šli počasi ven. Bilo je lepo, tečajniki že kar hitro žimarijo. – Pero

16. avgust

Špela, Tinkara, Matic L. in Neža smo se odpravili v Brezno rumenega maka (P4) – KŠ 1529. Akcija je trajala dobrih deset ur na račun novih jamarjev, ki so postavljali globinske rekorde in se učili žimarjenja s pantinom in zatikanjem v Muslimankah. Na -300 (križišče) smo opremili in izmerili in razopremili brezno. Poveže se v znane dele. Špela je preporenila par štrikov in raziskala en odcep nad Muslimankami, ki se nadaljuje. Ob prihodu v tabor ob polnoči nas je pričakal svetilnik z glasom Cileta in rahlo razkuhana pašta (hvala Diba). Jakob, Diba in jaz smo šli v I-44 v globoko brezno, ki smo ga imeli plan opremiti do dna. Med čiščenjem se je elegantno odlomila velika fapa, ki je potem skoraj enako elegantno odtrgala prasico s sto metri štrika, ki smo ga potrebovali

za doseg dna. Ampak se nismo dali in vseeno (ravnokar je Matic Lubej, ki mu že cel teden neuspešno iščemo vzdevek, postal Milan) smo dosegli dno jame. Postopek je vseboval podiranje pritrdišč. Brezno je globoko 240 metrov. Potrdili smo, da se brezno na dnu zapre. Odžimarili smo lepši prihodnosti naproti in si na poti ven ogledali nekaj zanimivih oken. Zunaj smo bili okrog sedmih.

17. avgust

Jure in Diba sva nesla v dolino eno rundo. Na poti gor sva postavila rekord tabora 1:25. Bila sva perpetuum mobile: Jure je bežal pred mano, jaz pa sem lovil njega. Med drugim sva si v sedmih dneh uskladila uma – tako kot cikla menstruacije. Oba sva prišla do briljantne ideje, kako naredit suh kruh spet moker – pošpricaš ga z vodo (med tem, ko je

na ponvi). Zanimiv dan. Obiskali so nas tudi veterani. Slava in čast jim. Odnegli so praktično vse mašine in baterije.

23:30 Akustično poslušamo glasbo in se imamo fino.

23:39 Vsi moški mansplainamo, Andrej pa manssuma. ■

Foto: Jakob Majdič

Foto: Matic Di Batista

ZAPRIKRAJ 2025

Bor Grošelj Simič in ostali člani

Udeleženci: Tomaž Krajnc, Aleksandra Krajnc, Primož Presetnik, Vid Naglič, Samo Grgurevič, Matic Prevec, Uroš Kunaver, Tinkara Kepic, Aljaž Osterman, Peter Mašič, Anže Tesovnik, Matic Di Batista, Špela Di Batista Borko, Tim Berginc, Anže Kadunc, Taras Večer, Matevž Marinko, Bor Grošelj Simič, Jakob Majdič, Klemen Kramar, Uroš Novak, Matevž Hreščak, Tjaša Vezovnik, Matija Hreščak, Twan Lange, Nina Pekovec.

V tabornem dnevniku je o taboru zapisanega bolj malo. Nekaj časa je kazalo celo, da je celoten dnevnik izgubljen, zato sem po lastnem spominu in ob pomoči Garminove tabele obiskanih jam povzel vsaj nekaj dogajanja po dnevih. Potem se je dnevnik našel, kar je bilo v njem čitljivega, pa je pretipkala Špela. Tako je iz mojega kratkega zapisa in kratkega tabornega dnevnika nastala malo manj kratka kombinacija.

Ena stvar, ki je v dnevniku ni manjkalo, so koordinate vhodov. Tabor je bil namreč v tem pogledu zelo uspešen. Raziskovali smo kar na dveh območjih - na severnih in vzhodnih pobočjih Krasjega vrha nad planino Zaprikraj in na zahodnem pobočju Lipnika, nad planino Golobar.

Območje pod Krasjim vrhom

Območje se nahaja na nadmorski višini med 1250 in 1700 metrih n. v. in je večinoma poraslo z gozdom. Ker je obrnjeno na sever, se sneg obdrži dokaj dolgo, kar je na nekaterih prejšnjih taborih raziskovalcem povzročalo težave. Že pogled na lidarski posnetek jasno pokaže, da območje skoraj gotovo skriva mnogo vhodov. Dober podatek je tudi 17 jam, ki so v okolici Krasjega vrha že registrirane. Večina je del našega društva, prva, K. V. 1 (5822) je bila izmerjena že na taboru DZRJL leta 1986, večina preostalih pa na kasnejših društvenih taborih. Nekateri od registriranih jam so čisto spodobnih dimenzij, dve sta globlji od sto metrov.

Območje pod Lipnikom

To območje je od taborne baze precej bolj oddaljeno, najprej je treba priti delno z avtom, delno peš do planine Golobar, kmalu nad planino pa postane teren jamarsko zanimiv. Tla so izrazito kraška, sploh od višine 1600 metrov nad morjem naprej, ko gozda ni več in postane teren precej podoben Rombonskemu, ali pa Kaninskemu iz kakšnih malo nižjih leg. Podobnost ni zgolj navidezna,

dejansko je kamnina tu zelo podobna tisti z druge strani bovške kotline, vključno s plastmi z nešteto fosili megalodontidnih školjk. Na tem območju so bile pred našim prihodom registrirane samo tri jame, ki jih je na začetku tisočletja izmerila ekipa Čehov, ki je takrat dokaj redno obiskovala Slovenijo in tudi v sodelovanju z našim društvom raziskovala na bližnjih podih med Krnom in Skutnikom. Obstaja tudi neka zgodba o tem, da je po tem območju nekoč brkljal Roberto Antonini, vendar izvor zgodbe ni čisto jasen, kakšnih označb, ki bi jo potrjevale, pa na lokaciji tudi nismo našli.

Povzetek dogajanja po dnevih

30. april

Zapis iz dnevnika:

Zbrali smo se v velikem številu in s prešernim duhom. Cesta na planino je bila kar dobra in pri pristopu večine avtomobilov ni bilo pretiranih težav. Koča je bila takšna kot se je spomnimo. Velik komfort, z WCjem v Molzišču. Kuriršče letos ni bilo pred kaverno tik ob koči, temveč malo gor nad kočjo in za majhnim hribčkom, kar je bilo dobro, saj je v eni sosednjih koč dve noči bival predsednik pašne skupnosti z otroci. Večer je bil kar uspešen, za ene celo malo preveč, kar pa je vse uredila tovariška pomoč. Prvi maj smo proslavljali menda do 2.30. – Primož

1. maj

Pod Krasjim vrhom so delovale štiri ekipe, skupno 16 jamarjev. Taras, Tim in Anže K. so se lotili 3 starih jam, fotografirali vhode in dve izmed njih podaljšali. Uki, Tinkara, Vid, Jakob, Samo, Primož, Matevž M., Pero, Matic P., Aljaž in Anže T. so v treh ekipah izmerili 18 novih jam, od tega štiri še čakajo na odjajo.

Diba, Špela in Bor smo se brez jamarške opreme odpravili na ogled terena pod Lipnikom. Po gozdu je nekaj časa slabo kazalo s kakšnimi jamami, potem pa so bile naenkrat povsod okrog nas. Med gozdno mejo in spodnjo mejo snega smo našli več kot deset potencialnih vhodov, ponovno pa smo odkrili tudi brezno GL-1 (7743), ki je imelo za dobrih sto metrov napačno lokacijo.

Zapis iz dnevnika:

Posledice proslavljanja so bile zelo vidne. Pri posameznikih tudi zelo, zelo vidne. Vendar so se le razdelili na nekaj skupin in do večera raziskovali na več

lokacijah. Izplen izmerjenih jam in možnih jamskih vhodov je bil občudovanja vreden. Izvidnica Golobarske brigade je poročala celo o 20 novih vhodih. Pred večerom je Matevž M. demonstriral tek v hrib, kar je spodaj občudovalo številno občinstvo. Napeto. Zvečer pa spet malo roštilja in zgleden odhod v postelje ob polnoči. – Primož

Matevž H., Tjaša in Matija smo odšli z lokalnim vodnikom, sosedovim najstarejšim sinom, na Krasji vrh. Ob vračanju v tabor smo ugotovili, da so njegovi starši že sprožili iskalno akcijo, saj jim ni sporočil, da odhaja na izlet.

2. maj

Večina raziskovanja je potekala pod Lipnikom. V treh ekipah smo Klemen, Anže T., Špela, Matevž M., Tinkara, Diba, Jakob, Samo, Vid, Aljaž, Pero in Bor raziskali 12 novih jam. Ena od njih se je kasneje izkazala za že registrirano GL-2 (7744), štiri od preostalih pa še čakajo na oddajo. Našli smo tudi nekaj novih potencialnih vhodov. Pod Krasjim vrhom sta ta dan raziskovala le Garmin in Tim, ki sta našla pet novih jam, popravila koordinate dvema starima in eno od njih tudi podaljšala. Primož in Matic P. sta ta dan izmerila spodmol za slapom Curek nad cesto na Zaprikraj.

Zapis iz dnevnika:

Živel 2. maj! Okrepljena Golobarska brigada je raziskovala jamske vhode zabeležene na predhodni akciji. Vojnojuba mladiča sta iskala železje; Garmin-Tim popravljala stare grehe; in morda delala nove. Matic (tamal) in Primož sva šla registrirat na internetu zabeležen spodmol pri slapu Curek in sproti malo biologizirala (*op. ur. sledi nečitljiv seznam latinskih imen*). Pregledane kaverne pa niso služile za zatočišča netopirjev. Našla pa sva »pragozd« na grebenu med planinama Zapleč in Zaprikraj. Ogromno orjaških bukev. Sandra je pazila na zaloge na stanu in odganjala turiste. Roši je začel s teraniziranjem. Tjaša in Matija sta ugrabila sosedovega otroka, ki ju je potem vodil po lokalnih znamenitostih Krasjega vrha. Golobarce je teren toliko zmatral, da skoraj pozdravili niso, ko so se vrnili pozno zvečer, in so se razgovorili šele po pojedeni pašti. Zvečer so sledile hudo napete debate, npr. v kakšni obliki telo najbolj sprejema magnezij. Bila pa je tudi sekcija za herbalife in podobne substance. Malo se je shladilo. Eni so se med piksnami piva in plastenkami vina vseeno učili psihologijo. Polnočnica je za mnoge pomenila posteljo, nekateri pa so nadaljevali ob ognju. – Primož

Foto: Špela Di Batista Borko

Foto: Matic Di Batista

Foto: Matic Prevec

Foto: Matic Di Batista

3. maj

Ekipa Uki, Jakob, Tinkara in Pero je izmerila tri jame pod Krasjim vrhom. V eni od njih so skoraj izgubili Tinkarino čelado. Tim in Garmin sta ta dan izmerila štiri nove jame ter fotografirala vhod in popravila koordinate trem starim. Matevž M., Špela, Diba, Nina, Twan in Bor smo se še enkrat odpravili na območje pod Lipnikom in izmerili šest jam, od tega nam je v dveh zmanjkalo vrvi in bo potreben še kakšen obisk. Ena od njih se je kasneje izkazala za identično z GL-3 (7745). Tri še čakajo na oddajo.

Zapis iz dnevnika:

Vid, Anženir, Samo, Matic jr, Primož. Šli preko lokalne Poti miru, videli malo kamrico z zasigano steno, potem na travniku našli še jamo v katero pa je nekdo verjetno že šel.

7:00 iz bližnjega gozda zabrni motorka. Kukavica kuka, ptiči žvrgolijo, lesni črv grizlja nadstrešek, Matija mijavka v šotoru.

Imeli smo se lepo, škoda ker gremo jutri že domov. – Pero

4. maj

Matevž M. in Diba sta šla pogledat eno jamo čisto blizu tabora, za katero pa se je izkazalo, da sta jo dan prej že izmerila Garmin in Tim. Pospravili smo in se pobrali domov. ■

KANIN 2025

Člani, uredila Špela Di Batista Borko

Udeleženci: Matevž Marinko, Bor Grošelj Simič, Peter Mašič, Meta Krajnc, Aleksandra Krajnc, Tomaž Krajnc, Tim Berginc, Matic Di Batista, Špela Di Batista Borko, Vid Naglič, Ajda Mila Poljak, Neja Kramer, Matic Špetič, Jakob Majdič, oče Majdič, Bajsi in Bajsek (*op. ur. Kristofer Pečar in Vanja Pečar*), Rafko Urankar, Nina Urankar, Ana Urankar, Inti Maček, Val Krajšek, Juki Krajšek, Tinkara Kepic, Matija Perne, Jure Bevc, David Debeljak, Samo Grgurevič, Anže Tesovnik, Aljaž Osterman, Marko Simič, Alja Grošelj, Darja Kolar, Uroš Novak - Roši, Živa Jurič, Marina Pintar, Metod Di Batista, Gregor Prevec - Gigo, Matic Prevec in kolega Urh.

3. avgust, predpriprave

Juki, Cile, Bajsi, Bajsek in Diborkista team smo prišli na Gozdec v soboto zvečer. Z Dibo sva najprej 45 minut stala 500 metrov pred izvozom Jesenice Zahod. Diba je napizdil enega Balkanca z nemško tablico, ker je vrgel prazno piksno piva skozi okno. Sel jo je iskat in mu jo vrgel nazaj. Potem je razmišljal, če imava kak kos železa, če se bo moral tepsti. Našel je vilico. Nato so naju jebali še Italijani na ne-meji. Še dobro, da se niso vtaknili v zadeve na zadnjih sedežih.

»čvrsto-štiri-tri«: Cile ob desetih.

Tenda se gradi. Bajsi prdi. Svet se vrti.

Miške so pojedle dve celi lajšti, pustile so 15 cm. Aha, ne Bajsi ne zna štet. Zdaj je požrt petnajst-centimetrski kos v bistvu viška.

»Pa saj mamó že vse narejen!«: Cile ob 10:10
»Bolš nau.«: Precednik ob 10:13

6. avgust, predtabor

Bor, Matevž in Pero prispeli na tabor. Naj se predtabor prične!

7. avgust

Bor, Matevž in Pero bili v LJ99, plan je bil razopremiti jamo, vendar smo na cca -150 našli novo nadaljevanje s prepilhom. Uspeh! Zvečer smo šli na obisk k Novomeščanom. Zelo so pridni in precej delajo v Trnuljčici, Azaleji in še eni blizu tabora. Bilo je lepo. – Pero

9. avgust

Špela, Pero, Matija, Bajsi, Cile, Nina, Neja, Inti, Ana, Juki. Vsi se počasi kuhamo pod tendo. BaCiJukiji nam krajšajo čas s pogovori vseh sort. Trenutno smo

načeli temo o odvajalnem učinku magnezija. Sončno in vroče je, nobenemu se ne da v jamo; ekipa za Dinota je kar uro in pol predstavljala odhod. – Sheena Špela sem šla na obhod podov. Najprej do bivaka, kjer ni bilo Božota (kratek stik v kaninskih telefončkih), nato pa na Skalarja. Pri tem sem se skuhala. Na Skalarju sem dobila fleksarico in novice. Nahranili in napojili so me. Nazaj v bazo sem prispela okoli 20. ure. Pero, Matija in Tinkara, prva DZRJL mornarica, so šli v Dinčija.

Vanja in Matevž sva šla v LJ99. S precej težavami sva prišla čez ožino. Zadaj se na žalost zapre.

Jaz sem trpel. – Diba

Jaz sem začela dan z dirkanjem z BickeLJ-jem čez Ljubljano ob petih zjutraj. Potem sem hodila. Potem pa spala. Neja

10. avgust

Val, Juki, Majdič Sr in Jr, Diba, Špela, Vid, Cile, Nina in Neja smo šli iskat nove jame na I-področje. V senco Mallega Babanca smo odvrgli ruzake in šli najprej v polni jamarski postavi v LJ151. Te ni bilo veliko, zato smo bili hitro zunaj. Cile in Špela sta potem izmerila LJ152, Majdiča in jaz pa smo šli v jamo, ki jo je našel Val in jo poimenoval po nekem dinozavru. (*op. ur. Pahicefalozaver*). Ima pa številko LJ-153. Majdič Sr se je dobro izkazal na štriku in prežimarištrideset metrov. Vse se zapre. Kasneje smo šli Diba, Špela, Vid, Jakob in jaz do ene jame, ki si jo je ugledal Diba med skakanjem naokoli. Pod njo je bil napis I-51, ki pa ima čisto drugačno lego na katastru. Ko smo na eKatastru gledali jame okoli naše lege, smo našli Juretov B-zapisnik, v katerem je teoretiziral o legi Marjetkinega brezna. Notri je prilepil Kunavrovo sliko iz leta 1967, ki se je čisto ujemala z našim pogledom. Kunavrovo sliko smo rekreirali, Diba in Špela pa sta se spustila notri. V starih načrtih je precej snega in ledu, ki ga zdaj ni več toliko. Nista prišla do dna, bo treba še iti. Potem smo šli nazaj. – Neja

Ajda, Čekič in Matevž smo šli četrti dan zapored v LJ-99. Nesla sta mi vso robo v jamo, tako da sem bil brez prasice. Plan smo imeli razopremiti, pa nam ni ratalo, saj se jama nadaljuje. Čekič se je precej zataknil na odmikaču. Bilo je fino.

11. avgust

V soboto sem našla jamo. Poimenovala

sem jo Mali most. Poimenovala sem jo zato, ker je imela preko mostiček. LJ-141. – Meta.

op. ur. POZOR! Sledil je opis večernega dogajanja, ki smo ga v uredništvu, skladno z uredniško politiko in nacionalno zakonodajo, cenzurirali. Ker pa je opis naduse poučen, smo ga natisnili, plastificirali in skrili na ferajnu v bogcov kot. Vsem aktivnim Članom svetujemo, da opis preberejo in si ga vzamejo k srcu!

Z Valom, Jukijem, Ano, Inti, Nino in (Ju)Ciletom smo šli gledat svizce in nabirat rože za čaj. – Meta.

Danes smo šli Špela Đoli, Vid Kluni in Diba Pit pogledat vhod v Vrtiglavico in pomagat filmski ekipi ovekovečit visokogorsko jamarstvo. Vhod smo posneli iz vseh zornih kotov in se pobahali s hitrim žimarjenjem. Bilo je lepo, sedaj pa kujemo plane za naprej.

Špela jem korenček. Malo mi je vroče, zato nimam navdiha. Se javim kasneje. (*op. ur. Tukaj bi moral priti opis strašljive situacije, ko se je 20 metrov pod nami s police v Vrtiglavici samodejno v globine sprožil plaz kamenja in ledu. Usuvanje in bobnenje po breznu je odmevalo več deset sekund, pričujoči pa smo se še enkrat zaskleli, da v to jamo nikakor ne gremo*).

Intervju s člani akcije v Dinozavra Pero: ...

Namesto intervjuja. V jamo smo se spustili v soboto pozno popoldne in sicer Tinkara, Pero in Matija. Z izjemo

Foto: Matic Di Batista

Foto: Matic Di Batista

Foto: Matic Di Batista

Foto: Matic Špetič

pozabljenih potrebščin in padajočih skal smo do Preperja prišli brez posebnosti, ob devetih ali desetih. Večerja, spanje, zajtrk, v nedeljo pa naprej do Gusarskega brloga. S Titanikom smo z večjimi in manjšimi težavami pripluli v srednje veliko dvorano z jezerom in brez nadaljevanja nad vodno gladino. Namerili smo 75 metrov vključno z iskanjem stare točke, potem smo šli ven vključno s postankom na Preperju, brez večjih posebnosti in z mnogo zabavnimi in manj zabavnimi dogodivščinami. Ferajn bi nam lahko v rubriki *Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo* poklonil pesem »Kako je lepo biti glup«.

ČEŠNJE! VIŠNJE

BA	NE JEŠ	JEŠ
NE JEŠ	nisi zadet	zadet
JEŠ	zadet	zadet zadet

2X JEŠ == JEŽ

Špela == izmišljevanje vrst iz napak

12. avgust

Bajsi mere: 166,7, 166,5, 166,7, 168,0, 167,0, 165,5

Svet gre definitivno v maloro. Včeraj je bilo med gledanjem izgorevanja nebesnih teles ugotovljeno, da je Bajsi najstarejši na taboru. Pri tem pa še doživi, da mu smrkavec, ki še dekleta ne zna prijeto kot se zagre, od daleč kriči, da izgleda kot pek. Najhuje pa je, da Bajsi to mirno požre, ne da bi mu ksiht izenačil z Marinkotovim.

I43, ki ni I5a

Jamo je Aljaž meril že v 2024. Ker sem imel na sumu da ne gre za I5a (slika vhoda), smo jamo tudi našli. 10. avgusta smo izmerili od zgornjega vhoda do spodnjega vhoda. Gre za del, ki so ga izmerili v šestdesetih, ko je bilo dno jame popolnoma zapolnjeno s snegom.

11. avgusta smo jamo izmerili do -75, 200 metrov poligona. Večino časa smo iskali prehod med snegom. 12. avgusta smo jamo izmerili do -99, 310 metrov poligona. Spet cel dan zabili pri iskanju prehodov med snegom. Problem so police nadevane s kamenjem, ki leti v snežne ožine, kjer so prehodi. Obstali sredi brezna, -20 metrov, zmanjkalo

vrvi. 14. avgusta izmerili do -155, 350 metrov poligona. Meandrasto brezno s snegom, kamen pada dalje med 15 in 30 sekund.

Jama 117, Anže in Aljaž. Okoli 10h sva šla v jamo, da bi kopala naprej, kjer sta končala Bor in Matevž. Aljaž se je s prasico zataknil v vhodnem delu (ožina), kjer se je precej časa matral, da je prišel skozi. Do dna je potem šlo v redu. Na dnu je bilo malo krvavo od Matevža. Delala sva do poznega popoldneva. Anže je uspešno prišel ven, Aljaž pa se je s prasico spet zataknil v vhodni ožini. Ker se po dolgotrajnem trudu ni uspel rešiti iz položaja, kjer se je zataknil, je moral Anže po pomoč v tabor. Z Matijevo pomočjo mu je uspelo priti ven nekaj čez osmo. V jami sta ostali macola in majzel.

Danes nisem šla nikamor. – Meta

13. avgust

Čekič in Pero sva šla v I-44. Sredi velikega šahta sva se zanihala v okno, v oknu je preozko preprišen vstop v brezno. Uspeh. Bilo je lepo.

Danes sem bila pri I5a. – Meta

Jakop, Tinkara, Samo in Jure smo bili v I22. S Samom sva šla preverit stransko brezno. Se je zaprlo. Zato sva razopremila, nesla robo ven in nato šla nazaj do Tinkare in Jakopa, ki sta šla kopat nadaljevanje v ledenem rovu na cca -50. Potem smo iz preozkega rova naredili 2TDK. Razširitve sicer še ni slutiti, se pa zadaj sliši enakomeren šum - verjetno voda ali prepah. V jami smo bili 6 ur. Bilo je prijetno. Moram pa povedati, da jama ni na lokaciji, kjer sem z detektivskimi metodami »ugotovil«, da je. – Jure

Zahtevek!

Hočemo: arašide (200 g) + nutello (1 kg). Njam njam.

Recept:

1. Vzami pest arašidov
2. Zatlači si jih v usta
3. Vzemi žlico viki kreme
4. Vzemi žlico viki kreme
5. Zmešaj

Endo (op. ur. *pseudokoda*)

6. Oboje skupaj polij s 70% šljivovico

Boj proti Podanjčicam!

14. avgust

Cile, Nina (Cilka). V neposredni bližini LJ101 sva odkopavala dihalnik. Odkopala sva cca kubik materiala. Prepah močan. Nadaljevanje se širi v smeri preloma. Gre za potencialni spodnji vhod v P4, ki bi pripeljal naravnost na bivak.

*Cil laže kot pes teče! – Ba

15. avgust. Darja in Roši. Namen je bilo preverit neke prelome tam od Babanca naprej, proti Italiji. Prelomov je bilo kar nekaj, še več pa nekaj perspektivnih vhodov, ki sva jih poimenovala UD1-15?. Torej po cca 4,5 urah »jutranjega lahkega« pohoda sva prispela nazaj v tabor. Uspeh!

Na obisk so prišli Poljaki!

Samo in Tinkara. Šla raziskovat LJ99. Na podnu se jama zapre. Zato sva iz jame odnesla štrik, ki sva ga prinesla.

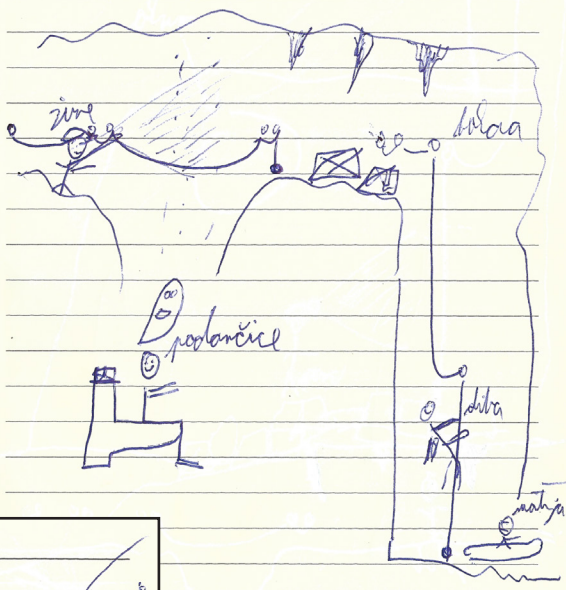
Poljaki so našli obetavno nadaljevanje. Da se nademo na pola putaaaaa! Tinkara je normalno XXXXXX.

16. avgust

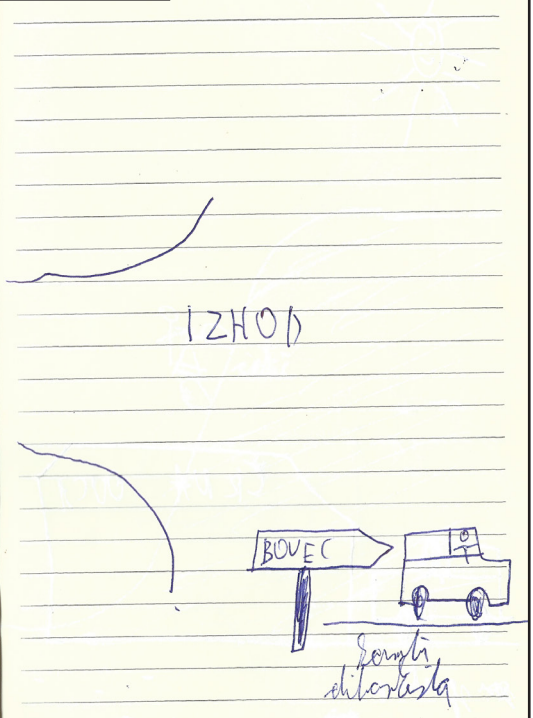
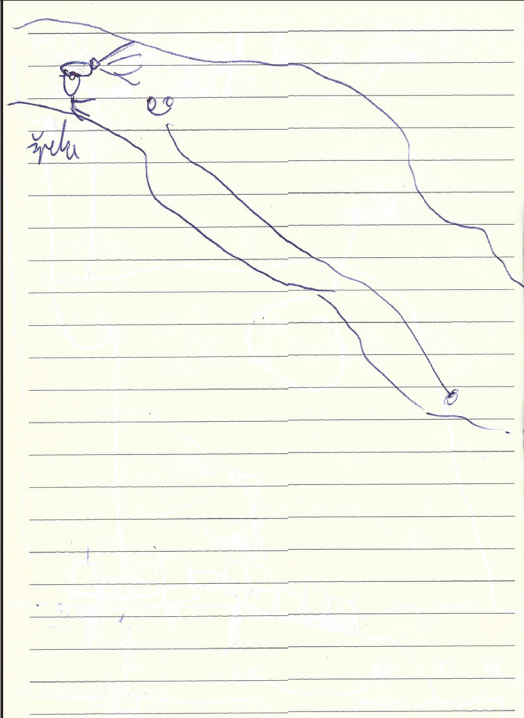
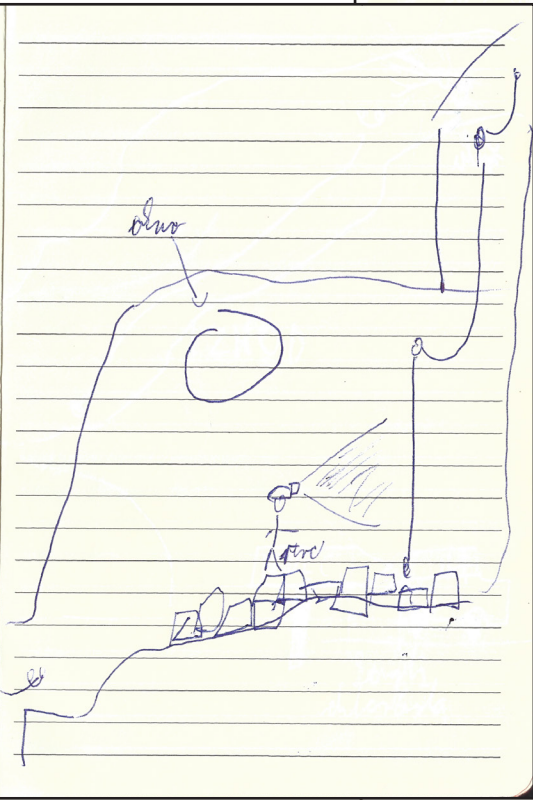
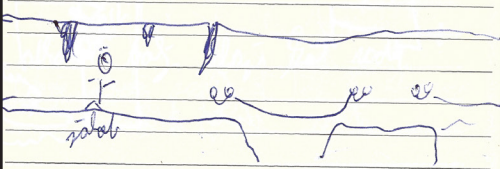
Sobota, zadnji terenski dan. Z Dibo sva šla na klasični Diborkista zmenek. Z I-območja sva se skotalila preko podov v prelom/graben, iz grabna v ruševje, iz ruševja preko trav do novega platoja, nato sva sledila kozji stezi, dvakrat abzajlala na francoza na drevo, petnajstkrat zdrsnila, izmerila čurko in se 4,5 ure po odhodu iz tabora znašla pod Rambo, na poti, tam kjer teče potoček. Diba je na podih mimogrede zlezal do luknje sredi stene in tam našel svedrovec (verjetno Lanko in Fonzi). Nato sva oddirjala do kombija, med kratko ploho spila pivo, nato je sledila divja dirka nazaj na tabor. Vsakič ko sem zastala, je rekel »ajde Špelca požen«. Pila sva samo na »Mater je lepo«. Pri vodi je Diba vzel vodo, mene pa nagnal podirat rekord. Rabila sem 1h 23 min (Gozdec - tabor). Zdaj me pečejo meča. ■

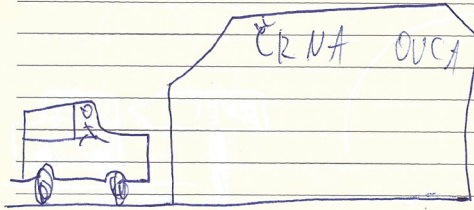
NOČNE ZGODBE

Valentin železničar v P4

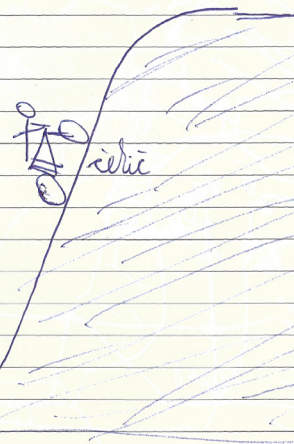

Kje gre pošek po zimo?
To vseh očišč:

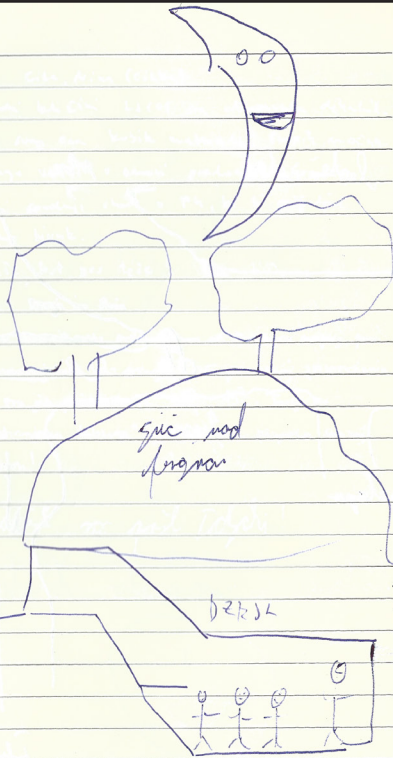
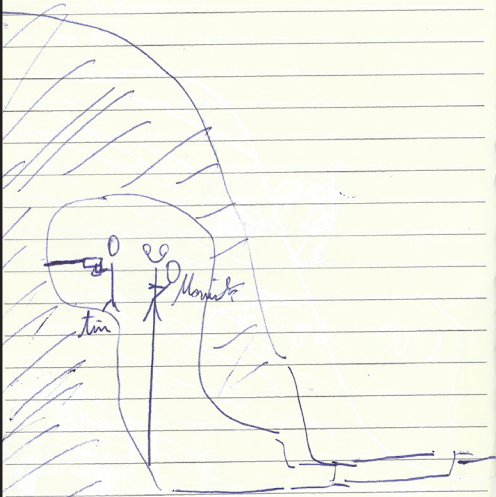

prigotavljanje
dobra

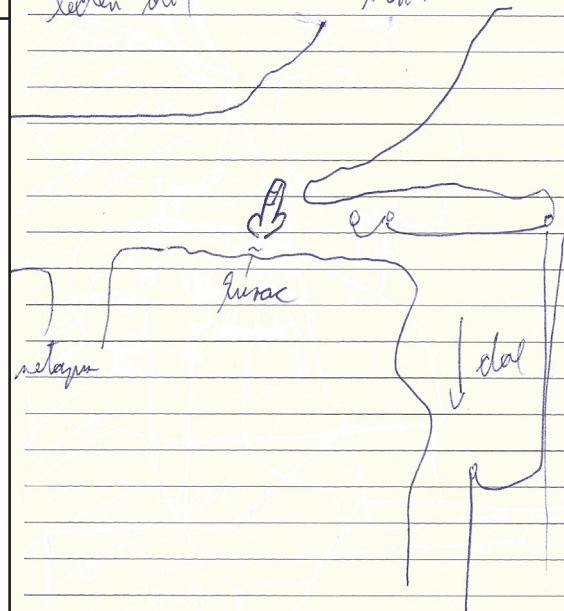
~~rešiti~~

RASICA

lečeni stol

rešiti?

rešiti

KUČKA KORITA EXPEDITION 2025

Abbe Hamilton, Katarina Kosič Ficco, Mike Ficco

From Kaženik, a mountain in a dry, remote corner of Montenegro, you can see at once the Albanian Alps to the east and the distant Skadar Lake to the south. Scarce water resurges more than 1000 meters below in two rugged canyons, one more than 10 kilometers away. The mountain is riddled with pits – there must be thousands. It's a daunting environment for a cave explorer. In a sea of leads, each a beckoning surface pit, how could you ever meaningfully explore this environment?

The 2025 Kučka Korita expedition was the latest attempt, when 12 of us (Abbe Hamilton, Riley Drake, Alex Lambie, Morgan Ingalls, John Dunham, Philip Schuchardt, Tommy Cleckner, Dustin Kisner, Irina Tabarana, Mike Ficco, Katarina Kosič Ficco, and Grega Maffi) holed up for two weeks in the karst to follow the hottest leads and most pressing scientific questions left behind on the last expedition, in 2023. Our longest cave, Vručični Snovi (Fever Dreams Cave), did not yield in the direction we expected it to, but the karst continues to lead us on with paleo passages, mummies, staggering biodiversity, and ever-more exciting potential connections. To facilitate exploration and prolong our time underground by avoiding the exit time and a long hike to and from the cave, we established a camp in the cave to enable a much faster push to the leads.

The caves in Montenegro are part of the Dinaric Karst, which spans the east coast of the Adriatic Sea from southern Slovenia down to Northern Macedonia. Parts of this region have been thoroughly explored for hundreds of years, but karst in Montenegro and lands south have only been lightly explored. Inspired by the blank spot on the map, Mike and Katarina Kosič Ficco staged a brief reconnaissance trip in 2017 and found lots of potential for cave discoveries on the plateau of Kučka Korita, particularly on Kaženik, the highest local peak. It was not hard for them to transfer their interest in the area to their caving friends from the United States of America and Slovenia.

The intervening expeditions have been marked by systematic exploration of the karst. This meant that we arrived in 2025, the fifth expedition to the area, ready to explore a constellation of more than 100 unsurveyed cave locations, and a screaming hot lead at the bottom of the longest and most promising cave,

Vručični Snovi, discovered in 2021.

Our caving objectives were to:

- Permanently rig and establish a cave camp in Vručični Snovi, and continue its exploration, survey, and mapping.
- Continue surface evaluations to find new caves, and explore, survey, and map previously identified caves.
- Locate and collect a male specimen of a millipede species that was discovered in Vručični Snovi during the 2023 expedition.
- Sample groundwater and moon milk in the caves on the plateau and analyze the microbiology.
- Collect a sample from Maček Muri, a mummified cat found in Vručični Snovi in 2022 to determine its age through radiometric dating.

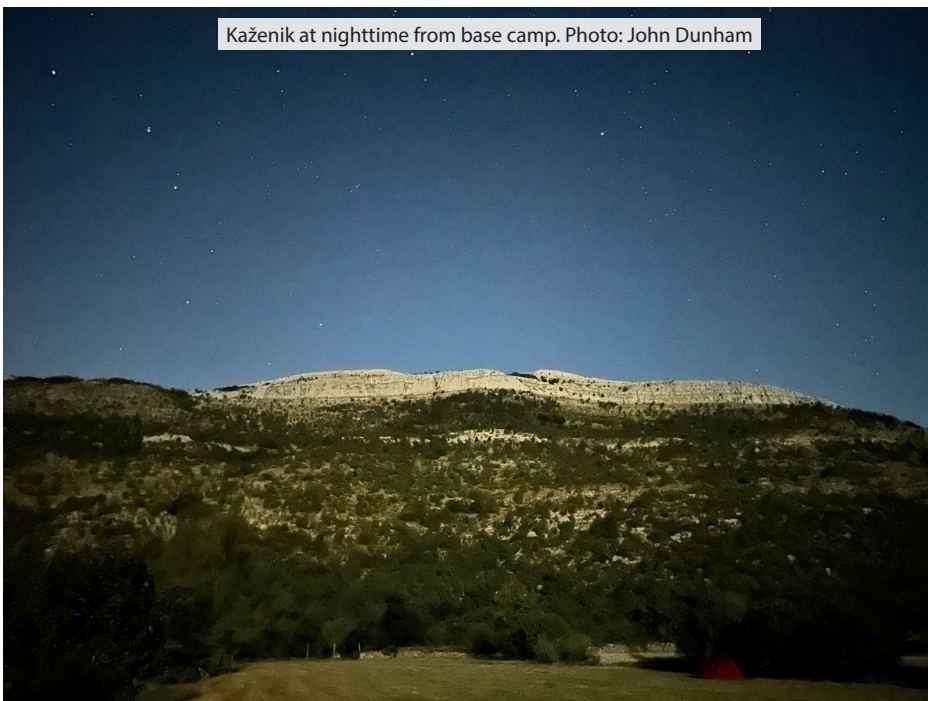
Although we spent more than a week as a line of ants, hauling ropes and supplies up the mountain and down into Vručični Snovi before we had a camp set up and everything rigged, it set us up for quick gains in future years. The entrance is a gorgeous, fluted 33-meter shaft which soon turns into a series of squeezes, meandering canyons and deep shafts. It is only after 250 meters of depth and 1 kilometer of travel that we reach our first water source in the 99 Luft Ballons canyon. Above the 99 Luft Ballons canyon an aid-climb lead led us to a yawning, rubble-floored room where we staged our four-person camp. The cave is a fascinating record of extinct waterways, each overlapping and intersecting in unpredictable ways. We had trouble working two explo-

ration teams simultaneously, as it was frequently hard to guarantee whether the lower team was safe from rockfall. Wind rips through most passages, and we wore puffy jackets under our coveralls when we were not climbing.

Lurking near the camp is Zverko, a ghastly, 200 meters deep, 75 meters wide shaft that was discovered in 2023. Its bottom is full of boulders worn smooth from crashing waterfalls. A large void halfway down on the far side of the drop was the priority lead of the expedition, in addition to several phreatic tubes leading out of the shaft at a higher elevation. Everyone regarded Zverko with some apprehension, even those who had seen it before and were eager to pursue the lead. The roaring air, the evidence of massive waterflow – it seemed like the most obvious way on. Therefore, the cavers were all eager to hit the aid-climb leads and find the way on. Alas, it was not to be: a team of four aid climbed into the majority of the phreatic tubes, and the massive void lead, but none of them went. Conspicuously absent was the strong wind that rips past you when standing at the top of Zverko. Therefore, in the next few years, the difficult task of exploring the vast Zverko shaft will continue with the pushing of both known leads as well as those that remain hidden from our current, limited perspective.

Interestingly, Mike and Katarina, in their hunt for an elusive millipede, found more virgin passage at the bottom of Two-Shot Wonder Shaft. Two-

Kaženik at nighttime from base camp. Photo: John Dunham

"The Opera House", a new discovery in Vručni Snovi. Photo: John Dunham

Katarina Kosič Ficco in Brezno Gaja i Neža. Photo: Mike Ficco

Mushrooms for dinner tonight! Photo: Philip Schuchardt

Filling water at the Korita spring. Photo: Abbe Hamilton

Shot Wonder is a 55 meter shaft located at the bottom of Zverko that leads to the current deepest point of the cave. Squeezing through a pile of massive boulders, a crawlway leads to a small 7m pitch that appears to continue. Additionally, a high lead, possibly an overflow tube, appears to continue at the bottom of Two-Shot Wonder. The white powder on the ceiling of the high lead hints of airflow and possible continuation. Happily, plenty of other leads went gangbusters in Vručični Snovi. We added 1,278 meters of new passage, for a total cave length of 2,781 meters. Our survey found us an alternate route to camp, and a horizontal paleo passage that jogs off uphill, perhaps towards a second entrance.

The microbiology work led by Riley Drake may help to explain some of the cave's other mysteries: She took water samples and extracted bacterial DNA from eight water sources in the cave and compared the similarity of microbial communities between sample sites. One

hope is that by comparing the microbial composition and community structure in each water source, we can predict the hydrologic relationships between water flows in a cave where their relationship and connectivity is not obvious. Her analysis is ongoing as of publication.

There is a surprising amount of macrofauna evidence in such a deep, dry cave. Mummified bats litter the camp room and passages throughout the cave – who knows how many centuries of natural deaths these specimens represent? We found scat, too large for a rat, at an improbable depth of 100 meters. The mummified cat, however, may be Vručični Snovi's greatest mystery. Named Maček Muri after the cat from a beloved Slovenian children's book, the sandy ball of skin and fur blends into its surroundings. The cat mummy was found on a previous expedition, curled up peacefully in an alcove between two drops along the route to camp. But how did it get there? Certainly not down the multiple free-hanging shafts we our-

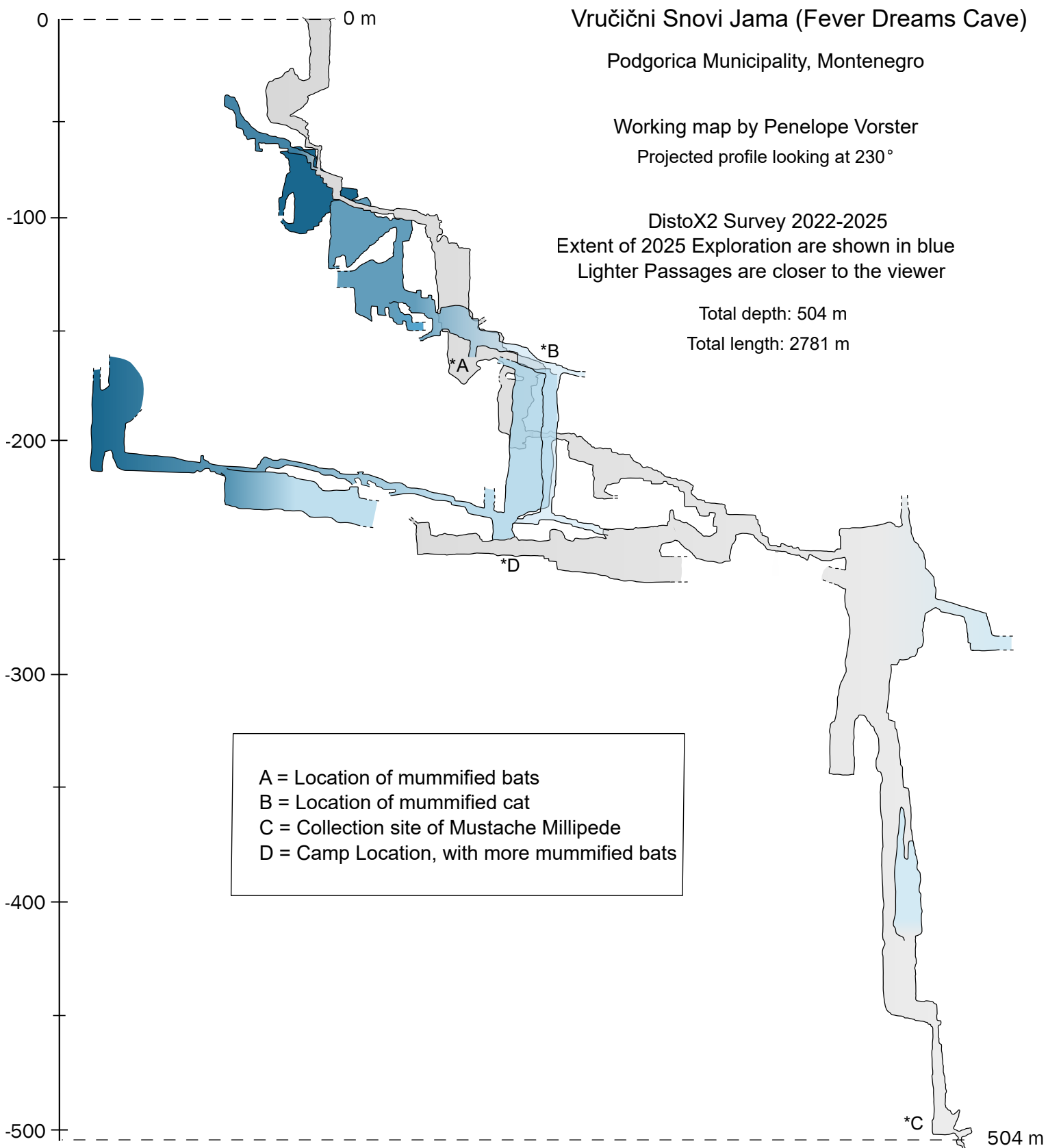
selves traversed. We were reluctant to disturb its slumber, but our curiosity to know its age prevailed. We removed a well-hidden paw for radiometric testing. The dating is still in process.

Although our custom bait of rotten chicken, bleu cheese, and decomposing logs failed to summon a male millipede at the bottom of Zverko, we were happy the bait stayed sealed until its intended deployment! Biological surveys, conducted by Katarina Kosič Ficco, did yield potentially one new species of beetle, and extended the range of another, which hadn't been documented since the 1970s.

Outside of Vručični Snovi, we surveyed six caves to completion, and left several others continuing. These amounted to about 1000 meters of total surveyed passage. So far, it seems as though dead-bottom 20-to-40-meter pits are the rule in this area, and going caves like Vručični Snovi are the exception. Each cave we mapped had exciting, unique features: hanging gardens of moss, natural bridges, and intriguing animal bones and insects – even a live owl! Many had high paleo leads that may be probed in future bolt climbs. One of the more interesting caves that was left continuing is Brezno Gaja i Neža. This 20-meter-diameter shaft initially appeared to end at the bottom of a 30-meter entrance pitch, however additional pushing revealed two separate going leads, both left at the top of undescended rope pitches with strong airflow.

Petzl Pulse removable bolts saved lots of time and money in our exploration. When every cave survey begins with setting a rope, it was invaluable to be able to quickly set and then later remove all hardware when we finished the survey. We also experimented with 3D mapping with LiDAR, and generated 3D landscapes of several sections of caves. The resulting fly-throughs serve as proof-of-concept for an engaging, immersive way to depict details of a passage that might not lend itself to photography or removal.

The weather cooperated: 2025 was an uncommonly dry year in Korita, and wildfires ravaged the mountain up to just weeks before our arrival. We followed burn scars among the beech and pine down into sinkholes, and smelled the singed logs as the winds shifted at the bottom of pits. We only got rained out one day out of the whole trip, a welcome rest day after days of heavily-laden hikes up the ridge and descents into pits. I found the wildlife of the karst to be delightfully unexpected and bizarre: cave-dwelling corvids, black and white adders, neon-colored lizards that flitted away underfoot. I was the first-ever Kučka Korita expedition caver to be

stung by a scorpion while digging the latrine pit (review: like a bee sting). We took care to shake out our clothes before changing when exiting the caves.

A substantial part of our time in Korita and our neighboring base camp village of Poprat was spent on diplomacy with the small but growing local population. Many are farmers, and spend at least part of the year working away in the valley below. The locals we met were extremely hospitable, and curious about the potential for tourism and reliable water sources in our karst exploration. Water is extremely scarce, mostly coming as snowfall and stored in concave-roofed stone cisterns.

“Have you found any water?” was the first question people asked us, trans-

lation apps in hand, when they saw us in local restaurants or the trickling municipal spring, where we would wait for hours every couple of days to collect the water we would need to cook, drink, and wash. Nothing to speak of yet, we would say.

The spring is the only water source for the three surrounding villages. Its low yield, exacerbated by drought, reduced the recharge of water containers to a painfully slow rate. Despite the local people being very patient with our large group arriving with over 60 litres of jugs to be filled, we often decided to give them priority and let them refill first, as while this is a vacation and a choice for us, it is a reality and an everyday chore for them and their families.

The water scarcity has not stopped the recent proliferation of vacation cottages on the plateau. The Ficcos have cultivated strong relationships with local families over the years. Previous expeditions had the base camp on the pastures and meadows owned by our local friends. But this year, we upgraded, as George and his son Nikola generously offered us the use of their three-room weekend house.

Our Dvorac Poprat (the name we chose for our upgraded basecamp) made a significant change in our day-to-day chores and saved us from having to set up a tarp that usually served as the central part of the camp. It enabled us to have a comfortable space to hang out and reminisce on past days' activities, as well as enter and process data. It also protected us from the weather, which often destroyed the main tarp during previous expeditions, and protected our kitchen, food, and expedition supplies from livestock and wildlife. We camped in the back pasture, an immaculately grazed expanse dotted with crocuses, shadowed by the mighty white flank of Kaženik. The Mediterranean climate dwindled into a crisp autumn during our stay. Cowbells jingled every morning and sunset as local women moved the livestock from their pens to pastures. Despite our substantial language barriers, our neighbors made us feel like honored guests when they feasted us with home-grown potatoes and beef, and copious amounts of rakija. Katarina, Grega, and Nikola, who served as our translators, conveyed us wild local legends of ghosts and soldiers and buried treasure – some things are universal.

The Kučka Korita plateau is an extreme land, stewarded by tough but generous people. Perhaps fittingly, the secrets of its karst are hard-won and slow to yield. We made wondrous discoveries, and caravanned off the mountain, motivated to continue the work in the next go-around in 2027.

Expeditions like this require a lot of time and resources to make happen, and we wouldn't have been able to do it without support from our sponsors and family including: National Speleological Foundation, National Speleological Society International Exploration Fund, The Awesome Foundation, Društvo za raziskovanje jam Ljubljana, Nittany Grotto, Tommy Cleckner, Zorica Obid Kosič, Herman Kosič, and the communities of Poprat and Korita. ■

RAZISKAVE

KATEDRA ZA ZMERNE GLOBINE

Matija Perne, Tinkara Kepic, Jakob Majdič, Samo Grgurevič

Uvod (Matija Perne)

Nekje na širokem razponu med špičaki in raziskovalci čurk najdemo Katedro za zmerne globine, ki je bila do zdaj dejavna v jesensko-zimski sezoni 2024/25. Doletela me je zabavna naloga, da jo predstavim, medtem ko posamezne aktivnosti opisujejo drugi člani.

Katedra je skrivnostna. Datuma njene ustanovitve ne vemo, soglasni nismo niti o tem, ali je sploh bila ustanovljena ali je nastala na kak drug, morda celo nadnaraven, način. Lahko da obstaja že od zmeraj, izpred velikega poka, le da pred tvorbo Higgsovega bozona ni imela posebne teže.

Da je naša predstojnica Tinkara, je eno redkih dejstev o katedri, ki niso sporna – celo Tinkara menda to priznava. Položaja si ni priborila, ampak ji je pripadel sam po sebi, ko smo spoznali njeno modrost. Njen blag in umirjen slog vodenja naravnost obožujem. Po navadi se dogovarjamo tako, da začne v tišini vsak pri sebi razmišljati, da se bomo morali o nečem odločiti. Prva se oglasi Tinkara in takoj predlaga salomonsko rešitev, ki je molče sprejeta. Kar predlaga kdo drug, je sprejeto na enak način, če le ni neumno. Edino, česar smo se kot skupina morali odvaditi, je molk in vztrajanje v trenutnem početju, kadar je očitno nujno nekaj ukreniti. Zdaj to že znamo in, na primer, potegnemo na plan zimsko opremo še preden drsimo po poledenlem pobočju proti dolini ter se lovimo za električne pastirje.

Seveda je tudi Tinkara skrivnostna. Kolikor vem, je bila nedolgo tega redna udeleženka špičaških odprav. Zanimivo bi bilo povedati, kako da se je spustila – se pravi, vzpela – na nivo dejavnosti katedre, vendar tega žal ne vem. Vprašal je nisem, saj to ni intervju in si je ne upam. Naslednji, mimo kogar ne moremo, sem jaz. Sem tisti stari redni profesor, ki gre vsem na živce, a ga ne pošljejo v zasluženi penzjon zaradi naziva. Nazivu se v našem primeru reče USJD, kar naj pojasnim za morebitne bralce iz drugih galaksij. Zakon o varstvu podzemnih jam trenutno določa, da jame lahko raziskuje le, kdor je usposobljen za samostojno jamarsko delovanje (USJD), kar se praviloma dokaže z izpitom. Izpit je

Ekipa katedre se je na kaninsko ekspedicijo odpravila z Lado letnik 1995. Foto: Tinkara Kepic

nekoristen, ker je prehud. Udeležujejo se ga izkušeni in izoblikovani jamarji, za katere je že prepozno, da bi spremenili odnos do varstva jam ali da bi se zaradi izpita naučili kaj, kar se v jamah dejansko rabi. Medtem večino škode jamam naredijo tisti, ki jim zaradi neizkušenosti do USJD manjkajo še svetlobna leta ali na izpit nikoli ne bodo šli.

Najbrž se sprašujete, dragi Nezemljan, kako lahko nekdo postane izkušen jamar preden opravi izpit, če je izpit pogoj za obisk vsake resne jame. Odgovor so luknje, tiste v zakonu¹. Vse luknje, ki jih poznamo, zahtevajo prisotnost vsaj enega USJD na odpravi, kar s pridom izkoriščam. Tudi če na terenu ni nič od mene, nalogo izpolnim že z golo fizično prisotnostjo, da sem le USJD – pri čemer jim ni mar in morda niti ne vedo, da si naziva sploh nisem prislužil z izpitom, ampak s starostjo in s prehodnimi določbami.

Udejstvovanje na katedri mi nadvse ustreza. Še vedno grem kdaj pa kdaj rad tudi globlje, toda kadar se pridružim špičakom, se neizogibno počutim kakor cokla. Zato si to privoščim le občasno, za posladek, da me vmes malo pozabijo.

Za obraten pristop, da bi v tisočmetrce hodil na 14 dni, nimam ne časa ne volje, niti nisem prepričan, da ne bi bil potem zgolj vsakokrat cokla. Globine naše katedre so mi zato pisane na kožo. To je dobrodošlo, ni pa ključno: s katedro z veseljem hodim na terene predvsem zaradi dobre družbe in ker se imamo na potepih lepo.

Katedra je odprta in z veseljem sprejema ter izkorišča tudi gostujoče profesorje. O njihovih dosežkih, ki smo si jih brezsravno prilastili, lahko berete v opisih akcij.

Ostali člani katedre, o katerih še nisem pisal, so mlada izkoriščana delovna sila, ki si z nami nabira »neprecenljive izkušnje« za v življenjepis. V mislih imam predvsem Ajdo Šino, Jakoba Fleša in Samota. Če sem koga zgrešil, od raztresenega starega profesorja to itak pričakujete, sicer pa je seznan članov katedre neznanstvo skrivnost in se ga ne da definirati brez uporabe mehkih množic. Omenjeni mladci so na različnih stopnjah jamarskega razvoja, od takega z nekaj leti kilometrine iz lažjih jam do te, ki še v jamarski šoli ni bila. Če se ne bi bil že izdal, bi se bilo zelo pripravno

¹ Zanimivo vprašanje za Katedro za filozofijo in etiko je, ali so te luknje dobre ali slabe. Domnevam, da bi brez lukenj imeli več svobode, saj bi se na zakon požvižgali. Ker je jamarstvo skupinska dejavnost, bi to lahko storili le ob občem soglasju, ki ga trenutno ni ravno zato, ker se nekako da živeti ob upoštevanju zakona po črki, če že ne po duhu.

Skupinska fotografija članov katedre za zmerne globine skupaj s špičaki in zunanjo ekipo. Foto: Uroš Kunaver

zlagati, da s svojim počtetjem predvsem delamo uslugo tem obetavnim kadrom, kar je skrajno daleč od resnice. Medtem ko je jamarska šola zgolj posredno namenjena nam ta starim, da bomo čez pet let imeli s kom hoditi po jamah, smo na katedri zraven zaradi neposrednega užitka, ki nam ga akcije nudijo. Včasih se razvije celo v užitek druge vrste, ko med povratkom v poznih nočnih urah zaradi raznih dejavnikov dosegamo spremenjena stanja zavesti, o čemer boste spet brali v opisih akcij, če niso pisci tega modro zamolčali.

Na ekskurzijah s katedro sem redno deležen luksuza, ki sem ga prej izkusil zelo redko ali nikoli. Naj pojasnim. Kakor veste, sta v količkaj resnem jamarstvu pomembni dobra fizična pripravljenost in spretnost pri gibanju po jami – toda to ni vse. Veliko časa in truda zahtevata tudi skrb zase in za opremo ob postankih, malicah, na bivakih in stanovih. Precej teh nalog prostovoljec opravi za vso ekipo. Navajen sem bil, da sem si v glavi ustvaril spisek takih zadolžitvev, mu sledil in delal kar sem mogel. No, na katedri ta pristop odpove. Čim se lotim ene naloge, za naslednjih sedem poskrbijo drugi, preden to opazim pa je v delu že pet novih ... Moj prispevek k

udobju skupine je manjši kot kadarkoli prej. Soudeleženci si priborijo nesorazmerno velik delež, med njimi tudi gostujoči profesorji, tako da gre najbrž za splošno kulturo društva, ne le katedre. Takega razvoja nisem pričakoval in me prijetno preseneča.

Skratka, na katedri se imam odlično, ostali člani najbrž tudi. Sicer nam ne gre dobro, a vendar precej bolje kakor bi človek pričakoval. Upam, da se bomo še velikokrat podali na zmerne globine.

V Brezno spečega dinozavra (Jakob Majdič)

Ena prvih akcij katedre za zmerne globine je potekala novembra 2024, ko smo se Tinkara, Matija, Samo in jaz odpravili na tridnevno odpravo v Brezno spečega dinozavra. O spanju in prebujenju Dinozavra sta Jure Bevc in Matic Di Batista napisala podrobno kroniko v GP-ju 2022 in tudi v splošnih medijih je bilo udarništvo špičakov, ki so v petih akcijah presegli globino 1000 metrov, dobro opisano.

Naša ekipa ni imela ciljev v pretiranih globinah, za ekspedicijo smo izbrali bivak Jurski park, ki se nahaja na zmerni globini 300 metrov, saj je bila za naju s Samom to ena prvih resnejših jam in

prva večdnevna akcija.

Vzpon na Kanin je potekal brez večjih problemov, le z nekaj sočnimi kletvicami čez težo nahrbtnikov. Podi so bili razen manjših zaplat snega v nekaterih kontah popolnoma goli, zato smo se odpravili po letni poti in ob zgledni uri po svetlem prišli do vhodnega brezna.

Jama je lepo opremljena (razen določene štrika, kdor ve, ve), ožine pa široke, zato je bila pot do bivaka tudi z dvema transportkama dokaj kratka. Kljub temu je bilo potrebno prečkati nekaj mest z naloženimi kamni in smo se zato razdelili v dve skupini. Praktično brez hujših zapletov smo prišli do bivaka, kjer sva po večerji s Samom prvič preživela noč pod zemljo. Žal pa spanje ni dolgo trajalo, saj sem pozabil izklopiti budilko na telefonu in tako preprečil jutranje poležavanje, zato smo kmalu pričeli z raziskovanjem.

Prvi vprašaj na načrtu je bilo še nepregledano brezno, globoko okrog 60 metrov, v katerega je med opremljanjem padla ena izmed stopnih zank. K sreči smo imeli s seboj dovolj vrvi, zato smo se lahko spustili do dna in rešili izgubljeno opremo. Spust je potekal gladko, brez večjih presenečenj, na dnu pa nas je čakala manjša dvorana, ki se nadaljuje v

nekaj metrov ozkega rova, po katerem vzdolžno po prelomu teče potoček in se izgublja v vedno ožji razpoki. Nad njim smo opazili možno nadaljevanje, zato je Matija preplezal manjšo stopnjo, žal pa se je rov hitro zaprl.

Drugi vprašaj, ki se ga je lotila naša ekipa, se je nahajal na križišču pod bivakom. Začel se je s kratkim ozkim meandrom, ki se je odprl v večjo dvorano ovalne oblike, visoko okrog 20 metrov z dvema odprtima nadaljevanjema. Najprej smo se usmerili na jug, kjer je v tleh deset metrov globoko brezno, v katerega iz sten dvorane curlja voda. Matija se je kljub mokrim razmeram pogumno lotil opremljanja brezna, zato smo njemu v čast nove dele poimenovali Rov mokrega Matije. Žal je bil njegov trud zaman, saj je brezno na dnu zasuto, v stenah pa nismo opazili nobenih oken z možnimi nadaljevanji, zato smo ga razopremili in se obrnili proti severnemu delu dvorane. Tam je skalna polica, do katere je možno prosto splezati, žal pa je bilo z vrha vidno, da se zoži in poveže v že znane dele, zato smo izmerili dvorano in se odpravili nazaj proti bivaku. Zvečer smo preverili, če imamo ugasnjene vse budilke, in še drugič prenočili v jami.

Tretji dan smo se po obilnem zajtrku instant kosmičev odpravili nazaj na površje. Ponovno smo se razdelili v dve skupini in pričeli z žimarjenjem. Zaradi velike teže smo bili nekoliko počasni, po nekaj deset metrih pa se mi je v enem izmed pritrdišč strgala stopna zanka in del je padel v brezno. Spustil sem se, jo zavezal in nadaljeval z vzpenjanjem. Kljub zapletom je bila akcija uspešna in varno smo en za drugim stopili na površje.

Na površinskem bivaku sta nas pričakala Andrej in Uki, ki sta gor prinesla maso za palačinke – slava jima!

Na odpravi smo vse skupaj izmerili 150 novih metrov.

Saga Ledeni dol (Tinkara Kepić)

Pravijo, da je ena lepših plati našega ferajna dejstvo, da lahko izgineš za nedoločen čas in si ob povratku vedno dobrodošel, brez vprašanj. Prav to se je zgodilo tudi meni. V letih 2022/23 sem bila vpisana v prvi letnik magistrskega študija, ki je vključeval kar nekaj terenskega dela. Ker ima vsaka stvar svojo ceno in denar ne pade z neba, sem večino vikendov namenila študentskemu delu v lokalni, zaradi česar je zmanjkalo časa za jame. Ko so se po enem letu stvari umirile, sem se morala soočiti z dejstvom, da je moja jamska kondicija povsem pošla. S tem so odpadle tudi razne globinske akcije, ki sem jih bila vajena leto prej. Konec novembra 2024 sem na četrtekovem sestanku ob vprašanju »Ali bi kdo kam šel?« dvignila roko in dodala, da ne grem globlje kot 300 metrov. Kar hitro sem dobila ekipo: Matijo, ki sem ga do takrat poznala predvsem iz zgodb, in Ajdo, ki se je ferajnu pridružila pol leta prej. Odločili smo se, da bomo raziskovali odprto vodoravno nadaljevanje na globini 288 metrov v jami Ledeni dol. Šlo naj bi za ozek meander, ki sta ga predhodno odkrila Pero in Vid. Za začetek naj povem, da je bilo prav raziskovanje Ledenege dola oziroma že sam dostop do jame čas, ko so se začeli oblikovati zametki katedre za zmerne globine.

Na prvi akciji katedre je bila Planina Poljana zasnežena že od samega vznožja, s slabimi desetimi centimetri snega. Z avtom smo se uspeli pripeljati na manj kot uro hoda od poletnega izhodišča, zato dostop do jame ni bil preveč naporen in smo med potjo uspeli sproščeno klepetati. Če me spomin ne vara, je pogovor tekkel o različnih sekcijah, njihovih članih in razlogih za njihovo formiranje. Prvi dve kategoriji lahko v večini primerov dokaj jasno opredelimo, medtem

ko bodo razlogi za nastanek ferajnovih sekcij verjetno za vedno ostali znani le zraku v času druženja njihovih članov. Prav nič drugače ni bilo pri naši katedri, vsekakor pa začetni zametki njene nastanka segajo prav v zgodovinske dogodivščine članov našega društva. Da se oddaljimo od abstraktnih in neoprijemljivih razmišljanj, vam bom v nadaljevanju predstavila, kaj se je dejansko dogajalo na naših dogodivščinah.

1. akcija (23. 11. 2024)

Kot sem že omenila, smo prvi obisk jame izvedli v zasedbi Matije, Ajde in moje malenkosti. O dinamiki skupine lahko povem, da sem se pri lociranju poti do delovišča v celoti zanašala na Matijo in Ajdo, sama pa sem bila v tem pogledu dokaj neuporabna. Manjše težave smo imeli le v Akvafobiji, kjer smo se sprva spustili v brezno Prvi vprašaj, ki vodi proti samemu koncu jame. Moja pajdaša sta hitro ugotovila napako in nas preusmerila na pravo pot, in sicer v Stransko brezno. Med samim raziskovanjem meandra se je začela oblikovati tudi dinamika naše ekipe. Ob mojem zatikanju v meandru, ki je pripeljalo do poimenovanja Kastracija, pozabljenem kladivu, Matijevem spuščanju v brezno, opremljeno le z enim fiksom, ter točenju solz zaradi zmrznjenih prstov na nogah se je pokazalo, da ima katedra v prihodnje potencial, da izmeri kakšen meter jame. Na tej akciji izvedba tega sicer zelo pomembnega dela jamskega raziskovanja žal ni bila uspešna. Na stan na Poljani smo prispeli okoli tretje ure zjutraj in nevede začeli novo tradicijo: večerjo makaronov s pestom in sirom za žar. PS: Vsa izposojena kladiva so se vrnila v gospodarstvo.

2. akcija (12. 1. 2025)

Na drugi akciji v Ledeni dol se nam je

Skupinska fotografija na zadnji akciji sage Ledeni dol.

Matija med pripravo specialitete katedre. Foto: Tinkara Kepić

Na poti ven. Foto: Jakob Majdič

pridružil še moj krščenc Samo. Tokrat smo se uspeli z avtom pripeljati vse do poletnega izhodišča. Dostop do jame je potekal brez večjih zapletov, z izjemo enega zdrsa, ki se je pripetil zaradi dejstva, da zgolj misliti, da so dereze potrebne, ni isto kot si jih dejansko nadeti. Situacijo smo s pomočjo pastirja, štrika in cepina po dvajsetih minutah rešili, lekcija pa je bila naučena. Pred jamo je Ajda predstavila tudi nov rek katedre: »Ne gre nam tako slabo, kot bi si mislil, a še vedno ne dovolj dobro.« V jami smo nadaljevali tam, kjer smo nazadnje končali, le da sem se tokrat v prvo brezno spustila jaz in ga poskušala opremiti okoli slapu. Medtem je preostanek ekipe ugotovil, da smo pozabili Disto. Brezno je bilo globoko približno dvajset metrov, ko so se po njem spustili še ostali člani

ekipe, smo ugotovili, da smo (z izjemo Matije) premočeni do kosti. Matija je bil namreč edini oblečen v nepremočljiv kombinezon. Brezno se je nadaljevalo z ozkim meandrom, ta pa s šahtom. Brezno sem opremila z osmico z dvojno zanoko. Poskusila sem se tudi spustiti naprej, vendar je bil prehod močno preozek. Ker je bila ura že pozna, smo se odločili za izstop. Delovišče je zadnji zapustil Matija, ki je zagotovil, da je ožina razširjena do te mere, da bomo naslednjič brez težav nadaljevali z raziskovanjem. Izstop iz jame so zaznamovale napačne ocene hitrosti žimarjenja in pretečenege časa. Ker vsaka napaka zahteva svojo ceno, sem omenjeni napaki, skupaj z Ajdo, plačala s ceno mraza in prvim postavljanjem začasnega bivaka. Iz jame smo izstopili okoli druge ure zjutraj. Na

stanu smo povečerjali zdaj že tradicionalno pašto katedre za zmerne globine. PS: Zaradi pozabljenega Dista se potencial katedre na tej akciji še ni udeležnil.

3. akcija (8. 2. 2025)

Delovišče Kastracija smo nazadnje obiskali v zasedbi Ajda, Matija, Matevž, Pero in moja malenkost. Če se vam seznam udeležencev zdi nekoliko nenavaden, to vsekakor drži, vendar ga lahko z lahkoto pojasnim. V tem času smo namreč sprejeli odločitev, da Matija na katedri za zmerne globine opravlja funkcijo rednega profesorja, medtem ko smo kot katedra s svojimi finančnimi sredstvi najeli omenjena globinca kot zunanjo strokovno pomoč. Kasneje smo jima delo poplačali z vanilijevim sladoledom v pomarančnem soku. Z najeto pomočjo je delo steklo kot po maslu. Skupaj s Perotom in Matijo sem opremila brezno do ožine, ki je bila ravno dovolj razširjena, da sem se uspela prečiti skozi. Medtem sta Matevž in Ajda merila do tedaj raziskane dele. Ko smo se zbrali na dnu novo opremljenega šahta, smo bili vsi premočeni do kosti. Dodatno je moralo ekipe zbiti tudi dejstvo, da nismo našli nadaljevanja. Iz jame smo prišli zgodaj, okoli 22. ure. Do takrat smo na štrikih posušili nekoč mokre kombinezone, če pa je ostalo še kaj slabe volje, so jo zagotovo pregnali makaroni s pestom in sirom za žar.

PS: Katedra za zmerne globine je v Kastraciji namerila 47 metrov dolžine in 42 metrov globine. Del jame smo tudi razopremili.

Pomladansko–poletno raziskovanje jame Žlambor (Samo Grgurevič)

Bilo je na deževno veliko noč 2025, ko je Uroš Kunaver v prelomu med Suhorskim Kosmatcem in Kopico nad planino Poljana v relativno gostem ruševju odkril na prvi pogled ne pretirano obetavno brezno. Mimogrede, sam v omenjeni odpravi nisem sodeloval, zato se moram za pisanje teh vrstic zanašati izključno na pričevanja udeležencev odprave, ki so jo poleg Uroša sestavljali tudi Matija, Tinkara in Tim. Zaradi težkih vremenskih razmer, ki so botrovale, da so bili udeleženci odprave premočeni do kosti, je na tej stopnji morala precej pešala. Ob bučni podpori Tinkare sta se Matija in Tim vendarle odločila, da se spustita v vhodno brezno novoodkrite jame. Brezno se je izkazalo za stopnjasto, na dnu pa je sledil kratek fosilen rov v obliki vodoravne ožine. Po stopnji sta naletela na večje brezno, iz katerega je precej pihalo. Zaradi pomanjkanja vrvi in pretirane premraženosti sta za ta dan raziskovanje zaključila in se, polna optimizma za naslednje odprave, vrnila na površje.

Spust po enem od brezen. Foto: Jakob Majdič

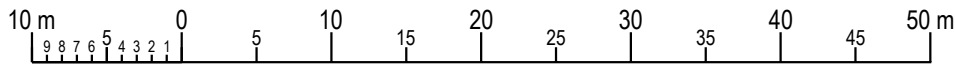
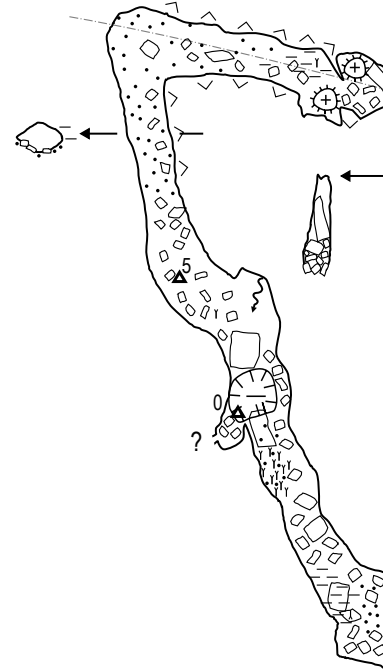
Le nekaj tednov kasneje je bila Katedra za zmerne globine ponovno v akciji. Pri tem moramo imeti v mislih Matijine besede, ki pravijo da je »seznam članov katedre neznansko skrivnosten in se ga ne da definirati brez uporabe mehkih množic«. Tokrat se je katedra zbrala v zasedbi Matija, Bor, Sebastjan in moja malenkost. Če se sprašujete, kje se je potepala predstojnica katedre, naj vam odgovorim, da se je kljub začetnemu entuziazmu za udeležbo v odpravi odločila, da dotični vikend na Poljani preživi v jami 4P, kot del ekipe špičakov, ki so jo sestavljali še Diba, Špela in Ajda. Do stanu na planini smo prispeli v treh ekipah, in sicer v soboto 17. 5. bolj ali manj pozno popoldne. Vreme je bilo bolj kislo, v dolini je tu in tam deževalo. To je nama z Ajdo dalo priročen izgovor, da se še pred vzponom na planino ustaviva v gostilni na steklenici lokalnega piva oziroma skodelici čaja. Ko sva prišla na stan, sva ugotovila, da je bil to taktično odlična poteza, saj naju je na stanu pričakala sveže pripravljena večerja, ki so jo pripravili Diba, Špela in Matija (slava jim!). Kmalu so se nam na stanu pridružili še Tinkara, Bor in Sebastjan. Naslednji dan smo se v jamo odpravili precej zgodaj. Nekaj hoje in kratek čas brskanja po ruševju v iskanju vhoda in v jamo smo se odpravili nekaj minut pred enajsto. Jamo je opremljal Matija, sledil pa mu je Bor, ki je nato tudi opremil Y pritrđišča. Sebastjan je jamo meril,

jaz pa sem jo nekako poskušal skicirati. Za Matijo znane dele jame smo obdelali precej hitro. Ko smo prispeli do globljega brezna, pa se nam je nekoliko zataknilo. Prehod v brezno je v obliki okna, ki je precej krušljive narave. Sestavlja ga kombinacija preperete kamnine, sige, mestoma pa celo tudi kakšna zaplata kompaktne kamnine, ki pa se seveda nahaja na neprimernem mestu za opremljanje brezna. Tako je Matija potreboval nekaj več časa, da je nekako našel kompromis med sprejemljivo kamnino za vrtnanje in sprejemljivo lego za vrv. Naposled smo se vendarle spustili v dvorano Limonada iz rabarbare (ime po navdihu okusa bonbonov, ki so nam predstavljali malico v jami). Dostop do nadaljevanja jame nam je ovirala deset metrov visoka stopnja, ki jo je Matija urno preplezal in opremil, medtem ko smo ostali dvorano izmerili. Stopnja nas je pripeljala do kratkega fosilnega rova, ki pa se na koncu prevesi v še eno dvorano. Ta nam je postregla s pravo zimsko pravljico v obliki kičastega ledenega okrasja. Na koncu dvorane nas je ponovno pričakala kratka vertikalna stopnja, ki smo se jo lotili na preverjen način (medtem ko smo ostali merili, jo je opremil Matija). Vertikalna stopnja nas je pripeljala v še en fosilen rov, ki je visok le kakšen meter do dva, širok pa približno trikrat toliko (imenovali smo ga Abscisa). Na koncu rova nas je pričakala ožina Ribji file, iz katere je pre-

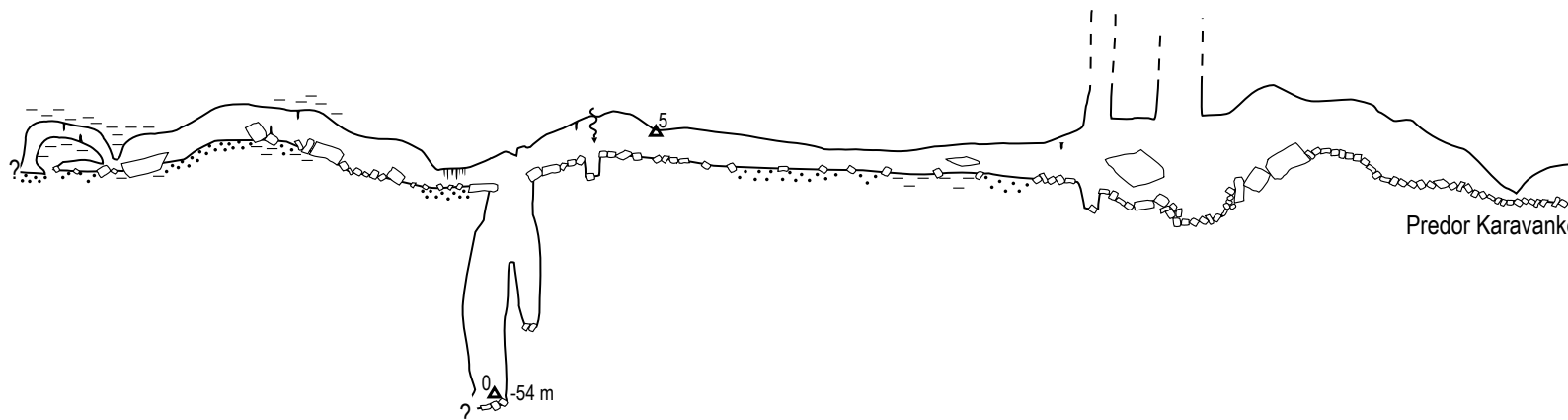
cej pihalo. Bor je ožino takoj napadel, prestavil nekaj kamnov in brž je bil v nekaj metrov veliki dvoranici na drugi strani. Tam ga je pričakala nova ožina, za katero pa smo se odločili, da lahko počaka do naslednjič. Na poti nazaj je Matija v drugi dvorani videl nekaj, kar se je izkazalo za precej koristno in pomembno. Ozrši se navzgor je namreč opazil dnevno svetlobo in modro nebo. Posledično smo se odločili, da bomo ob naslednjem obisku poskusili poiskati alternativni vhod in se s tem izogniti neprijetno krušljivemu prehodu v Limonado iz rabarbare.

Ker nas je jama precej navdušila, smo za naslednji obisk organizirali fotografsko-raziskovalno odpravo. 8. 6. smo se v jamo ponovno odpravili Matija, Ajda, Jakob - Fleš, Jakob - Junior, Taj, Robin in jaz. Takoj ko smo se prebili do bližine že znanega vhoda, je Matija v iskanju alternativnega – zahodnega – vhoda v jamo izginil v ruševju. Z informacijo o lokaciji novega vhoda se je vrnil še preden se nas je večina ostalih lotila preoblačenja. Fotografska ekipa – Ajda, Fleš, Junior in Robin – je v jamo krenila skozi že znani vhod, medtem ko smo Matija, Taj in jaz napadli novi vhod. Vhodno brezno sem pod budnim očesom Matije opremil jaz. Po srečanju s fotografskim delom ekipe se nas je del odpravil skozi Ribji file, kjer smo pričeli s kopanjem Predora karavanke. Nekaj izmenjav na

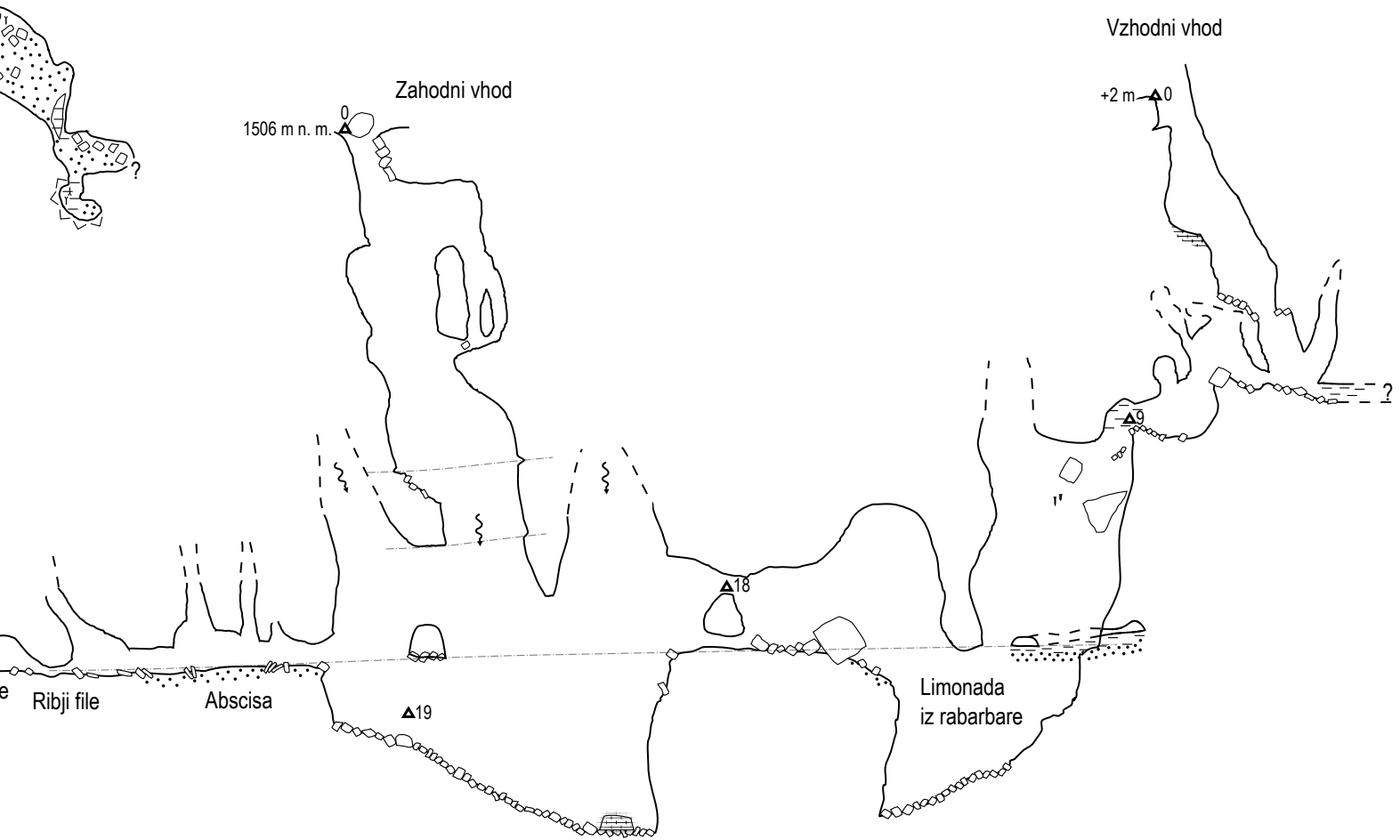
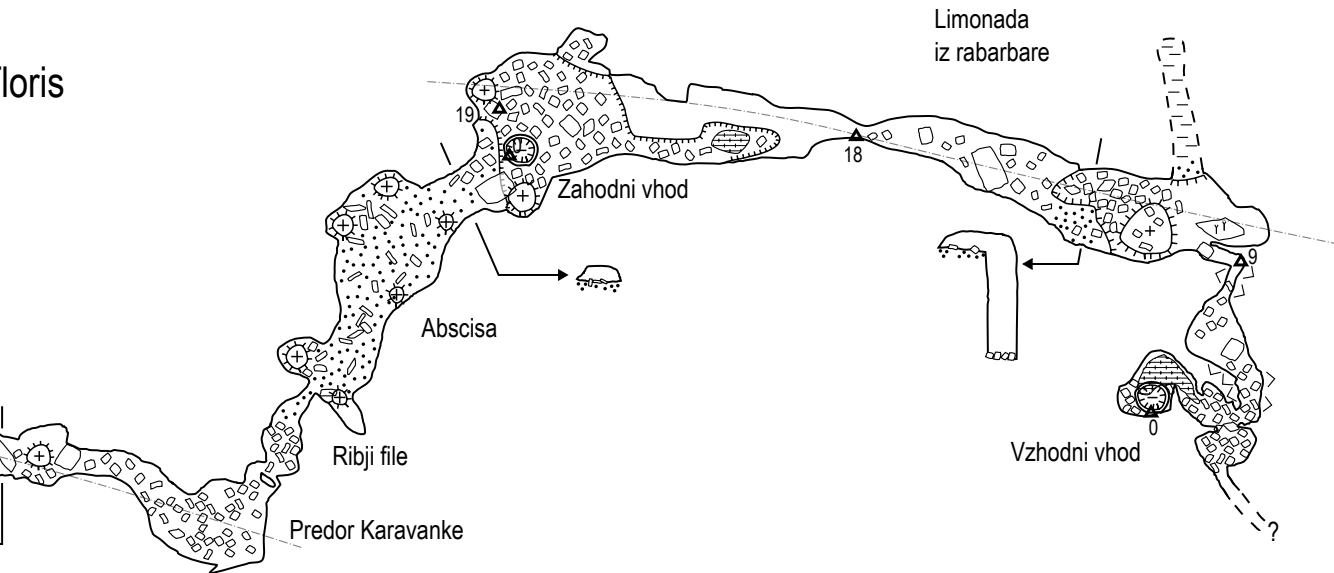
 <p>DRUŠTVO ZA RAZISKOVANJE JAM LJUBLJANA</p>	Katastrska št.	
	Ime jame: Žlambor	
	Merili: Tim Berginc, Matija Perne, Samo Grgurevič, Bor Grošelj Simič, Sebastjan Zidar, Taj Kuščer, Ajda Mila Poljak, Robin Thomas, Jakob Majdič, Jakob Dorn in Nina Pekovec 20. 4., 18. 5.,	
	Risala: Matija Perne, Datum Samo Grgurevič ekskurzije: 8. 6. in 19. 7. 2025	
Merilo: 1:500	Natančnost:	Datum zapisnika: 26. 7. 2024
Št. zapisnika:	Oznaka dokumenta (izpolni kataster):	

Iztegnjeni profil

loris

Žlambor. Foto: Jakob Majdič

čelu rova je bilo potrebnih, preden smo dosegli preboj. Na drugi strani nas je pričakala majhna dvorana, ki se je nadaljevala v prostoren, vodoraven fosilni rov. Ta nas je pripeljal do brezna, ki smo ga po hitrem postopku opremili. Konča se z gruščnatim dnom, iz katerega ni bilo čutiti pretiranega prepaha. Na drugi strani brezna je sicer izgledalo, da se vodoravni rov nadaljuje, vendar nam je za opremljanje prečke zmanjkalo časa in nalogo smo pustili za naslednjic. Sledil je povratek na površje skozi novi vhod. Na poti ven smo seveda izmerili vse nove dele, nakar smo seveda ugotovili, da je bil del meritev popačen in jih bo potrebno ponoviti. Del ekipe, ki smo raziskovali nove dele, smo na površje prispeli zadnji, nakar smo nejevoljni ugotovili, da nas je preostali del ekipe že zapustil in odšel proti stanu, nam pa prepustil nošenje opreme. Akcija je zato dobila poleg fotografsko-raziskovalno-izobraževalnega tudi vzgojni pridih.

Dober mesec pozneje (19. 7.) je bila Katedra za zmerne globine ponovno v akciji. Tokrat v zasedbi Matija, Ajda, Nina in jaz. Prečko smo hitro opremili, fosilni rov pa se po nekaj metrih postopoma zoži. Kljub blagemu prepahu smo sklenili, da bi bilo kopanje zaradi postopnega zapiranja rova v višini preveč naporno, glede na obete. Preverili smo tudi nekaj kaminov, ki so se prej ali slej zaprli. Nove dele jame smo izmerili, prav tako pa smo ponovno izmerili nekatere dele, ki smo jih nazadnje merili neuspešno. Pri izhodu iz jame smo preverili tudi odcep vhodnega brezna, za katerega smo ugotovili, da prav tako vodi v vhodno dvorano.

31. 8. je sledila poslednja akcija v jamo. Ob tej priložnosti pa se nam je naposled pridružila tudi predstojnica Katedre Tinkara. Družbo sva ji delala Pero in jaz. Ker je nanese, da sem jamo poznal samo jaz, smo seveda za iskanje vhoda porabili kakšno uro več kot sicer. Po občutku (ki me/nas je ponovno pustil na cedilu) sem v ruševje zavil precej prezgodaj. Ura plavanja po ruševju in naposled smo le prispeli do vhoda. Preverili smo še zadnjih nekaj neraziskanih odcepov, glavna naloga akcije pa je bila razopremljanje jame. Končna dolžina jame znaša 364 metrov, globina pa 56 metrov. Omeniti velja, da je pri raziskovanju jame sodelovalo kar 13 Članov in ena podpornica članica, izkušena jamarka iz ZDA. Kar sedem Članov, ki so sodelovali pri raziskovanju jame, pa je jamarsko šolo opravljalo v letu 2025. Tako je imelo raziskovanje, ki je potekalo pod glavno taktirko Matije, tudi izobraževalno dodano vrednost. Jama se je izkazala za izjemno simpatično, ob raziskovanju pa smo vsi zelo uživali. Bilo je Člansko! ■

DLVN, PRVA GORENJSKA TISOČMETRCA

Peter Mašič

Ta članek bo nekoliko drugačen, ne bo pokrival kronološkega pregleda akcij v jami Dlvn, vse to je v preteklih (in tudi verjetno prihodnjih) številkah Glasu podzemlja. Jedro članka bo akcija -1000, a o tem ne morem pisati, če pred tem ne povem nekaj o raziskavah na Planini Poljana in kaj o visokogorskih jamah ter o tem, kaj sploh Dlvn je. Tudi v jamarstvu, eni najlepših raziskovalnih dejavnosti, iščemo ekstreme, in mednje sodijo globoke jame. Kako globoke? Najgloblja trenutno je Krubera v Abhaziji z 2224 metri globine. Preko dva kilometra je globoka le še Vervovkina, vendar dva kilometra ni magična meja, ta je še vedno 1000 metrov. Kdor ne verjame, naj gre v tako globoko jamo in bo videl. Jam globljih od magične meje je v času pisanja tega članka 120, te se nahajajo večinoma v Evropi (Španija, Alpe, Dinarsko gorstvo ...), potem Kavkaz, Mehika, Uzbekistan in še kje se najde. Prva tisočmetrca je bila odkrita že leta 1956, Gouffre Berger v Franciji. Prva v Sloveniji pa je bila odkrita leta 1989, Črnelško brezno na planoti Goričica (ali Rombonski podi pogovorno). In danes? Trenutno jih je v Sloveniji trinajst. Enajst na Kaninu in Rombonu, ena v Kamniško Savinjskih Alpah in Dlvn, prva na Gorenjskem. Štejem vsako jamo posebej, četudi je združena v sistem, in štejem tudi neregistrirane (Krško). Naj bi veljalo, da je največ potenciala za nove jame v Sloveniji prav v visokogorju. V upanju na nove jame se je leta 2019 prvič odpravilo na območje med Planino Poljana in Planino Suha, ki je že takoj postreglo s kupom novih jam. Prva globlja, Grvn, je že kmalu preseгла tristo metrov globine. Od globljih se je potem kmalu odkrilo še Rajžo, Ledeni

dol in 4P.

Nekega dne nam je jadralni padalec Blaž Korošec poslal iz zraka posneto fotografijo kar precej velikega jamskega vhoda, ki se nahaja med ruševjem na severnem pobočju Malega Raskovca. Na prvi dan novega leta 2022 so se do jame odpravili Tinkara, Matevž in Špela, opremili so 40 metrov globoko vhodno brezno, na dnu so se ustavili nad novim breznom, v katerega je kamen padal zelo globoko. Do konca poletja 2022 je že bila dosežena globina 460 metrov, kjer je napredovanje ustavila ožina. Do -350 si sledijo brezna, na -350 je zelo ozek meander, nato si do -460 sledijo kratka brezna z ne prav širokimi prehodi. Aja, kaj sploh pomeni Dlvn? To je gorenjska beseda in pomeni iti dol.

Poleti 2023 smo se spet opogumili in šli na dno jame, trikrat je bilo treba udariti z macolo za prebitje ožine, zadaj pa najprej pet metrov stopnje, po krajšem rovu pa 70-metrsko brezno. Že dve akciji kasneje so bile na -650 odkrite prve fosilne galerije, od takrat pa so sledile samo akcije, ki si jih vedno želiš. Najprej opremiš ne preveč globoko brezno, nato stečeš po galerijah do naslednjega brezna, dokler ne zmanjka štrika. Ven smo vedno prišli z vsaj 300 metri novega.

7. 9. 2024 smo Diba, Špela, Vid in jaz šli na enodnevno akcijo postaviti bivak na -790, med gradnjo sva z Dibo šla še opremit dve 60-ki v nove dele. Opremila sva nekaj krajših stopnjastih brezen, ustavila pa sva se pred novim breznom, kjer nama je zmanjkalo štrika, na globini -870. Ko smo prišli ven, smo se nekako začeli zavedati, da pravzaprav sploh nismo daleč od magične meje in zastavilo se je klasično vprašanje: »Kdaj gremo?« »Ja ns ne bo, pejta sama z Ma-

tevžem.« Tistega septembra so skoraj vsi biologi + vse boljše polovice šli na Sardinijo na neko konferenco, tako sva ostala sama z Matevžem in splanirala akcijo od nedelje 22. septembra do ponedeljka 23. septembra. Četrtek pred tem sva na ferajnu veselo pakirala prasice. Tik pred zdajci se nama je pridružil Jure, ki je prišel direktno iz Italije in si vzel neplačan dopust, da bi lahko šel zraven, in tako smo se v soboto zvečer odpravili proti Planini, vsak z veliko prasico, prav poseben tovor pa je bila zvita dva metra dolga podloga. V nedeljo smo se zbudili v lepo zgodnje jesensko jutro z meglico nad planino. Tik preden smo hoteli oditi proti jami, smo zaslišali glas, ki kliče, naj počakamo. Prišla sta Mirko in prijateljica. Mirko, kot vedno, je bil seveda vesel našega podviga, po kratki debati smo odšli naprej.

Pred jamo je Matevž še zadnjič »posvajpal« vse na Tinderju, z Juretom sva ga že dan prej v avtu zalotila in se nama je zdelo zelo zabavno, nasploh je potem tematika pogovorov bila precej usmerjena v to in tudi kar nekaj delov jame smo potem poimenovali po uporabi aplikacij za zmenke. Zabavali smo se tudi med spustom po jami, poleg velikih prasic (tovorili smo tudi spalke in še nekaj delov za bivak), smo imeli še svitek armafleksa. Po prvih breznih je seveda šlo gladko, v meandru na -350 pa je verjetno še danes nekaj majhnih zelenih koščkov plastike. Podlogo smo zvijali, drgnili, prekleli, a je do bivaka prišla še dokaj cela in je potem tudi zelo dobro služila svojemu namenu.

Po kratki pavzi na bivaku smo šli nadaljevanju naproti, ki je od bivaka 15 minut stran. S seboj smo imeli 120 metrov vrvi, do magične globine pa nam

Saga zelenega svitka. Foto: Jure Bevc

Ekipa prvopristopnikov na jurja gestikulira doseženo globino. Foto: Peter Mašič

je manjkalo 130 metrov globine. Zato smo velike upe polagali v subhorizontalne galerije, ker pa smo malce dvomili v to, smo na poti dol rezali vse odvečne konce vrvi. Jure je začel opremljati brezno, kjer smo se zadnjič ustavili, z Matevžem pa sva zadaj merila. Po 30 metrih globine se je jama precej odprla v nekaj precej podobnega kanjonu, rov širok deset metrov in dolg toliko, da se ni videlo do konca. Jure je nadaljeval z opremljanjem po strmem pobočju, ki se prevesi v brezno. Namesto, da bi se iz brezna zanihal v tisti velik rov (kasneje smo mu dali ime Levi svajp), se je spustil nekam med skalne bloke. To nama z Matevžem ni bilo ravno najbolj všeč, bolj smiselno se nama je zdelo, da gremo pogledat rov, a Jure je bil popolnoma sfokusiran na to, da je treba čim bolj navpično dol, do magične meje! Med bloki smo prišli v majhno 3 x 3-metrsko kamrico, nadaljevala se je v poševen meander, ki je izdolben v strmo pobočje, ki se odpre v zelo velik prostor. Meander se prevesi v brezno in na dnu smo bili že na -970! Iz precej velikega rova se je nad stopnjo navzgor nadaljeval velik rov, širok deset metrov in precej visok. Dali smo mu ime Desni svajp. Po slabih 50 metrih se je rov prevesil v brezno, opremljanje pa smo zaradi premalo štrika opustili. Raje smo nadaljevali med skalne bloke v manjše brezno. 25 metrov nižje smo prišli v rov s potokom. 20 metrov naprej na koncu rova se je pojavila črnina,

nažgem luč, da sploh kaj vidim naokoli, prvo pomislim, da stojim nad breznom, nakar v daljavi zagledam precej neke vode in nekaj sekund kasneje ugotovim, da gre pravzaprav za sifon. Priznam, da je bil to eden bolj posebnih občutkov, ko v daljavi odkriješ res ogromen sifon (25 x 25 metrov), ki ga seveda ne pričakuješ. Še bolj poseben občutek je sledil kasneje, ko je telefon izpljunil globino 1002 metra! A to nas ni ustavilo, da gremo še globlje in se približamo sifonu po strmem, blatnem pobočju. Prišli smo dva metra nad sifon, dlje ne gre, saj je okrog in okrog stena. Dna sifona se ne vidi, vidnega odtoka ni, eden od pritokov pride iz rova, po katerem smo prišli, drugi je manjši slapič na drugi strani. Če ne bi bila voda tako mrzla, bi bilo mesto, kjer smo se ustavili, res odlična odskočna deska. Jamo smo poglobili na končnih 1011 metrov. Nato smo se utrujeni, a veseli odpravili proti bivaku.

Na bivaku smo pojedli kuskus brez vsega, ker smo tune pozabili zunaj. Spali smo super, otvorili smo bivak in imeli vsak povsem novo, toplo Dechatlonovo spalko. Naslednji dan smo brez kakšnih posebnosti prišli ven. Seveda smo takoj oznanili veselo novico, posledica tega je bila, da sem na poti dol dobival kar nekaj telefonskih klicev, med tretjim in najdaljšim klicem nam je šlo to že tako na živce, da smo morali na silo prekiniti. Na stanu smo pojedli pašto in odšli proti avtu. Kot se za tako odkritje spodobi,

pot domov ni bila običajna, ni pa bila ravno tako zanimiva kot tista, ki sta jo bojda doživela Franček in Lanko iz Vandime. Najprej smo se ustavili pri Mirkotu, nato pa še v Loki, kjer sta nas Anže in Marjan povabila na pir. Naslednjih nekaj dni pa je bilo še precej dopisov z novinarji in v tistem trenutku se mi je zdelo kar težko biti slaven.

O nadaljnjih raziskavah lahko preberete v številki Glasu podzemlja pred to. V dveh odpravah je bilo odkritih 2,5 kilometrov jame, kar je polovica današnje dolžine poligona. Trenutno največji cilj pa je povezava z Grvnom ali 4P-jem, kar bi nanese preko 20 kilometrov dolg sistem.

Prav dejstvo, da je Dlvn prva tisočmetrca na Gorenjskem, je zanimivo in odpira vprašanja, kje vse v Sloveniji še lahko najdemo tako globoke jame in kdo bi si mislil, da prav v Južnih Bohinjskih gorah. Verjamem, da se še kje kakšna skriva, nenazadnje tudi Sistemu Migovec ne manjka veliko.

Raziskovanje tako globokih jam predstavlja kar nekaj izzivov, dolgi dostopi, težek tovor, veliko žimarjenja, logistika, lepo vreme in še bi lahko našteval. Zato se lahko na koncu zahvalim Agrarni skupnosti Savica, ki nam že od samega začetka raziskav na Poljani omogoča uporabo stanu in s tem olajša kar nekaj izzivov, ki sem jih zgoraj naštel. ■

KAJ SMO POČELI V RAJŽI V LETIH 2024 IN 2025

Peter Mašič

V letih 2024 in 2025 smo precej aktivno raziskovali v Rajži. Ta jama ima precej lepih lastnosti, je relativno enostavna, nahaja se na kuclju nad stanom in je tako treba hoditi le 20 minut, pa še Krajnc je skupaj s famijlo v ruševju izrezal pravo avtocesto do jame. Krasi jo veliko 150 metrov globoko vhodno brezno, močan prepah, ne prevelika globina, a odprtih nadaljevanj je čedalje manj. V zadnjih šestih letih, odkar raziskujemo na Poljani, so se jame namnožile in razširile na vse možne strani in globoko v masiv Južnih Bohinjskih gora. Noben bohinjski sir se ne more primerjati s tako preluknjanim terenom, kot je masiv med Planino Poljana in Planino Suha. Jame so postajale čedalje globlje, prav tako njihova nadaljevanja. Ker smo občasno leni in se nam ne da vedno riniti globoko in ker moramo tudi zelence kam peljati, je iskanje plitvih nadaljevanj, recimo tam nekje na »samo« 300 metrih globine, lahko kar izziv in Rajža je bila kot nalašč za ta namen.

Vse se je začelo, ko smo se Špela, Diba in moja malenkost po dolgem času odpravili v DDD krak, da splezamo do nekega okna v Turni dvorani in da začnemo z razopremljanjem tega dela jame do dna vhodnega brezna. Okno se je povezalo v že znane dele, razopremljanje pa smo opustili, saj je iz dna Turne dvorane, kjer se jama nadaljuje, močno pihalo in smo rekli, da malo pa še bomo vztrajali. Tako se je začelo obsežno glodanje ožine na dnu DDD kraka, vsaj tri akcije so bile potrebne, da smo za obupnimi ožinami prišli do petmetrske stopnje, kjer je najlažje iti dol na dilferja, ker si pasu za ožinami ne moreš dati gor, s pasom pa si nihče ne želi skozi 20 metrov ožin. Na dnu stopnje je bila spet nova, sicer kratka ožina, spet stopnja in spet ožina, iz katere baje piha in je trenutno glavno nadaljevanje v jami. Naj se konkretno odpre ali pa naj se konkretno že zapre. Ožina se nahaja na -357, po dnu rova teče manjši potoček. Višje gor v DDD kraku se je tudi končno preverilo Igno-

rirano brezno. Čeprav se je res povezalo v znane dele, nobeno brezno ne sme biti ignorirano, četudi nam ostri jamarski pogled pravi, da ne bo šlo nikamor. Raziskovalo se je tudi na drugi strani jame, v Skritem rovu se je odcepil še en daljši rov v smeri proti Poljani. Tik pred planino se je končal, tako kot vsi ostali deli jame v tistih koncih, s podomrom. Očitno je planina res taka ovira, da nas ne bo spustila na drugo stran, kjer je tudi precej globokih jam. Pogledalo se je še nekaj stranskih rofov in brezen tam okoli in brez kakega večjega uspeha počasi začelo razopremljati ta del jame vse do dvorane Moreie. Nikoli ne bom pozabil, kako sem si pri razopremljanju navzdol in vlečenju vrvi z vrvjo skoraj vrgel skalo v fris. Razopremila se je tudi povezava z Grvnom, pozneje pa tudi od dvorane Moreie naprej vse do dna vhodnega brezna.

V Rajži je tudi marsikateri tečajnik prvič občutil čar visokogorskih jam. Večini so se pri spustu v ogromnem vhodnem

Foto: Jakob Majdič

breznu šibila kolena, tam so nekateri tudi spoznali žvižg letečega kamna ter opremljanje »na matičarja« (dolga prečka vstran na eno pritrdišče). Vsi so ven prišli srečni in še danes veselo hodijo po jamah.

Največje presenečenje je sledilo kmalu za odcepom na dnu vhodnega brezna v smeri južnega kraka, tam se je odcepilo brezno, za katerega smo mislili, da se poveže v že znano brezno, a se je na naše presenečenje nadaljevalo povsem v drugo smer. Tako smo raziskali brezna s krajšimi izravnjavami in pristali kar sto metrov nižje od odcepa, kjer smo začeli. Pristali pa smo v že znane dele jame oz. znane dele druge jame! Naredili smo drugo povezavo s sosednjim Grvnom, pristali smo v dvorani French free, kamor pride tudi prva povezava iz Rajže. Tam smo našli tudi zanimivo najdbo, plastično škatlo z veliko plastičnega traku. Moram reči, da sem po raznih jamah tukaj naokoli že našel kar veliko opreme iz časov začetka raziskovanja na Poljani

in da se je standard nošenja opreme ven močno zvišal. Novoodkrita brezna pa smo potem tudi razopremili do križišča na dnu vhodnega brezna.

V vhodnem breznu smo tudi doživeli hladen tuš, dobesedno. Naivno smo se odpravili enkrat konec aprila v času velike noči, v mislih, da je sicer lahko moker, ampak precej manj. Takrat je bila tudi izvedena kratka fotografska akcija. Zanimiva je bila pot domov, z Jakobom starejšim sva šla nazaj nekoliko prej kot ostali, vendar nisva imela avta in sva kar vzela pot pod noge. Spust s planine po klasični poti do izhodišča ter potem naprej čez drn in strn bolj kot ne naravnost dol, pri čemer sva kot oviro doživela le eno steno, na najino srečo sva jo premagala po neki kozji stezici, izklesani vanjo. V dolini sva pristala točno na ulici, kjer živi Mirko. Spust je trajal manj kot uro in pol. Nadaljevala sva proti železniški postaji v Bohinjski Bistrici. Na poti sva srečala starejši par, ki sta bila navdušena, da sta videla dva mlada fanta z veliki-

mi nahrbtniki. Gospod je vedel za jame okoli Poljane, некоč nam je tudi povedal za eno jamo okoli Lisca, ki smo jo pred leti že raziskali (Jama nad Liscem). Enkrat nam je preko maila potarnal, da je v zapisniku napačno napisano, kdo je prvopristopnik in da bi morali navesti njega. Še dobro, da se nama je mudilo in da nisem izdal, da sem zapisnik napisal prav jaz. Vlak sva pravočasno ujela, vikend dijaška/študentska vozovnica naju je stala vsakega manj kot dva evra. Brez večjih zamud sva prišla do Medvod oziroma Ljubljane. Super doživetje, razen žuljev, ki so žulili še nekaj dni.

Kot sem že omenil, je glavno nadaljevanje ožina na dnu DDD kraka na -357. Ostala nadaljevanja so morda še kakšna okna v vhodnem breznu. Sicer pa je Rajža globoka 357 metrov in prispeva 2540 metrov dolžine v 13,4 kilometra dolg sistem Grvn-Rajža-4P. ■

V GLOBINAH POLJANE, KO SE POVEŽE 4P Z GRVNOM

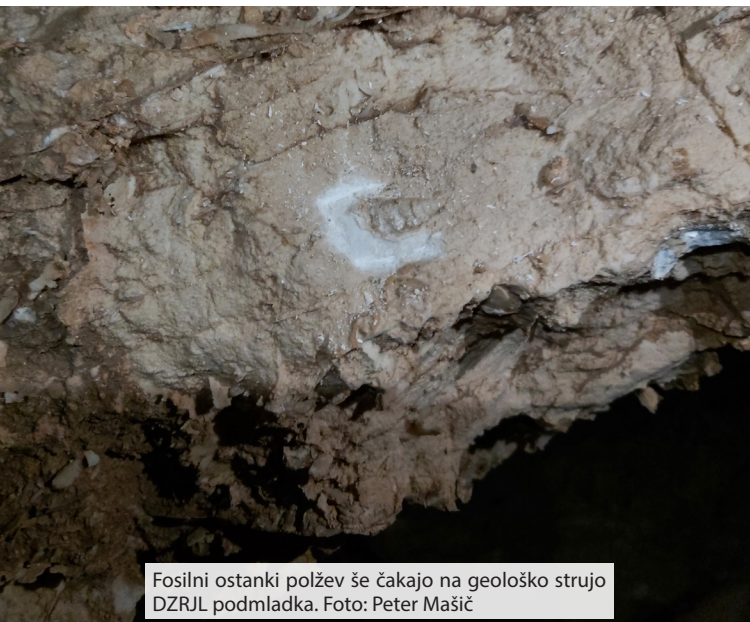
Anže Tesovnik

Junija 2024 smo podaljšali vikend ob dnevu državnosti izkoristili za kratko jamarsko odpravo na planino Poljana. Predpraznični vikend je nanizal kar štiri akcije v štiri različne jame, zato je bilo vzdušje že od samega začetka polno pričakovanj. V petek pozno popoldne smo se odpravili proti pastirskemu stanu, kjer se je zbrala družina jamarskih zanesenjakov: Marinko, Diba, Jure, Vid, Pero, Špela in jaz, opremo sta pomagala

nositi tudi Neža P. A. in Matic L. Prvi večer je minil v prijetnem druženju in ob načrtovanju naslednjega dne.

Naslednje jutro, v soboto, 22. junija, smo se Marinko, Pero in jaz po zajtrku odpravili na prvo mini ekspedicijo proti jami 4P. Nekoliko za nami so Špela, Vid in Diba krenili proti Grvnu na dvodnevno akcijo. Poletna vročina je že zgodaj pokazala zobe, zato se pri vходу nismo predolgo obotavljali. Hitro smo vstopi-

li skozi začetno ozko, šodrasto vhodno ožino in se umaknili v prijetnejši hlad. Ker sem bil v tej jami prvič, smo med hojo do vhoda razčistili tudi zmedo glede imena. Da ne bo pomote za nepoznavalce, 4P je na Poljani, in ne gre za P4 na Kaninu. Sledil je spust po breznih in prehod skozi približno 300 metrov dolg meander, po katerem smo dosegli brezno, ki se na globini okoli 365 metrov skozi okno odcepi v nov krak. Ta se pri

Fosilni ostanki polžev še čakajo na geološko strujo DZRJL podmladka. Foto: Peter Mašič

Pozdrav ekipi Grvn. Foto: Peter Mašič

-390 metrih preko zablatenega razcepa razdeli v dve smeri. Prva se kmalu konča, druga pa nas je vodila nekoliko globlje do delovišča.

Na globini približno 420 metrov smo prišli do obetavne ožine s prepihom in smerjo proti Grvnu. Tam nas je čakalo prijetno presenečenje, ko smo našli predsednikovo kladivo, izgubljeno še od poletne akcije iz 2023. Izgubljeno kladivo nikoli ne miruje, le čaka na naslednjo akcijo. Takšne sreče ne srečaš pogosto in ko pride, jo je treba izkoristiti. Dve kladivi, dvojna moč. Misli in pobožne želje na morebitno povezavo so bile dovolj močna motivacija, da smo se lotili dela. Ožino smo dodobra razširili z nekaj spretnimi tretjimi člani ter jo prav estetsko ogladili s kladivoma. Ozka ožina je po našem prečenju bila ravno prav široka, rahlo gomazeni vode po dnu pa smo uredili z zloženimi odbitimi kamni, ki smo postavili v skoraj tlakovan suh prehod z urejeno drenažo. Čeprav so kasnejši obiskovalci morda imeli kakšno pripombo, ekipa še danes vztraja, da je bil prehod povsem primeren za vsakega zagretega jamarja in ne razmišljamo o širitvenih delih. Reklamacij pa tudi ne sprejemamo.

Po prečenju ožine je Pero prevzel opremljanje novega brezna, Marinko in jaz pa sva začela z merjenjem. Po približno 20 metrih spusta je Pero opazil fosilno galerijo, približno pet metrov nad zagruščenim dnom. Okno se je odpiralo v zablaten horizontalni rov, ki mu je sledilo raziskovanje novih, relativno dobro prehodnih rogov. Pero je posumil, da smo že v Grvnu, a blato, ki je bilo ponekod bolj strjeno, večinoma pa mehko in ugrezajoče, ni kazalo nobenih sledi predhodnih obiskov. Rov je bil kar prostoren, približno pet metrov visok, kar je omogočalo hitro sprehanje in raziskovanje. Tu in tam so se odpirali manjši, prepleteni odcepi, nad nami pa smo opazili tudi višje kamine. Po približno desetih minutah raziskovanja smo prišli do brezna, kjer sta Marinko in Pero na drugi strani prepoznala znane dele fosilnih rogov Grvna in veselje je bilo neizmerno, ko smo nato zagledali še vrh. Juhej, uspelo je! Širjenje ožine ni bilo zaman. Opremili smo prečko čez brezno in nadaljevali proti križišču v Blatnih ženah v Grvnu. 4P smo povezali z Grvnom! Pustili nekaj odvečne opreme in štrikov in v blato zapisali še spodbudno sporočilo za ekipo iz Grvna »4P smo bli kle« in naznanili povezavo s »4P welcome«. V zadnjih delih fosilne galerije 4P smo izmerili približno 90 metrov novih rogov, vendar je zaradi pomanjkanja časa ostalo še precej neizmerjenih odceпов, ki bodo v prihodnje zahtevali podrobnejši pregled.

Okoli 18. ure smo se odpravili proti

Člani ekipe, dodobra namočeni v blatu. Foto: Peter Mašič

površju. Dvig je bil dolg in naporen. V spodnjih delih fosilnih rogov sem si med pregledovanjem blatnih odceпов pošteno zabasal opremo z blatom, kar se je izkazalo za izvrsten recept za še bolj zapleten vzpon. Vratca žimarja se niso lepo zapirala, tudi pantin ni sodeloval kaj bolje. Zato je bilo več fizičnega dela za malo napredka. Na okoli -390 metrih smo se za trenutek ustavili ob polici in ugibali, ali morda gledamo fosilne ostanke, o katerih je večer prej govorila Špela. Nekaj smo poskusili tudi s kladivom, a brez uspeha. To smo pustili za prihodnji obisk. Glavni cilj akcije pa je bil že dosežen. Po dvigu do -300 metrov sem končno našel manjšo lužo, v kateri sem le nekoliko očistil žimar. A kaj ko je sledil še dolg, neusmiljen meander, kjer žimarja po večini ne rabiš. Če je meander bil navzdol zoprni, je navzgor dvakrat hujši. Tudi tu se je vleklo in napredovalo počasi (predvsem zaradi mene). Ob prihodu ven je ura že odbila čez polnoč, čemur je sledil povratek v pastirski stan. Sestradani smo takoj pristavili vodo za pašto, a lakota je resna stvar. Hitro smo izvohali dve veliki 800 ml pločevinki mešanega kompota, ki sta se izpraznili čudežno skoraj v trenutku. Rok uporabe ni bil važen. Sledila je glavna jed s pašto,

pospremljena s Perotovo strokovno analizo mini ekspedicije. Tistega dne smo povezali 4P z Grvnom in s tem povečali obseg drugega jamskega sistema planine Poljana. Z vhodi Grvn, 4P in Rajža je sistem presegel deset kilometrov poligona in dosegel globino 633 metrov. Od poletja leta 2024 se jama še vedno aktivno raziskuje, širi in obeta. Kaj se bo povežalo oziroma bolje rečeno, kdaj bo nova povezava v bližini, bomo videli. Vsekakor pa Poljana obeta. In Poljana ponovno kliče. ■

4-P, KI NI P-4

Matic Di Batista

Lavine cevi. Foto: Špela Di Batista Borko

Od zadnjega ovekovečenja raziskav 4-P se je izkušnja obiskovanja drastično spremenila. 300 metrov dolg meander na globini približno 200 metrov danes ni več strah in trepet, temveč le nujno zlo, ki jamarja nekoliko upočasni pri doseganju cilja. Nekaj akcij, na katerih smo gradili karakter, in kaka nesreča so nas spodbudili, da smo jamo pošteno obdelali. Komaj prehodne ožine so danes le še bled spomin, ki se ustno prenaša novim obiskovalcem v stilu: ko smo bli mi mladi ... Ostala je še ena – ožina nad povezavo, ki še vedno ohranja sloves, pa je tudi ta doživela kako silo in čaka bridki konec.

Čeprav Pero pravi, da je bilo včasih vse boljše, si moramo priznati, da je pot do povezave precej hitrejša in lažja, kot je bila. Le blatna ni nič manj. Kot je že v članku o povezavi napisano, so se hrabri trije pred povezavo spustili v precej prostorne fosilce z veliko prepaha. Želja jih je sistematično vlekla v smer Grvna, tako da drugega kraka sploh pogledali niso. Pa smo ga na naslednjih akcijah.

Od mesta povezave se rov nadaljuje več sto metrov v pretežno prostornih dimenzijah. Le nekajkrat se je potrebno spraviti na vse štiri, pa še to le za par metrov. Kakih 250 metrov horizontalne dolžine proti SZ jamarje ustavi prvo brezno, okoli katerega smo naredili prečko – v teh jamah radi raziskujemo horizontalno. Na drugi strani se freatik nadaljuje in nas s prepihom ponese do naslednjega, lepega prostornega brezna. Brezno je bilo na prvi pogled zelo perspektivno za globoko leteče cilje. V jami Dlvn smo namreč prišli prav pod te dele. Prepah, voda in lokacija v prostoru nam je prav tu nakazovala možnost nove povezave. Žal ni nikoli tako, kot si jamar zamisli, in tudi tokrat ni bilo. Brezno se klavrno zapre. Pa ne samo to. Pred jamo smo ugotovili, da nam manjka kladivo, zato je Marinko skočil po nadomestno. To je bilo namesto jamskega tisto za žeblje. Ker žeblje v jami ni, tudi kladivo ni delovalo in se je zlomilo. Ni nam preostalo drugega, kot da smo slepo brezno opremili s kamnom in ga poimenovali Prehistorično brezno.

Na srečo gredo jame na Poljani vedno v več smeri in tudi tu je ostalo na vrhu delno zanimivo okno, ki smo ga dosegli na naslednji akciji. Čeprav ima prepah, je zaenkrat nadaljevanje neprehodno, vendar obeta. Druga zanimiva, a neavbljiva varianta je Prašičkov rov. Špela in Dave sta po blatu, ki spominja na žolco, prišla do zanimivega novega brezna. Morda bo povezava tam? Časa je na tisti akciji

Blatna čofta v skrajnih delih 4P. Foto: Špela Di Batista Borko

Ožina na drugi strani Prehistoričnega brezna. Foto: Špela Di Batista Borko

zmanjkalo in na poti nazaj smo srečali drugo ekipo – Ajo, Tea in Matevža, ki so poročali o več spletnih freatikov in blatnih, a tudi zanimivih brezni. Povratak na površje je tako močno buril domišljijo, da nekoč strašnega meandra sploh opazili nismo.

Na naslednji akciji je bila prva opcija Prašičkova ožina. In čeprav je Matevžu spomin o brezni iz zadnje akcije nekoliko zbledel, sva ga s Špelo prepričala, da so definitivno boljša varienta kot Prašički. Izkazalo se je za dobro idejo. Po prvem brezencu, ki se je slepo končalo, smo se zanimali v okno. Sledilo je novo brezno, potem pa sprehod po zelo lepih lečastih fosilcih z veliko prepriha. Delovno ime so dobili kar Lavine cevi. Tudi ta akcija se je končala pred odprtim nadaljevanjem.

Kasneje smo imeli še en izlet – Špela, Sheena, Rinko in moja malenkost smo nadaljevali do prve resne ožine. Od tam naprej so šli pa oni trije sami. Jaz sem se zaradi bolečega hrba raje odpravil proti površju. Za ožino se jama nadaljuje v isti smeri – SZ. Raziskovali so freatike (sicer nekoliko manjših dimenzij), ki pa se kasneje spet odprejo in na koncu previsijo v večje brezno. Največji problem je ostala blatna ožina, v kateri smo skoraj

izgubili Sheeno. Na koncu je bil daritveni davek le del opreme, ki je za večno podarjen v živo blato Poljane. Za ostale ozke dele baje obstaja obvoz.

Jama se torej nadaljuje. Po trenutni usmeritvi ne gremo niti proti izvrom Bistrice niti proti jami Dlvn. Ampak to niti ni pomembno. Jama gre naprej, ima močan preprih in verjetno se bo še nekajkrat obrnila. Dejstvo pa je, da so najbolj skrajni deli že precej oddaljeni od vhoda. Zato bo zelo dobrodošlo, če bomo našli

kako zanimivo jama, ki bo skrajšala pot. Nekaj se že kaže okoli Kopice. Ena od novih jam ima kar zanimiv preprih, a žal na dnu ožino. So pa še druge s preprihom – med drugim Gamsov hlad.

4-P ostaja jama z značajem, čeprav smo ga že precej skrhal. Vtis je hitro popravila v spodnjih delih in začinila raziskovanje. Podobno kot že kakšna jama na Pokljuki, tudi ta zahteva od uporabnika, da jo malo pozabi. Po mojem smo jo dovolj pozabili, kdaj gremo spet? ■

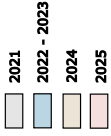

Brezimeni rov, kmalu za Perotovo prečko. Foto: Špela Di Batista Borko

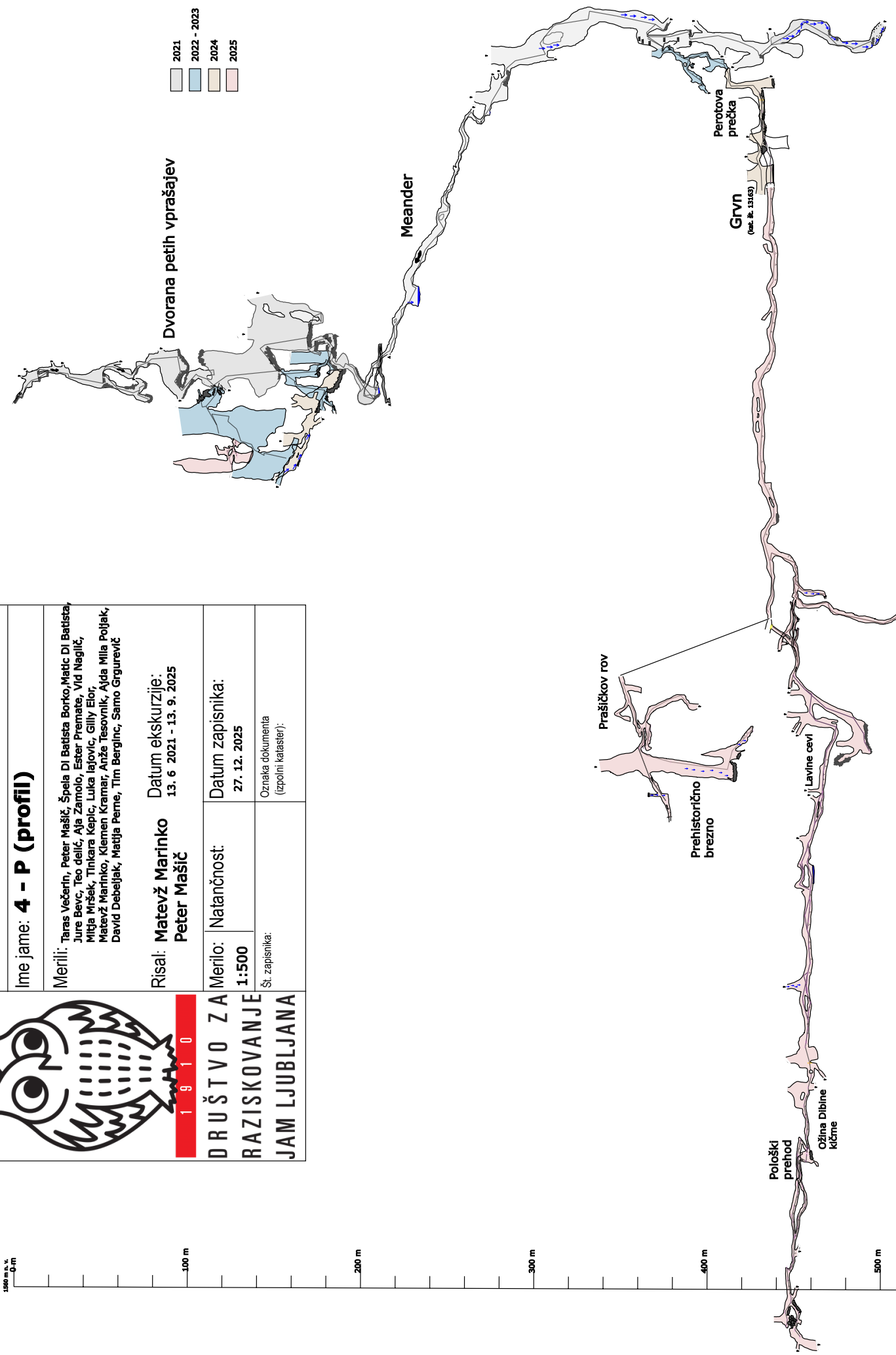
	Katastrska št. 14651
	Ime jame: 4 - P (profil)
Merili: Taras Večerin, Peter Mašič, Špela Di Batista Borko, Matic Di Batista, Jure Bevc, Teo delić, Aja Zamolo, Ester Premate, Vid Neglič, Mitja Mršček, Tinkara Kepec, Luka Igjovic, Gilly Etor, Matevž Marinko, Klemen Kramar, Anže Tesovnik, Ajda Mila Poljak, David Debeljak, Matija Perme, Tim Berginc, Samo Grgurevič	Risal: Matevž Marinko Peter Mašič
	Datum ekskurzije: 13. 6. 2021 - 13. 9. 2025
	Datum zapisnika: 27. 12. 2025
	Oznaka dokumenta (izpolni kataster):

1 9 1 0
DRUŠTVO ZA RAZISKOVANJE JAM LJUBLJANA

Dvorana petih vprašajev

Meander

VROČICA RAZISKOVANJA POD POLJANO

Matic Di Batista

Hodim po belem prostranstvu, sonce pripeka, v glavi mi občasno piska. Vsake toliko se v vidnem polju pojavi večja zaplata ruševja, ki omili bleščanje sonca na snežni odeji. Teren sicer ni pretirano razgiban, a vseeno sta frekvenca dihanja in srčni utrip precej visoka. Vseeno grem pogledat še en potencialno zanimiv dihalnik. Večja zaplata brez snega, par metrov pod snegom tla in na robu luknja, ki izgleda kot jama. Glede na stanje zadnjih dveh dni – viroza in bivanje v ne ravno toplem stanu – se raje ne bi spuščal do dna dihalnika ... Bomo preverili poleti. Vzamem točko, najdem Špelo, malo posediva, da se spočijem in greva proti dolini.

Tako nekako se je končala najina prva zimska akcija na planino Poljana, kjer sva iskala dihalnike in se spustila (bolj Špela, jaz sem bil itak čisto fuč) v par zanimivih, ki so se navadno končali s snegom. Tale zadnji dihalnik se je kasneje izkazal za precej perspektivno jamo – Grvn. Še nekoliko kasneje sta se notri povezali še dve: Rajža in 4P. Sistem je sedaj najdaljši na Poljani. In čeprav so mu v zadnjem letu vzeli pozornost drugi (tudi Rajža in 4P), smo se vseeno uspeli nekajkrat spraviti raziskovat tudi to jamo. Poleg spodnjih delov smo enkrat raziskovali pod Zeljem, kjer smo posneli reel, ki ima trenutno največ ogledov na društvenem Instagram profilu. Na ostalih akcijah smo se pa posvečali nadaljevanjem v spodnjih delih.

Ravno značaj spodnjih delov je verjetno botroval redkosti obiskov. Blato, ki sega nekje od 400 do 450 metrov globine, odzame ves čar dolgim freatičnim prepletom. Tudi bivač Brač, ki klavrno sameva nekje v sredini tega blatnega sveta, je vse prej kot vabljev za daljše raziskovalne akcije. Je pa precej težko raziskovati na enodnevnih eskapadah, saj so deli dovolj daleč, da se akcije hitro raztegnejo proti 20 uram. To so občutili tudi raziskovalci delov okoli RGB meandra in pod Opero. Kljub velikim odkritjem si niso želeli nazaj že prihodnji vikend. Ti deli so sicer zelo zanimivi, saj smo tu prvič naleteli na večjo količino vode. Na nekem mestu se sicer prostoren vodni meander preveč zoži, a so raziskovalci Tinkara, Pero, Samo in Matija našli višje fosilne rove. Ti so baje manj vabljevi, a imajo prepah in zanimivo smer, da se povežejo z drugimi deli jame. Bomo videli, ko raziskovalci dovolj pozabijo na zadnjo akcijo.

Kakorkoli že, imeli smo tudi dve večdnevni akciji in tako upravičili

obstoj tistega slabega izgovora za bivač. Večinoma smo raziskovali v Podpaškem breznu. S Špelo in Vidom smo tam naleteli na precej preprišen in moker del jame. Blata sicer ni bilo, je bilo pa kar nekaj neprijetnih ožin – tudi takih, kjer se je potrebno delno namočiti v lužo. Da o dolgem, nizkem rovu, polnem ostrih kamnov po dnu, po katerem se celo večnost plaziš in nabiraš modrice, niti ne govorim – kje je blato, ko ga potrebuješ. V Podpaških delih se je Vid zatlačil

skozi precej obupen podor, ki se je na drugi strani žal nadaljeval s prostornim rovom. Zakaj žal? Ker bo treba skozi še večkrat. Vida je prvič tako odneslo med bloki, da za nazaj ni več prepoznal prave poti in je iskal mesta, kjer je čutil prepah, da mu je pokazal pravo pot. Rov zadaj se eventuelno prevesi v vodni kanjon. To je bila druga večja tekoča voda v jami. V dveh akcijah smo prišli že do pravega kolektorja, ki se je v dolvodnem delu zaključil s sifonom.

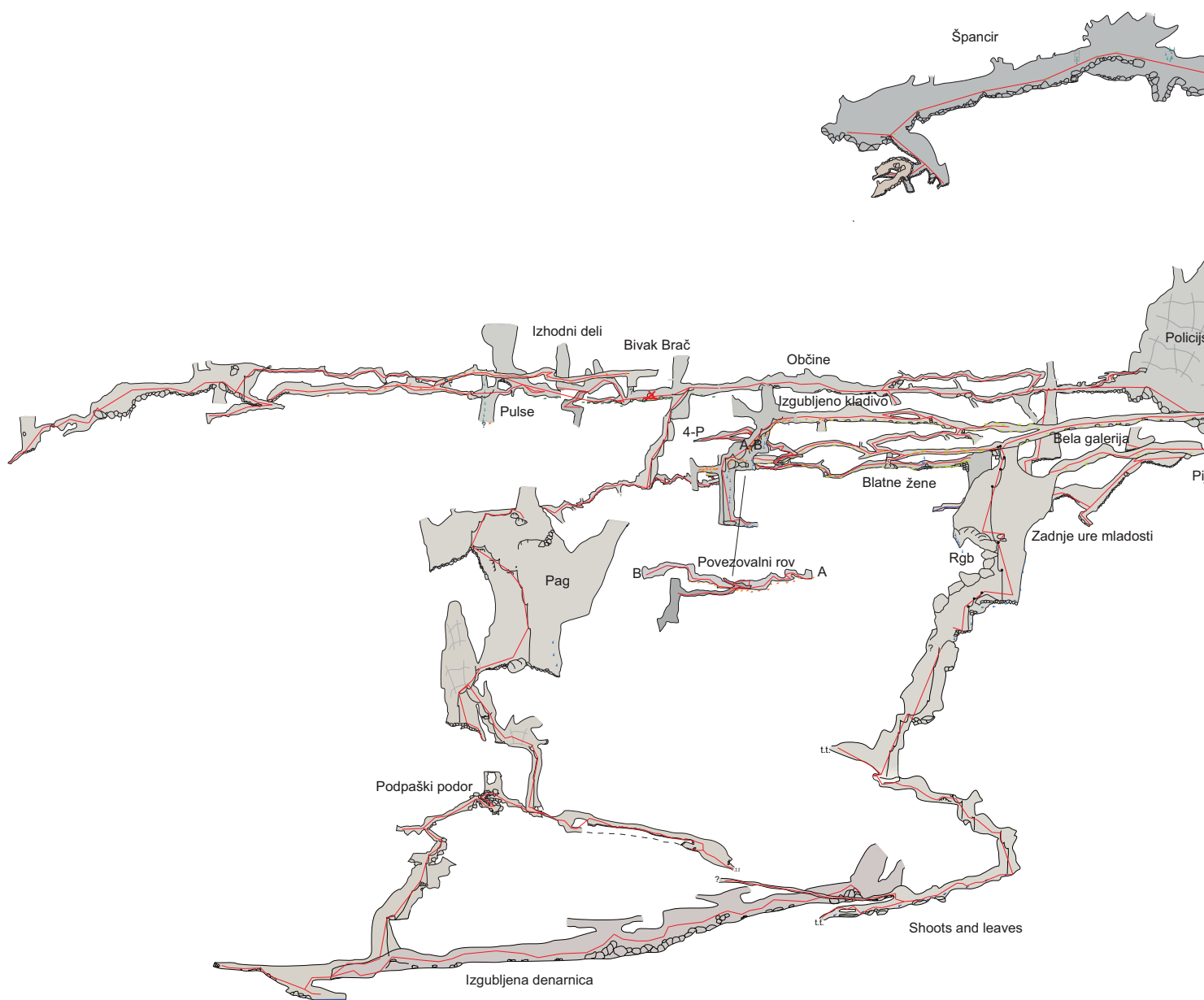
Raziskovalci delov pod RGB. Foto: Peter Mašič

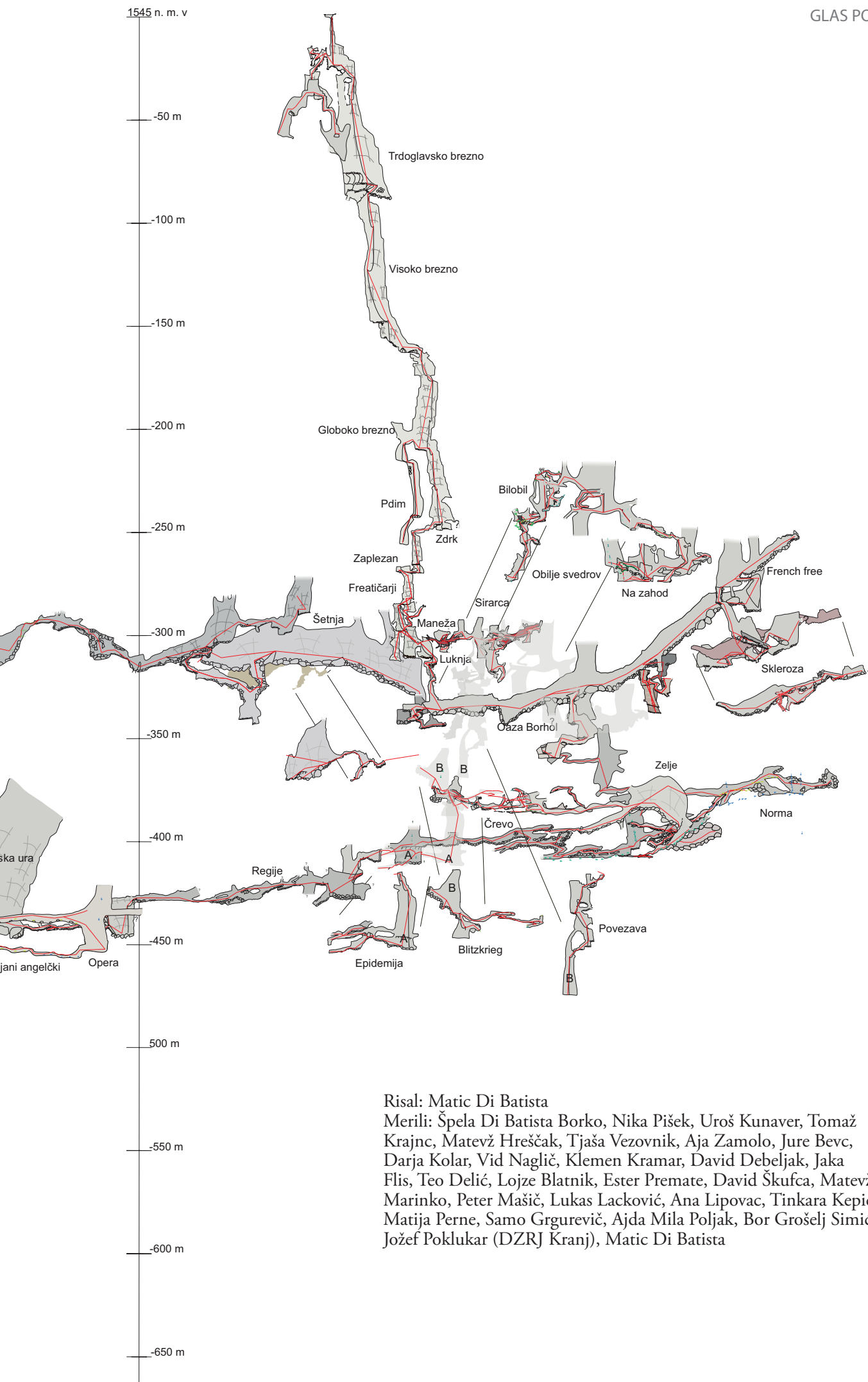

Ekipa prvega prečenja Foto: Matic Di Batista

Grvn (k. š. 13163)

Iztegnjeni profil

Risal: Matic Di Batista

Merili: Špela Di Batista Borko, Nika Pišek, Uroš Kunaver, Tomaž Krajnc, Matevž Hreščak, Tjaša Vezovnik, Aja Zamolo, Jure Bevc, Darja Kolar, Vid Naglič, Klemen Kramar, David Debeljak, Jaka Flis, Teo Delić, Lojze Blatnik, Ester Premate, David Škufca, Matevž Marinko, Peter Mašič, Lukas Lacković, Ana Lipovac, Tinkara Kepic, Matija Perne, Samo Grgurevič, Ajda Mila Poljak, Bor Grošelj Simić, Jožef Poklukar (DZRJ Kranj), Matic Di Batista

V gorvodni smeri smo sledili vodi več sto metrov in na koncu prišli do razcepa – ena v levo in druga v desno in vsaka je imela svoj potoček, po nekaj metrih pa stopnja, ki je še nismo preplezali. Ti deli so zanimivi predvsem zato, ker gredo pod Špencir in so posledično blizu Poljane.

Raziskovanje v spodnjih delih Grvna je precej zabavno početje. Preprih je, rovi se cepijo, brezna se ne končajo. A hkrati ima grenak priokus, ker je potrebno skozi blatne dele, da pridemo do suhih in čistih. Ker so ti deli tudi precej oddaljeni od znanih vhodov, bi se počasi spodobilo najti novega. Kaj pa je to težkega na Poljani? Na površju kar mrgoli dihalnikov in pihajočih špranj, le spraviti se je treba tja in kako malenkost razširiti.

...

Hodim po zeleni pokrajini, pogled mi zakriva ruševje, iz katerega se neznosno kadi – spet je leto cvetenja. Še več ga bo ... Znoj mi kaplja s čela, v ušesih mi piska. Neznanska vročina in pripekajoče sonce. Kaj bi dal za požirek vode, za sneg, za mrz. Kaj bi dal, da ne bi bil oblečen v polno jamarsko opravo, primerno za mrzle, visokogorske jame. Prebijam se skozi neprehodno goščavo, prepričan, da smo nekoč tu našli pot. Špela in Vid mi sledita. Večinoma se ne strinjamo, kam je treba, in vsake toliko vsak zaide na svojo napačno pot. Iščemo naše nahrbtnike, ki smo jih dan nazaj pustili pred vhodom v 4P. Nekje, 400 metrov pod površjem, se je rodila briljantna ideja – kaj pa če bi mi naredili prečenje in gremo ven skozi Grvn. Selektivni spomin nam je zagotovil, da

je od ene jame do druge praktično pot. No, sedaj vemo, da temu ni tako. Ali pa je vsaj nismo našli. Po kaki uri vseeno pridemo do naših stvari in srečni zaključimo, da morda le ni bila najboljša ideja in da jo ponovimo le, če nam kdo prinese robo od enega vhoda do drugega. Sistem Grvn-Rajža-4P je trenutno dolg 13.434 metrov in globok 676 metrov. Ima več nadaljevanj in se trenutno najbolj odpira v smeri proti SZ. Nekaj malega pa tudi proti SV. Če nam bodo

jamski bogovi namenili srečo, se kmalu priključi še kaka jama. Morda celo Dlvn. Vsekakor potencial za dolžino tu ni zanemarljiv. ■

Vid v Podpaškem podoru. Foto: Špela DI Batista Borko

Prvo prečenje uspelo! Rahlo zmatrani in blaženo nevedni, kaj vse nas še čaka. Foto: Matic Di Batista

SISTEM LEDENI DOL - BREZNO PRESTRAŠENEGA NETOPIRJA

Špela Di Batista Borko in Bor Grošelj Simič

V jubilejnim Glasu podzemlja (2025) sva z Juretom opisala morfologijo in kratko zgodovino tretjega sistema Planine Poljana (Ledeni dol - Brezno prestrašenega netopirja). V tem prispevku z Borom navajava raziskovalne akcije v letih 2024 in 2025: našela sva šest obiskov Ledenega dola in sedem obiskov Brezna prestrašenega netopirja. Sistem je na dan pisanja prispevka dolg 5.796 metrov in globok 837 metrov, podaljšali smo ga torej za 1,3 kilometra in poglobili za 112 metrov. V občini Bohinj je sistem četrti po dolžini (prednjačijo sistem Grvn-Rajža-4P, Sistem Pokljuškega grebena in Brezno pri gamsovi glavici) in drugi po globini, takoj za tisočmetrco Dlvn.

Ledenodolske globine

8. 6. 2024. Diba, Matic L., Ajda, Vanja in Špela smo raziskovali v vhodnem breznu. Opreмили smo vzporedno brezno, ki se odcepi takoj za oknom v nadaljevanje in poveže nazaj v vhodno brezno malo nad ledenim čepom. Ledeni čep je mnogo manjši kot je bil nekaj let nazaj, skozi predihano votlino se da priti precej globoko pod led, kjer med ledom in gruščem močno piha, a bi bilo kopanje v strmo gruščnato pobočje precej samodestruktivno.

21. 7. 2024. Jure, Pero, Marinko, Adam

in Špela smo raziskovali na dnu jame, za Gunkrejom. Akcija je imela več namenov. Splezati prečko prek Selekcijškega odtoka, spoznati Adama z globokimi poljanskimi jamami, Juretu razkazati ledeni del sistema in najti nadaljevanje. Vse naštetu nam je odlično uspelo, predvsem pa smo izmerili kar 500 metrov novih rovov! Velik fosilni rov se nadaljuje proti severu, nato pa se zavrti podse, preči pod že znanim rovom in nadaljuje proti jugozahodu. Obstali smo pred breznom, je pa na poti do njega precej nadležna vodna ožina, ki smo jo krstili za Lužo groze. Sočen opis najdete v arhivih društvene liste, tu naj zabeležim zgolj, da sem na drugo stran prišla mokra bolj kot je Matijev krokodil bel.

Naslednji dve raziskovalni akciji (24. 11. 2024 in 8. 2. 2025) sta temeljito opisani v prispevku Katedre za zmerne globine. Ajda, Tinkara, Matija, Marinko in Pero so raziskovali v zgornjih delih, okoli Kastracije.

20. 6. do 21. 6. 2025. Pero, Diba in Špela smo vzpostavili novi bivak Šparta, šli za Lužo groze in obstali na novem dnu jame na globini 837 metrov, kjer voda izgine v grušč, prepah pa v razpoke. Tik pred bivakom smo locirali fosilni rov smer dolina z močnim prepahom, ki pa se konča v podoru. Pregledali smo tudi

odcep na začetku Globinske Bistrice, ki se zamuljeno zapre.

13. 12. do 14. 12. 2025. Marinko, Ajda, Čekič in Bor so kopali v rovu s prepahom. Niso se prekopali kaj daleč. Imeli so več zapletov, ne bomo s prstom kazali, vsekakor pa treba na naslednji akciji nujno nadomestiti odlomljeno pritrđišče na prvi vrvi v kanjonu Globinske bistrice.

Netopirski odcepi

24. 6. 2024. Pero in Jure sta prebila ožino na najnižji točki jame, se spustila v meander in obstala pred obetavnim breznom.

29. 6. 2024. Pero, Diba, Špela in Jure smo raziskali obetavno brezno, ki se je neobetavno končalo s popolnoma ravnim dnem, kjer smo dosegli najglobljo točko Netopirja: 462 metra. Izmerili smo odcep navzgor iz meandra, ki se zaključuje v podoru, kjer nismo našli nadaljevanja. Podor ima precej prepaha.

10. 11. 2024. Ajda, Jakob, Marinko in Jure so raziskali in izmerili še en odcep v meandru, ki se poveže nazaj v meander nekoliko višje. Našli so gorvodno nadaljevanje na začetku meandra na -380, ki pa ga zaradi pomanjkanja časa niso izmerili in čaka na naslednjo akcijo.

Gunkrej, Ledeni dol. Foto: Špela Di Batista Borko

Pero pleza proti obvozu mimo Seleksijskega odtoka, Ledeni dol. Foto: Špela Di Batista Borko

28. 9. 2025. Čekič, Bor, Jakob, Nina, Marinko in Ajda smo šli v dvorano na -100 preiskat brezno, ki se spušča s police v dvorani. Povezalo se je nazaj na dno dvorane. Preiskali smo tudi rov, ki se iz dvorane spušča po špaltni proti Blatnim otrokom, kamor se tudi poveže. Rov se približa Akvafojbiji v Lednem dolu na manj kot deset metrov in ima še nekaj možnih nadaljevanj. Izmerili smo 125 metrov novega. V jami je bilo ob obisku zelo malo prepriha.

12. 10. 2025. Čekič, Jakob, Pero, Tinkara in Ajda so bili na dnu jame. Namen so imeli pobrati opremo na koncu meandra, a so ugotovili, da je meander v celoti razopremljen, razen prve stopnje čisto na začetku. Pogledali so pritočni meander na dnu zadnjega brezna pred meandrom, meander se široko nadaljuje 20 metrov do kamrice. V kamrici se meander nadaljuje na vrhu dva metra visoke, krušljive, nepreplezljive stopnje. Čuti se tudi preprih. Niso merili, ker ni delal disto.

18. 10. 2025. Twan, Tinkara, Pero in Bor smo na dnu brezen izmerili pritočni meander in splezali stopnjo ter nadaljevali naprej po meandru. Mender se nadaljuje ozko slabih sto metrov, zmerili smo ga do polovice, na koncu je preozko. Čuti se preprih, ki je pihal ven. Stopnjo smo pustili opremljeno.

29. 10. 2025. Pero, Marinko in Miška so šli do meandra Bistri potok hitri veter. Tam so raziskovali odcep na ovinku, kjer meander zavije ostro levo. Zmerili so slabih 70 metrov, za seboj so pustili veliko krajših in lažje preplezljivih kamminov, do katerih se zelo verjetno pride tudi nekje od zgoraj. Miha je splezal v enega in nekako krožno prišel nazaj, pri tem pa je prišel še do enega brezna in znanih delov, saj je našel zelo velik kos strganega zelenega kombinezona.

Raziskovali smo: Adam Likar, Ajda Mila Poljak, Bor Grošelj Simić, Jakob Majdič, Jure Bevc, Matevž Marinko, Matic Di Batista - Diba, Matic Lubej, Matic Špetič - Čekič, Matija Perne, Mikhail Tertychnyi - Miška, Nina Pekovec, Peter Mašič - Pero, Tinkara Kepic, Tinkara Kepic, Twan Lange, Vanja Pečar, Špela Di Batista Borko. ■

MOLILNI VOLK

Tim Berginc

Jamo Molilni volk smo začeli raziskovati leta 2022. Ime Molilni volk je dobila, ker smo jo začeli raziskovati v volilnem letu 2022. V tem letu smo imeli občinske, parlamentarne in predsedniške volitve, poleg tega pa še trojni referendum. Večino akcij v jamo smo izvedli v soboto, na dan ko je bil volilni molk, medtem ko smo mi raziskovali jamo Molilni volk.

Jama leži nad Planino Poljana, na vrhu njenega vzhodnega brega, vhod se skoraj vidi s stana. Zato je bil dostop iz planine dokaj enostaven, po poteh, ki vodijo po okolici mimo jame. Zadnjih nekaj metrov pa je bilo potrebno narediti koridor skozi ruševje.

Jamo je raziskovalo 11 članov DZRJL: Tomaž Krajnc, Tim Berginc, Matic Di Batista, Špela Di Batista Borko, Matevž Marinko, Peter Mašič, Tinkara Kepic, Aljaž Osterman, Jure Bevc, Darja Kolar in Franc Marušič - Lanko.

Raziskave v jami so potekale postopno, na začetku je bilo potrebno razširiti vhodno ožino, ki je bila preozka za vstop, kasneje pa so se odprla stopnjasta brezna, ki smo jih raziskovali in merili postopoma od vhoda v jamo. Vmes se je pojavilo tudi nekaj vodoravnih delov in ožin. Na peti raziskovalni akciji pa sem si pri širjenju enega izmed stranskih rogov s skalno, ki se je premaknila v nepričakovani smeri, poškodoval palec

na levi roki. Poškodba je bila lažja in so mi odstranili samo noht. Kasneje se je tudi ta rov, ki sem ga poskušal odpreti, raziskalo z nasprotne strani in odstranilo nesrečno skalo, ki je zapirala prehod. Drugih poškodb med raziskovanjem jame nismo doživeli.

V jami je bilo tudi nekaj širilnih akcij v vodoravnih meandrih, ki so bili preozki za prehod. Največja ožina je bila na globini 200 metrov, imenovana Tlačenska, dolga slabih pet metrov, ki se prevesi v brezno in je bila za lažji prehod malo razširjena.

Jama ima tudi precej obhodnih rogov, ki se začnejo že kmalu za vhomom, saj se različni rovi večkrat povežejo v ista brezna. Tako je možno priti po različnih poteh do dna jame.

Jama se v spodnjih delih približa sosednjemu sistemu Grvn-Rajža-4P na sto metrov, vendar povezave nismo našli. Na vseh najbližjih točkah povezave se

nahaja večji podor, ki nam ga ni uspelo premagati. Za povezavo v sistem bo treba delati na jami Rajža.

Jama ima malo ožin in nekaj vodoravnih rogov, je dokaj čista, saj v njej ni veliko blata, ki bi se lepilo na opremo. Oziroma blato je tam, kjer jama ni mokra, tako da je bilo raziskovanje jame prijetno. V njej tudi ni veliko vode, ki bi motila premikanje skozi jamo. V vhodnem breznu se čuti velik preprih, verjetno tudi zato, ker je vhod zelo majhen in se večino prepriha koncentrirano na to majhno odprtino na vrhu hriba.

Po raziskanju vseh možnih nadaljevanj in razširjenju smiselnih ožin je bila jama razopremljena v letu 2023. Vrvi pa so bile uporabljene za raziskovanje drugih jam. V letu 2022 smo v jamo izvedli 17 raziskovalnih akcij, v letu 2023 pa tri raziskovalne akcije. Jama je globoka 290 metrov in dolga nekaj čez dva kilometra. ■

Avtor prispevka v Molilnem volku. Foto: Tomaž Krajnc

Vhod v Molilnega volka. Foto: Tomaž Krajnc

BISTRCA

Jakob Dorn

Ko sem bil v osnovni šoli, sem imel fantazijo, da začnem kopati tunnel skozi hrib za vikendom in pridem ven na drugi strani, nekje v Zasavju. Ta fantazija je sicer ostala ujeta v moji glavi, pozabljena pa nikoli ni bila.

Ferajnu sem se pridružil šele lani. Tekom jamarske šole je na tečajniško listo priletel mail od Marinkota, kjer je omenjal meni takrat še neznan izvir Bohinjske Bistrice, povezavo s planino Poljana, ajmerje polne šodra in prepah. Na koncu je vse skupaj povzel z: »Pojavite se na izviru Bistrice v nedeljo, tam je lepo, fino bo, koristni boste ...«

V tem mailu sem zagledal priložnost, da uresničim svoje sanje – kopanje peska, razbijanje skal, prodiranje v hrib in upanje na preboj. Tokrat sicer ne v Zasavje, ampak v jamski sistem, ki se skriva zadaj.

V začetku aprila smo se končno uskladili in odpeljali proti Bohinjski Bistrici. Po nekaj kilometrih makadama smo nadaljevali peš, kjer sem ugotovil, da je Matevževih »15 minut hoje« bližje slabih 30 v mojem tempu. Pot je lepa, zadnjih sto metrov pa lažiš po večinoma suhi strugi, preraščeni z mahom, kjer tu in tam izpod kake skale prijetno piha.

Na koncu struge te dočaka spodmol, pod katerim bi morala biti jama – vsaj tako ti narekuje občutek. Pa je ni! Ko dežuje, pretok precej naraste – večina vode z južnega Bohinjskega hribovja priteče prav sem. Sistemi, ki se jih raziskuje na Poljani, se tudi počasi nagibajo v to smer. Zato se tam koplje – ker nekje zadaj nekaj je.

Še preden sem se preoblekel, so nekateri

že švignili v (takrat še) majhno luknjo v spodmolu. Prostora ni bilo veliko, tako da sem sedel pred vhodom in ven vlekel vedra polna kamenja, ki smo si jih podajali iz roke v roko. Med kopanjem sem imel precej časa za razmišljanje, pa je bila v glavi vseeno večinoma tišina. Vse skupaj je bilo precej meditativno in ciklično.

Vzameš vedro, se obrneš okrog, ga izprazniš, se obrneš okrog, podaš prazno vedro nazaj, spet vzameš polnega ... ad infinitum.

Vsake toliko smo se malo zamenjali, spremenili zaporedje delavcev v verigi. S tem kakšne velike spremembe nisi videl, mogoče le to, da si se namesto v levo obračal v desno. Če nisi imel sreče, si se naslonil na napačno skalo, ki je sprožila majhen plaz, s katerim je bilo vse skupaj za par veder manj napredka. Pa se nisi sekiral, bo že šlo ven.

Moje prve akcije je bilo hitro konec. Prijetno utrujeni in zadovoljni smo se počasi spravili ven in se odpravili proti avtu. Občutek je bil super. Večino življenja preživim za računalnikom, kjer napredek izgleda tako, da je ob koncu dneva projekt daljši za nekaj vrstic kode. Tu pa je bil napredek precej bolj očiten in oprijemljiv. Prestavili smo kup kamenja! In to vsaj nekaj metrov stran! Komaj sem čakal, da gremo spet.

In tako je šlo. Po kratkem premoru zaradi konca jamarske šole in raznih drugih obveznosti smo spet odšli kopat. In spet, in spet, in spet. Razmak med členi verige je bil čedalje večji, rov pa širši in daljši. Kmalu smo prišli do dela, kjer se nam je zdelo smiselno zaviti desno, saj

je izgledalo, da od tam prihaja prepah. Iz relativno strmega spusta v globino, dolgega dobrih šest metrov, smo prešli v vodoravno kopanje. Tu pa se je prvič pojavila logistična težava.

Število obiskovalcev akcij je precej nihal. Včasih smo bili trije, enkrat nas je bilo celo sedem ali še kakšen več. Vsak teden sem vsem, ki sem jih poznal, težil, ali bi slučajno prišli kopat. Verjetno me je kdo po več zaporednih tednih smsov z besedilom »Bistrca za vikend?« tudi blokiral, pa čeprav sem obljubljal hladno pivo in dobro družbo. Nekaj ljudi pa se je le nabralo.

Ko smo začeli s horizontalnim delom, smo hitro ugotovili, da je akcija s tremi udeleženci precej bolj naporna in manj učinkovita. Namesto podajanja iz roke v roko si vedro polno skal vlekel navzgor po ozkem rovu in upal, da se ti na poti do vrha ne izprazni ali pa skupaj s kamenjem zleti nazaj do dna. Kadrovsko stisko smo rešili s pomočjo mini industrijske revolucije, fantastičnega izuma – žičnice. Na dnu in pred vhodom smo zavrtali pritrđišči in ju povezali z neko staro vrvjo. Vedro je na dnu šlo na karabin, na katerega je bila pritrjena še ena vrv za vlečenje. Tako sta si lahko dva kopača podajala vedra na precejšnji razdalji, s tem pa smo potrebovali le tri udeležence za lepo delovanje.

Kmalu je sledila še druga mini industrijska revolucija – Matevž je iz majona in starega ležaja izdelal škripec. Kdo bi si mislil, da gre škripec po štriku precej lepše kot star karabin. Zatem se je dodal še en škripec pred vhodom, s pomočjo katerega je vlečenje ven postalo še lažje. Na eni od akcij smo izvlekli kar 141 veder materiala. Navkljub vsem tehnološkim napredkom pa je akcije vseeno definiralo predvsem razbijanje skal z macolami. Seveda pa je bilo poskrbljeno tudi za kulinariko in s tem za moralo kopačev. Kupili smo rešetko za žar, v študentskem domu sem si v sosednji kuhinji trajno izposodil ponev in kar naenkrat smo na vsaki akciji imeli še mini piknik. Težko opišem, kako dober občutek je, ko po parih urah razbijanja skal prideš ven na sonce, tam pa vidiš, da se Čekič že muči z ognjem, na rešetki pa se pečejo razne dobrote – od burgerjev, sira za žar (hvala Matija!), čevapčičev, zelenjave do vegi alternativ. Ko se odpravljaš ven, seveda spotoma zagrabiš še par piv in radlerjev, ki so se hladili v kaki razpoki na prepahu. Res tak luksuz, da sem razmišljal o tem, da bi povabil kakega Michelinovega presojevalca, da odloči, ali je to vredno treh ali samo dveh zvezdic.

Foto: Jakob Dorn

Ko se nahejš, imaš spet preveč energije, a še dobro, da si le par metrov od vhoda in lahko v parih sekundah spet koplješ, da jo porabiš.

Prepih je postopoma postajal čedalje večji, prav tako je naraščala ploščad skopanega kamenja pred vhodom. Žal mi je, da nimam slike z začetka, lahko pa povem, da je sedanja ploščad dovolj velika, da bi lahko na njej postavil kak jacuzzi (sredstva za to še iščemo).

Na koncu horizontalnega dela smo nalleteli na (oziroma izkopal) manjšo dvorano, natančneje »Dvorano širokočelne odkopne metode z rušenjem krovline«. Do imena je prišlo zato, ker se je na stropu ena od skal precej majala. Pod njo ni želel nihče, prav tako si je nihče ni želel potegniti ven. Zato smo zraven nje zarinili pajser, nanj navezali vrv in vse skupaj vlekli iz varnega položaja. Rezultat je bil uspešen. Skala na tleh, delavci varni, dvoranica pa malo večja. Na žalost pa to ni bila edina skala, ki se je majala. S tem se je pojavila precej večja težava – kovanje v podoru, kjer strop ni stabilen. Na naslednji akciji si skoraj nisem upal pogledati gor v upanju, da je tako po Schrödingerju strop hkrati tudi stabilen. Pomisleki glede varnosti so prevladali nad idejami o nadaljnjem kovanju na silo. Odločili smo se, da bo potrebna neke vrste podporna konstrukcija. Za njeno načrtovanje smo jamo tudi izmerili in ugotovili, da smo uradno skopali že 16,2 metra dolg rov!

Kako bo izgledala konstrukcija, še ne vemo. V idealu bi seveda zabetonirali vse stranice, na njih položili marmorne plošče, po tleh talno ogrevanje in tirnice za odvoz izkopanega materiala s pomočjo vlakca, na strop pa bi obesili lestene. A žal nas omejujejo zakoni, finance in mnenja drugih, da »marmor ni potreben«. Zato smo zaenkrat pristali na ideji, da bi uporabili stare gradbene odre in iz njih sestavili neko manjšo verzijo v tej dvorani – nekakšno kletko, na katero bi lahko namestili še deske za dodatno stabilnost. Varno bi bilo, a vseeno bi verjetno par akcij morali posvetiti zgolj postavljanju konstrukcije. Če bi vztrajali brez podpore in bi koga zasulo, bi verjetno še težje prepričal ljudi, da pridejo zraven kopat – zato brez tega res ne bo šlo.

Upam, da letos nekako rešimo to dilemo s podporo. Pred tem bomo pogledali še kakšno drugo perspektivno luknjo v neposredni bližini, če je mogoče kje drugje kaj bolj perspektivnega.

Kakorkoli pa upam, da se kmalu na Bistrici spet vidimo, razbijemo in prestavimo kak kup skal ter spijemo kakšno hladno pivo. Vabljeni, tam je lepo, fino bo, koristni boste. :) ■

Foto: Jakob Dorn

BREZNO SPEČEGA DINOZAVRA, HUDI ROVI POD SKRAJNIM KONCEM KANINSKIH PODOV

Peter Mašič

Kanjon na dnu jame. Foto: Špela Di Batista Borko

Prehod iz leta 2023 v 2024 bi lahko za Brezno spečega dinozavra pomenil »novo ero« raziskovanja. Če na hitro, ponovim kaj smo odkrili na decembrski ekspediciji leta 2023: Na globini -1050 smo prišli v brezno, ki se je proti jugu nadaljevalo v velik prelom, sredi brezna smo se zanihali v prvo fosilno galerijo, zmanjkalo pa nam je štrika, da bi prišli do potoka 30 metrov nižje. Brezno smo poimenovali Aladej, če obrnete besedo dobite pravi pomen. Prehod iz vertikalnih delov in odkritje horizontalne, ki te bo popeljala nekam daleč, je sploh na Kaninu res magičen dosežek in sanje vsakega raziskovalca. V Dinozavru je bilo toliko težje, brezna so se cepila in širila v globino, raziskali smo vsaj pet krakov jame, preden smo prišli do horizontalne. Če bi sešteli globino vseh krakov jame skupaj, bi ta zagotovo preseгла dva kilometra.

Že februarja se je odvila nova odprava. Diba, Špela, Vid in Klemen so kar precej gazili do jame in jo dolgo v noč odkopavali. Pozabili so gorilnik, na srečo je bil na JZS bivaku. Od takrat naprej pa smo tudi bolj previdni z napihljivimi podlogami, saj je Klemen z zadrigo prebodel glanc nov thermarest. Dobra stran kaosa in zapletov je ta, da se potem najde veliko novega in tudi tokrat je bilo tako. V breznu Aladej so se spustili do dna do potočka. Nadaljevali so proti severu po odtočnem rovu oblike V, po dnu teče dva metra širok potoček, stene so premazane z blatom, voda je mestoma tako globoka, da jo lahko zajameš v škornje. Po sto metrih so prišli v manjšo dvorano s plažo, potok pa je odtekal v pilsifon na globini 1074 metrov, za katerega bi bil potreben čoln ali neopren. Nekoliko nazaj so sredi rova raziskali še en odcep, po katerem priteče manjši potoček v glavni rov. Gorvodno so nadaljevali in zmerili še tam slabih 300 metrov novega, vmes je bilo še nekaj odcepov. Ustavili so se v dveh dvoranah, v obeh se je višje gor videlo nadaljevanje rova, potok pa priteče po slapu. Ti deli so oddaljeni le nekaj deset metrov od Italije, vir vode pa je morda ledenik na italijanski strani Kanina? Pokukali so tudi v pritočni rov oz. veliki prelom v Aladeju. Diba se je 15 metrov nad dnem Aladeja zanihal v rov, nato pa so nadaljevali še 50 metrov, kjer jih je ustavila nova deset metrov visoka stopnja, na vrhu pa črnina.

Tekom poletnega tabora sta bili kar dve odpravi. V prvi smo se tri dni za-

bavali Matevž, Matija in moja malenkost. Prvi dan smo se spustili do bivaka Prepper in naslednji dan precej zgodaj vstali, ne zaradi Matije, ampak zaradi neudobnosti bivaka. Je pa viseča mreža na bivaku Prepper res prima zadeva in dobro služi lenarjenju in prehranjevanju. Cilj je bil splezati kamin v prelomu proti jugu, kjer so se prejšnjo akcijo ustavili. Po deset metrih lahke plezarije se nam je odprl dolg pogled po rovu. Prelom je ravno prav širok, da napreduješ v razkoraku, spodaj v ključavnici ene 20 metrov nižje pa teče potoček proti severu. Nadaljevali smo 300 metrov, ustavili smo se v manjši dvorani, kjer iz kamina pritečeta dva slapa, locirali pa smo dve potencialni okni za naslednjo ekipo. Vrnili smo se na bivak in šli spat že ob osmih zvečer. Tretji dan smo vstali že ob petih, spet zato, ker se nam ni dalo več spati, in bili že pred poldnevom zunaj v vroč poletni dan.

Druga ekipa v sestavi Jure, Diba in Špela so se še isti dan spustili do Prepperja. Naslednji dan so plezali do oken, kjer smo se mi ustavili. Prvo, nižje okno je pripeljalo do precej ozkega rova s potočkom, ta se je nadaljeval kakih 70 metrov, dokler ni bilo preozko za nadaljevati. Splezali so še v drugo, višje okno, to se je nadaljevalo v blaten rov, ki se nato cepi na dva. Po levem so čez deset metrov prišli do velike luže, ki bi jo bilo treba tehnično premagati, a niso imeli časa. Po desnem rovu pa so prišli do nove manjše stopnje, kjer se na vrhu nadaljuje rov in se prav tako zaradi pomanjkanja časa obrnili. Ti deli se tudi nahajajo nad rovom, do katerega so prišli preko prvega okna. Vse skupaj je en velik prelom, ki ni sicer širok, je pa precej visok. Na obeh akcijah smo skupaj napredovali 500 metrov proti jugovzhodu. Prepih je v teh delih prisoten.

Zadnja akcija v letu 2024 se je odvila med novembrskimi prazniki. Formirali smo dve ekipi s skupno deset Matičarji. Prva ekipa v sestavi Tinkara, Jakob, Samo in Matija je tri dni raziskovala dele okoli bivaka Jurski park na -300. Pregledali in pomerili so večino odprtih nadaljevanj med bivakom in prvim križiščem (med -300 in -380). Pogledali so tudi brezno, ki sta ga prejšnje leto raziskovala Bor in Tim in jima je zmanjkalo štrika. Vse vprašaje so zaprli in noben ni prinesel kakšnega večjega odkritja. Na poti dol se je zgodil incident, ko je neimenovan član med desondiranjem ugotovil, da bi mu lahko zmanjkalo štrika v roki, s katero drži štrik ... Vse se je srečno končalo in naj bo na koncu vsakega štrika vedno voz!l

Druga ekipa v sestavi Vid, Klemen, Špela, Diba, Jure in moja malenkost pa smo štiri dni raziskovali spodnje dele jame.

Ker ima bivak Prepper le tri prostore v šotoru, sta bila dva še na tleh pred šotorom in eden v viseči mreži. Decathlon spalke zmagajo, niso najmanjše, so pa tople in poceni. Prvi raziskovalni dan smo se spustili do dna jame, do Aladeja in naprej po prelomu do skrajnega konca jame na jugu. Na vrhu kamina, preplezanega prejšnjo akcijo, smo se razdelili v dve ekipi. Jure, Klemen in moja malenkost smo šli v stranski odcep in napeljali dve prečki okoli dveh precej globokih luž. Zatem smo prišli v dvorano oziroma dno kamina dimenzij 30 x 10 metrov, v višave pa se je videlo vsaj 50 metrov in še več. Klavrno smo se obrnili in odšli nazaj do izhodišča. Tačas so Diba, Špela in Vid preplezali skalne bloke in prišli naprej po prelomu, pri čemer se je le ta zelo grdo zožil in se je bilo treba kar precej tlačiti. Ustavili so se v dvorani s kaminom, visokim približno 30 metrov, na vrhu se morda sluti nadaljevanje rova proti jugu, je pa to trenutno eno najbolj obetavnih nadaljevanj! Prepih je. Lepo bi tudi bilo, če bi bila

pot do tja širša, da bi pogledali nekoliko po rovu/prelomu nazaj, če je kakšen višji in predvsem širši nivo rova.

Drugi raziskovalni dan smo bili že nekoliko utrujeni in moralno na dnu. Prva ekipa Klemen, Vid in Špela so šli pogledati pred meandrom na dnu Mokastega brezna nek kamin. Po poševnem kaminu so prišli deset metrov višje v manjšo dvorano, nato pa po rovu naprej, ki se kmalu poveže v znano brezno tik pred bivakom. Diba, Jure in jaz pa smo zopet odšli na dno jame. Tokrat smo na dnu Aladeja zavili proti severu po rovu s potokom, tik pred pilsifonom smo zavili v stranski rov, na koncu tega pa je Diba splezal dobrih 20 metrov kamina, na vrhu je prišel do novega rova. Zapodili smo se po rovu, ki ga je bilo okoli 50 metrov, če se prav spomnim, se je na koncu prevesil v brezno. Ko smo v bivaku skupaj sestavili meritve, smo s težkim srcem ugotovili, da ta rov ni nič posebnega, ampak je zgolj zgornji nivo rova, ki se nahaja 20 metrov višje od tistega, po katerem smo prišli do dna kamina.

Skupinske fotografije različnih raziskovalnih in podpornih ekip.
Foto od zgoraj navzdol: Špela Di Batista Borko, Tinkara Kepic, Peter Mašič

Četrty dan smo prišli ven v lep sončen jesenski dan in čeprav nismo našli kilometrov rovvov, smo se imeli zelo lepo.

V letu 2025 se je zgodila zgolj in samo ena trodnevna akcija, zato jih bo toliko več v letu 2026 ;). Za poletni kaninski tabor so tako kot vedno nastajali visokoleteči plani o tem, kje bomo raziskovali v ferajnovih najglobljih jamah, na primer v Breznu spečega dinozavra. Začetni plani so obsegali fotografsko akcijo, nato je vse skupaj padlo v vodo. Teden pred taborom je bila tako ideja, da se odpravimo v jamo za tri dni na skrajni jug na koncu preloma in nadaljujemo s plezanjem kamina, v upanju, da je na vrhu rov, ki se nadaljuje proti jugu. A teden pred samo akcijo sva imela z Matijo debato, kaj vse je v Dinčiju še za pogledat, omenil sem mu polsifon na koncu Dinozavrščice severno od Aladeja in že tri dni kasneje preko liste izvem, da se je kupil čoln za 20 eur iz spletne trgovine za igrače, namenjen za plovbo na dnu Brezna spečega dinozavra, krasno!

Matiji in meni se je pridružila še Tinkara. Začelo se je kaotično, saj smo ugotovili, da nimamo tortilj za zajtrk, zato je bila rešitev štruca kruha. Tako smo se že prvi dan tabora zvečer odpravili do vhoda in se isti dan spustili do bivaka Prepper na -670. Naslednji dan je sledil drugi kaotičen trenutek, kruh, ki bi ga morali imeti za zajtrk, je ostal zunaj. No, lačni nismo bili, smo poleg jajc skuhalo še malo instant paste.

Naslednje jutro smo odšli proti delovišču, jama je bila nadpovprečno mokra za ta čas. V breznu Aladej smo se odpravili dolvodno proti severu do polsifona. Tinkara je šele ta dan ugotovila, da gremo pravzaprav na štirimestno globino, natančneje na -1074 metrov. Na usta smo napihnilo čoln, nato pa je Matija prvi zaplul. Ni šlo ravno tekoče, ker se je precej nerodno usedel v čoln in je bil nekoliko previsok, a je potem šlo brez večjih težav. Zaplul je deset metrov po prehodu, širokem od dva do tri metre in visokem od pol metra do meter. Na drugi strani pa je prišel v dvorano, veliko 20 x 30 metrov z zelo lepim jezerom in peščeno plažo. Bolj kot novi deli je bil zanimiv proces plovbe v čolnu za eno osebo, Matija je šel čez brez težav, s Tinkaro sva z vrvico povlekla čoln nazaj, tudi Tinkara je prišla v nove dele brez težav, zapletlo se je, ko sem vlekel čoln nazaj, ta se je zataknil in ni bilo druge, kot da se Matija sleče, glasno zakolne, se namoči v mrzlo Dinozavrščico in reši čoln. To se je vse zgodilo zelo uspešno, čoln je bil osvobojen in v nove dele sem prišel še jaz.

Ogledali smo si dvorano, ugotovili, da je jezero najverjetneje sifon, saj drugega odтока vode, ki v kar veliki količini priteče, ni.

Prav tako nismo našli nobenega nadaljevanja. Umerili smo disto in vse izmerili, sledil pa je zanimiv povratek nazaj. Prvi sem šel jaz in uspešno predal čoln nazaj. Nato se je Tinkara nerodno usedla v čoln, zadaj je začelo brbotati in hitro je »odglisirala« na drugo stran. Sledil je ukrep krpanja Titanika (kot smo kasneje poimenovali čoln), to se je uspešno zgodilo, a kaj ko se je čoln na poti do Matije spet zataknil. Tokrat sem bil na vrsti jaz, da ponovim enako kot Matija, nato pa sem v primerjavi z Matijo, ki se je baje namočil le do pasu, dejansko zaplaval in uspešno rešil čoln. Prišel je še Matija in bili smo precej zadovoljni, ker smo vsi živi. Skuhali smo nekaj podobnega Cedeviti in se počasi odpravili

proti bivaku. Tam smo pojedli večerjo in se precej vlažni zvezli v spalke in precej dolgo spali. Naslednji dan smo nato brez večjih težav počasi prišli ven v lep sončen dan. Na zveznem bivaku nas je pričakala ekipa okoli šestih junakov, ki so tam barvali bivak. Postregli so nas s toplim čajem in nam nosili za jest kolikor se je dalo, nato pa so nam na poti do tabora nesli še ruzake! Res prijazno. Nekateri člani še danes težko verjamejo, kaj se je zgodilo. Če bi zunaj vedeli kaj nas čaka, se zagotovo sploh ne bi odpravili. Kljub temu smo se na akciji imeli super, med potjo iz jame pa smo se dogodkom tudi nasmejali. Med akcijo je nastalo veliko foto materiala, nastal pa je tudi kratek filmček, če koga zanima se

nahaja na YouTubu pod naslovom Čolnarjenje v Breznu spečega dinosavra.

Vendar je bilo super in kljub temu, da ven nismo prišli z novim nadaljevanjem, se jama še vedno nadaljuje. Na koncu preloma na skrajnem jugu je 30-metrski kamin, na vrhu katerega se sluti, da gre rov naprej. Tudi precej lep prepah je v tistih koncih jame. Sicer pa je dolžina jame trenutno 5758 metrov, z enako globino 1082 metrov. Kdaj gremo spet? Če naredim malo reklame, predvsem za vse mladiče na ferajnu, je Dinozaver lažji kot P4 ter predvsem bolj prostoren. Če že ne bo šel v Boko, pa se morda lahko povežemo v Italijo. ■

PREBOJ V P4

Špela Di Batista Borko

Niso vse akcije enako zapisane v spomenu. Med približno 800 akcijami, zabeleženimi v mojem jamarskem dnevniku, jih je veliko že zdavnaj zbledelo. Le malo jih ima slabo konotacijo in celo tiste s slabim izidom sčasoma dobijo nostalgичen prizven dogodivščine – recimo izstop iz P4 in škandalozni sestop s helikopterjem, ko sta me pokopali pljučna viroza in išias. Nekatere akcije pa so v spomin zapisane z veliko začetnico. Pri tovrstnih se običajno v opisu znajde »Preboj!«. Peštirovske akcije v letu 2025 so se mi kar vse zabeležile v spomin kot izjemne. Preboj je bil sicer le en, a smo na ostalih želi težko prislužene sadove dolgoletnega vztrajanja. Jame se ne končajo!

Dolgovezne opise mukotrpnega lova na lasten rep lahko preberete v preteklih Glasovih podzemlja. Naj tu samo povzamem najpomembnejši podatek: do pred kratkim skrajno jugovzhodno točko jame smo dosegli leta 2019. Dolgih šest let torej. Pri tem moram priznati, da je morala plahnela, akcij pa je bilo vedno manj. V letu 2024 smo tako izvedli eno samo samcato akcijo! Na poletnem kaninskem taboru sem peljala Tinkaro, Nežo in Matica L. na izlet do Križiča na -300. Pokukali smo v vzporedno brezno, ugotovili, da bi si verjetno zaslužilo še en obisk z malce več vrvi in se nadvse zabavali celo pot ven. Jama je nato kar celo leto samevala.

Vse do **12. avgusta 2025**, ko smo se namenili ponovno napasti Evklidje, v sestavi Vid, Dave, Diba in jaz. Še tik pred odhodom ni bilo jasno, ali se bo akcija sploh imela zgoditi. Dave je namreč zaradi družinskih razlogov lahko prišel šele v torek pozno zvečer, Vid pa je zaradi družinskih razlogov moral biti iz jame do četrtega zgodaj zvečer. A si je Diba, zaradi družinskih razlogov, nadvse želel izpeljati akcijo. Skoval je izvrsten načrt: z Vidom greva v torek popoldan v jamo in malce preopremljava, Dave in Diba nama sledita pozno zvečer, v četrtek pa pridemo pravočasno ven. In smo šli.

Z Vidom sva se cel torek svaljkala po taboru in čakala, da vročina popusti. Cile in Nina sta mi vmes do jame odnesla ruzak, Pero pa nama je pomagal znositi preostalo robo. V jamo sva vstopila okoli 19h. Preopremila sva brezno pod Olimpijsko normo. V Infinitumu sva na Dibino željo vzela največjo spalko in si jo zavito v vrečo za smeti podajala skozi jamo do Stelle. Tja sva prišla šele proti polnoči. Pričakal naju je bidon poln dvokrilcev in precej skromno vodno zajetje. Vid je naslednje pol ure zajemal

vodo po kapljicah. Ko sva se nekaj čez eno zjutraj le zavila v vlažne spalke, sta za nama že pridirjala D&D.

V sredo smo, oboroženi s petimi akumulatorji, dodatnimi člani in klinom za šotor (bralcu prepuščam ugibanje o vlogi klina), do pričetka Evklidja potrebovali uro in pol. Vid je dobil nalogo zmačolati Evklidje na stojno višino, mi pa smo se pognali ožini naproti. Tretji član je bil učinkovit in kmalu sem se prelila skozi ožino do naslednje. Tam se mi je situacija zdelo precej klavrna, a sem po eni odvaljeni skali dobila malce upanja. Fantje so kopali prvo ožino na moške dimenzije, jaz pa že začela z delom na novi. Neznano časa kasneje je druga ožina postala prehodna. A nihče ni želel skozenjo ... Na tleh je bila namreč luža. Lužo sem v čast nosačema poimenovala Nifko laguna. Sledila je nova blatna ožina in blatna stopnja navzdol, nato pa par še bolj blatnih stopenj nazaj gor. Nato nekaj plazenja, Dave je že vzklikal »kakšni rovi«, Diba pa je prekladal težke transportke in se pridušal, da Dave vedno reče da so rovi, tudi kadar jih ni. Izkazalo se je, da smo prav zares prišli pod strop fosilnega rova, ki je bil mestoma skoraj do vrha zalit z mivko.

Kmalu smo obstali nad petmetrsko drsečo stopnjo. Fantje so se začeli pogajati, ali je zadeva splezljiva ali ne. Dave je odločanje zakoličil s »tud če padeš ne moreš umret« in se pognal navzdol. Vid in Diba sta hitro sledila in ko sem imela vzpostavljeno živi ščit, sem sledila še jaz, zadaj pač nisem želela ostati. Sledila je še ena, manj psihedelična stopnja, ki pa me je spominjala na Kajliminoge v Renejevem breznu. Na dnu zalit rov, na vrhu pa prehod v večji rov. Kriki navdušenja! Rov se je odprl v večjo dvorano, kjer smo obstali nad 15-metrskim breznom. Na drugi strani okno v pretinu, za njim neznane globine, nad nami več kaminov, slutnja vodoravnih rogov. P4 gre napreeeeeeeeeej!

Ura je bila že pozna, a Dave je na vsak način hotel po vrvi. Vid je imel v glavi četrtekov zgodnji izstop, Diba si je želel še malo popraskati ožine, jaz sem bila v glavnem srečna, da gre. Diplomacija je poslala Dava po opremo za naslednjič, mi trije pa smo umerili disto (zakaj bi to počel na površju, če lahko med umerjanjem zmrzuješ en kilometer pod njim) in pričeli z merjenjem. Kakšno uro kasneje smo bili tik pred ožinami. D&D sta se podala modificirati ožine, z Vidom pa sva nadaljevala merjenje. Do Nifko lagune sva bila že čisto blatna, mokra in prezebla. Tam je laguno zasedal še bolj

blaten, bolj moker in bolj premražen Diba, ki je besno preklinjal svoje življenjske odločitve in prostocasne aktivnosti. Mic po mic sva se premerila do izhodišča, vmes pa v blatni čofti skoraj izgubila prasice. Veselje ob odkritju se je umikalo utrujenosti in sklicali smo konec delovnega dne. Vzpostavili smo začasno skladišče in se lahkih transportk pognali proti Stelli, kamor smo prispeli ravno 12 ur po odhodu.

Naslednja odprava je potekala med **26. in 28. septembrom**, v sestavi Vid, Pero, Diba in jaz. Ker smo Vida prepričali v udeležbo v četrtek zvečer po nekaj pivih, je moral prav na hitro spakirati. Še dobro da imava doma polno klet semi-odrabljene kovačije, tako da smo hitro našli vse manjkajoče kose. Ob 21.30 smo vstopili v jamo in po poti dol preopremili nujne zadeve. Jama je bila precej mokra, a smo bili notri že v slabših razmerah.

Naslednji dan je imela Nifko laguna presenetljivo malo vode, a je bilo zato blato za njo toliko bolj nagravžno. Do drsečih izpostavljenih plezarij za Nifko laguno smo rabili dve uri. Opremljanje, še malo ožinjenja in po nekaj tehničnih zapletih smo pričeli z raziskovanjem. Diba je opremil prečko do velikega okna. Na drugi strani smo pristali na polici, ki se je prevesila v strmo pobočje (Božičnica). Naklon 47°, smer 130. 50 metrov nižje in slabih 30 metrov nad dnom nam je zmanjkalo vrvi, zato smo začeli improvizirati. Diba je skočil razopremit dvojno prečko prek brezna in pokrajšat vse zanke, ostali smo se nagnetli v ozko razpoko sredi breznatega pobočja (pobočnega brezna?). Med opremljanjem s konci vrvi je cel čas klel, da »ni dnarja, da pridemo do dol«, nato pa so zavzneli divji kriki sreče. Dosegli smo dno, rov gre naprej! Za potrpežljivo merjenje je bilo potrebne veliko samodiscipline. Pred nami se je odpiral strm rov, premera do 20 metrov, poimenovali smo ga Potica. Blatno pobočje se je proti levi iztekalo v pet metrov globok kanjon, vrezan v sediment. Večinoma suho blato sicer ni drselo, razen tam kjer je, zato smo naslednjih sto metrov predrsal po riti. Kmalu smo pridrsali do na videz nepreplezljive stopnje, ki smo jo opremili s plezalnimi gurnjami in stopnimi zankami. Nekje iz daljave smo zaslišali Dibine klice. Kanjon, voda, odcepi! Dospeli smo do prečnega aktivnega nivoja. Na zahodu je bučal večji pritočni slap. V steni pred nami, smer 130, se je deset metrov nad nami odpiralo okno,

za njim črnina. Proti dnu rova je suh, zbit, temnorjav sediment zamenjala svetla, nesprijeta dolomitna mivka. Par metrov nižje so mivko zamenjali ogromni, sprani bloki z globokimi ponvicami in večmetrskimi tolmunmi ujete vode. Voda je pod bloki glasno žuborela proti vzhodu, pod večjo podorno dvorano. Nad podorom se je smer severovzhod odpiral večji rov. Proti jugovzhodu se je v steni odpirala cev, visoka dober meter in pol. Stopila sem prednjo in preplavilo me je oglušujoče bobnenje. Vid je izgubil v rov in čez dve minuti prišel nazaj, prekipel od navdušenja. Rov se je odprl v podor, pet metrov pod njim pa se je v globine prek kaskad zlivala »največja voda, kar jih je videl v jami«. V jami smo bili v nestabilnem vremenu, zato smo aktivne dele hitro zapustili in sklenili zaključiti dan. Na poti nazaj smo se naučili, da se lahko blato na desonderju sprime kot beton. Še dobro, da vemo za vse skrite lužice.

V nedeljo je sledil šesturni izstop. Jesen na Kaninu je bila čudovita, oranžne trave, Miklavž je pekel piškote, gore so bile ožarjene, mater je bilo lepo, čeprav smo trpeli.

Sledila je **novembrska veleodprava**. Prvi dve ekipi sta bili preopremljalni, med 27. in 29. novembrom. V noči s

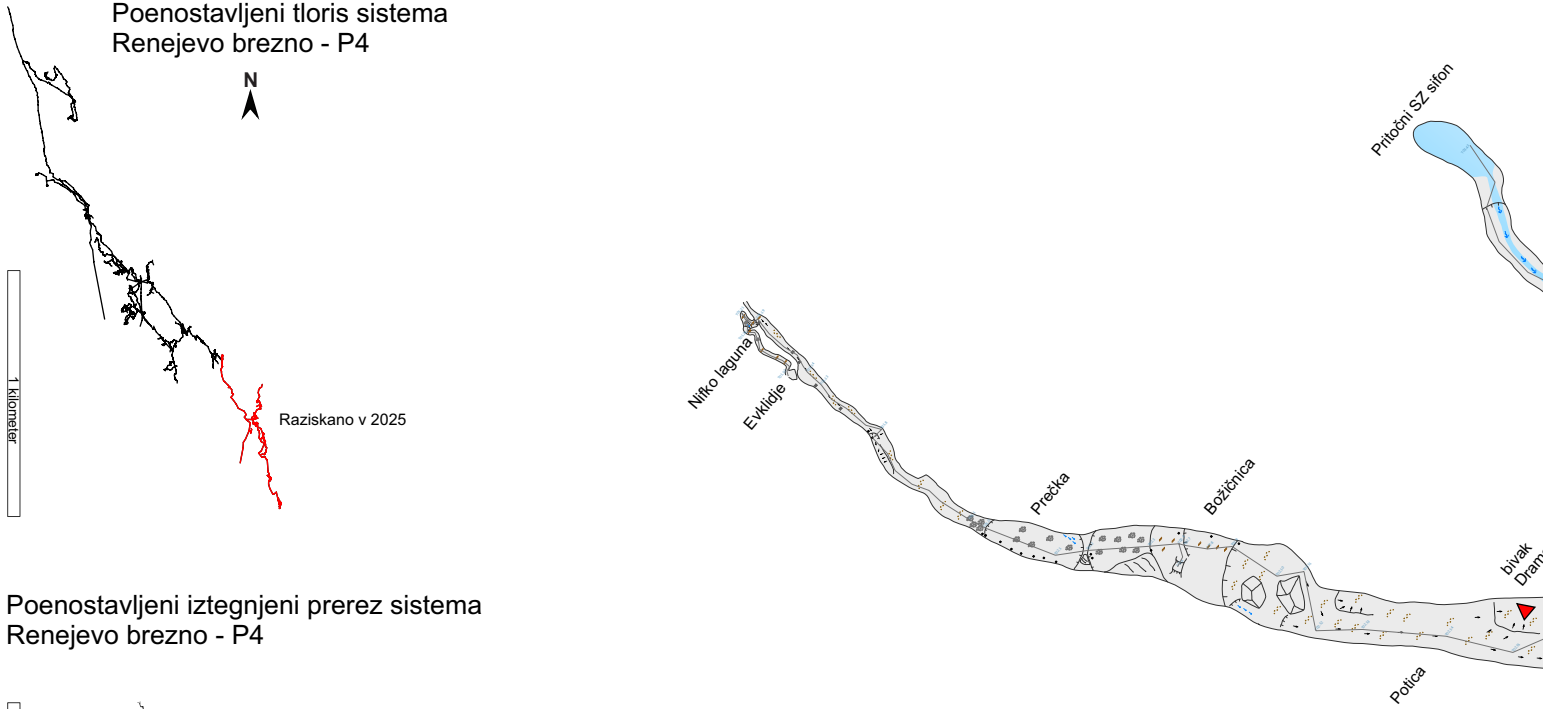
ponedeljka na torek so se na jamarski bivač odpravili Tinkara, Ajda, Matija, Jakob in Bor. Poročilo o epskem pohodu sem si izposodila od Matije: Hodili smo približno od desetih do dveh. O okoliščinah, ki so botrovale tako poznemu odhodu, raje ne bi – čas potovanja pa je bil primeren razmeram. Jasna noč, tisoči zvezd, ne prav mrzlo, snega ravno toliko da je motil, največja zanimivost pa sunki vetra, da nas je kakšen tudi prestavil, pa še sneg so nosili. Poti nismo uspeli povsem slediti, prav zelo izgubljali pa se tudi nismo (nekajkrat smo se oprli na satelitsko navigacijo). Ko smo prispeli in sta adrenalin ter čut za odgovornost popustila, sem bil utrujen kakor še nikoli. A sem si hitro opomogel: čim so ostali skuhali večerjo, sem jo z užitek zmlatil:-).

Matic se jim je pridružil naslednji dan, nekaj čez deseto ga je helikopter Slovenske vojske odložil pred bivakom, skupaj s kupom jamarske opreme. Na Kanin je poletel tudi Matevž Marinko, a je takoj odletel nazaj dol. Matija, Jakob in Bor so v enem dnevu preopremlili dotrajane vrvi na globini okoli 500 metrov. Pri tem je Matija na globini 30 metrov za kratek čas izgubil pripravnika, oziroma sta pripravnika izgubila njega – zavila sta v preplet stranskih rofov. Nasvet za prihodnje rodove: sledi telefonski žici.

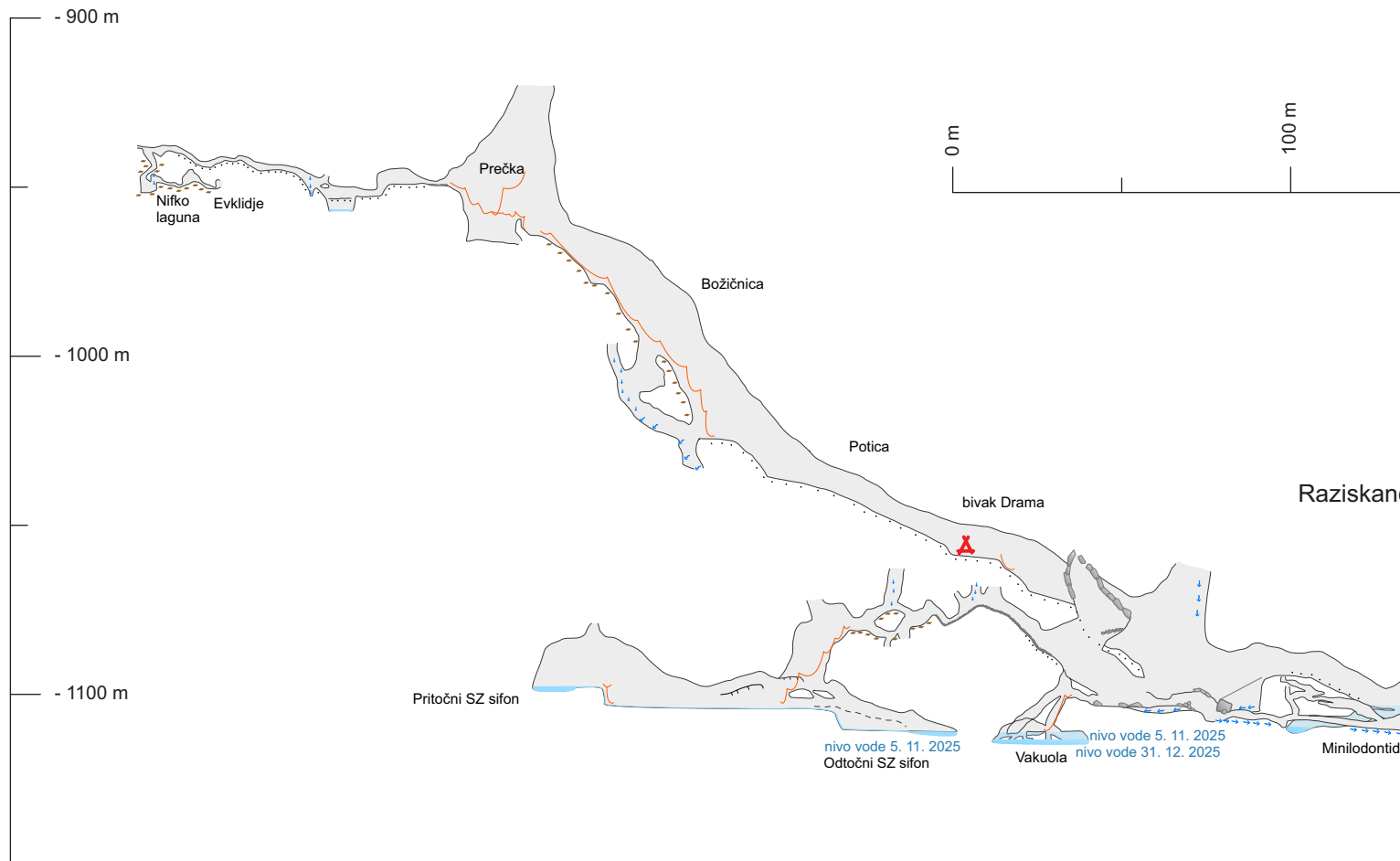
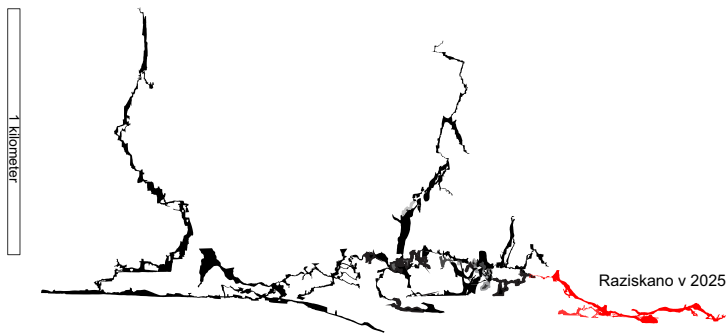
Diba, Tinkara in Ajda so se namenili preopremiti dele okoli bivaka Huston. Razen odvržene puhovke in prasice, ki se je odvezala in je hitreje premagovala gravitacijo, kot bi si želeli, je šlo precej tekoče. Prespali so na Hustonu, kjer so jih presenetile popolnoma premočene spalne vreče. Posušili so jih s pomočjo inovativne jamske tehnike »pojej in ogrej«. Matic se je naučil, da damski vložki posrkajo vse, ne zgolj krvi. Naslednji dan so izstopili iz jame, se srečali z drugo ekipo, ugotovili, da je skupni seštevek članov šest, avto pa jih sprejme le pet, zato je šel Matic domov peš in z avtobusom.

V ponedeljek, 3. novembra, smo se na goro podali druga ekipa: Diba, Pero, Marinko, Bor in jaz. Na poti dol smo imeli par nevšečnosti, ki so namigovale, da bo akcija epska. Dogajale so se predvsem izkušenim članom, kar je Boru dalo več kot dovolj časa, da se je spopadal s suboptimalnimi pritrdišči. Začelo se je na -250, kjer se je Diba odločil, da bo obrnil kolesček na desonderju. Trikrat lahko ugibate kaj se je zgodilo ... Skoraj nas je že prepričal, da se sme desonder uporabljati brez ene matice, a jo je na srečo našel v luži 30 metrov nižje. Egotrip je minil brez posebnosti, nato sta nas pričakali dodatni dve transportki opreme, ki sta ju prevzela Rinko

Poenostavljeni tloris sistema
Renejevo brezno - P4

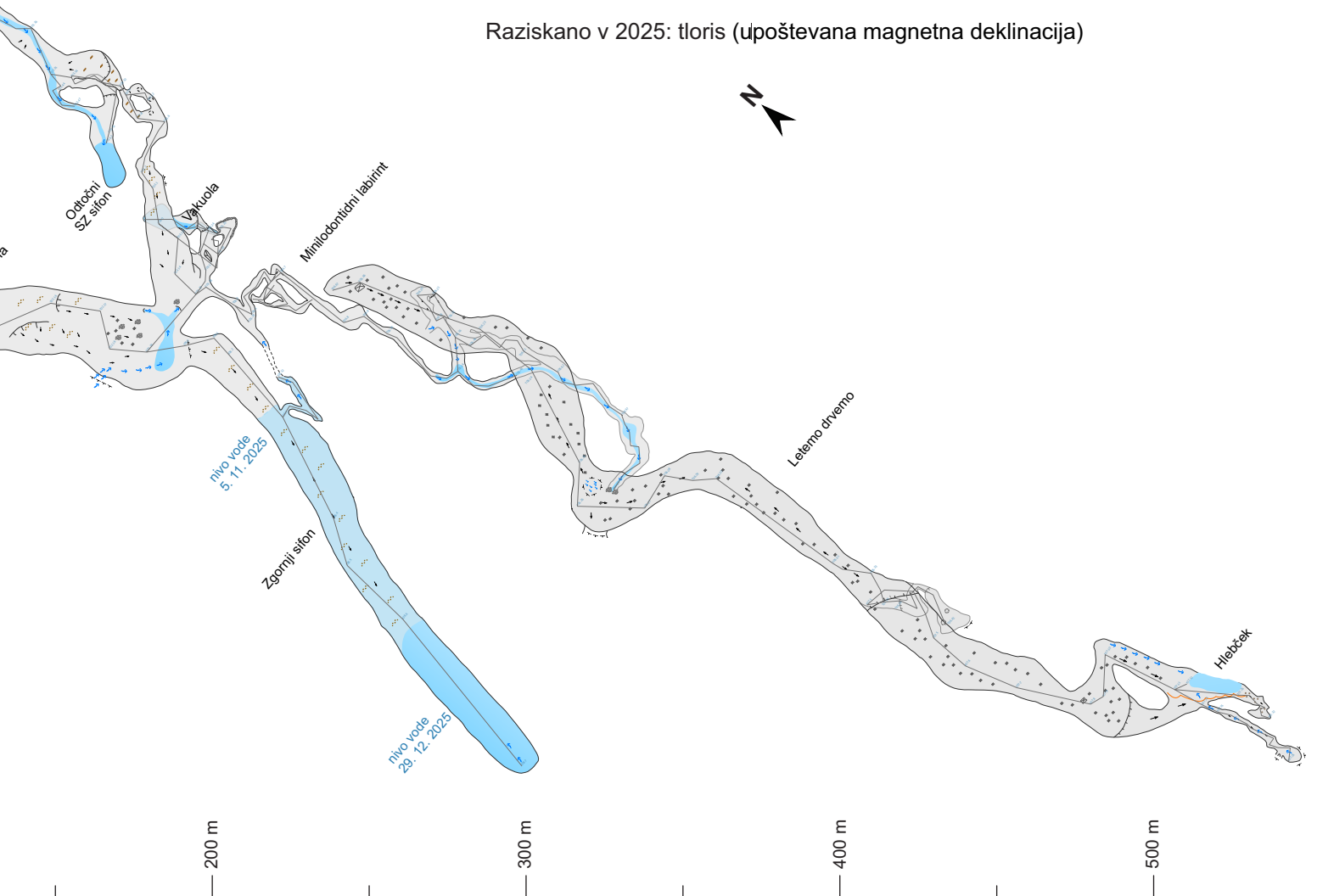

Poenostavljeni iztegnjeni prerez sistema
Renejevo brezno - P4

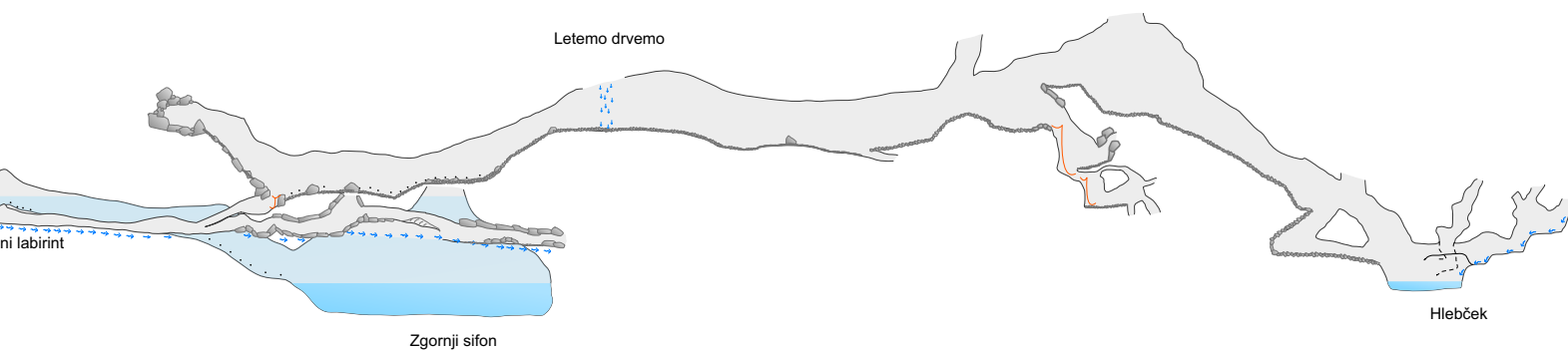

Risala: Špela Di Batista Borko.
 Merili: Matic Di Batista, Matevž Marinko, David Debeljak, Vid Naglič, Tinkara Kepic, Peter Mašič - Pero, Bor Grošelj Simič, Ajda Mila Poljak, Matija Perne, Jakob Majdič, Špela Di Batista Borko.

Raziskano v 2025: tloris (upoštevana magnetna deklinacija)

o v 2025: Iztegnjeni profil

in Diba. Za Olimpijsko normo je sledila nevšečnost številka dve, ko je v brezno poletela najtežja transportka. Izgube so bile hude, a se na srečo celotnega obsega katastrofe nismo zavedli do naslednjega dne, drugače bi verjetno preklicali akcijo. Naslednje jutro je tudi Bor dobil drugo prasico, saj smo s Stelle morali vzeti peto spalno vrečo. Do pričetka Evklidja smo rabili dve uri in pol, nato sta sledili še dve grozoviti uri prekladanja opreme skozi Evklidje (80 metrov). Na drugi strani Evklidja naj bi začeli s preopremljanjem Potice. A sledil je šok! Ko sem potegnila vrtalnik iz ovoja, mi je postalo slabo. Plastično ohišje je bilo razbito in globoko v drobovje kablovja je bilo zarito ekspanzijsko sidro (tj. fix). Še ena

žrtev »leteče prasice«. Sledilo je panično iskanje neobstoječega izvijača, nato pa je Diba kar potrgal stran vse razbite kose plastike, analiziral drobovje, našel preščipnjen kabel, ga staknil in ... ob zvoku vrtalke so se nam orosile oči! Še preopremljanje in sedem ur po pričetku drugega dne smo bili končno na mestu novega bivaka, na peščeni izravnavi sredi pobočja.

Po postavitvi bivaka Drama smo se lotili raziskovanja. Z Dibo sva splezala do okna smer 130. Po kratkem spustu po peščinem pobočju sva se poparjena ustavila pred pritočnim Zgornjim sifonom. Ostali trije so medtem raziskali sto metrov fosilnega rova proti severozahodu in obstali nad blatnim breznom.

Nato smo šli skupaj v podorni preplet proti jugovzhodu. Fantje so merili in iskali pot v podoru in okoli Vidovega slapu, midva pa sva opremila brezenca, ki naju je vodilo do Vakuole. Manjši, 5 x 5 metrov velik brlog z obokanim stropom, velikimi fasetami po stenah in stropu, s suhim otokom na sredini in več »jezerci« okrog otoka, ki so bile v resnici odprtine zalitega rova: kot da bi mestoma odluščil strop cevi premera do dva metra, po kateri je tiho, a smrtonosno drla voda. Kjer se je cev odprla v Vakuolo, je voda besno vrela na plan, na drugi strani pa enako hitro izginjala v temo. Akustika Vakuole je bila nenavadna. Najin pogovor je glasno odmeval in čeprav sva stala dva metra narazen, se nisva dobro razumela. Če sva utihnila, pa je bil prostor nenavadno tih, popolnoma v nasprotju z divjanjem, ki sva mu bila priča. Presunljivo.

V sredo smo se najprej podali v brezno na severozahodu. Po 20 metrih smo pristali nad en meter širokim in 30 centimetrov globokim potokom. Gorvodno je Pero stekel do pritočnega slapu, dolvodno je Marinko izginil v ključavničast meander, Diba pa se je spraševal, če res vedno bolj kaplja iz stropa. Kapljanje se je spreminjalo v rosenje in odločili smo se, da pridemo nazaj zvečer, saj smo pričakovali povečano taljenje snega. V podorni dvorani je Diba tehnično splezal 30 metrov navzgor po podoru, a poti naprej proti jugu nismo našli. Ob 16h smo ocenili vodne razmere in se (napačno) odločili, da bo voda zdaj verjetno začela upadati. Rinko in Pero sta odšla izmerit vodni rov. Gorvodno po potoku sta splezala prek nekajmetrskega slapu in po 70 metrih prispela do Pritočnega SZ sifona. Dolvodno sta prav tako prispela do slapu, našla pa tudi obvoz okoli njege, in se zopet ustavila pred Odtočnim SZ sifonom. Smer in nadmorska višina ustrežata vodi v Vakuoli. Med njunim raziskovanjem je gladina potoka narasla za pet centimetrov. Okoli 18.30 je vrtalka zamenjala ekipo in z Dibo sva se podala na večerno plezarijo, na vrh Potice, 150 metrov nad bivakom. Plezarija se je izkazala za z mivko prekrito teraso, kjer je Diba v obupu položil vse upe v eno(!) karfijolico, ki jo je našel na stropu. Belih karfiol v globljih delih res ni. Poklapana sva se vrnila na Potico, kjer sva našla Perota in Rinkota z našmehom do ušes. »Kaj, nič nista našla? Še dobro da sva midva v tem času našla borehole.« Kaaaaj?! 300 metrov rovov?! Kar nisva mogla verjeti. Izkazalo se je, da sta šla še enkrat pogledati okoli Vidovega slapu. Tam kjer slap izgine med bloke sta se zapodila naravnost pod tuš. In Sezam se je odprl ... Pojedli smo večerjo in se okoli 21.30 podali v neznano. Dva ovinka za Vidovim slapom se je podor odprl v lep

Letemo drvemo. Foto: Matic Di Batista

Foto: Matic Di Batista

Foto: Matic Di Batista

Foto: Matic Di Batista

Foto: Matevž Marinko

Jamarili smo: Matic Di Batista - Diba, Matevž Marinko, David Debeljak - Dave, Vid Naglič, Tinkara Kepic, Neža Pajek Arambašič, Matic Lubej, Peter Mašič - Pero, Bor Grošelj Simič, Ajda Mila Poljak, Matija Perne, Jakob Majdič, Špela Di Batista Borko.

Zunanje ekipe: Rafko Urankar - Cile, Jure Krajšek - Yuki, Franc Marušič - Lanko, Aljaž Osterman, Jure Bevc, Mikhail Tertychnyi - Miška, Živa Jurič, oče Majdič in oče Marinko.

Foto: Aljaž Osterman

Foto: Matic Di Batista

prehoden aktiven rov. Začetni deli so bili suhi, razen ujetih luž, ki so nakazovale recentno zalitost. Po tleh smo naleтели na majhne, le par centimetrov velike megalodontide, po katerih so ti deli dobili ime Minilodontidni labirint. Levo in desno so se cepili krajši odcepi. Po sto metrih smo prišli do navpične razpoke, široke do enega metra, spodnjih nekaj metrov je bilo zalitih, potok je hitro tekel proti jugu. Ignorirali smo odcepe in se zapodili med balvani navzgor. Podor je bil konkretno spran, vse manjše skale so očitno podlegle moči vode in ostali so le še fičoti in večje zadeve. Opremili smo stopnjo navzgor, ki sta jo fanta predtem splezala na frej, in se vzpeli v temo.

Pred nami se je odpirala galerija Letemo Drvemo. Proti severu se je vrh pobočja slutil podor. Proti jugu smo nadaljevali po galeriji. 40-metrške vizure, strop nekje visoko v temi, močne luči so pokazale več fosilnih nivojev, ki so se mestoma podrli in združili v en monstuozen prostor. Vzpel smo se na pobočje, vrh katerega je iz kaminov pršelo več slapov, ki so se izlivali na obe strani pobočja. Sledil je spust na gruščnato suho strugo. Ne vemo, ali po njej ob visokih vodah tečejo zgolj slapovi iz kaminov, ali naraste celotna reka, ki je pritajeno bučala nekaj deset metrov pod nami. Vzpel smo se prek balvanov kakor daleč smo še upali prosto preplezati. Glavna pot naprej se je videla malce višje, a bi potrebovali vrv. Zato smo se podali ob levi steni navzdol, v brezno. Opremili smo dve stopnji in obstali v manjšem prostoru s prepihom. K Boru smo se vrnili okoli dveh zjutraj. Sešteli smo metre in ugotovili, da smo namerili 850 metrov. Zato smo sklenili, da naslednje jutro nadaljujemo z merjenjem do kilometra.

V četrtek sta se Diba in Bor odpravila proti Infinitumu. Ostali trije smo šli v Minilodontidni labirint, kjer smo sle-

dili reki pod Letemo Drvemo. Reka ni ujeta v enovito strugo – razliva se skozi vzporedne kanale, mestoma tvori lagune, drugje se besno zaganja preko brzic. Ustavil nas je moker podor, po katerem je precej deževalo. Za piko na i smo se po novoodkriti poti vzpeli v Letemo Drvemo in izmerili še gorvodno pobočje, nato pa odhiteli proti Infinitumu. Za večerjo so nekateri imeli kar šest hodov: abc juho, insta golaž, insta piščančjo rižoto, insta pašto s špinačo, domač paket mehiške rižote (edini obrok, ki mu rok uporabe ni pretekel še pred korono) in čokolado. Nato je sledil zaplet, med katerim me kolegi niso imeli najraje, a so mi bili kasneje hvaležni. Ko smo ugotovili, da se s strehe po nas periodično zlivajo slapiči vode, sem zahtevala izpraznjenje bivaka. Otresli smo zgornjo plahto, sneli solatno kopreno, jo izven bivaka temeljito otresli in namestili nazaj. Verjetno bolje, kot da bi se zbudili namočeni kot vodna kreša.

V petek smo vstali navsezgodaj in po šestih urah in pol premikanja pogledali v modro nebo. Kako mi je zaigralo srce, ko sem v daljavi zagledala dva pohodnika, deset minut kasneje pa zaslišala mile glasove Yukija in Cileta. Ni lepšega kot ko ti po petih dneh jamarije Član potisne v roke mrzlo pivo. YuCila sta nas odrešila kar precej robe, nato pa oddrncala v dolino. Mi smo šli na JZS bivak, kjer smo pričakali drugo konjenico, to so bili Tinkara, Živa in Vid. Prinesli so šampanjec, torto za Marinkotovih 22 let in liter vodke. Tinkara je spekla palačinke, Vid je točil koktejle, bilo je neznansko lepo.

Sledila je **novoletna odprava**, o kateri je bilo zapisanega bore malo. Ne vem zakaj, ustna poročila so bila namreč hudo izčrpnna. Žal sem prejela najbolj sočne podrobnosti šele pod prisrčno molčeč-

nosti, sredi burne noči v Članski vasi, zato boste bralci ostali prikrajšani za najbolj sočne detajle.

Med 26. in 30. decembrom so peštirili Vid, Marinko in Ajda. Poročilo sem povzela po Vidu. Miška, Jure in Marinko senior so jim utirali gaz in nosili opremo. V petih dneh so raziskovali na skrajnem jugu jame in namerili približno 300 metrov novih rovdov, del na račun precej nižjega vodostaja. Vidov slap je bil popolnoma suh, na mestu Zgornjega sifona pa so napredovali še sto metrov dlje po rovu. Zgornji sifon je dolg 60 metrov oz. 45 sekund Marinkotove žabice. V Letemo drvemo je Vid vratolomno splezal preko balvanov in sprehodili so se 150 metrov, nakar jih je ustavil sifon Hlebček, ki ga je Marinko prav tako preplaval. Opremili so prečko okrog 30 metrov dolgega sifona in našli pritočni meander poleg sifona, kjer jim je zmanjkalo časa za plezarijo. Ven iz jame so bili v petih urah in pol. Na globini 250 metrov so se srečali z naslednjo ekipo: Jakobom, Borom, Matijo in Tinkaro. Pred jamo sta jih s toplim čajem, sendviči in rogljički pričakala Marinko senior in Samo.

Druga ekipa je v jami preživela silvestrovo, jamarili so namreč od 30. decembra do 2. januarja. Poročilo sem povzela po Tinkari. Prvi dan je bil za drugo ekipo najnapornejši, saj so se odpravili vse do Drame, kar jim je vzelo dobrih 14 ur. Sledil je zaslužen deseturni spanec, nato so začeli raziskovati. Odpravili so se do Hlebčka, kjer so sledili prečki, malo poplezali in našli slap. Nasproti slapa je Matija splezal kamin, Tinkara pa je plezarijo preopremila. Ocenili so, da nadaljevanje na vrhu kamina izgleda obetavno, a niso vedeli, kako se spopasti z blatnimi stenami, zato so plezarijo pustili opremljeno in se lotili drugih odcefov. Opremili so prvi del enega od kaminov v dvorani nad Hlebčkom in izmerili stranske odcepe v Minilodontidnem labirintu. V novo leto so vstopili ob poslušanju Matijevih jamskih prigod iz Amerike. Naslednji dan so se odpravili nazaj na LP, kar jim je po dobrih petih urah tudi uspelo. V petek so se zbudili že ob 5.00, ob 6.30 pa so že vsi člani ekipe žimarili proti izhodu. Pot ven je potekala brez večjih težav. Iz jame so izstopili po sedmih urah in pol. Pred jamo so jih čakali Jure, Aljaž, Majdič senior, Lanko, Miška in Samo. Takoj ob izstopu so v roke dobili topel čaj, nekaj alkoholnega, pecivo in bombone. Poleg tega so jih pospremili do stana, skuhalih testenine in odnesli vso robo v dolino.

Slava zunanjim ekipam!

Skupna dolžina Sistema Renejevo brezno je konec leta 2025 znašala 15.391 metrov. Globina je ostala pri 1322 metrih. ■

Sheena na plaži Zgornjega sifona. Foto: Matevž Marinko

SUHI POTOK, PREPIŠNA POKA Z NESKONČNIM DELOVIŠČEM

Tomaž Krajnc

Na gozdnatih pobočjih Pokljuke, zahodno od Medvedove konte in v neposredni bližini odcepa za Planino Velika raven, se skriva brezno, ki je od leta 2022 postalo eno zanimivejših prizorišč zimskega nabiranja kilometrine. Jama, poimenovana Suhi potok pri odcepu za Planino Velika raven se odpira na robu vrtače v tipičnem smrekovem gozdu, razčlenjenem s številnimi površinskimi depresijami. V poletnem času dostop od avta do jame traja približno pet minut. Zimski dostop pa je odvisen od dejavnosti GG Bled oziroma od tega, kako pluzijo okoliške gozdne ceste. Ob zimah z malo snega je dostop podoben poletnemu, ob izdatnejših snežnih pošiljkah pa je treba kreniti s planine Kranjska dolina, kar pomeni slabo uro hoje. Severni stranski vhod v jamo je ožji in navpičen, južni pa predstavlja prehod iz stranskega dela vrtače v brezno. Vhodno brezno predstavlja 40 metrov globoko vertikalno, ki je razčlenjena s policami in sledovi nekdanje struge oz. meandra. Od tu tudi izvira ime jame. Morfologija vhodnega dela in tudi samo zastajanje vode v okolici jame dajeta slutiti, da je jama v glacialni fazi najverjetneje predstavljala večji ponor vode. Vhodni del je zaradi nevarnosti padajočega materiala in zimskega zmrzovanja vrvi tehnično zahteven.

Po spustu v vhodno brezno pridemo v prvo dvorano, veliko približno 10 x 5 metrov. V njej se proti vzhodu nahaja stalna luža vode, po tleh pa leži večja količina smrekovih debel. Ta gmota debel je gotovo eden zanimivejših detajlov jame. Možno je, da so jih v jamo nameroma zmetali gozdarji, morda iz radovednosti, da bi slišali, kam padajo. Povsem izključena pa ni niti možnost, da gre za ostanke nekdanje lesene konstrukcije, s katero so si okoliški pastirji omogočili pot do vode, ujete v vhodni dvorani.

Iz vhodne dvorane se proti jugu odpirajo slepi, ozki rovi proti površju, glavno nadaljevanje pa se nahaja proti jugovzhodu, kjer je razširjena ožina z največjim preprihom v jami. V zimskem času preprih vleče tako močno proti notranjosti jame, da ti nosi pesek v oči, zrak pa je tako mrzel, da si pred ožino kljub švicu od žimarjenja zapneš kombinezon do vrha. Sledi približno 20-metrsko brezno, za njim pa ozek prehod med podorom, ki je zdaj že v večji meri odstranjen. Za prekopenim podorom se znajdemo v kamrici na vrhu 45-metrskega brezna. To brezno se spušča v veliko dvorano,

ki se zvonasto razširja, kjer raziskovanje še ni končano, saj so potrebni dodatni pregledi oken za možnimi nadaljevanji. Prehod iz jame v globino se je odprl v skrajnem jugozahodnem delu velike dvorane, kjer je bilo treba prekopati del podora. Za njim se je odprl del jame, dolg približno 50 metrov, ki večinoma poteka v nestabilnem podornem svetu. Gre za nevaren predel z labilnimi skalami, kjer je gibanje zahtevno in počasno. Za daljšim podorom se jama spet sestavi. Meander pod podorom pripelje do 20-metrskega brezna s tekočo vodo, sledi več prekopenih ožin in manjših brezenc, ki nas pripeljejo do Božičnega meandra na globini 180 metrov. Premagovanju omenjenega meandra je bila posvečena celotna zima 2024/2025, po dolžini pa se lahko kosa z dolžino premaganega meandra z imenom Oltar 3. članu v

Surovki na Kaninu, ki predstavlja enega večjih inženjerskih dosežkov te generacije. V tem delu se litologija jame spremeni iz prevladujočega apnenca v bolj dolomitiziran, peščen apnenec. Sledi 20-metrsko brezno, ki pripelje v moker, razčlenjen meander, kjer je možno večino odsekov prosto preplezati. Tudi v tem meandru smo premagali nekaj preozkih prehodov, eden od njih pa predstavlja tudi trenutno dno jame.

Jama najverjetneje sledi isti vzporedni strukturi oziroma prelomu kot niz kont severno od vhoda. Na robu najbolj zahodne od teh kont se je razvilo tudi Brezno pri Medvedovi konti. Kar še dodatno podpira vtis, da tu ne gre za naključno nastalo brezno, ampak za širšo posledico tektonske zgodbe območja in fluvio-glacialnega delovanja v preteklosti. Hidrogeološko gledano je danes objekt

Foto: Tomaž Krajnc

skromen, a sledovi na stenah vhodnega brezna kažejo, da je v preteklosti deloval kot lokalna drenažna baza za površinsko vodo. Do globine okoli 130 metrov je prisotno predvsem mezenje in kapljanje vode, nižje pa se vsaj pozimi pojavi minimalen stalni vodni tok. V jami se najde precej stare preperete sige, po meandrih pa precej jamskega mleka.

Tudi biološko jama ni prazna. V podornih delih je bilo najdenih precej drobnih kosti in lobanj navadnega netopirja, po rovih pa je bilo večkrat opaziti tudi precej svežih iztrebkov. Ti niso zanimivi samo z biospeleološkega vidika ampak

so v podornih delih predstavljali tudi sled za iskanje prehodov. V vhodni dvorani in veliki zvonasti dvorani smo našli še žive zelene žabe, opaženih pa je bilo tudi nekaj jamskih hroščev.

V jami smo od leta 2022 izvedli več kot 30 akcij pretežno v zimskem obdobju, pri čemer je bila večina napora posvečena premagovanju ožin, ki se začnejo že na globini 40 metrov. Glavnino terenskega dela v jami sva opravila Tim in Garmin. Ob zadnji merilni akciji v januarju 2025 smo se ustavili na globini 220 metrov, dolžina poligona pa je znašala 575 metrov. Do naslednje ožine

je ostalo še za slabo akcijo neizmerjene rova, ocenjena globina pri trenutno neprehodni ožini pa znaša slabih 250 metrov. Jamski rovi so od vhoda pretežno usmerjeni proti zahodu, na globini 180 metrov pa se obrnejo nazaj proti vzhodu, tako da je trenutno dno jame v tlorisu skoraj pod vhodom. V jami še naprej aktivno raziskujemo predvsem v zimskem času, ko je ostalo visokogorje težje dostopno. Skratka, konec jame še zdaleč ni dosežen. ■

RAZISKOVANJE JAM NA DOLENJSKEM – OKOLICA RATJA V LETIH OD 2022 DO 2024

Tim Berginc

Dolenjska s svojim razgibanim kraškim svetom skriva številne manjše in večje jame, ki pogosto ostajajo neopažene pod plastjo zemlje, grušča, skalovja ali rastja. Prav zato raziskovanje tamkajšnjih jam ni le vprašanje odkrivanja novih vhodov temveč predvsem vztrajnega pregledovanja terena. Na manjši površini, ki je bila že enkrat pregledana, se ob naslednjih

pregledih lahko vseeno odkrije kakšno novo luknjo, ki skriva vhod v jamo. Tako je najzahtevnejši del natančno pregledovanje terena in ocenjevanje, katero luknjo je smiselno razširiti in katera ne. Terenske akcije na Dolenjskem so v zadnjih letih pokazale, da tudi na videz skromne odprtine lahko vodijo v zanimive jame z brezni, kamricami, rovi in kapniškim okrasjem.

Raziskovanje jam je pogosto potekalo postopoma, skozi več obiskov in z veliko mero improvizacije in fizičnega dela. Prispevek predstavlja del teh raziskovanj ter povzema izkušnje s terena, kjer se radovednost, vztrajnost in veselje do odkrivanja prepletajo z zahtevnim, a nagradujočim delom v kraškem svetu.

Raziskave, predstavljene v prispevku, so potekale na več lokacijah kraškega sveta Dolenjske, predvsem v okolici naselja Ratje. Gre za razmeroma razpršeno, a med seboj primerljivo območje nizkega dinarskega krasa, kjer se jame pogosto odpirajo kot manjši, deloma zasuti ali komaj opazni vhodi. Raziskave so hkrati opozorile tudi na problem onesnaženosti nekaterih jam, zlasti v bližini cest in dostopnejših obmo-

čij. Kljub temu celoten pregled potrjuje, da je dolenjski kras še vedno odprt prostor za nova odkritja in da lahko prav vztrajno delo na navidez neperspektivnih vhodih pripelje do najzanimivejših rezultatov.

Spodaj bom v kronološkem zaporedju predstavil raziskave na danem območju.

26. 2. 2022, Odkopanka s paradajzarico na Kokošjem hribu – Taras Večerin, Luka Večerin in Tim Berginc
Vhod v jamo sta med pregledom terena našla Taras in Fosilc, ker je kamen dolgo padal, smo se odločili, da vhod velikosti pesti razširimo in raziščemo notranjost. Za kopanje in odstranjevanje skal smo potrebovali nekaj dni, saj je bil vhod zaprt z velikimi skalami, za odstranitev katerih smo potrebovali vitel. Po odprtju vhoda je bilo brezno dovolj široko za normalen spust v notranjost. V jamo smo se spustili vsi trije in začeli z merjenjem. Na dnu smo tudi malo pogledali za možno nadaljevanje med kamni, pri čemer je Fosilc odmaknil nekaj kamnov, pod katerimi se je skrivala paradajzarica. Zato smo prekinili iskanje možnih nadaljevanj v grušču in počasi odšli iz jame, saj je bila granata brez varovalke. Jamo smo tako varno izmerili in se vrnili na površino.

15. 5. 2022, Brezno veselega merjasca, Skedenc z zeleno zaveso na Višanjskem hribu - Taras Večerin, Luka Večerin, Darja Velušček, Matic Redelonghi in Tim Berginc
Kljub temu, da sem imel poškodovan prst, ki sem ga poškodoval na Poljani in dogodek opisal v eni od prejšnjih številk Glasu podzemlja, sem odšel iskat nove

Obhodna jama na Vršičku. Foto: Tim Berginc

jame. Tokrat smo začeli iskati jame malo dlje kot običajno. Na začetku smo v gozdu našli kar precej klopov, med tem pa smo uspeli priti do manjšega Brezna veselega merjasca. Zaradi poškodovanega prsta sem bil samo na površju in nadzoroval opremljanje in spust v brezno. Jama je bila kratka, vendar pa smo v njej našli okostje divjega prašiča in nekaj kapnikov. Po merjenju jame smo nadaljevali iskanje jam, vendar smo bili neuspešni. Pred vrnitvijo do avta pa se je pred nami odprl še velik skedenc z velikim vhodom. V to jamo sem lahko vstopil in pomagal pri merjenju, saj je bil vhod poševen in za spust v jamo nismo potrebovali vrvi. Vhod je delno zakrival bršljan, zaradi česar je jama tudi dobila ime Skedenc z zeleno zaveso na Višanjskem hribu. Jamo smo uspeli izmeriti in pregledati vsa nadaljevanja. Jama je glede na do sedaj obiskane dolnjske jame zelo velika in ima dolžino 147 metrov ter globino 15 metrov.

24. 5. 2022, Klingarjevo brezenca na pašniku – Taras Večerin, Luka Večerin, Anže Kadunc in Tim Berginc

Tokrat smo do jame prišli po tem, ko nam je lastnik travnika sporočil o novem grezu, ki se je pojavil po dežju. Do brezna smo odšli Taras, Fosilc, Anže in jaz. Moj prst je še vedno okrevljal po nesreči in sem pomagal pri opremljanju in drugih površinskih delih. Jamo smo opremili na bližnje drevo, ki pa je bilo kar precej odmaknjeno od vhoda, tako da je vrv kar precej časa potekala po zemlji. V jamo sta se spustila Taras in Fosilc. Anže in jaz pa sva nadzirala okoli in odganjala krave, ki so radovedno hodile okoli. Brezno je bilo precej ozko in blatno, a smo ga na koncu uspeli izmeriti. Po obisku jame smo govorili še z lastnikom travnika, ki je povedal, da ima namen vhod v jamo pokriti s pokrovom, da živina ne bo padla v jamo globine osem metrov in dolžine 13 metrov.

19. 6. 2022, Dojužnik – Taras Večerin, Luka Večerin, Matevž Marinko in Tim Berginc

Jamo sta našla Taras in Luka že pred časom. Jama se poševno spušča po manjšem rovu, pred zadnjo kamrico pa je bil zataknen en kamen, ki je preprečeval vstop v kamrico na dnu jame. Ta dan ga je Matevž odstranil in tako smo lahko izmerili jamo do dna, kjer se je jama končala s podorom.

Jama z zasutim vhodom na Prevoljskem hribu. Jamo sta našla prav tako Taras in Luka, vendar je bil vhod zasut s skalami. Matevž je odmaknil nekaj skal in odprl vhod, skozi katerega se je bilo mogoče prebiti v manjšo kamrico, iz katere je vodil subhorizontalen rov, ki pa se je na dnu končal.

Skrivna kamrica na Vršičku. Ta jama je bila za razliko od večine ostalih dovolj odprta, da ni bilo potrebno širiti vhoda. Tako smo se lahko z vrvo spustili v brezno, na dnu katerega se je odprl manjši prostor.

Zalozano brezno v štukih. Vhod je bil pokrit z nekaj hlodi, da kdo ne bi padel v jamo, saj so ljudje vedeli za jamo. V njej smo našli tudi veliko smeti. Jama je dobila ime v štukih, saj vhodno brezno povezuje več horizontalnih rorov in je tako jama večja kot večina ostalih na tem območju. Na dnu brezna smo našli tudi manjše okno v steni brezna, ki smo ga razširili in skozi katerega smo prišli v najgloblje dele jame.

Zasuto brezno na Jakčjih dolih. Vhod v jamo je zasut s smetmi, med smetmi pa smo uspeli najti rov, kjer smo se mimo smeti prebili globlje v jamo, vendar pa se tudi ta konča s smetmi, tako da do dna jame nismo uspeli priti. Verjetno bi lahko prišli precej globlje, če bi odstranili večjo količino smeti, ki zapirajo vhod v jamo.

9. 7. 2022, Brlog s kapniki na Vršičku – Taras Večerin, Anže Kadunc in Tim Berginc

Vhod v jamo je vodoraven, v jami pa smo našli enega malega podkovernjaka, ki je visel s stropa. Jama je okrašena tudi z jamskim okrasjem.

Zajčarka ob Španovi dolini. Jamo smo našli v istem dnevu kot prejšnjo vodoravno jamo. Vhod je brezno, na dno katerega pa lahko prosto splezamo. Na dnu se jama razširi v več smeri, vendar pa se vse hitro zožijo in postanejo preozke za prehod človeka.

Jama za bruhat pri Prevoljah. Ta dan smo na Dolenjsko odšli Taras, Anže in jaz. Začeli smo z raziskovanjem Jame za bruhat pri Prevoljah, ki je bila zelo onesnažena s smetmi. Zato je prej nismo izmerili, kljub temu, da smo za vhod vedeli že nekaj časa. V jami je bilo tudi precej organskih odpadkov, zato je v jami zelo smrdelo. Tako sem se jaz javil, da izmerim jamo kljub temu, da je bila zelo umazana. Tako sem lahko jamo meril na dah, saj je bilo v jami zelo zadušljivo in mi je šlo na bruhanje. Tako merjenje je trajalo kar nekaj časa. Pri merjenju dna pa je bil zrak spet čist in sem lahko izmeril še dno jame, kjer je bilo smeti manj in so se že pojavili kamni, nadaljevanja pa jama ni imela ali pa je zasuto s smetmi. Jama je bila tako precej onesnažena tudi zaradi bližine ceste.

Po tem smo odšli izmeriti jamo po imenu Zajčarka ob Španovi dolini. Ob prvem obisku in merjenju jame smo pod vhodnim breznom našli velikega deževnika, ki smo ga prinesli na vrh vhodnega brezna. Jamo smo našli med iskanjem druge jame v bližini. Ime je dobila po obliki

dna jame, ki ima veliko manjših lukenj, ki so se zaprle.

Po tej jami pa smo izmerili še Brlog s kapniki na Vršičku. Jama ima subhorizontalen vhod in smo zato hitro prišli vanjo in jo izmerili. V njej je bilo lepo jamsko okolje z nekaj kapniki, poleg tega pa smo v njej našli tudi malega podkovernjaka, ki je visel na stropu jame.

4. 3. 2023, Taras Večerin, Luka Večerin, Anže Kadunc in Tim Berginc

Ta dan smo se odpravili na Dolenjsko s ciljem raziskati novo jamo, ki smo jo odkopali na prejšnji akciji. Na začetku je bilo potrebno razširiti vhodno brezno, saj je bilo preozko, da bi lahko prišel v jamo, poleg tega pa je bila ožina tudi na dnu brezna, za katerim se je odprlo nadaljevanje. Nadaljevanje na zahodni strani jame, ki je bilo razširjeno, se je odprlo v nekaj manjših, lepo zasiganih kamric, ki so povezane z manjšimi stopnjami, za premagovanje katerih ne potrebujemo vrvi. Na dnu se jama popolnoma zapre, dno pa je zasigano. V najnižjem delu dna je nastala tudi manjša ponvica z vodo.

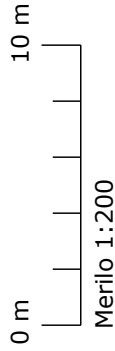
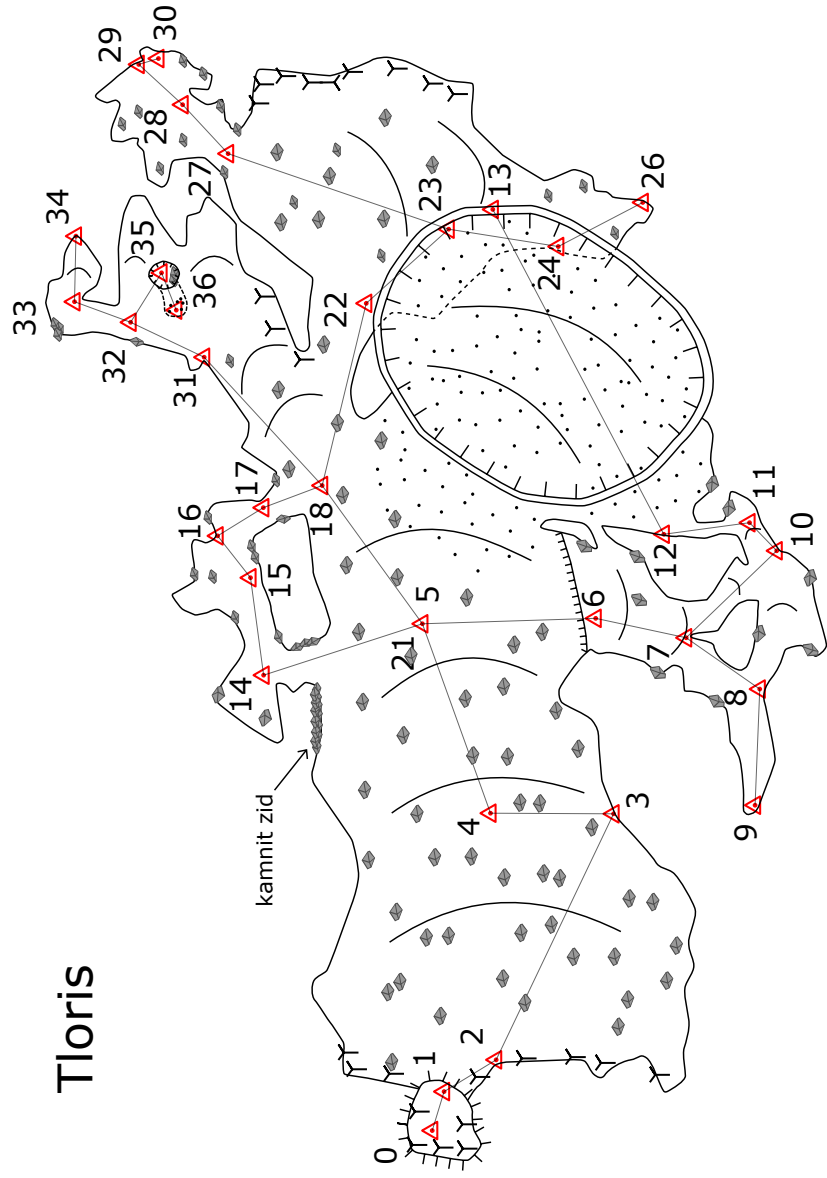
22. 4. 2023, Taras Večerin in Tim Berginc

S Tarasom sva se že dopoldne odpravila na Dolenjsko. Kljub zgodnjemu odhodu sva do jame prišla šele po 12. uri. Pred tem sva se namreč ustavila na poti do cilja, kjer sva porabila približno dve uri za airsoft. Ob prihodu do vhoda v jamo sva začela s kopanjem jame, delovno poimenovane Kobilica, saj je iz vhoda lezlo veliko kobilic. Za kopanje sva bila visoko motivirana, saj je kamen padal kar nekaj sekund. Vhod sva uspela dovolj povečati v manj kot eni uri. Jamo sva hitro opremila s pritrdiščem na bližnje drevo, po tem pa se je Taras spustil v brezno, ki se je kmalu po začetku prevesilo v poševni rov, ki se je odprl v veliko dvorano s številnimi kapniki. Po hitrem ogledu jame sem se mu pridružil še jaz in začela sva z merjenjem. Medtem ko sem jaz meril, je Taras odkopal še dve ožini, za katerima je bilo nadaljevanje. Za prvim nadaljevanjem se je odprlo manjše brezno, ki ga je bilo potrebno opremiti in sva ga pustila za naslednjič. Drugo nadaljevanje pa je bilo mogoče preplezati brez opreme in sva ga izmerila. Jama je zelo lepo okrašena s kapniki, v njej pa sem poleg kobilic našel še nekaj jamskih živali. V njej je tudi nekaj ožin, ki ne predstavljajo večjih ovir, večjo neprijetno oviro pa predstavlja blato, ki ga je dovolj po celi jami, predvsem v ožinah. Jama je tudi precej mokra, kar je imelo še dodaten vpliv na blato, ki se je lepilo na vse. Zato sva iz jame prišla popolnoma blatna. Na koncu je bila vrv na vhodnem breznu tudi precej blatna,

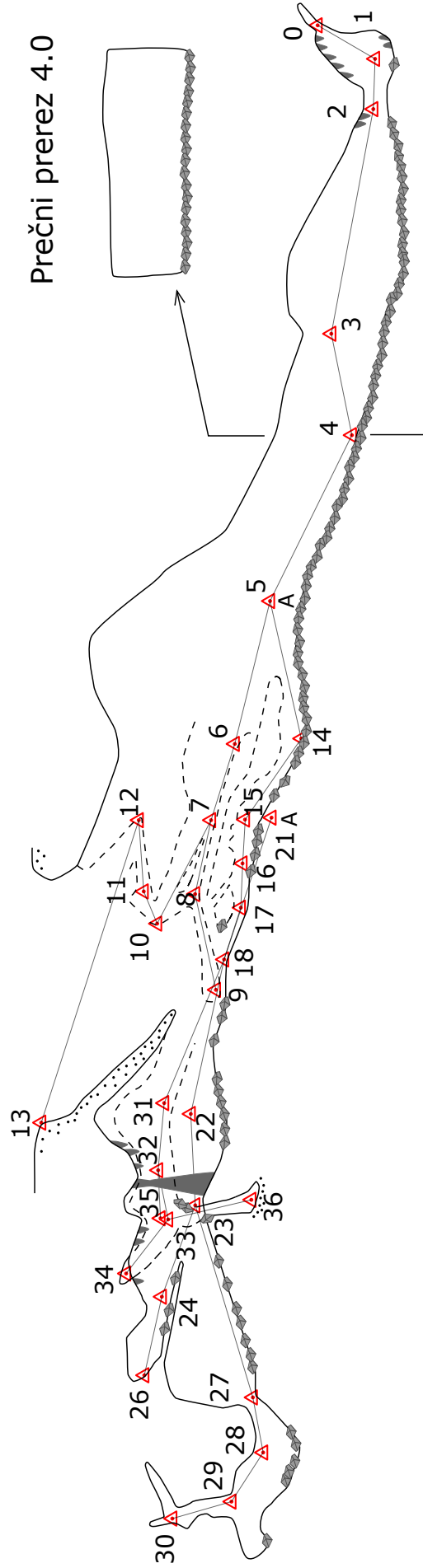
	Katastrska št.	Ime jame: Skedenc z zeleno zaveso na Višanjskem hribu
	Merilo: 1:200 V/C	Merilo; Natančnost: 1:200 V/C
DRUŠTVO ZA RAZISKOVANJE JAM LJUBLJANA	Št. zapisa: (izpolni kataster):	Merilo; Datum načrta: 9. 6. 2022
1 9 1 0		Risal: Tim Berginc Datum ekskurzije: 5. 6. 2022
		Oznaka dokumenta (izpolni kataster):

Tloris

Iztegnjeni profil

tako da je žimar malo drsel in je bilo treba v žimarjenje vložiti več truda kot običajno.

Za raziskovanje jame smo porabili več dni. Prvi obisk je bil 6. 11. 2022, takrat smo odkopali vhod. Naslednja akcija je bila 4. 3. 2023, takrat smo razširili ožino na dnu vhodnega brezna. Sledila je akcija 19. 3. 2023, kjer smo razširili ožino pred vhodom v veliko dvorano. Naslednja je bila 28. 4. 2023, kjer smo preverili konec najdaljšega rova. Zadnja pa je bila 29. 4. 2023, na kateri je bil izmerjen del za kopano ožino.

4. 6. 2023, Blindaž na Steljanicah – Taras Večerin, Anže Kadunc in Tim Berginc

Za začetek dneva smo poiskali primerno mesto ob cesti za nekaj iger airsofta, kjer ne bomo nikogar motili. Med igro smo malo pregledovali okolico za morebitne jame, ki bi se lahko skrivale v okolici. Tako je tik pred koncem Taras prišel do manjšega udara stropa jame. Hitro smo vstopili v manjšo vodoravno jamo in ugotovili, da je jama. Zato smo se vrnili do avta ter s seboj prinesli jamarsko opremo in izmerili jamo, ki je bila povsem horizontalna, razen vhoda. Po tem smo pregledali še okolico in našli nekaj morebitnih vhodov, vendar pa bi bilo potrebno vse odkopati, zato smo odšli na kosilo in se bomo kdaj drugič vrnili s potrebno opremo za kopanje.

15. 8. 2023, Odkopan vhod Kokonje jame – Taras Večerin, Luka Večerin, Anže Kadunc in Tim Berginc

Po pripravi orodja in druge opreme smo odšli pogledat dve novi luknji, ki bi lahko bili jami. Najprej smo se ustavili pri prvi, potem pa se sprehodili do višje ležeče luknje na Vršičku. Ta je izgledala bolj obetavna in tu smo začeli kopati vhod v jamo. Na vhodu nam je na začetku uspelo odstraniti precej skal in zemlje, po tem pa se je odprla živa skala. S pomočjo macole smo uspeli razširiti vhod in po skoraj treh urah smo uspeli vsi priti v jamo. Po vhodnem breznu globokim meter in pol smo prišli do subhorizontalnega pobočja, po katerem smo se med kokoni pajkov spustili do dna, ki je sledilo po približno šestih metrih. Tam smo našli novo nadaljevanje, v katerega kamen pada vsaj še nekaj metrov, vendar pa bi bilo potrebno vhod razširiti, saj je preozko za nadaljevanje. Po merjenju jame smo se vrnili do prvega vhoda in odstranili eno večjo skalo, potem pa odšli na večerjo.

28. 10. 2023, Širjenje vhoda v jamo – Obhodna jama na Vršičku – Taras Večerin, Luka Večerin, Anže Kadunc in Tim Berginc

Najprej smo poiskali jamo, ki jo je nedavno odkril Taras. S seboj smo prinesli vso potrebno opremo za širjenje. Bili smo polni pričakovanj, saj je kamen padal kar daleč. Tako smo začeli z odstranjevanjem zemlje, kmalu smo prišli do skal in ugotovili, da smo prišli do skalnate podlage in na vhod niso naložene samo skale, ki bi jih lahko odstranili. Tako smo počasi začeli razbijati skale. Med delom sem zlomil ročaj macole, s katero smo poskušali razširiti vhod. Kljub temu, da smo izkoristili še zadnji dolg dan pred premikom ure in skrajšanjem dneva, nam je zmanjkalo časa za razširitev vhoda do prehodne velikosti. Tako je ostala jama odprta do naslednjic.

8. 2. 2024, Širjenje vhoda v jamo – Obhodna jama na Vršičku – Taras Večerin, Anže Kadunc in Tim Berginc

Z iskanjem jame nismo imeli težav, saj je do nje vodila pot. Je bil pa vhod v jamo malo dlje kot običajno, zato je transport orodja trajal malo dlje časa. Vhod v jamo je pred časom odkril Taras, vendar je bil veliko preozek za vstop. S seboj smo prinesli vso potrebno opremo za širjenje, od majzla do velike macole. Kamen ni padal ravno daleč, vendar smo kljub temu hitro začeli z širjenjem vhodne odprtine, ki je bila velika ravno za pest. Na začetku smo odstranili zemljo in hitro prišli do skal, ki so zapirale vhod. Kmalu smo dovolj razširili, da smo lahko prišli v prvo kamrico pod vhodnim breznom. Iz te kamrice pa je vodil nov subhorizontalen rov, ki pa je bil spet preozek za nadaljevanje, zato smo se tudi tu lotili širjenja in prišli v novo kamrico.

Od tu pa se je jama nadaljevala v novo brezno, ki pa je bilo spet preozko za nadaljevanje, tako smo začeli s širjenjem, ampak nam je zmanjkalo časa. Tako smo pustili nadaljevanje za naslednjic. Do sedaj znani deli jame pa v dolžino merijo približno 15 metrov. Za ta dan še ni bilo dovolj zanimivosti in sem poskrbel še za eno. Taras je od jame odšel prej, da je začel pripravljati večerjo. Z Anžetom sva se morala še preobleči in pospraviti opremo. Po tem pa sva odšla nazaj kar po azimutu, da ne bi hodila po hribu navzgor in potem navzdol. Pot se je izkazala za bolj zahtevno, kot sem najprej pričakoval. Podrast je bila na začetku zelo redka in ni bilo težav. Skoraj pred ciljem pa se je zelo zgostila, vmes pa se je pojavila še robida in se je hitrost premikanja tako zmanjšala, da nama je Taras prišel nasproti pogledat, kaj se je zgodilo. Tako nama je za končni del poti pokazal pot in naju rešil iz trnja. Pot je bila trnova, a zanimiva, po tem pa smo skupaj končali večerjo.

To je povzetek akcij iz tega obdobja. V zadnjem času pa smo se osredotočili predvsem na širjenje jame po imenu Zvončica, v kateri je relativno močan prepah. Članek o tej jami bomo pripravili v prihodnosti. ■

Odkopanka s paradajzarico na Kokošjem hribu Foto: Tim Berginc

SEDEM LET NA RAŠICI

Matevž Marinko

Rašica je kraški osamelec na severu Ljubljane. Njen najvišji vrh je Vrh Staneta Kosca z višino 641 metrov nad morjem. Pogosto je bil to cilj kolesarskega izleta naše družine. Na vrhu je razgledni stolp. Pogled se odpira po kar precej hribih, ki pa za članek niso zares pomembni. Vidimo namreč tudi severni, planotasti del Rašice. Tamkajšnje vrtače so mi že od nekdanj burile domišljijo. So vendar kraški pojav. Ziher je tam tudi kakšna jama! Odgovor na to vprašanje sem dobil, ko so se moje računalniške spretnosti izboljšale do te mere, da sem odkril eKataster. Na Rašici so jame! Noro! To je nujno treba preveriti!

Pa smo šli. Brata, kakšen kolega ali več njih in jaz. Začeli smo z vodoravnica-mi, kasneje pa smo se s plezalno opremo znašli tudi pred kakšnim breznom. Morda si bralec lahko predstavlja, da nam je bila po blatnem prihodu domov plezalna oprema prepovedana. In tako sem se znašel na ferajnu. Načrti po stenah, poročilo o novih odkritjih v Grvnu, raziskovalci s tako bogatimi izkušnjami! Seveda sem pomislil, da bi se tudi na Rašici dalo dobiti kaj novega in začeli smo z iskanjem. Kmalu je sledil prvi val korone. Bilo je super, vsak dan smo bili z bratom na Rašici. Anže se je celo odločil za jamarstvo šolo. Našli smo jamo Smrekarjev studenec in se na njenem koncu skozil šoder prekopal do sifončka. Ugotovili smo tudi, da je iskanje jam težavno in da kdaj poseben izziv predstavljajo tudi že registrirane jame z zgrešeno lego.

Kasneje sem na Rašico najpogosteje zvalil Perota. Poleg kopanja v Škajnerci 1 nad Vesco, ki je prineslo nekaj novih metrov, sva odkrila tudi Jamo brez zraka. V njej se da dihati, o izvoru imena pa si lahko preberete v Glasu podzemlja 2021. Vsekakor je bilo epsko. Akcije so bile večinoma popoldanske, s kolesi. Lepi časi.

Omenim lahko še Peskovnik, zaradi dokaj močnega prepaha. Nekaj metrov pred jamo ponika manjši potok, vhodno brezno pa se zdi kot nekdanja struga. Glavni motivator pri kopanju podora na dnu jame je bil Adam. Opravljenih je bilo kar nekaj akcij, seveda popoldanskih, ki so se po navadi zavlekle kar pozno v noč. Vedno je bilo lepo priti iz Peskovnika pod zvezdnato nebo. Čeprav vhodni deli zmrznejo, je jama najprijetnejša pozimi, saj se zaradi obratnega prepaha vse blato v jami posuši. Akcij nisem štel, bilo jih je okrog deset, približno toliko kot prekopenih metrov. Preboj je sledil februarja 2025 po skoraj

enoletnem premoru. Prišli smo v 30 metrov globoko brezno, ki pa se na žalost zaključilo. V oknu smo s plezanjem našli še nekaj rovov, ki se pretežno končajo podorno, brez omembe vrednih možnosti za nadaljevanje. Raziskave smo zaključili z doseženo globino 51 metrov in dolžino 147 metrov. Če zna kdo povedati, kako naprej, je njegovo mnenje seveda zaželeno.

Letošnji januar je postregel z zelo dobrim, suhim snegom. Uspel sem ga izkoristiti, našel sem dihalnik. Poševno luknjo v velikosti pesti, dolgo slab meter, sem precej hitro spravil v prehodno obliko. S Tajem sva na globini 22 metrov na prvi akciji ostala brez vrvi. Naslednjič sva šla v jamo s Perotom. Čeprav do jame nisva šla s kolesi, sva zganjala nostalgijo. Znašla sva se v neki skoraj navpični špaltni, nastali v prelomu. Rinila sva čim globlje in z doseženo globino 57 metrov s prvega mesta rašiške lestvice izrinila Brezno 1 pri Dovčarju. Najlepše pa je bilo to, da jame še ni bilo konec, samo višje po špaltni je bilo treba do nove stopnje. Jama je zaenkrat dolga 174 metrov, globoka 63 metrov in zagotovo še ni rekla zadnje besede. Po dolžini je zaenkrat izenačena s Sršenovo Kajžarce, a zadnje raziskave še niso izmerjene. Imena še nima, trenutno ji pravimo Magična 2. Na Rašici za magično mejo namreč velja globina 30 metrov. Če ima kdo kakšno dobro idejo za resno ime, je seveda dobrodošla.

Taj Kuščer in Primož Presetnik sta se v lanskem letu lotila digitalizacije vseh zapisnikov rašiških jam, ki jih naš kataster premore. Taj je bil z mano tudi kar dosti na terenu, enkrat pa smo skupaj s Primožem pregledovali že znane vhode in jim določali lego.

Novembra 2025 smo izvedli tudi čistilno akcijo. Brina Mitrovič Slapar, Eva Zalaznik (JKŽ), Twan Lange in jaz smo iz Sršenove Kajžarce potegnili nekaj vreč smeti. Všeč mi je, da je to delo opravljeno, je pa na Rašici še precej onesnaženih jam. Nekaj je bilo tudi govora o čistilni

v eni izmed novih, a na žalost še ni bila izvedena.

V tem času smo površno uspeli pregledati celotno Rašico, podrobneje pa smo se spravili nad zahodni del, nad pobočja pri vasi Vesca. Tam smo seveda našli največ jam, tudi dve globlji od 50 metrov. Smo z odkritji zadovoljni? Je jamar sploh s kakšnim odkritjem zadovoljen? Rašica je tako ali tako proces. Spremlja me od čistih začetkov, pa do zdaj, ko si domišljam, da imam nos za iskanje jam in nadaljevanj. Mogoče te lahko nauči potrpežljivosti. Težko se je vrniti s Kanina ali Poljane po kakšnih hudih raziskavah na ta (napisal bi beden, pa nočem) hrib. Samega sebe prepričujem, da so raziskave sistematične, v resnici pa grem na teren točno tja, kamor se mi ravno dvigne. Včasih se to zgodi zelo pogosto, skoraj vsak dan v tednu, potem pa kakšen mesec sploh ne. Seveda so akcije pogostejše, ko je poleg mene motivator še kdo drug.

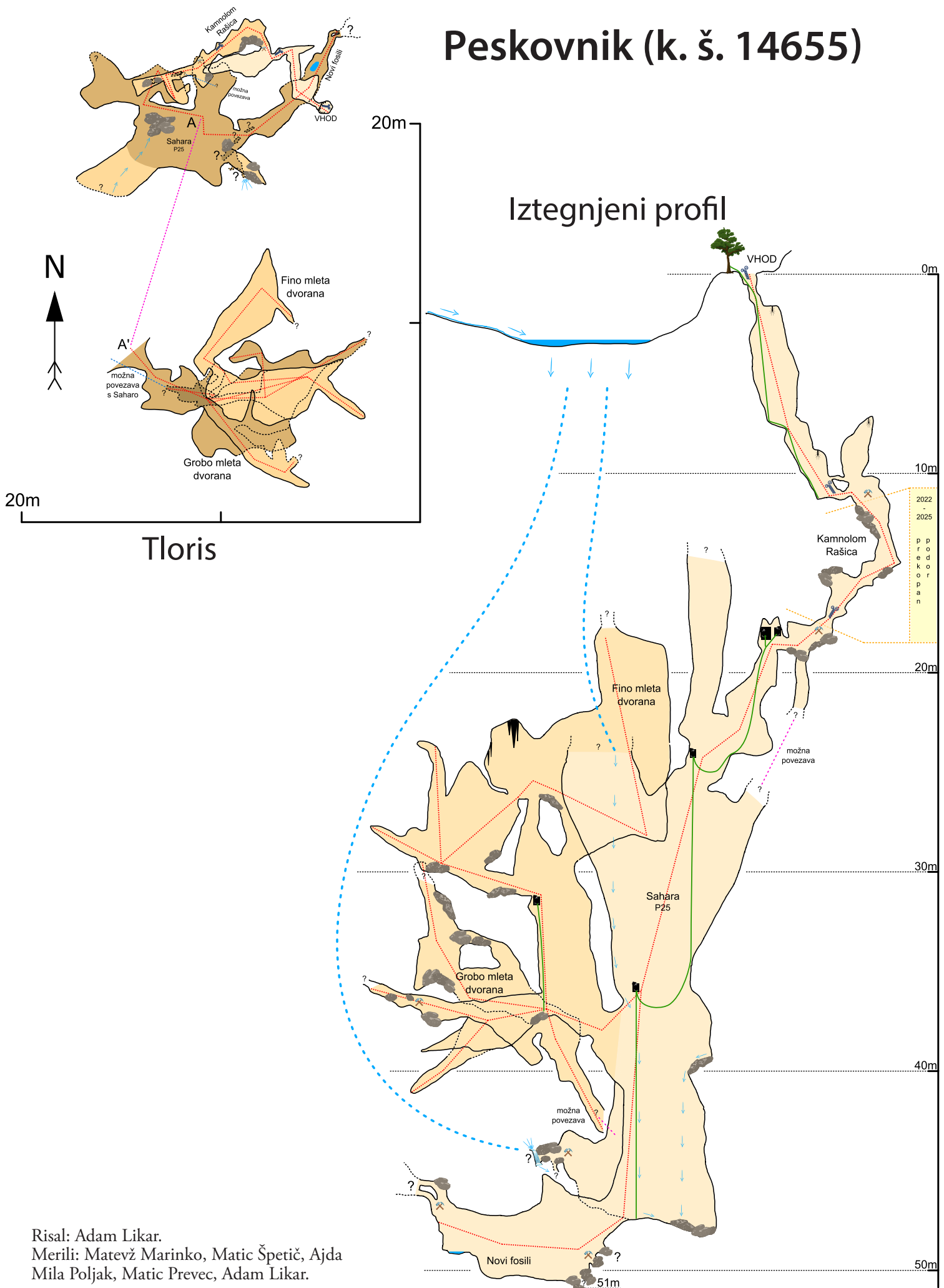
Kdo smo sploh bili na Rašici? Vseh ne bom našteval, saj bi koga zagotovo pozabil. Vedno sem našel nekoga in ga prepričal, da je Rašica totalno zanimiva. Sprva sta bila to brata Jaka in Anže, nato Pero, Adam in nazadnje Taj. Poleg njih sem po navadi novačil razne tečajce, takoj po zaključeni jamarški šoli. Zna biti, da so koga rašiške ožine dokončno odvrgnile od jamarstva, drugi, za katere je bilo ocenjeno, da jih jamarstvo absolutno ne zanima, pa zdaj precej redno hodijo po jamah. A se kdo prepozna?

Se je treba počasi preseliti na kakšen drug hrib? Verjetno ne, Rašica je ena in edina. Z veseljem pa pomagam pri podobnih projektih. Nekaj lanskih tečajcev je že začelo z iskanjem v svojih krajih. V lanskem letu sem bil prisoten tudi pri prebojih v Gorjancu in Trmoglavki. V obeh primerih se je lokalnim jamarjem na njihovem hribu izpolnila želja. Tudi na Rašici je nekaj večjega, v to sem prepričan vsaj toliko, da se tja vračam spet in spet. Upam, da strast pri iskanju, kopanju in raziskavah v prihodnje ne ugasne. Rašica je vendarle špica! ■

Nekaj pa smo vseeno napraskali. Hvala Pero, Adam in Taj za načrte in zapisnike o rašiških globinah.

Jama	Katastrska št.	Dolžina	Globina
Smrekarjev studenec	14133	11 m	2 m
Jama brez zraka	14135	70 m	16 m
Peskovnik	14655	147 m	51 m
Lumenica	14888	11 m	8 m
Pajkova spalnica	15852	44 m	13 m
Magična jama	15854	50 m	28 m
Božičkova odkopanka	15856	20 m	9 m
Špaltna nad cesto	še nima	23 m	11 m
Tenjer	še nima	11 m	3 m
Magična 2	še ni oddana	174 m	63 m

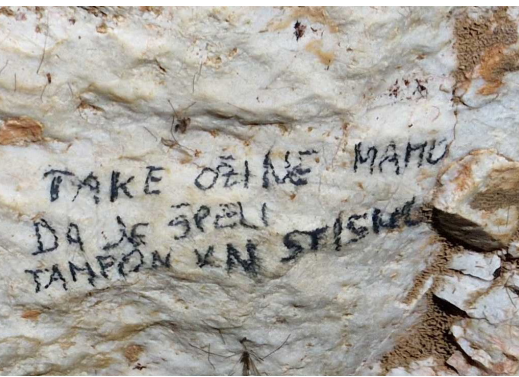
Peskovnik (k. š. 14655)

Risal: Adam Likar.
 Merili: Matevž Marinko, Matic Špetič, Ajda Mila Poljak, Matic Prevec, Adam Likar.

TRUBAR BLIZU KONCU

Matic Di Batista

Trubarjev dah je pustil precej močan pečat na generacijo jamark in jamarjev, ki se je kalila v letih med 2010 in 2020. Vse se je sicer začelo z jamo Evklidova piščal, ki nas je prepričala, da se kak vhod skriva tudi višje, na zanimivih podih pod Viševnikom. Jame, ki smo jih kasneje našli in raziskovali (Trubarjev dah, Platonovo šepetanje, Romeo ...) so nas naučile, da se v gorskem svetu skriva še veliko neraziskanega. Posledično je s časom, ko je začelo primanjkovati novih nadaljevanj, zanimanje preskočilo na druga visokogorska območja.

Ko smo raziskovali Trubarja in se povezali s Platonom in kasneje Romeom, smo bili prepričani, da raziskujemo dolge jame in da je raziskovanje in pridobivanje novih metrov enostavno. A sedaj, ko imamo precej drugačne izkušnje s planine Poljana, vemo, da smo tam vsak meter težko prigarali. Sploh, ko ni bilo očitnega nadaljevanja na dnu jam. Takrat smo začeli z neskončnim plezanjem kaminov, kar nas je v Trubarju pripeljalo skoraj do površja.

Po nekaj letih premora je bilo jasno, da se na Pokljuko s takim zagonom verjetno ne bomo več vrnili. Vsaj ne v kratkem. In to nas je spodbudilo, da smo začeli z razopremljanjem, dokler nas fiksi še držijo in se štriki ne trgajo. Tako je padla ideja, da gremo najprej razopremit plezarijo proti površju. Tam je situacija najbolj vprašljiva, saj ne veš, kakšno je stanje vrvi in opreme nad teboj. V drugih delih se prej spustiš mimo pritrđišč in lahko preveriš vrvi ter kovačijo na poti navzdol.

Jeseni 2024 smo se Špela, Pero in jaz spravili do povezave med Romeom in Trubarjem, kakih 380 metrov pod površjem. Romeo se je povezal v Trubarja nekje na polovici plezarije. Dostop je

sedaj prek Romea precej enostavnejši, a vseeno ni preprost. Drugi del plezarije se odcepi vstran, proti površju. Polni zagona smo se odpravili tja gor in se čudili delom jame, ki so vmes izginili iz spomina. Tudi zadnji kamin je bil precej višji kot smo si ga zapomnili, tako da smo imeli komaj dovolj vrvi za razopremljanje. Kljub utrujenosti je šlo kar tekoče. Razen tega, da smo v kaminu zabili kakih sedem ur, je šlo vse ostalo precej po planu.

A vseeno delavnika še ni bilo konec, ko smo spet stali na križišču, saj je bilo treba še ven. Ker smo nabrali skoraj 500 metrov vrvi in kar nekaj kovačije, smo ven odnesli le del. Po približno 12 urah smo bili na vhodu. Precej utrujeni, a srečni, da je zgodbe delno konec. Zakaj delno? Na križišču je ostal še zajeten kup, ki je čakal junake, da ga znosijo ven.

Že teden kasneje so šli Sheena, Fleš in Rinko iskat preostalo robo. Akcije so se lotili na podoben način, kot smo se starejši lotevali raziskovanja teh jam: šta ne ubije, te jača. Na križišču se baje niso vsi strinjali, da je pot skozi Romea enostavna. Ugotovili so tudi, da imajo malice precej manj kot bi si želeli in da je kup morda večji, kot smo mi obljubljali. Vseeno so se junaško obtežili in zapodili proti izhodu. O švicu in solzah, ki so tekle, ne bom, saj me ni bilo zraven in vsi vemo, kakšne so zgodbe iz druge roke. Vsekakor si bodo udeleženci akcijo zapomnili, mi pa jim bomo peli pesmi hvale še dolga leta. Vsa čast, saj je Trubar sedaj korak bližje temu, da ga spravimo v čim bolj prvotno podobo.

Razopremljevalne akcije niso najbolj navdušujoče – nič novega ne odkriješ, ne dobiš tiste želje, da bi se vrnil pogledat za naslednji vogal. A vseeno na koncu takšne akcije dobiš zadoščenje, da si nekaj dobrega naredil in pomagal zaključiti zgodbo raziskovanja. Osebnostno upam, da se čim prej spravimo razopremit še kak krak. Pokljuka je vseeno zakon na svoj poseben način. ■

Zgoraj: Razopremljanje na dol je vedno razburljivo, še posebej, če visiš na enem vprašljivem pritrđišču. Sredina: Naključen zapis na »steni slave« pri bivaku Penthouse. Spodaj: Razopremljevalna ekipa je na plan pogledala sredi noči.
Foto: Špela Di Batista Borko

KOMENTARJI K DELOVANJU DRUŠTVA

ČISTILNE AKCIJE V 2024 IN 2025

Ester Premate

Kdor redno spremlja aktivnosti na ferajnu, je zagotovo zasledil, da smo bili v zadnjih letih pri naravovarstvenih aktivnostih – večinoma gre za čiščenje jam – precej pridni. Najmanj en dan ali vikend na leto, pogosto pa še kakšen dodaten dan, je namenjen razbremenitvi našega podzemlja raznoraznih odpadkov. Nič drugače ni bilo v zadnjih dveh letih, ko smo uspešno nadaljevali sodelovanje s Triglavskim narodnim parkom (TNP), po nekaj letih premora pa smo se vrnili tudi na Kočevsko. Prispevek je namenjen pregledu dela na načrtovanih čistilnih akcijah, s pomembno opombo, da je bolj dokumentaren in suhoparen, kot bi bil, če bi se akcij tudi sama udeležila. Zaradi družinskih obveznosti sem namreč vse omenjene akcije (z izjemo ene ogledne) preskočila in imela zgolj »pisarniško« in koordinacijsko vlogo od doma. Na tem mestu torej hvala vsem članom, ki ste ažurno poročali o stanju na terenu in vestno fotografirali, s tem pa omogočili tale povzetek.

V TNP sta bili našega obiska in čiščenja deležni dve jami: Brezno pod lovsko kočo na Komni (1677) in Maškov prepad (2373) v bližini vasi Perniki na Mežakli. Čiščenje prve se je izkazalo za razmeroma enostavno, saj je bilo v breznu odpadkov precej manj od predvidenega. Po pet članov se je najprej odpravilo na poletni ogled in nato še na čistilno akcijo v septembru 2024. Glavnino odpadkov so predstavljali veliki kosi pločevine, plastenke in pločevinke, lokaciji primerno pa smo našli tudi dereze in čevlje. Odpadke smo v dolino transportirali s pomočjo tovarne žičnice Doma na Komni. Po zahtevnosti se sicer ta jama ne more primerjati s kakšnimi drugimi čistilnimi podvigi zadnjih let, a smo končno spet dosegli, da lahko jama označimo kot popolnoma očiščeno.

Leto pozneje smo se lotili Maškovega prepada. Jama smo ponovno našli med pregledom terena na prvomajskem taboru v 2024, si jo ogledali in zabeležili onesnaženost. Tu je šlo žal za čisto drugo zgodbo kot na Komni, saj je bila jama zaradi neposredne bližine kolovoza in vasi močno onesnažena, smeti pa so bile vidne že na pobočju vhodne vrtače.

Zahtevala je torej precej večjo mobilizacijo članstva – akciji se je pridružilo kar 21 članov DZRJL in nekaj domačinov iz Pernikov, ki so pomagali s traktorskim prevozom odpadkov od jame do dvorišča, kjer jih je nato pobrala komunalna. Jama smo razbremenili približno osem kubičnih metrov odpadkov, med kate-

rimi so prevladovali mešani komunalni odpadki. Od kosovnih smo zabeležili štedilnik, hladilnik, kolo, žičnato ograjo, motor in avtomobilski akumulator. Kljub številčnosti sodelujočih in trudu nam jama zaradi količine odpadkov ni uspelo popolnoma očistiti in čaka na naslednjo priložnost.

Brezno pod lovsko kočo na Komni. Foto: Matic Prevec

Po šestih letih premora smo se jeseni 2024 vrnili na Kočevsko, natančneje v bližino Grčaric. Ob sodelovanju z ZRSVN, Komunalo Ribnica in ZGS OE Kočevje smo se lotili treh jam: Prvoaprilske jame 2 (6844), Grčovskega svinjskega brezna (6530) in Smetišča RSNZ (6749). Prva je imela razmeroma malo odpadkov in smo jo uspeli relativno hitro popolnoma očistiti. Druga je bila zahtevnejša, predvsem kar se delovnih pogojev tiče (kot lahko sklepam iz poročil), saj so v njej prevladovali klavniški odpadki. Sodelujoči so ji bili kljub temu kos in tako sta Prvoaprilska jama 2 in Grčovsko svinjsko brezno zdaj očiščeni. Smetišča RSNZ smo se lotili nazadnje. Tu je bilo odpadkov več od pričakovanj, prevladovali so gospodinjski odpadki in žičnata ograja. Žal je zmanjkalo časa in prostora v kontejnerju, da bi kot čisto »odkljukali« tudi tretjo jamo. Po oceni so v njej ostali trije kubični metri odpadkov, vsega skupaj pa smo iz treh jam ob sodelovanju 17 članov odstranili sedem kubikov. ■

Maškov prepad: izvlek (zgoraj) in nabiranje smeti na kup (spodaj). Foto: Primož Presetnik

ČETRTO SREČANJE RAZISKOVALCEV KANINSKIH GLOBIN

Špela Di Batista Borko

Kaninsko pogorje je usidrano globoko v srcih slovenskih jamarjev. Generacije že desetletja premikajo meje – tako lastne kot objektivne: globlje, dlje, lovimo pot skozi goro vse od Visokega Kanina do izvirov v dolini. Zato je srečanje, na katerem lahko predstavimo plodove raziskav, si izmenjamo novice in skujemo načrte, še kako dobrodošlo. Avgusta 2024, skoraj dve leti od prejšnjega dogodka, sta se v Bovcu srečali dve ekipi, matiçarji in novomeščani. Sveže z gore, še vsi smrdeči in jamsko potolčeni, a svetlečih oči smo si kazali zadnje meritve. Naključni Rukšetov komentar, kako bi bil pa spet že čas ... je zadel v živo in že kmalu sem požrla lastne obljube in se ponovno lotila organizacije. Jamarji imamo pač selektiven spomin, vse hudo hitro pozabimo. Zato pa vedno znova rinemo tja dol. Zavrtela sem telefončke in kmalu sem imela ne samo obljubljen predavanja temveč tudi ponudbo za soorganizacijo dogodka. IO je ponudbo odobril in tako smo s skupnimi močmi pričeli z načrtovanjem že četrtega srečanja. Poleg ekipe Društva za raziskovanje jam Ljubljana sta pri organizaciji sodelovali Jamarska zveza Slovenije in KUD Golobar Bovec.

Srečanje je potekalo v soboto, 30. novembra, v Stergulčevi hiši v Bovcu. Osrednja nit predstavitev so bile najnovejše raziskave na Kaninu. Zbralo se nas je okoli 80, predstavniki skoraj vseh društev, ki raziskujejo na Kaninu. Zelo sem vesela, da je prišla tudi ekipa iz Poljske, ki se je pripeljala iz Krakova samo zaradi dogodka.

Uvodnim nagovorom je sledilo 13 predavanj:

- Jurij Kunaver: Zgodovina visokogorskih raziskav pri nas
- Jure Tičar: Geografija in geologija Kanina
- Franci Gabrovšek: Sledenje kanin-skim vodam
- Edi Benko: Vstala Primorska
- Matjaž Pintar: Zvezda Danica
- Anže Tomšič: JKNM na Kaninu
- Jure Tičar: Trnuljčica (NM5)
- Rok Stopar: Čo Meander
- Pawel Ramatowski: SPNB
- Peter Mašič: Brezno Spečega Dinosaurja
- Matic Di Batista: Jamski sistem Re-nejevo Brezno – P4
- Klemen Mihalič: Skalarjevo Brezno
- Jana Čarga: 50 let raziskovanja Jamskega sistema Migovec

Srečanje je odlično uspelo. Vzdušje je bilo na nivoju, razrešila se je uganka

novostare jame pod Prestreljenikom in spletle so se nove vezi. Srečanje se je zaključilo z zabavo v gasilnem domu, ki se je zavlekla globoko v jutro. Verjamem, da tovrstni dogodki izjemno pripomorejo k sodelovanju različnih ekip ter deljenju informacij o raziskavah. V tako oddaljenih, kompleksnih in zahtevnih jamskih sistemih pač ne gre brez medgeneracijskih in meddruštvenih vezi.

Najlepša hvala ekipi, odlični ste bili! Zahvala gre tudi že tradicionalnemu generalnemu pokrovitelju, Treking-Šport d.o.o. in vsem ostalim, ki ste prispevali razne dobrote: JDDR Ajdovščina, JSPD Tolmin in JKNM. Hvala tudi vsem predavateljem in vsem, ki ste prišli in poskrbeli za odlično druženje. Upam, da ste z dogodka odšli načrtujoč naslednjo dogodivščino! ■

Organizatorica, navdušena nad oblikovalsko mojstrovino Tomaža Grdina. Majice, financirane s strani JZS, so prejeli vsi udeleženci. Foto: Jaka Flis

Foto: Mihael Rukše

PUTICKOVA NAGRADA V LETIH 2024 IN 2025

Vid Naglič

Po organizacijski predaji, opisani v prispevku o Putickovi nagradi za leto 2023 (GP 2024, str. 92), je nagrada Viljema Puticka vstopila v jubilejno 20. leto. DZRJL je z njo tudi v letih 2024 in 2025 ohranil primat enega osrednjih letnih pregledov slovenskih jamarskih dosežkov. Ne le razglasitev nagrajenca temveč večer, na katerem se raziskave predstavijo širši skupnosti in dobijo mesto v skupnem jamarskem spominu. V času, ko se zaradi preobilice podatkov marsikaj lahko izgubi, je to še toliko pomembnejše, saj tisto, kar je dobro izmerjeno, opisano in predstavljeno, ostane. Kipec, ki ga izdelata Nataša Prestor in nagrada glavnega sponzorja, podjetja Treking-Sport ostajata prepoznavna simbola nagrade. Največja moč nagrade pa ostaja v tem, da spodbuja vestno dokumentiranje raziskav z upoštevanjem načel jamam prijaznega raziskovanja in javno predstavitev dosežkov. Udeležba na podelitvi je v zadnjih treh letih vztrajno rasla. V letu 2025 smo ob 20. obletnici nagrade razstavili vse dosedanje kipce in pripravili pregled dosedanjih nagrad, kar je ob koncu leta rezultiralo v jubilejni izdaji Glasu podzemlja s pregledom zadnjih deset let nagrade. Podelitev v letu 2026 je bila posebna, saj smo poleg številčne udeležbe na podelitvi lahko slišali rekordno število prijavljenih jamarskih dosežkov. Nagrada z dolgoletno kontinuiteto podeljevanja, veliko obiskanostjo in številnimi prijavami ohranja primat najpomembnejše nagrade s tega področja, za kar že mnogo let skrbi naše jamarsko društvo.

Komisijo so v letih 2024 in 2025 zastopali dr. Franci Gabrovšek, Društvo za raziskovanje jam Ljubljana; dr. Bojan

Otoničar, Inštitut za raziskovanje krasa ZRC-SAZU; Mihael Rukše, Jamarski klub Novo mesto; Matjaž Milharčič, Društvo za raziskovanje jam Luka Čeč, Postojna in Jana Čarga, Jamarska sekcija PD Tolmin.

Putickova nagrada za leto 2024

Jubilejna 20. Putickova nagrada za najboljši jamarski dosežek v letu 2024 je bila podeljena enajstega marca 2025. Na razpis so prispeli štiri prijave. Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina je predstavilo raziskave v novi oziroma ponovno odprti jami Zvezda danica na Kaninu, Jamarski klub Novo mesto raziskave v skoraj tisoč metrov globokem breznu Trnuljčica, Jamarsko društvo Rakek potapljaške raziskave v jami Malo okence, enem od izvirov Ljubljani, Milan Podpečan iz Koroško-šaleškega jamarskega kluba Speleos Siga Velenje pa raziskave v jami Vežica 14 v Kamniško-Savinjskih Alpah. Ob predstavitev vseh prijavljenih dosežkov so obiskovalci prisluhnili še kratki predstavitvi zgodovine nagrade in si ogledali razstavo preteklih kipcev. DZRJL je ob tej priložnosti predstavilo tudi svoje raziskave v jami Dlvn na planini Poljana. Komisija se je med vsemi izjemnimi dosežki in kakovostno pripravljeno dokumentacijo odločila, da nagrada za leto 2024 pripade Jamarskemu klubu Novo mesto za raziskave brezna Trnuljčica. Po skoraj dvajsetih letih mirovanja je bilo brezno NM5 na Kaninskem pogorju leta 2024 ponovno raziskano med poletnim taborom. Po prehodu skozi ožino so se odprla prostorna brezna, raziskovalci pa so po seriji akcij dosegli globino 924 metrov. Čeprav se jama na dnu konča

s sifonom, višje v sistemu ostaja obet povezave z bližnjim sistemom Renejevo brezno – P4.

Putickova nagrada za leto 2025

Desetega marca 2026 je DZRJL podelilo 21. Putickovo nagrado za najboljši jamarski dosežek v letu 2025. Tokrat je na razpis prispelo rekordnih pet prijav. Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina je predstavilo dve jami: Vstalo Primorsko na Kaninu in Matejevo jamo na Krasu. Jamarski klub Novo mesto je prijavil raziskave v Kočevskem rogu z jamo Bermuda. Jamarski klub Tirski zmaj in Šaleški jamarski klub Podlasica Topolšica sta predstavila jamo Jespa na Menini planini, Jamarsko društvo Carnium Kranj pa raziskave v Jurečevi jami oziroma Žirovski trmoglavki v Poljanski dolini. Ob predstavitvi vseh prijav je DZRJL pripravilo še pregled lastnih raziskav v sistemu Renejevo brezno – P4 na Kaninu, obiskovalci pa so lahko prelistali tudi novi jubilejni Glas podzemlja, posvečen Putickovi nagradi in njenemu razvoju v drugem desetletju delovanja. Komisija je odločila, da nagrada za leto 2025 pripade Jamarskemu društvu Carnium Kranj za raziskave v Jurečevi jami. V utemeljitvi je posebej poudarila vztrajnost, predanost in trud mlade ekipe ter obseg doseženih odkritij. Dobitniška prijava se nanaša na preboj po skoraj treh letih kovanja in raziskovalnih akcij, s katerim so jamarji v Jurečevi jami pri Žireh odprli dostop v obsežen jamski sistem. Do konca leta 2025 so raziskali 5113 metrov rogov in 166 metrov globine ter odkrili razvejane rove, vodne dele s štirimi sifoni in izjemno bogato kapniško okrasje. ■

Prejemniki nagrade za leto 2024. Foto: Marko Simič

Prejemniki nagrade za leto 2025. Foto: Matic Prevec

JE PONOVRNO ČAS ZA DRUŠTVENA PRIZNANJA?

Tomaž Krajnc

Leta 2010 je društvo sprejelo pravilnik o podeljevanju priznanj, nagrad in častnih članstev ter s tem formaliziralo postopek podeljevanja plaket in drugih oblik priznanj. Pravilnik je bil pripravljen predvsem za potrebe podelitev ob stoletnici društva z namenom, da se zasluge in dosežki sistematično ovrednotijo in javno izpostavijo.

A od takrat je minilo že več kot petnajst let – in v tem času društvu, vsaj po mojem pomnenju, ni uspelo podeliti nobenega novega priznanja, čeprav smo bili priča marsikateremu presežku na področju jamarstva.

Enega takih presežkov, vsaj v mojih očeh, predstavlja tudi vnema neimenovanega člana, ki mu je v zgolj šestih letih jamarske dejavnosti uspelo raziskati in hkrati tudi ustrezno dokumentirati skoraj 200 novih jam. Gre za število oddanih jam, ki ga marsikateri jamar ne doseže v celotni jamarski karieri, tudi če se z dejavnostjo ukvarja »od zibelke do groba«. Pri tem pa ni šlo zgolj za »številke«: ob dokumentiranju novih odkritij je dosledno beležil tudi stanje že znanih jam in oddajal dopolnilne zapisnike.

Prvotna ideja tega prispevka je bila preprosta: napisati dotični osebi hvalospjev in pokazati, kako lahko vztrajnost posameznika konkretno izboljša delovanje društva. A pri pripravi članka sem v

celoti prebral omenjeni pravilnik in ob tem ugotovil dvoje. Postopek podeljevanja priznanj imamo na društvu zelo dobro definiran. Merila za podelitev pa so dovolj široka, da se lahko prepozna dosežke na zelo različnih področjih jamarstva. Pravilnik namreč navaja, da se priznanja med drugim lahko podelijo:

- za nadpovprečno uspešno enkratno vodenje večjih jamarskih raziskovalnih akcij ali izjemno požrtvovalno sodelovanje ob večjih jamarskih akcijah in jamarskih reševanjih, uspešno organizacijo domačih in mednarodnih srečanj, ali izjemno inovativnost na poljubnem področju delovanja društva ali jamarstva;
- za dosežke predvsem članov društva v jamarskem raziskovanju in jamarski tehniki oziroma dolgotrajno nadpovprečno uspešno jamarsko raziskovalno dejavnost;
- za dosežke na področju vodenja katastra jam in dokumentiranja jam ter drugih strokovnih pisnih del s področja jamarstva in krasoslovja (npr. diplomsko delo, strokovni članek, knjige);
- za uspešno popularizacijo jamarstva in krasoslovja, za varstvo jam in krasa ter za vzgojno-izobraževalno dejavnost (npr. uspešno vodenje jamarske šole in mentorska skrb za jamarski podmladek);
- za uspešno vodenje društva, promocijo meddruštvenih in mednarodnih

stikov in dejavnosti na področju jamarstva in krasoslovja, dolgoletno uspešno blagajniško delo ter delo na področju društvenega arhiva;

- za posebne dosežke v razvoju jamske oziroma krasoslovne fotografije ter predstavitev značilnosti jam in slovenskih kraških pokrajin v muzeju, na razstavah ali v obliki učnih poti, ter za posebne dosežke v jamskem ali krasoslovnem filmu ali drugem umetniškem izražanju;

- častno članstvo lahko društvo podeli osebi neoporečnih moralnih lastnosti, ki je s svojim delovanjem društvu in jamarstvu izkazala neprecenljive usluge in izpolnjuje katerega od zgornjih kriterijev. Morda je res napočil čas, da Izvršni odbor po dolgih letih ponovno skliče komisijo za podelitev priznanj. Če pa to iz kakršnegakoli razloga ne uspe, pa pravilnik omogoča, da lahko vsak član vloži vlogo za podelitev priznanja.

V vsakem primeru pa se splača, da si vsak član vzame čas in prebere pravilnike ter pravila, ki definirajo delovanje društva in so dostopna na spletni strani. Tam je zapisano marsikaj, pa se tega pogosto prelabo zavedamo. Seveda pa se podelitev priznanj in še marsikaj drugega na ferajnu ne bo speljala sama od sebe, zato potrebujemo tudi samoiniciativo. ■

KATASTRSKO GRADIVO, PREJETO ZA LETI 2023 IN 2024

Jure Bevc

Katastrsko gradivo je za leto 2023 prispevalo 18 članov, od tega jih je 13 tudi registriralo vsaj eno novo jamo. Po rekordnem letu 2022 smo se malce umirili in oddali 7545 metrov novih rorov in 3458 novih globinskih metrov. Medtem ko je bila bera globinskih metrov praktično enaka kot leto prej, smo novih metrov oddali le za slabo polovico prejšnjega izkupička. IZRK je na podlagi naših podatkov registriral 78 novih jam. Vse oddano katastrsko gradivo je prineslo 2741,3 točke. Največ točk so dobili zapisniki za Brezno spečega dinosavra (283,5), Ledeni dol (236,7), P4 (217,55), Brezno prestrašnega netopirja (128,3) in Suhi potok pri odcepu za Planino Velika Raven (190,95).

Za leto 2024 je gradivo prispevalo 20 avtorjev, 12 jih je registriralo tudi kakšno novo jamo. Pridelali smo 12.590 metrov novih rorov in 1927 novih globinskih metrov, kar nam pove, da smo se v novoodkritih delih jam v povprečju premikali pod majhnim naklonom. IZRK je na podlagi naših podatkov registriral 59 novih jam.

Gradivo za leto 2024 je skupno prineslo 3065,6 točk. Največ

so jih prispevali zapisniki za jame Dlvn (721,5 točk), Grvn (352,4), Brezno spečega dinosavra (246,5), Ledeni dol (125,4) in LJ 99 (125,1).

Ekipa katastra se vam vsem prav lepo zahvaljuje za oddane zapisnike in vas hkrati poziva, da jih oddajate še naprej, hkrati pa skrbite za njihovo kvaliteto in svoje izpopolnjevanje zapisniških veščin.

Prvopristopniške jame DZRJL v letu 2023

Katastrska številka / Ime / Zapisnikar
 15099 / Prišarana jama na Vršičku / Berginc Tim
 15100 / Velika odkopanka na Vršičku / Berginc Tim
 15101 / Drekašta jama na Prevolskem hribu / Berginc Tim
 15102 / Rovka na Vršičku / Berginc Tim
 15103 / Straniščna školjka na Vršičku / Berginc Tim
 15104 / VG 7 (Kanin) / Berginc Tim
 15105 / VG 10 (Kanin) / Berginc Tim
 15106 / VG 11 (Kanin) / Berginc Tim
 15107 / VG 12 (Kanin) / Berginc Tim

15108 / VG 13 (Kanin) / Berginc Tim
 15109 / VG 14 (Kanin) / Berginc Tim
 15110 / VG 15 (Kanin) / Berginc Tim
 15111 / VG 16 (Kanin) / Berginc Tim
 15112 / VG 17 (Kanin) / Berginc Tim
 15113 / VG 18 (Kanin) / Berginc Tim
 15114 / VG 19 (Kanin) / Berginc Tim
 15115 / Jama nad Markovim mlinom / Hreščak Matevž
 15116 / Jama pod Lesenim hribom / Di Batista Matic
 15117 / Jama v Gmajnah / Di Batista Matic
 15118 / Brlog med Poljano in Robom / Bevc Jure
 15119 / Brezno med Poljano in Robom / Bevc Jure
 15120 / NM 65 (Kanin) / Bevc Jure
 15270 / Brezno brez navdiha / Borko Špela
 15271 / Zadimljena jama / Borko Špela
 15272 / Brezno pod Bohinjskim Migovcem / Borko Špela
 15273 / Pr snežn lukn / Borko Špela
 15274 / Škraplja pod Bohinjskim Migovcem / Borko Špela
 15275 / Šoht nad Polanco / Borko Špela
 15276 / Dolenjska vodna pipa miru / Berginc Tim
 15277 / Jama dolge korenine pri Partizanki / Berginc Tim
 15278 / Blindadž na Steljanicah / Berginc Tim
 15279 / Macololomka / Berginc Tim
 15280 / Kokonja jama / Berginc Tim
 15281 / Čumnata z razgledom / Berginc Tim
 15282 / Gadna jama / Berginc Tim
 15283 / Štapasta jama severno od Male Rodice / Berginc Tim
 15284 / Taprava jama pod Malo Rodico / Berginc Tim
 15285 / Brezno pod Velikim Selišnikom / Berginc Tim
 15286 / TT-4 (Pokljuka) / Berginc Tim
 15287 / Druga nižinska na Gozdecu / Berginc Tim
 15288 / LJ 97 (Kanin) / Mašič Peter
 15289 / LJ 98 (Kanin) / Bevc Jure
 15290 / LJ 103 (Kanin) / Bevc Jure
 15291 / LJ 104 (Kanin) / Bevc Jure
 15292 / LJ 105 (Kanin) / Berginc Tim
 15293 / LJ 106 (Kanin) / Berginc Tim
 15294 / LJ 107 (Kanin) / Berginc Tim
 15295 / LJ 108 (Kanin) / Berginc Tim
 15296 / LJ 110 (Kanin) / Bevc Jure
 15297 / LJ 111 (Kanin) / Berginc Tim
 15298 / LJ 112 (Kanin) / Berginc Tim
 15299 / LJ 113 (Kanin) / Berginc Tim
 15300 / LJ 114 (Kanin) / Berginc Tim
 15301 / LJ 115 (Kanin) / Bevc Jure
 15302 / LJ 116 (Kanin) / Bevc Jure
 15303 / KAVA 4 / Kramar Klemen
 15304 / KAVA 6 / Kramar Klemen
 15305 / KAVA 7 / Kramar Klemen
 15306 / KAVA 8 / Kramar Klemen
 15307 / KAVA 9 / Kramar Klemen
 15308 / Jama na Mali rebri / Grecs Rok
 15309 / Kolesarnica v brezpotju / Grecs Rok
 15310 / Jama nad snožatjo / Grecs Rok
 15311 / Brezno v Dobju / Grecs Rok
 15312 / Skozenjc nad potokom Grohat / Krajnc Tomaž
 15313 / Suhi potok pri odcepu za planino Velika raven /
 Krajnc Tomaž
 15314 / Labirint pod Kopico / Bevc Jure
 15315 / Zakleta piščal / Bevc Jure
 15316 / Zašibalka / Bevc Jure
 15317 / Kljunaš / Bevc Jure
 15318 / Jama vzhodno od Suharskega Kosmatca / Grgurevič
 Samo
 15319 / Smetljiva / Naglič Vid
 15320 / Odtok / Naglič Vid
 15321 / Nosnici / Presetnik Primož
 15322 / Mala Vrlovka / Presetnik Primož

15323 / Koala / Premate Ester
 15324 / Kenguru / Premate Ester
 15325 / Babanska razpočnica / Kramar Klemen

Prvoprstopniške jame DZRJL v letu 2024

Katastrska številka / Ime / Zapisnikar
 15658 / Goljufijska / Zamolo Aja
 15659 / Jama s podpisi / Zamolo Aja
 15660 / Močeradnica pri Pernikih / Lubej Matic
 15661 / Jama na Žitni gori / Berginc Tim
 15662 / Obhodna jama na Vrščiku / Berginc Tim
 15663 / Zamaskirana kraljeva jama z breznom / Berginc Tim
 15664 / Jazbina z visoko kamrico na hribu Vrše / Berginc Tim
 15665 / Partizanka na vzhodnem Brezovcu / Berginc Tim
 15666 / Jama pri Mrzlih kontah z zasilnim izhodom / Berginc Tim
 15667 / Brezno pri konju na Mežaklji / Berginc Tim
 15668 / V jama pri Mrzlih kontah / Berginc Tim
 15669 / Razvejana jama ob prepadu na Mežaklji / Berginc Tim
 15670 / Jelenov brlog / Mašič Peter
 15671 / L 26 (Kanin) / Mašič Peter
 15672 / L 41 (Kanin) / Mašič Peter
 15673 / Pres / Mašič Peter
 15674 / Tol / Mašič Peter
 15675 / Jama na poti do jame Belega Blaža / Mašič Peter
 15676 / Jama nad Mrzlimi kontami / Mašič Peter
 15677 / Jama v Požarovem rovtu / Di Batista Matic
 15678 / Brezno pod Suhorskim Kosmatcem / Di Batista Matic
 15679 / Brezence pri Belem Blažu / Di Batista Matic
 15822 / Karlova jama na Porečki / Krajnc Tomaž
 15823 / G 8 (Pokljuka) / Krajnc Tomaž
 15824 / G 9 (Pokljuka) / Krajnc Tomaž
 15825 / Jama pod skalo v Vrtačici / Krajnc Tomaž
 15826 / Brezence v Vrtačici / Krajnc Tomaž
 15827 / Jama ob poti pod Plesiščem / Krajnc Tomaž
 15828 / Spodmol med Draškim robom in Velikim Selišnikom
 Krajnc Tomaž
 15829 / Udornica med Draškim robom in Velikim Selišnikom
 Krajnc Tomaž
 15830 / LJ 99 (Kanin) / Berginc Tim
 15831 / LJ 100 (Kanin) / Krajnc Tomaž
 15832 / LJ 120 (Kanin) / Krajnc Tomaž
 15833 / LJ 121 (Kanin) / Bevc Jure
 15834 / LJ 122 (Kanin) / Di Batista Matic
 15835 / LJ 123 (Kanin) / Di Batista Matic
 15836 / LJ 124 (Kanin) / Di Batista Matic
 15837 / LJ 135 (Kanin) / Berginc Tim
 15838 / LJ 136 (Kanin) / Berginc Tim
 15839 / LJ 137 (Kanin) / Berginc Tim
 15840 / LJ 138 (Kanin) / Berginc Tim
 15841 / LJ 139 (Kanin) / Bevc Jure
 15842 / LJ 140 (Kanin) / Bevc Jure
 15843 / Jama zelenega zmaja / Kepic Tinkara
 15844 / Klobasna jama / Majdič Jakob
 15845 / Komanda / Grecs Rok
 15846 / Šlic / Grecs Rok
 15847 / Razpoka pod Rudnim / Presetnik Primož
 15848 / Skozenjc zahodno od Vrtačice / Berginc Tim
 15849 / Brezno z naravnim mostom pod Debelo pečjo /
 Berginc Tim
 15850 / Brezence pod Debelo pečjo / Berginc Tim
 15851 / Stranski ponor v Mlakah / Berginc Tim
 15852 / Pajkova spalnica / Marinko Matevž
 15853 / Brlog pod Oblekom / Marinko Matevž
 15854 / Magična jama / Marinko Matevž
 15855 / Čurka pod Pezdenco / Mašič Peter
 15856 / Božičkova odkopanka / Mašič Peter
 15857 / Ubreh / Mašič Peter
 15858 / Jama na Ravniku / Mašič Peter ■

IZOBRAŽEVANJE

DOGODKI IN OBJAVE DZRJL V LETIH 2024, 2025 IN NA ZAČETKU 2026

Vid Naglič

Od zadnjega pregleda dogodkov v Glasu podzemlja (GP2024, str. 93) je bilo društvo zelo aktivno, zato ta pregled nadaljujem za obdobje od začetka leta 2024 dalje. V obravnavanem obdobju je DZRJL ohranilo redna mesečna predavanja na Oddelku za biologijo Biotehniške fakultete v Ljubljani, katerih organizacijo sem prevzel jeseni 2024. Do maja 2026 je bilo v okviru tega rednega cikla izvedenih oziroma napovedanih petnajst predavanj: šest v letu 2024, šest v letu 2025 in tri v prvih mesecih leta 2026. Poleg tega je bilo v istem obdobju zabeleženih še trinajst drugih javnih predavanj, predstavitev dejavnosti društva in sorodnih dogodkov. Če pogledamo celotno obdobje lahko rečemo, da je DZRJL ohranil kontinuiteto javnega programa in pri tem uspešno združeval raziskovalne in poljudnoznanstvene naravoslovne teme. Status društva v javnem interesu še naprej utemeljujemo z raziskovanjem in varstvom podzemlja ter z rednim, javno dostopnim izobraževalnim programom. Z mesečnimi predavanji, javnimi dogodki in medijskimi objavami društvo aktivno prispeva k širjenju znanja in ozaveščanju javnosti o pomenu in varovanju kraškega podzemlja.

Mesečna predavanja na Biotehniški fakulteti

6. februar 2024: Živo podzemlje ali kako lahko jamarji prispevajo k boljšemu poznavanju o razširjenosti podzemnih živali? Vit Kukolja in Anja Pekolj
Predavanje je bilo posvečeno podzemni favni in vlogi jamarjev pri njenem prepoznavanju. Predavatelja sta predstavila spletno stran Živo podzemlje, namenjeno zbiranju opažanj v okviru občanske znanosti, s katero je mogoče prispevati k boljšemu poznavanju razširjenosti podzemnih živali.

26. marec 2024: Preprih – veter, ki nam kaže pot, Franci Gabrovšek

Franci Gabrovšek je iz klasičnega jamarškega vprašanja, kam vleče preprih, pripravil predavanje o jamski klimi in kraških procesih. Pojasnil je, kako nastajajo preprihi, kako jih raziskujemo in zakaj so pomembni za razumevanje podzemnih prostorov.

14. maj 2024: Jamsko raziskovanje preko luže: Krasoslovni program v

Virginiji, Katarina Kosič Ficco

Majsko predavanje je občinstvo popeljalo v severnoameriško kraško okolje. Predavateljica je predstavila virginijski krasoslovni program, njegovo naravovarstveno in raziskovalno vlogo ter raziskave jam, odkritih med gradnjo plinovoda.

8. oktober 2024: Jamarska odprava na Kreto, Damijan Šinigoj

Jesenski niz se je začel z odpravo Sternes 2024 na Kreti, ki sta se je udeležila Damijan Šinigoj in Damijan Potrpin. Predavanje je predstavilo jamo Sternes, zahtevne razmere v njej in širši okvir mednarodne odprave, katere daljnosežni cilj je preboj prek meje tisoč metrov.

12. november 2024: Mikrobiologija in jame, dr. Janez Mulec

Janez Mulec je odprl manj vidni, a pomembni del podzemnega sveta: mikrobne združbe v jamah. Predavanje je predstavilo glavne mikrobne habitate, značilne predstavnike ter tudi vplive človeka na kraško podzemlje.

10. december 2024: Uršnja luknja pri Šembijah; nova paleontološka odkritja, dr. Slavko Polak

Leto 2024 se je zaključilo s predavanjem o jami, ki je majhna po merah, a izjemna po vsebini. Slavko Polak je predstavil fosilne ostanke ledenodobnih živali, kamnite artefakte in datacije, ki kažejo na zelo zgodnje sledove neandertalske prisotnosti na naših tleh.

14. januar 2025: Irak in zahodni drobec Irana, Jaka Flis

Prvo predavanje leta 2025 je občinstvo popeljalo na bližnji vzhod. Jaka Flis je predstavil mesec dni dolgo pot po zahodnem Iranu in Iraku ter poudaril razkorak med našimi predstavami o regiji in dejanskimi izkušnjami tam.

11. februar 2025: Jame na 2TDK ob skorajšnjem koncu izkopa trase, dr. Mitja Prelovšek

Mitja Prelovšek je podal posodobljen pregled jam, raziskanih med gradnjo drugega tira Divača–Koper. Predavanje je pokazalo, kako je krasoslovni nadzor ob gradnji prerasel v izjemno raziskovalno priložnost z velikim obsegom novo pregledanega podzemlja.

13. maj 2025: New insights from genetic research on the olm (Proteus anguinus), dr. Hans Recknagel

Majsko predavanje je bilo posvečeno človeški ribici in njeni genetski raznolikosti.

Hans Recknagel je predstavil glavne evolucijske scenarije ter nova spoznanja, ki jih prinaša sekvenciranje proteusovega genoma.

14. oktober 2025: Rekonstrukcija pleistocenskega primerka kanadskega jelena iz Laz pri Planini, Patrik Oberstar
Jeseni 2025 je sledilo predavanje, ki je povežalo paleontologijo, morfološko analizo in digitalno rekonstrukcijo fosilnega gradiva najdenega v jami na Lanskem Vrhu. Patrik Oberstar je predstavil prvo slovensko najdbo vapičija in njeno 3D rekonstrukcijo.

11. november 2025: Živo podzemlje Slovenije, predstavi naj se, dr. Teo Delić
Novembrsko predavanje je v ospredje postavilo podzemno biodiverzitetno Slovenije. Teo Delić je predstavil novo knjižno izdajo o biologiji podzemlja in širše ozadje nastanka prvega učbeniškega pregleda tega področja pri nas.

9. december 2025: Raziskovanje jam na Filipinih, Matjaž Božič

Leto 2025 se je sklenilo s predavanjem o raziskovanju jam v tropskem okolju. Matjaž Božič je predstavil odprave na Filipine, njihovo logistiko in posebnosti tamkajšnjega še slabo raziskanega krasa.

10. februar 2026: Arheološki potencial jam v luči novih raziskav, Zvonka Janežič

Na začetku leta 2026 je Zvonka Janežič na predavanju opozorila, da je jamskih arheoloških najdišč več, kot smo jih doslej prepoznavali. Predavanje je poudarilo pomen novih metod in interdisciplinarnih pristopov pri razumevanju jamskih arheoloških najdišč.

14. april 2026: Speleological explorations on Hochschwab mountain range, by the speleo-club Höhlenbären-Graz, Paul Karoshi

Paul Karoshi je predstavil raziskave kluba Höhlenbären-Graz v Hochschwabu. V ospredju sta bila sistem Frauenmauer-Langstein ter Melkboden Ice-Cave, kjer raziskave potekajo tudi v zahtevnih zimskih razmerah.

12. maj 2026: Podzemni radio, Iztok Saje
Drugi torek v maju je sledilo predavanje Iztoka Sajeta z delovnim naslovom Podzemni radio. V ospredju so bile podzemne radijske zveze, izdelava anten, osnove samogradnje in nekaj praktičnih primerov radioamaterske opreme.

Medijske objave, gostovanja in prispevki

Datum	Prispevek / dogodek	Medij
15. 1. 2024	V jamah na Pivškem precej stare nesnage, pogosto pa tudi mrhovina; Matic Di Batista in Mitja Prelovšek	Svet24; Radio 94; Primorske novice
22. 8. 2024	Velika jamarska odkritja; Peter Mašič in Matic Di Batista v oddaji Studio ob 17.00	Prvi program Radia Slovenija
25. 9. 2024	Ob preboju jame Dlvn prek globine tisoč metrov sta izšla prispevka <i>Jama Dlvn: preseglji magično globino tisoč metrov</i> in <i>Prva tisoč metrov globoka jama v Bohinju</i>	Delo; Slovenske novice
28. 9. 2024	Jure Bevc je sodeloval v oddaji <i>Dogodki in odmevi</i> o raziskovanju na Planini Poljana	Radio Slovenija
jesen 2024	Prispevki o preboju jame Dlvn prek globine tisoč metrov: <i>Prva »tisočmetra« na Gorenjskem, Kaj je jamarje pričakalo na dnu slovenske jame z nenavadnim imenom Dlvn?, V jami nad Bohinjem preseglji magično mejo tisoč metrov</i>	Gorenjski glas; 24ur; Dnevnik; Bohinjske novice; Radio Gorenc
december 2024	<i>4th Gathering of Explorers of Kanin Caves</i> ; Špela Di Batista Borko	Sopra e sotto il Carso
januar 2025	<i>Najnovejša odkritja na planini Poljana</i> ; Peter Mašič	Bohinjske novice
28. 2. 2025	<i>Globoko spodaj, kamor ni stopil še nihče</i> ; Matic Di Batista in Vid Naglič	Dnevnik
30. 8. 2025	<i>V Sloveniji imamo tisoče vrst, ki jih najdemo samo pri nas in nikjer drugje na svetu</i> ; Teo Delić v oddaji <i>Razkošje v glavi</i>	Prvi program Radia Slovenija
december 2025	<i>Čiščenje jam v Triglavskem narodnem parku</i> ; Ester Premate	Svet pod Triglavom, št. 35
19. 3. 2026	<i>Slovenija s 16 tisoč raziskanimi jamami; raziskovalna dejavnost daleč od žarometov in družbenih omrežij</i> v oddaji <i>Studio ob 17ih</i>	Prvi program Radia Slovenija

Javna predavanja, predstavitve in dogodki

Datum	Dogodek	Kraj
10. 1. 2024	<i>Kako čiste(jše) so naše jame</i> , Matic Di Batista, Mitja Prelovšek in Matej Zalokar	Ekomuzej Pivških presihajočih jezer
30. 5. 2024	Predavanje o eKatastru, Matic Di Batista	Balkan Speleo Camp
23. 10. 2024	<i>Raziskovanje in skrb za Bohinjsko podzemlje</i> , Matic Di Batista	Infocenter Triglavska roža, Bled
30. 11. 2024	Predavanji Matica Di Batiste in Petra Mašiča na četrtem Srečanju raziskovalcev Kanina	Bovec
13. 12. 2024	<i>Jamarsko raziskovanje nad Bohinjem</i> , Darja Kolar	Knjižnica Bežigrad
20. 12. 2024	<i>Pet let raziskovanja podzemlja Planine Poljana</i> , Matic Di Batista	Bohinjska hiša, Bohinjska Bistrica
11. 4. 2025	<i>Šest let raziskovanja Planine Poljana</i> , Špela Di Batista Borko	Orožnova koča
3. 9. 2025	LUPA 2025, festival nevladnih organizacij, predstavitev delovanja društva	Prešernov trg, Ljubljana
25. 11. 2025	Predstavitve društva študentom BF, meddruštveni dogodek v organizaciji DŠB	Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo, Ljubljana
26. 11. 2025	Dan odprtih vrat v jami Mačkoviča	Mačkoviča, Laze
3. 12. 2025	<i>Podzemni svet</i> , Anže Tesovnik	Srečanje ZAGnanih, Zavod za gradbeništvo Slovenije
4. 12. 2025	<i>Path through the mountain</i> , Matic Di Batista	Hellenic Speleological Exploration Group, Atene
13. 1. 2026	Srečanje v spomin Mirana Marussiga	Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo, Ljubljana

Predavanje Društva za raziskovanje jam Ljubljana

Rekonstrukcija pleistocenskega primerka kanadskega jelena iz Laz pri Planini

Patrik Oberstar

Opravljena je bila rekonstrukcija endemične izumrle podvrste vaptija z značilnim palmiziranim rogovjem (*Cervus canadensis palmidactyloceros*, De Stefano, 1911), ki je obstajala v Evropi v času zadnjega glacialnega maksimuma. Reliktne populacije so se ohranile v alpskem prostoru in na Švedskem do konca bronzne dobe. Primerki z Lanskega Vrha pri Lazah pri Planini predstavljajo prvo najdbo vaptija v Sloveniji. Najdba je zelo pomembna, saj so najdbe vaptijev v Evropi izredno redke, poleg tega gre za podvrsto, ki je še posebej zanimiva zaradi ugotavljanja okoliščin ob izumrtju evropskih vaptijev in specifičnih okoljskih adaptacij. Primerki vaptija je bil rekonstruiran v 2D in 3D obliki. Za izdelavo kombiniranega 3D modela zaradi fragmentiranosti rogovja je bilo združenih 7 3D modelov v skupni kombiniran model. Izdelane so bile še tri ilustracije primerka, skupaj z življenjsko ilustracijo. Pokazani so še tafonomski kazalci, kot so na primer siga na rogovju in znaki glodanja glodavcev.

Mesečna predavanja DZRIL

Torek 14. 10. ob 19. uri na
Oddelku za biologijo BF
(Večna pot 111, Ljubljana)

DNEVNIK Novice Objektiv Mnenja Šport Nedeljski Kultura Naročnina

Fotografija iz Solnovega brezna, enega najglobljih brezov na Dolenjskem. Foto: Uroš Kunaver

28. 02. 2025, 0.00

TADEJA LUKANC

Globoko spodaj, kamor ni stopil še nihče

Raziskovanje jam ima pri nas dolgoletno tradicijo. Na seznamu jih je trenutno registriranih okoli 15.000. Z dvema članoma Društva za raziskovanje jam Ljubljana smo se v Zupančičevi jami pogovarjali, zakaj bi človek rinit tja dol, v drobovje podzemnih svetov.

Levo: Predavanja smo oglaševali s plakati in spletnimi objavami, ki jih je vestno pripravljaval organizator.

Desno: Objava v Dnevniku, zajem zaslona.

RECENZIJA KNJIGE: KRIŽNA JAMA/KRIŽNA CAVE

Primož Jakopin

Prolog

Članek prinaša oceno pravkar izšle knjige Križna jama, urednika sta P. Gedei in M. Žiberna, ter njenega prevoda v angleščino. Pri pisanju ocene je priplaval na površje nekaj poudarkov, lahko bi rekli, da spadajo na avtorjev seznam želja (wish list). So širše pomembni in ne zadevajo le te knjige – morda njenih bodočih izdaj ali kakšne naslednice – pa se je avtor članka odločil, da jim nameni nekaj odstavkov.

Eno je pristop k fotografiranju jame. Jamski posnetki, ki ne prikazujejo jamskih živali ali kake podrobnosti, kot so recimo jamski biseri, ampak jama samo, njene prostore, delujejo brez človeka za merilo prazno, nekaj manjka. Takoj ko so na posnetku tudi osebe, pa lahko govorimo o dveh pristopih, ekocentričnem in antropocentričnem. Pri prvem je človek, tudi če je v prvem planu, harmonični del celote, kot so recimo živali v gozdu, in iz nje posebej pretirano ne izstopa. Posnetki iz zgodnjih časov jamske fotografije so bili enobarvni (črnobeli ali sepia) in je bila njihova ekocentričnost praktično zagotovljena, z nastopom barv pa to ni bilo več samoumevno. Avtor posnetkov v knjigi o Križni jami

seveda ni kriv, da so že kar nekaj let »v modi« kombinezoni živordečih barv, ki jih v jami sicer ni, in zato zelo izstopajo ter sliko takoj nagnejo na antropocentrično stran. Bi bilo pa jasno dosti bolje, če bi bili statisti nemoteči. Primer je tu objavljen prizor iz Najdene jame, ki je uvrščen med Izbrane slike na slovenski vikipediji (podobno kot Gedeijev posnetek iz Skalarjevega brezna). Jamar je v prvem planu, pa vseeno ne moti in se lepo zlije z okolico.

Drugi poudarek je vprašanje prevoda imena jame. Avtor posnetkov v knjigi ni samo fotograf, je tudi oblikovalec in želel je, tako slovenski kot angleški ter drugim tujejezičnim različicam, ki utegnejo še priti, dati udaren, jedrnat naslov. Ne iz treh ali več besed, ampak iz največ dveh. Odločil se je, da bo ime jame skrajšal in pridevnik Križna »posamostalil«, naredil iz pridevnika samostalnik. Saj tudi jamarji, če gremo v kakšno znano jama, uporabljamo skrajšano, poenostavljeno ime. Gremo jutri v Najdeno! seveda pomeni, da gremo v Najdeno jama. In tako je Križna postal samostalnik, napisan na platnicah obeh različic kot KRIŽNA, z velikimi, poudarjenimi črkami, s podnapisom, pojasnilom za kaj gre, v

manjših in tanjših črkah. V slovenščini je to JAMA, v angleščini CAVE, sledile bi še HÖHLE, GROTTA, GROTTA, CUEVA, ПЕЩЕРА ... Oblikovno odlično, problem rešen, jezikovno pa žal nesprejemljivo. KRIŽNA ПЕЩЕРА je že na daleč videti čudno, КРИЖНА ПЕЩЕРА malo manj, a še vedno ni jasno, kaj je bilo mišljeno - pravi prevod imena bi bil КРЕСТОВАЯ ПЕЩЕРА. Avtorjev predlog za angleško različico – ko je imel knjigo že v rokah – KRIŽNA JAMA (oboje s črkami enake velikosti in debeline) ter z manjšim podnaslovom CAVE of 22 LAKES se je avtorju knjige v oblikovnem smislu zdel štorast, neprimeren.

Problem z imenom je bolj resen kot je videti na prvi pogled – v zadnjih letih namreč na angleški vikipediji opuščajo prevedena, »kolonialna« imena jam v neangleškogovorečih deželah. Tako recimo Eisriesenwelt iz Avstrije ni World of the Ice Giants, ampak kar Eisriesenwelt, Grotta Gigante pri nas takoj čez mejo pri Sežani ni Giant Cave ampak Grotta Gigante in Gouffre Berger v Franciji, prva tisočmetrca, ni Berger Pit ampak Gouffre Berger. Zakaj torej tudi Križna jama ne bi mogla ostati kar je, namesto

Pogled na Kalvarijo, sotočje dveh potokov v Križni jami, z vrha podora na začetku Pisanega rova. Foto Peter Gedei, objavljeno z dovoljenjem.

Pogled na Svetišče v Putikovi dvorani Najdene jame, z Luko Bernetičem, maj 2004.
Foto: Primož Jakopin, objavljeno tudi na prostodostopnem portalu Wikimedia Commons.

sedanje Cross Cave? Imena, ki ni vseč ne Gašperju Modicu ne avtorju posnetkov. Kdorkoli lahko seveda predlaga spremembo imena članka na vikipediji, če ima tehtne argumente. Dokler pa na spletni strani jame, krizna-jama.sileni.si ime jame v angleškem besedilu ne bo Križna jama ampak Križna cave, bodo ameriški administratorji zahtevo po spremembi imena članka »Cross Cave« v »Križna jama« zavrnilo z argumentom: Fantje, najprej se sami zmenite, kaj bi radi, potem pa bomo ukrepali po vaših željah.

Križna jama / Križna Cave

Maja letos (2026) sta izšli dve fotomonografiji s posnetki Petra Gedeje, KRIŽNA jama in KRIŽNA Cave — prva je v slovenskem jeziku, druga prevod v angleški jezik — urednika sta Peter Gedei in Marjan Žiberna. Fotografije je prispeval Peter Gedei, besedilo Marjan Žiberna, jezikovni pregled slovenske različice Mojca Stritar Kučuk, strojni prevod v angleški jezik je uredil Peter Gedei, kot tudi oblikovanje in prelom, načrt jame Mitja Prelovšek. Pri posnetkih je sodelovalo več pomočnikov, predvsem iz Društva ljubiteljev Križne jame in Jamarskega kluba Železničar, največkrat pa Gašper Modic ter Boštjan Vrviščar in Mojca Vrviščar Zazula. Za tisk so poskrbeli v Tiskarni in knjigovoznici Radovljica, naklada vsake različice je 500 izvodov, izdajatelj in založnik je Društvo ljubiteljev Križne jame, ki ga je zastopal Gašper Modic. Kraj izdaje je Bloška Polica, leto izdaje 2026. Obe knjigi obsegata po 104 strani, v trdi vezavi, merita 21,5 x 25,5 cm (širina krat višina) in tehtata po 665 gramov. Cena znaša 29,90 evra, naročiti ju je mogoče tudi na spletnem naslovu petergedei.com/sl/knjiga-krizna-jama-narocilo/. Veliko preprostejša in finančno manj zahtevna bi bila objava le v obliki e-knjige, a je knjigi v prid odločila prodaja predvsem pri vходу v jamo.

Prav tako v maju 2026 je predviden izid še ene fotomonografije Petra Gedeje, Slovenija pod površjem, pri založbi Mladinska knjiga in tudi s soavtorstvom Marjana Žiberne. Obsega 264 strani, v prednaročilu stane cent manj kot 60 evrov in prinaša najboljše Gedejeve fotografije našega krasa približno zadnjih dvajsetih let, iz digitalne dobe.

V knjigi o Križni jami, z naslovnico vred, so poldrugo stran velik načrt ene najlepših vodnih jam, ki bi ji lahko rekli tudi Jama 22 jezer, in 90 barvnih fotografij. 13 je dvostranskih, deset jih sega z ene strani še na drugo, 22 je celostranskih. 28 fotografij je takih, da bi se zanje dalo reči, da imajo, lahko bi tako rekli, Gedejev zaščitni znak, čoln s podvodno avro, tudi fotografija v prispevku ni brez njega. Prizorišče je jezero v jami, na njem čoln z vsaj enim jamarjem, poleg druge razsvetljave je iz čolna osvetljena tudi voda pod njim. Le v nekaj redkih primerih, kadar to ni bilo izvedljivo zaradi plitve vode ali drugih ovir, je na posnetku čoln brez avre.

Na kratko rečeno – streljali so z vsemi topovi in kar se jamskih fotomonografij tiče – knjiga je razkošje, kakršnega še ni bilo. Z leti je Gedei razvil osvetlitev jamskega prostora do popolnosti, dosegel izredno plastičnost upodobitve filigranskih oblin kapniškega okrasja, tal, vode in stropa, z uporabo najboljših objektivov na fotoaparatih z visoko ločljivostjo tudi zelo vereni in jasni barvni zapis, obenem pa okoli sebe zbral zvesto, uigrano in učinkovito skupino pomočnikov, s katerimi v času, ki je v jami vedno zelo na kratko odmerjen, naredi več kot bi kdorkoli drug.

Prvič je fotografiral v Križni jami leta 1991 in s posnetki ni bil zadovoljen. Znanje in tehnika še nista bila tista prava. Vrnil se je 25 let kasneje, ideja za celovit fotografski opis jame je prišla leta 2018, sledili so posnetki iz knjige.

Nekaj besed o avtorjih – Peter Gedei (1969) spada med najbolj znane in us-

pešne jamske fotografe na svetu, poleg tega pa je pri Jamarskem klubu Železničar (JKŽ) že mnogo let ne le spiritus agens, ampak, brez velikega pretiravanja, alfa in omega. Kot se je nedolgo nazaj izrazila ena izmed članic kluba ob pripravah na jamarsko šolo JKŽ: Če ne bi bilo Petra, lahko kar zapremo. Se pa Gedei veliko raje ukvarja z jamsko fotografijo, ki res zahteva celega človeka in še kaj zraven, kot pa s pisanjem. In zdi se, da je v lanskem letu našel pravega soavtorja za ta namen, Marjana Žiberno (1968), s katerim sta prvič, bolj bežno, sodelovala leta 2023. Žiberna je plodovit in vsestranski pisec s področja potovanja in športa, odlikuje pa ga še zelo velika in vse bolj cenjena vrlina, da rad sodeluje. Njegova bibliografija na COBISSu je maja 2026 obsegala 263 enot, in od teh je 127, skoraj polovica takih, kjer ni bil edini avtor.

Knjiga je bila na začetku širše zastavljena, obsegala naj bi celotno jamo, potem pa je obveljal premislek, da bi najprej objavili bolj posnetke tistih njenih delov, ki so dostopni za turistični obisk. Druga knjiga s preostalim fotografskim gradivom bi izšla kasneje.

Besedila v knjigi, ki jih je prispeval Marjan Žiberna, dopolnjujejo in pojasnjujejo fotografije. Žal ne čisto vseh, v naslednji izdaji bi bilo zelo dobrodošlo, če bi jih dodali, kjer jih še ni. Pisec je bil postavljen pred težek izziv – besedila, ki bi tako božala bračvevo dušo kot jih fotografije, bi morala, če malo pretiravamo, biti prej poezija kot proza. Nalogo je vseeno dobro opravil, beseda v knjigi gladko teče, pozna se, da mu je tematika pri srcu.

V uvodu sta na kratko, z besedo in načrtom, predstavljeni Križna jama in njeno nadaljevanje, Nova Križna jama. Sledijo oris poti do Prvega jezera, dela jame, ki ga je deležna večina obiskovalcev jame, poti do Kalvarije, ki traja štiri ure predvsem čolnarjenja po prvih 13 jezerih do kapniško morda najbolj zanimivega sotočja obeh potokov (približno tisoč obiskovalcev letno) ter poti še naprej po Pisanem rovu do Kristalne gore na njegovem koncu (okoli sto gostov na leto). Na koncu so še poglavje o ostalih rovih jame in Novi Križni jami, ki zaradi izredne krhkosti sigastih tvorb turistom ni dostopna, stran o tem, kako so nastali posnetki, ter zahvala.

Knjiga je nedvomno velik korak naprej in pomemben prispevek k predstavitvi jame, ki pri nas in v svetu uživa poseben sloves ne samo zaradi lepote, ki jo pričarata le igra svetlobe in odsevov v vodi, ampak tudi zaradi svoje nedotaknjenosti, saj klasične infrastrukture turističnih jam skoraj nima in so tudi poškodbe iz starih, naravi zelo neprijaznih časov, praktično povsod popravljene. Priznati

je treba, da je avtor posnetkov zelo dvignil lestvico, do katere bodo v bodoče morali skočiti drugi avtorji fotografij v njej. Opravil je veliko delo, v veliki meri dovršeno. Seveda pa ni mogel narediti vsega in tudi prav je, da je vsem ostalim, ki jih mika ovekovečenje Križne jame, pustil še dovolj prostora in možnosti. Nameniti je treba še nekaj besed angleški različici knjige, zelo dobrodošli že

zaradi obiskovalcev jame, ki slovensko ne znajo. V zelo omejenem času in finančnem okviru, ki ga je imel glavni avtor knjige, je padla smela odločitev za strojni prevod slovenske različice, ki ga je uredil sam. Nastalo besedilo povsem izpolnjuje osnovni cilj, pojasnilo in dopolnitev fotografij, a bi bilo za naslednjo izdajo knjige vseeno zelo priporočljivo sodelovanje primerne »native speaker-

ja«. Idealen bi bil tisti, ki ga na Googlu razkrije iskalni izraz *bledology review*, a bi se našel tudi kakšen drugi, jamarstvu naklonjen in bolj dostopen kandidat. In kaj lahko napišemo za konec? Slovenski knjižni trg je bogatejši za lepo, barvito in razkošno fotomonografijo. Postojnska in Škocjanske jame take še nimata. ■

PRVI KORAKI

Nina Pekovec in Twan Otokar Lange

»Ej Twan, greva v jamarško šolo nasledn let.« Par sekund tišine. »Pa pejva.« In sva šla.

Še dobrih deset minut pred tem nobeden od naju ni vedel, da obstajajo jamarska društva. Med še enim dolgočasnim predavanjem, kjer je profesorica le nekakšen šum v ozadju, medtem ko po telefonu brskam za vse mogočim, sem po nesreči prišla do eKatastra in nato do jamarske šole.

MAČKOVCA – to pa niso Škocjanske (Nina)

Vsi začetki so težki – tudi tale ni drugačen. Ko ti nekdo omeni, da bo naša prva jama enostavna, si kot neizkušeni tečajnik predstavljaš sprehod, kjer se je treba mogoče kdaj skloniti. No, vsaj najina pričakovanja so bila taka.

Po prvih nekaj metrih hoje se je izkazalo, da so bila pričakovanja napačna. Kaj kmalu ugotoviš, da še sama hoja po jami zaradi drsečega blata ni enostavna. Vsaka najmanjša prepreka zahteva uporabo celega telesa in takrat zelo (slabe) načrtnega razmišljanja, kako se lotiti stvari. Ne eno ne drugo ti, kot nekomu, ki prvič vstopi v neturistični podzemni svet, ni znano. Seveda v tečajniškem duhu oboje uporabljaš narobe.

To privede do zastojev na vsaki oviri, h katerim sem v dobri meri doprinesla tudi jaz. Med hojo po jami ugotoviš, da postavljanje nog ni samoumevno in večkrat zaporedoma slišiš: »V jami se ne skače.«, čeprav ti skakanje po takem terenu ne pride niti na kraj pameti. Medtem ko se sam ubijaš na vsakem koraku, vidiš »ta stare jamarje«, ki ovire premagujejo, kot da so poosebljeni gamsi in jim je to najbolj naravna stvar – takoj za refleksnim odzivom na številko osem. Seveda sem za popolno tečajniško izkušnjo preizkusila svoj prvi jamski zdr, kjer sem, resnici na ljubo, porabila čisto preveč časa, da sem se po rahlo nagnjenem in zame takrat zelo drsečem terenu potegnila po štriku navzgor. Za piko na

Nadzornici. Foto: Matic Di Batista

i smo se kot neizkušeni tečajniki srečali s svojo prvo »challenge ožino«. Pri naprežanju za vsak centimeter je bila med lovljenjem sape in sopihanjem idealna priložnost za razmislek, kako si v življenju zabredel tako vstran, da si na koncu pristal tu.

Na koncu smo se vsi popolnoma blatni in izčrpani prebili na površje – presenečeni nad samimi seboj, da smo preživeli, še bolj pa nad »ta starimi jamarji«, da so se nas upali peljati v tako jamo in nas žive spravili ven.

ČRNUŠKI MOST in TURKOVA (Twan) Druga akcija je vsako leto namenjena osnovam vrvene tehnike. Dobili smo se pod Črnuškim mostom, kjer nas je pri-

čakal zaspani Matija. Ker se mu večer pred tem ni ljubilo kolesariti domov, se je odločil za najbolj logično rešitev – prespal je kar pod mostom. Zdaj, leto kasneje, ko ga že malo bolje poznam, se mi to zanj sploh ne zdi več tako izven značaja.

»Ta stari« so nam že pripravljali vrvni poligon, ki je z vsako minuto bolj spominjal na pajkovo mrežo. Po podrobnih razlagi funkcij in uporabe opreme nam je vodja šole Pero še na hitro pokazal prepenjanje in nas pregnal na štrik. Z Nino sva skupaj imela rekordne štiri leve roke. Par minut zapletanja kasneje sva oba visela nekaj metrov nad tlemi, kjer stvari nenadoma postanejo precej manj samoumevne.

Prej in potem. Foto: Matic Di Batista

Inštruktorji so po konstrukciji na mostu skakali, kot da so na tleh, ne pa več metrov v zraku. Medtem pa so še nas reševali iz lastnih napak. Osnove so nekako šle, glede na to, da sva vse skupaj počela prvič. Potem pa je prišel prehod čez voz.

Sam sem se zadeve lotil precej na silo. Tehnike je bilo bolj za vzorec, načrtnih potez pa še manj. Bilo je naporno, a nekako sem se v nekaj minutah z veliko moči prebil čez oviro. Nina te sreče ni imela. Obvisela je na vozlu in se kar nekaj časa borila z njim. Po precej sopihanja in kakšni ostrbi besedi ji je le uspelo priti čez in sledil je kratek trenutek zmagoslavja.

Potem pa je pogledala dol.

In ugotovila, da boj še ni končan. Vozel jo je čakal tudi na poti nazaj.

Iz štrikov so nas privabile vonjave mesa na žaru. Sledil je zaslužen odmor za hrano in druženje. Ko smo pojedli in si vsaj malo opomogli, smo pospravili opremo ter se odpravili proti Zaplani, kjer nas je čakala prva bonus akcija v Turkovo jamo. Po kratkem spustu, kjer smo preizkusili novopridobljeno znanje vrhne tehnike, smo se znašli v jami, kjer so nas lepo sprejele žabice in en močerad. Suhi nismo bili ravno dolgo. Jama je bila očitno mnenja, da smo preveč umazani, in nam je že v prvem malem prostoru pripravila tuš. Malo globlje v jami se je kapljanje umirilo in tečajnike so nas prvič za časa šole pustili, da se po jami sprehajamo in plazimo, kjer si želimo. Turkova jama je prelep splet rogov, po katerih večinoma lahko hodiš pokonci. Ker smo lahko (sicer ob spremstvu inštruktorjev) sami raziskovali in se zgubljali po jami, sem prvič dobil ta pravi občutek raziskovanja neznanega. Nisi več nek amater na turistični ekskurziji. Zdaj si amater, ki odkriva nov skrivnostni svet podzemlja. Zato mi bo ta jama za vedno ostala v dobrem spominu.

VRANJA JAMA – neskončni štrik (Nina)

Drugo vrhno tehniko smo izvedli na steni pred Vranjo jamo. Sprva nas je prestrašila, še posebej mene, saj mi višina ni najbolj všeč. Zaradi zapletanja, odpletanja in prepenjanja med štriki pa na srečo ni bilo časa za strah.

Inštruktorji so nam pripravili še več kot 30 metrov dolg štrik za žimarjenje, ki se je že iz dna zdel, kot da se izgublja v nebu. Ostro nagnjena brežina v Vranji jami pa je ustvarila občutek večje višine, kot je bila v resnici. Med vzpenjanjem nas je presenetila tudi raztegljivost statičnega štrika, vsaj na začetku ni omogočala hitrega napredovanja.

MEDVEDJAK (Twan)

Jama Medvedjak je v sklopu uradnega

programa jamarske šole prva jama z resnim breznom. Ko sem se vpisal na šolo, se mi je zdelo, da mi bo višina predstavljala največje težave. Včasih se mi v hribih zgodi, da pogledam čez prepad v dolino in se mi zaradi višine kar zvrtil. Presenetljivo v jamah nisem imel takih težav. Višič na štriku imaš v vhodni dvorani prav zanimiv razgled, scena na dnu je videti bolj kot miniatura, ki bi jo videl na kakšni razstavi. Po spustu smo si na hitro ogledali kratek in zelo kičast Rov lepot. Nato smo se preko starih delov in skozi minirano pasažo podali proti novim delom. V rovu ponvic je seveda veliko sigastih ponvic. Tako velikih in globokih še nisem videl v nobeni drugi jami. Človeka kar malo zarsbi, da bi se vanje ulegel kot v jacuzzi. Na srečo (ali na žalost) v njih že dolgo ni več vode, kar zelo poenostavi prehod na drugo stran. Čeprav je bil vzpon po vrvi ven iz jame najdaljši do sedaj, se mi sploh ni tako hudo vleklo. Kar vesel sem bil, da sem teden prej nekaj podobnega preizkusil pred Vranjo jamo. Nekje pod vrhom sem si vzel kratko pavzo pod pretvezo, da se razgledujem. Nato pa zviz ven in hitro nekaj pojest.

Bonus jama: ŠKAMPRLOVA JAMA – lep pozdrav od Matilde (Twan)

Naslednji dan smo v manjši zasedbi obiskali še Škamprlovo jamo. Akcije se ne spomnim zelo dobro. V spominu pa mi je ostalo okostje goloba, ki se je nekako v temi prebil izjemno globoko v jamo. Nekje na dnu, blizu goloba, sem našel še obetavno ožino. Če me je v Medvedjaku presenetilo, da me ni strah višine, me je tu presenetil strah pred ožinami. Sredi ožine se je kar naenkrat dvignila kopica finega prahu in dobil sem občutek, da težko diham. V trenutku rahle panike sem se zagnal naprej proti odprtini, pa se kar nisem in nisem mogel premakniti, kot da bi me nekaj držalo nazaj. Eden od mnogih sicer totalno neuporabnih žepov na mojem kombinezonu se je zataknil ob skalni rogelj. Na srečo sem ga dokaj enostavno odhkljal in se porinil še zadnjih 50 centimetrov do konca ožine. Na drugi strani pa me je odprtih rok pričakala veličastna Matilda. Kdo je Matilda in zakaj je tako veličastna, je na žalost skrivnost, ki mi je ni dovoljeno izdati. Tisti, ki ga zanima, bo pač moral sam do jame, da jo spozna v živo :).

SVETI TRIJE KRALJI - bolano (Nina)

Ta jama se je že na vhodu razlikovala od prejšnjih, saj se je začela z ležernim sprehodom po v skalo izklesanem tunelu Rupnikove linije. Kmalu smo zavili s poti in začel se je poligon plezanja, tlačenja in drsenja, ki je narekoval počasen tempo.

Ugotovila sem, da je »lepa ožina« zelo

subjektiven pojem – če ti Matija reče, da je ožina lepa, se pripravi, da boš morda z obrazom v blatu prebijal dva do tri metre. Poseben izziv je bil tudi Rov vzdihljajev, kjer si se upiral gravitaciji z vsemi štirimi.

Na poti nazaj na površje te čaka še sproščen sprehod, medtem ko že razmišljaš, kako zabavna je bila izkušnja.

POLOŠKA JAMA – a smo pozabil žimarje? (Nina)

Po koncu jamarske šole se vsako leto organizira izlet v Pološko jamo, ki po izpitnem obdobju še kako prav pride. Po noči preživeti v Tolminski divjini se zjutraj v škornjih odpravimo proti jami. Med vzponom hitro ugotoviš, da škornji niso najprimernejša obutev za hojo zunaj jame in da je, ne glede na kondicijo, težko slediti tempu jamarjev.

Posebnost te jame v primerjavi s prej obiskanimi je, da gre za t. i. skozenjc. To je jama, ki ima več vhodov. Skozi enega vstopiš, izstopiš pa pri drugem. Do zgornjega vhoda je po spominu okoli dve uri hoje, izhod pa je le par sto metrov od izhodišča. Jama se je postopoma spuščala v dolino, mi pa smo se gibali skozi labirint ovinkov in različnih ovir. Po večurni hoji smo v solidnem času dosegli spodnji del jame. Lanski čas ekskurzije smo brez težav izboljšali, predvsem zato, ker se tokrat v labirintu nismo izgubili.

ZAKLJUČEK

Sam obisk jamarske šole je bil za naju splet čistega naključja. V jamarstvo sva prišla brez pričakovanj in niti približno se nama ni sanjalo, koliko lahko doživiš v pičlih šestih vikendih. Od same borbe za preživetje, pa do tega, da začneš v jamarstvu uživati in komaj čakaš na vse nadaljnje odprave in modrice, ki jih boš sproti nabral.

Prišla sva brez najmanjše ideje in predstave o tem hobiju in o ljudeh, ki se ga udeležujejo – odšla pa z željo po nadaljnjem raziskovanju, novimi znanji in ekipo, ki z veseljem strmi v globino in k novim dogodivščinam. Ta hobi se je izkazal kot šport, ki temelji na medsebojnem zaupanju in sprotne reševanju problemov – kjer nekaj sto metrov pod zemljo ne deluješ več kot le posameznik, ampak kot del ekipe.

»Tko da, ej ti, prideš v jamarsko šolo nasledn let?« ■

IZGUBLJANJE V POLOŠKI JAMI

Peter Mašič

Prečenje Pološke jame velja za neuradni zaključek jamarske šole in je bolj kot ne vsakoletni izlet. A obisk leta 2024 si zasluži članek. Prečenje je trajalo namesto običajnih pet do sedem ur kar 14 ur. Zakaj? Deset kilometrov rovov ni mačji kašelj in Pološka jama velja za orientacijsko zelo zahtevno, naš obisk pa je to le še potrdil.

Tisti, ki se nam ni dalo zgodaj zjutraj vstajati, smo se zbrali že dan prej, v petek, v Tolminu in od tam nadaljevali pot do Planine Polog, prespali smo v bunkerju poleg parkirišča. Zjutraj so prispeli še ostali in nekateri v škornjih, nekateri v gojzarjih, smo zagrizli v hrib na dvourni pohod do vhoda. Pot gor je minila brez težav, bilo je vroče, tudi vhod smo hitro našli. Na tem mestu naj omenim, kdo smo sploh bili. Poleg približno osmih tečajnikov smo bili od »starih« članov Yeti, Jure, Klemen in moja malenkost. Jaz sem bil prvič v jami, Jure in Klemen že dolgo nazaj, Yeti pa že neštetokrat in vse vodniške sposobnosti so bile zbrane v njem. Po malici smo se podali v jamo, tam se je zgodil prvi zaplet, saj se je Yeti po prečanju vhodne ožine slabo počutil, zato je odšel peš v dolino skupaj z Bajsi-jem in tečajnikom Klemnom. Yeti nam je povedal vse kritične točke, kjer se lahko izgubimo, in kot velikokrat smo tudi tokrat rekli »bomo že nekako«.

Jure in Klemen sta me postavila na konec kolone in ko sem prišel do dna drugega cuga v jami, kjer prideš na polico sredi brezna s prvim pritrdiščem na železno rinko, sem se začudil, zakaj ne sledijo štriku, ki gre v brezno. Nakar dobimo sporočilo s čela kolone, da so se verjetno izgubili in da Jure pleza čez desetmetrsko brezno na drugo stran do naslednje ožine. Štrik, ki vodi do police sredi brezna, je ravno dovolj dolg, da se

da priti do dna stranskega brezna, ki se skozi ožino nadaljuje do nekega drugega brezna, ki ni na poti. Še dobro, da smo vsi imeli žimarje.

Nadaljujemo po breznih in v meander. Po kar precej časa pridemo v meandru do nekega brezna in štrika, spustimo se dol. Pridemo do naslednjega brezna, ki je ravno toliko ozko, da se ga da prosto splezati, a se nadaljuje v neslutene globine in sklenemo, da smo se že drugič izgubili. Vrnemo se nazaj v dvoranico na vrh brezen in brskamo po vsaki možni luknji ter gledamo na razne puščice in JKLM napise, ki jih je v jami res veliko. Že na poti naprej sem v meandru opazil očiten odcep in nekaj zbledelega na steni, kar je izgledalo kot puščica. Šel sem pogledat, kaj je tam naprej, in kmalu sem prišel do dvorane, se obrnil nazaj in sklenili, da če tam ni prave poti, se vrnemo po breznih ven. Dvorana je bila na pravi poti, če se ne motim je imenovana Zastrážje, ima tisti veliki balvan, ki izgleda kot miza in se tam običajno tudi malica, tokrat pa smo to preskočili, saj smo bili že precej pozni in še praktično na začetku poti! Pot, kjer smo se izgubili, pa gre najverjetneje v dele, imenovane Nebotičnik.

Navdušenje, da smo na pravi poti in se res ne moremo več izgubiti, je bilo veliko, ampak najhujše je šele prihajalo. Šli smo naprej po velikih rovih, mimo bivaka in namesto, da bi za bivakom zavili v stranski rov, smo šli po glavnem rovu naprej, dol mimo slapa nad Trobento in Trobente. Slap je bil zelo močan in ni šans, da gre pot po tistem hudourniku naprej. Splezali smo po balvanih v zgornji nivo in prišli v manjšo dvorano, kjer smo po precej časa iskanja prave poti ugotovili, da smo se spet izgubili. S seboj smo imeli načrt jame, kasneje smo sicer

ugotovili, da smo gledali popolnoma napačen del na načrtu. Pregledali smo precej nekkih rovov in bili že precej obupani nad situacijo. Vrnili smo se nazaj na konec velikih rovov nad Trobento in že skoraj razglasili predajo, večina se nas je zavila v astro folije in se pripravljala na dolgo čakanje na pomoč, nekateri smo še malo iskali pravo pot. Sklepali smo, da smo prenizko in iskali višje gor v velikih rovih. Kmalu sem prišel do nekega odcepa, kjer je na steni pisalo »KOKO RENE« in šel naprej pogledat. Kmalu sem prišel do večje dvorane in se spraševal, ali je to prava pot. Šel sem nazaj in poklical še ostale in Jure je potrdil, da je to zagotovo to. Če se prav spomnim, je bila ura v tistem trenutku že krepko čez osem zvečer, glede na načrt smo bili praktično na začetku.

Ostanek poti je minil brez težav, nekaj čez polnoč smo bili zunaj. Zunaj pa je že zavladała panika, Vid se je ravno usedel v avto na poti do Dibe in Špele, da bi nam prišli nasproti, ko je dobil klic, da smo zunaj. Peš smo odšli do avtov, a ni šlo brez zapletov. Na poti dol smo izgubili Piščanca, ki je bil nekoliko za nami in v megli na križiču ni vedel, kam. K sreči smo pravočasno opazili in ga hitro našli. Pri avtih sta nas pričakala Bajsi in Klemen, ki sta prej pospremila Yetija. V Ljubljano smo prišli med četrto in peto uro zjutraj. Spomnim se, da je na nebu čivkalo precej galebov.

Prečenje zagotovo ne bo šlo v pozabo, če se ne bi izgubili, tudi ne bi videli kakšnih lepih delov jame. Vseeno pa naj bo vedno prisoten nekdo, ki jamo pozna ali pa vsaj pozna pot prečenja. Če pa bo kdo zunaj in bo hotel koga poklicati, je bojda na vrhu bunkerja signal. ■

Na vhodu. Foto: Klemen Kramar

PETZL®

© 2020 Petzl Distribution - Remi Filament

TREKING-ŠPORT d.o.o.